

DIEP VALLEN

LITERAIRE THRILLER

Krijn van der Heijden

DIEP VALLEN

Psychologische misdaadroman

Krijn van der Heijden

**ALLEEN
MENSEN
ZONDER FANTASIE
VLUCHTEN
IN DE REALITEIT**

Loesje

POSTBUS 1045 6801 BA ARNHEM

Copyright © 2019 Krijn van der Heijden
Omslagontwerp: Inge van der Heijden
Omslagfoto: gemaakt door de auteur, Bempton Cliffs, Oost-Yorkshire
ISBN 9 789 090 323 770
NUR 305
www.krijnvanderheijden.nl

Niets uit dit boek mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Op een zaterdagmiddag in juli belde ik aan bij dr. Ramon Pirotti. Hij ontving me met een brede lach en zwaaide de deur van zijn huis in Velp wijd open.

‘Welkom, kerel. Dat is een tijd geleden. Kom verder.’

Hij was ouder geworden, maar nog steeds was hij een knappe kerel. Open blik, atletisch figuur, gebruind. Een man in de kracht van zijn leven, maar aan wie je wel kon zien dat hij geen dertig meer was. Hij had nog dezelfde blauwe ogen die je recht aankeken, wat meer rimpels in zijn gezicht en een goed verzorgde, grijzende baard. Ik rekende snel uit dat hij dik in de veertig moest zijn. Vanwege het mooie weer droeg hij een witte korte broek en een polo in een felroze kleur.

‘Dankjewel. Goed je weer te zien en fijn dat je me wilt ontvangen.’

Hij ging me voor naar de zonnige achtertuin, waar zijn partner Josien in een ligstoel lag te zonnen. Zij kende mij niet, maar begroette me allerhartelijkst.

‘Wil je iets drinken?’

‘Koffie graag, als je hebt.’

‘Je woont hier mooi,’ begon ik toen Josien was verdwenen, gewoon om iets te zeggen.

‘Jazeker, het is hier goed wonen. We zitten hier al weer een paar jaar. Ruim en rustig. Hoe lang hebben wij elkaar eigenlijk al niet gezien?’

‘Twaalf jaar. Ik liep stage bij je toen je psychiater was in het Arnhemse ziekenhuis. Je was pas gepromoveerd.’

‘Dat is inderdaad lang geleden.’ Pirotti fronste zijn voorhoofd, in gedachten teruggaand naar die voorbije tijd. ‘Hoe gaat het met jou?’

‘Prima. Ik werk al een jaar of zeven als zelfstandig psychiater in een praktijk in Ede. En ik ben momenteel bezig met een promotieonderzoek.’

‘Kijk eens aan, dat doet me deugd.’

Josien kwam het terras op met drie koppen koffie en een schaal koekjes.

‘Ik vind het fijn, Ramon, dat je me wilt ontvangen,’ begon ik opnieuw. ‘En eerlijk gezegd, laat ik maar met de deur in huis vallen, kom ik je om een gunst vragen.’

‘Oké,’ riep Pirotti vrolijk, ‘maar eerst drinken we op ons weerzien. Al is het ook maar koffie. Ja, ik herinner me jou nog heel goed. Je was vooral goed met jonge patiënten, waarschijnlijk omdat je zelf ook jong was. Sorry hoor, ik bedoel natuurlijk niet te zeggen dat je nu...’

‘Ik ben achtendertig, dus eigenlijk hoor ik al bij de oudjes.’

‘Kom nou, zeg, je komt net kijken. Heb ik bij je afscheid destijds niet gezegd dat je een mooie toekomst tegemoet ging? Nou, die voorspelling is dus uitgekomen.’

‘Wat mijn carrière betreft wel. Maar privé, mwah, vorig jaar ben ik gescheiden na zeven jaar huwelijk.’

Pirotti en zijn partner keken elkaar een fractie van een seconde aan.

Josien zei: ‘Het beroep van psychiater is blijkbaar moeilijk te combineren met een huwelijk. Dat geldt trouwens voor medisch specialisten in het algemeen. Ramon en ik zijn pas weer twee jaar bij elkaar na een scheiding van vier jaren.’

Ik haalde met een verontschuldigende blik mijn schouders op. ‘Misschien is er voor mij nog hoop.’

‘Ik raad je aan een partner te zoeken die zelf ook een carrière heeft. Onze los-vaste relatie bevalt ons wel, nietwaar Ramon?’

‘Zeker. Wij hebben allebei een intensief beroep waar je je helemaal op moet storten, en dan komt je privéleven wel eens aandacht tekort, ja.’

We dronken onze koffie. Ik werkte in een langzaam tempo een groot stuk speculaas naar binnen.

‘Maar vertel,’ zei Ramon op zeker moment, ‘waarvoor ben je gekomen? Welke gunst moet ik je bewijzen?’

‘Nou, zoals ik al zei, ik ben bezig met een onderzoek. Naar de relatie psychiatrie en persoonlijkheidsafwijkingen. Dus niet zozeer psychische ziektes die we kennen, zoals schizofrenie, dwangstoornissen, verslavingen, anorexia, bipolariteit en zo, maar ik zoek dieper. Naar storingen in de persoonlijkheid. En in het bijzonder ben ik op zoek naar casuïstiek. Ik zoek gevalsbeschrijvingen die goed gedocumenteerd zijn, zodat ik ze kan analyseren. En die zijn schaars, daar ben ik intussen wel achter. Daarom ben ik hier, om te vragen of jij me verder kunt helpen.’

Pirotti fronste zijn wenkbrauwen.

‘Je weet dat daar nogal wat haken en ogen aan zitten. Psychiaters staan niet graag hun materiaal af. Vanwege beroepsjaloerie bijvoorbeeld, en natuurlijk ook wegens privacyaspecten.’

‘Ik heb gehoord over een geval van een dubbele persoonlijkheid, een paar jaar geleden, dat je hebt behandeld. En dat je met behulp van hypnose hebt opgelost. Daar ben ik erg in geïnteresseerd.’

‘Ah, mijn Arnhemse avontuur.¹ Dat heeft me bijna het leven gekost, zal ik je zeggen. Maar ik moet je teleurstellen. Die casus ga ik zelf gebruiken voor een publicatie in het Tijdschrift voor Psychiatrie.’ Hij lachte overdreven. ‘Nee, daar laat ik jou niet mee aan de haal gaan.’

Ik moet teleurgesteld hebben gekeken. Pirotti dacht even na. Hij sprak peinzend verder.

‘Maar misschien kan ik je toch wel helpen. Eens kijken, zo’n jaar of drie, vier geleden had ik een patiënt, dat was triest. Een geschiedenis met eigenlijk alleen maar verliezers. Ik was voor een paar maanden naar het Verre Oosten geweest. Toen ik terugkwam heb ik de patiënt overgenomen van mijn collega Lies Groot Koerkamp, die plotseling was overleden.’ Hij stokte even en zuchtte. ‘Ik had in eerste instantie niet te veel omhanden en ik heb er veel werk van gemaakt. Het duurde een tijdje voordat ik erachter was wat er bij deze patiënt nu feitelijk aan schortte.’

‘Dat klinkt interessant.’

‘Ik heb er een uitgebreid dossier van aangelegd, digitaal natuurlijk. Let niet op type- en spelfouten, want het ging mij om de inhoud. Maar als je wilt, dan mag je het materiaal voor je studie gebruiken. Ik zou het leuk vinden om deze casus met anderen te delen.’

‘Wat was je uiteindelijke diagnose?’

‘Ha, ha, dat vertel ik niet. Daar kom je in de loop van het verhaal vanzelf wel achter. Het is psychiatrisch gezien een interessante casus, die echter *narratief* het beste tot zijn recht komt. Verhalend dus, met een begin, een middenstuk en een einde.’

Alsof ik het woord narratief niet kende.

‘Op die manier heb ik het ook aan het papier toevertrouwd. Het zijn enkele tientallen A4-tjes geworden en het laat zich haast lezen als een roman waarin de relevante gebeurtenissen zijn weergegeven. Je mag het materiaal van mij gebruiken, op voorwaarde dat je de namen van de patiënt en de andere betrokkenen fingeert en de plaats van handeling verandert. En natuurlijk moet je mij expliciet vermelden als behandelend arts.’

‘Ik zou er heel blij mee zijn.’

‘Oké. Ik rij zo meteen wel even naar de praktijk om het uit mijn archief op te halen. Het is vandaag zaterdag, dus ik moet de sleutel meenemen.’

We dronken onze koffie.

Daarna stond hij op gaf me een dreun op mijn schouder. ‘Hé, waarom blijf je straks niet eten? Ik ben van plan de barbecue aan te steken. We hebben genoeg, toch, Josien?’ En weg was hij. ‘Er is zat,’ antwoordde ze. ‘Je bent van harte welkom. Zelf eet ik geen vlees, dus kunnen jullie je lekker te buiten gaan.’

¹Krijn van der Heijden, ‘Niets is belangrijk’, uitgeverij Ellessy 2017

Met deze barbecue hernieuwde ik de relatie met mijn leermeester en leerde ik ook zijn partner en hun dochter Corinne kennen. Het was de start van een reeks ontmoetingen met Ramon Pirotti, waarin het verhaal van Pirotti's patiënt geleidelijk aan mij zou worden geopenbaard. De patiënt heb ik Cor Beelen genoemd.

Juli 2015

-1-

Hij is terug waar het bijna een jaar geleden gebeurde. Het stadje Whitby aan de Engelse Noordzeekust, zo'n honderd kilometer onder de grens met Schotland. Ooit was het een toonaangevende zeehaven voor handel, visserij en walvisvaart.

Cor Beelen zit aan een picknickbank op de hoge, met gras begroeide *East-Cliff* en kijkt uit over de stad. Achter hem bevinden zich de ruïnes van het middeleeuwse klooster dat hij zojuist heeft bezocht. Voor hem staat een dienblad met een kop thee, twee scones, jam en *clotted cream*. Vanaf zijn plek heeft hij fraai uitzicht over kleurrijke daken en over de zee, die er op deze zonnige julidag rustig bij ligt. Je komt vanuit het historische stadscentrum op de *East-Cliff* via een brede trap van 199 treden, die is uitgehouwen in de rotshelling, waarover een onafgebroken stroom toeristen op en neer sjokt. Midden op die trap is zijn vrouw Yvonne overleden. Acute hartstilstand. In zijn herinnering ziet hij haar nog met verende passen omhoog huppelen, gekleed in een groen poloshirt, vrolijk lachend, haar ogen dichtknijpend tegen het zonlicht. Geen spoor van vermoeidheid of buiten adem raken. Een toonbeeld van gezondheid. Ze had een getraind lichaam, gespierde bovenarmen en schouders door haar werk als fysiotherapeute. Samen hebben ze hoge torens en steile hellingen beklommen. Zelf voelde hij dan zijn hart bonzen en het bloed met snelle slagen door zijn aderen pompen, terwijl Yvonne nergens last van had.

Maar vorig jaar, 17 juli, zakte ze halverwege de trap zomaar in elkaar. Het ambulancepersoneel had bijna een kwartier nodig om haar te bereiken. Maar het zou geen verschil hebben gemaakt. Een toevallig passerende verpleegkundige probeerde Yvonne te reanimeren. Maar na tien minuten schudde ze haar bezwete hoofd en trok moedeloos haar schouders op.

Het kan verkeren.

Terwijl hij thee inschenkt geeft zijn mobiele telefoon een signaal. Een SMS van Chantal. 'Alles oké in *Good old England*, pa? Waar zit je nu?'

Ha, hij wordt niet vergeten. Cor glimlacht om zijn dochter. Altijd vrolijk en opgewekt, net als haar moeder was. Hij besluit dat hij haar 's avonds zal terugbellen, want waarschijnlijk komt het op dit moment niet gelegen. Hangt ze samen met een assistente boven de opengesperde mond van een patiënt om diens gebit te controleren of een kies te vullen.

'Ik bel je!' Sms't hij terug.

Hij moet ervan zuchten. Wat heeft hem bezield om deze plek weer op te zoeken? Was het een behoefte aan herinnering of herbeleving? Hij had geen idee gehad wat hij na het eerste, moeilijke jaar met zijn vakantiedagen zou gaan doen. Toch had hij wel behoefte om eruit te gaan na maanden alleen in zijn huis. Of eigenlijk moet hij zeggen: in het huis van Yvonne, want haast alles draagt nog haar stempel. Het was zijn zoon Martijn die hem tijdens een van diens schaarse bezoeken het duwtje had gegeven om op vakantie te gaan.

'Je moet er eens uit, ouwe.'

'Ach ...'

'Je moet niet in je eentje gaan zitten kniezen. Kom op, zoek een plek waar je met mam happy was en ga er heen.'

Hier zijn ze gelukkig geweest, zolang het duurde. Het beklimmen van de rotstrap naar de middeleeuwse kloosterruïne van Whitby is het laatste wat hij samen met Yvonne gedaan heeft.

Cor eet het laatste stukje van zijn laatste scone en wandelt op zijn gemak de lange trap af, het oude centrum van Whitby binnen, waar hij ondergaat in de toeristenmassa.

Via de draaibrug over de riviermond, die tevens de haven is, bereikt hij de overkant en slentert hij langs een rij speelhallen, volgepropt met speelautomaten en gokkasten. Aan het eind van de straat, vlak voor de opgang naar de pier, slaat hij linksaf, een pad omhoog, onder twee reusachtige walviskaken door, die als een triomfboog over het voetpad zijn geplaatst, en begint hij aan de klim naar zijn hotel, het *Seacliffe Hotel*, dat tientallen meters hoger op de *West Cliff* ligt, aan de andere kant van de rivier. Vanuit zijn bed kijkt hij uit over de Noordzee, waaruit je 's morgens de zon kunt zien oprijzen.

Op zijn kamer aangekomen besluit hij op bed te gaan liggen voordat hij iets te eten gaat regelen, want hij heeft vandaag even geen zin in het restaurant van het hotel. Binnen een paar seconden is hij onder zeil.

Tegen half vijf wordt hij gewekt door de ringtone van zijn mobiele telefoon. Slaperig pakt hij het apparaat van het nachtkastje.

‘Cor Beelen.’

‘Hallo Cor, met Aart.’ Hij komt overeind en schudt zijn hoofd om helder te worden.

‘Met wie?’

‘Aart Dael, je vroegere collega.’

Na het telefoongesprek wordt hij overvallen door een golf van sentiment. Wat een aanbidding! Hij is verbaasd, want normaal gesproken krijgt hij zelden een buitenkans. Zijn leven is een aaneenschakeling van middelmatigheden. Gemiddelde leerprestaties, redelijke studieresultaten, een gewone baan, iets boven modaal inkomen, gemiddeld hoekhuis in een niet opzienbarend dorp in de Achterhoek.

Hij denkt: ‘Ja, ik leid een “tamelijk” leven.’

Zijn vrouw Yvonne, daarentegen, was wel bijzonder, maar zij overleed op haar negenenveertigste.

Geruime tijd ligt hij op zijn rug naar het lichtgele plafond te staren en denkt na over zijn leven. Dan komt hij overeind, haalt een miniflesje cognac uit het koelkastje en neemt een slok. Normaal gesproken drink hij overdag geen alcohol, maar na het telefoontje van Aart Dael vindt hij dat er iets te vieren valt. Hij laat zich zakken in de enige gemakkelijke stoel op de hotelkamer, genietend van de drank van Hennessy en verheugt zich erop dat hij straks tijdens het diner gaat optreden voor de gasten van het hotel.

Hij glimlacht bij de gedachte. Pianospelen is tenminste één ding waar hij goed in is.

Cor drinkt het laatste slokje van de cognac en staat op uit zijn stoel. Hij denkt een ogenblik na en wandelt het hotel uit om iets te eten te scoren.

-2-

Hij leunt tegen het hek dat rondom de haven van Whitby staat en eet met smaak gebakken vis met frites uit een plastic bakje. Het zijn de allerbeste *fish & chips* in de UK, net als in nog tien andere Engelse vissersplaatsen. Toch is hij niet in staat om zich voor honderd procent op het lekkers te concentreren, en dat komt door het telefoontje.

‘Hoe gaat het met je, Cor?’ Aarts stem klinkt nog vertrouwd. ‘Het moeten moeilijke tijden voor je zijn.’

‘Zeg dat wel, Aart.’ Cor praat niet graag over hoe hij zich voelt, maar hij is aangenaam verrast door het medeleven. Aart weet het dus van Yvonne.

‘Maar ik sla me er wel doorheen, hoor.’ Genoeg over zichzelf. Ander onderwerp. ‘En hoe gaat het met jou? Met de zaak? Ik moet zeggen dat ik je een beetje uit het oog ben verloren.’

‘Het gaat prima. Ik heb een paar lastige jaren achter de rug, de economische crisis en zo. Maar momenteel stromen de opdrachten weer binnen. Er is veel aan de hand in ruimtelijk Nederland.’

‘Vertel mij wat. Ik ben pas geleden op cursus geweest om de nieuwe wetgeving over ruimtelijke ordening onder de knie te krijgen.’ Pas geleden, denkt hij. Begin juni. Het lijkt ver weg, net als zijn bureau in het stadhuis en de stapelt aanvragen voor omgevingsvergunningen.

‘Kijk eens aan, Cor. Dat is nou precies waarover ik je wil spreken.’

‘Vertel.’

‘Je weet dat ik een jaar of zeven geleden Dael Advies heb opgericht. Wij adviseren en ondersteunen gemeenten bij het maken van bestemmingsplannen en het opstellen van omgevingsvergunningen en alles daar omheen.’

‘Je hebt destijds aan je collega’s weinig over je eigen zaak verteld.’

‘Klopt. Ik deed het naast mijn baan, en dat wilde ik niet aan de grote klok hangen. Enfin, na drie jaar liep het zo goed dat ik bij de gemeente minder ben gaan werken en nog weer een jaar later heb ik ontslag genomen. En nu, weer drie jaar verder, is het moment gekomen dat ik het werk in mijn eentje niet meer aan kan.’

‘Oké.’

‘Ja. Toen dacht ik aan jou.’

Cor heeft zijn fish & chips bijna op en laat zijn blik over de haven glijden. Een plaatje is het. Het glinsterende water, de brug, de schepen aan de kades, aan de overkant van de rivier het oude deel van de stad, hoog gebouwd tegen het klif met daar weer boven de machtige ruïne die hij ’s middags heeft bezocht.

Aart vroeg hem op de man af of Cor bij hem in dienst wilde komen.

‘Bij jou? Maar ik werk toch al bij de gemeente?’ Zijn vroegere collega moest er hard om lachen.

‘Je kunt toch gewoon van werkgever veranderen? Ik kan je sowieso een jaar zekerheid bieden op basis van wat ik nu al aan opdrachten binnen heb. En dat gaat alleen maar meer worden, want alle gemeenten worstelen met de nieuwe wetgeving. Ik bied je een prima inkomen, meer dan je nu hebt bij de gemeente.’

Cor vindt het bizar. Hij is al zo lang gemeenteambtenaar. Moet hij nu bij een commercieel adviesbureau gaan werken? Zijn vaste baan opzeggen? Zekerheid weg? Pensioen?

‘Maar Aart, ik ben helemaal geen verkoper. Ik weet niet hoe ik klanten moet binnenhalen, ik kan niet ...’

‘Dat is ook helemaal niet nodig, Cor. Het commerciële deel is natuurlijk voor mijn rekening. Ik heb je juist nodig vanwege je kennis van het ruimtelijke recht en je ervaring. Je bent deskundig in de materie, je kent de nieuwste wetgeving, je bent betrouwbaar, daarom dacht ik aan jou. Je gaat hetzelfde werk doen als je nu bij de gemeente doet, alleen dan voor verschillende gemeenten. En tegen anderhalf keer zoveel salaris. Zo simpel is het.’

‘Nou...’ Hij is gevleid door de positieve woorden van de ander.

‘Ik snap dat ik je ermee overval, dat je erover wilt nadenken.’

Ze spreken af dat hij binnen twee weken iets zal laten horen.

Cor besluit een eind langs de haven te wandelen, want lopend kun je beter nadenken. Van baan veranderen, tja, het is een idee. Zijn leven staat met het overlijden van zijn vrouw toch al op zijn kop. Dertig jaar leidt hij een gezapig leventje als technisch ambtenaar. Minder spannend dan hij zich had voorgesteld. Na zijn opleiding aan de HTS is hij, min of meer ten einde raad, maar begonnen bij de afdeling bouw- en woningtoezicht van Warnsveld, een

kleine gemeente in de Achterhoek. Yvonne studeerde nog en er moest brood op de plank komen. En het bleek eigenlijk best mee te vallen. Hij kwam te werken op een kleine afdeling met korte lijnen en een gastvrije houding richting burgers. Het dorp breidde sterk uit, er was qua bouwen nog genoeg te doen.

Na ruim twintig dienstjaren werd de gemeente opgeslokt door de naburige stad Zutphen. Sindsdien werkt hij daar, een middelgrote stad aan de IJssel. Tot aan zijn pensioen, zoveel was wel zeker.

En nu krijgt hij plotseling een aanbieding voor een nieuwe baan. Hij laat zich zakken op een bankje en zet voor zichzelf de zaken op een rij. Opnieuw beginnen, een punt zetten achter zijn huidige leven. Het lijkt hem wel wat.

's Avonds speelt hij piano tijdens het diner in zijn hotel. De hoteleigenaar vroeg hem dat toen hij op de middag van zijn aankomst een beetje voor zich uit zat te pingelen op de vleugel in de eetzaal.

'U speelt goed.'

'Och, een beetje klassiek, een beetje jazz, van alles wat.'

'Klinkt prima, zoals Richard Clayderman. Zou u vanavond onze gasten willen vermaken met wat achtergrondmuziek?'

De piano is een passie van hem. Hij heeft een goed muzikaal geheugen en lenige vingers, waarmee hij langdurig op een melodie kan improviseren, een noodzakelijke vaardigheid voor een barpianist. Meer dan een A4tje op zijn iPad met de titels van de stukken en de toonsoorten waarin ze gespeeld moesten worden heeft hij niet nodig om van zijn optreden een succes te maken.

Tegen half tien verlaat hij de eetzaal onder het applaus van de laatste gasten en loopt hij de trap op naar zijn kamer. Hij wil een nacht goed uitrusten. Na een uurtje lezen valt hij in slaap met het uit zijn handen gegleden boek met de Dialogen van Plato naast zijn kussen.

-3-

De zon schijnt al helder in de hotelkamer als hij zaterdag na achten wakker wordt. Dat is ongehoord laat voor zijn doen. Hij heeft pijn in zijn nek en hij moet ontzettend nodig naar de WC. Kreunend komt hij overeind. Terwijl het bad volloopt, leegt hij zijn blaas, waarbij hij merkt dat het plassen pijn doet. Daar schrikt hij van. Zijn toch al niet zo glorieuze ochtendstemming daalt tot het nulpunt. Hij kijkt nog eens nauwkeurig. Ja, hij ziet het goed. Cor meende al eerder iets te hebben gemerkt als hij naar de WC ging. Er zitten kleine ontstekinkjes op zijn geslacht. Hij had er niet veel last van, maar ze waren er wel. En dat kan maar één ding betekenen. Verdomme. Hij neemt zich voor zo snel mogelijk naar een dokter te gaan. Vandaag is het zaterdag, maandag zal hij er werk van maken.

Hij probeert met tandpasta de smerige smaak in zijn mond weg te poetsen en merkt dat hij ook pijnlijke plekjes in zijn mond heeft. Aften. Hij trekt zijn nachtkleding uit en stapt in bad. Het hete water doet zijn humeur goed, na een poosje begint hij zich weer mens te voelen. Hij droogt zich af en kijkt opnieuw kritisch naar zijn penis. Snel pakt hij zijn onderbroek, alsof de kwaal zal verdwijnen als hij de verschijnselen niet meer ziet. Hij trekt een broek en een shirt aan en gaat naar beneden voor het ontbijt, in dezelfde zaal waar hij de avond tevoren op de piano heeft zitten spelen. Verschillende ontbijtgasten herkennen hem en groeten vriendelijk. Tegen half elf wandelt hij naar het perron van het Northern Railway Station voor een treinrit met de North Yorkshire Moors Railway, een van de mooiste negentiende-eeuwse spoortrajecten in Engeland. Hij heeft een kaartje gekocht om tot aan het station Goathland mee te rijden in een ouderwetse passagierswagon achter een schitterende blauwe

stoomlocomotief. Daarvandaan zal hij langs een wandelpad terug lopen naar station Grosmond, om weer de trein terug naar Whitby te nemen. Om vijf voor elf komt het gevaarte onder luid gefluit en met grote stoomwolken in beweging en schommelt hij de stad uit, de woestenij van de North Yorkshire Moors in, waar je met een auto niet kunt komen.

Terwijl hij vanuit zijn coupé naar de vroegbloeiende heide op de hellingen kijkt, dwalen zijn gedachten af. Hoe is het mogelijk dat hij een geslachtsziekte heeft opgelopen? Het zou bijna humor zijn als het niet zo triest was. Sinds de dood van Yvonne heeft hij volkomen kuis geleefd. Daarvoor niet helemaal. Helemaal niet, eigenlijk. Maar dat is meer dan een jaar geleden. Zou je een SOA pas na zoveel tijd kunnen ontdekken?

Kuis, op één uitzondering na.

Het was afgelopen juni vlak voor de zomervakantie. Hij was op inspectie naar een villa in een nieuwbouwwijk van de stad, waarvan de eigenaar een aanbouw liet plaatsen.

‘Mijn ouders zijn er niet,’ zei de vrouw van halverwege de dertig die opendeed, ‘maar dat is geen probleem, hoor. Ik loop met u mee naar achteren.’ Ze was luchtig gekleed, ondanks het koele weer. Zoals altijd deed Cor gewetensvol zijn werk. Hij controleerde of er voldoende heipalen onder de aanbouw stonden, nam de maten met een laser afstandsmeter en mat het overstek van de lateien boven de ramen. Terwijl hij aantekeningen maakte voor zijn proces-verbaal kwam de dochter naar buiten met de vraag of hij trek had in koffie.

‘Graag.’ En even later zaten ze tegenover elkaar op lederen banken in de zitkamer.

‘Vindt u het geen onzin?’ vroeg ze. ‘Zo’n groot huis en dan vindt mijn vader het nog te klein. Ze willen in die uitbouw geloof ik een B & B beginnen.’

‘Och, mij maakt het niet uit hoe groot je ouders hun huis willen maken. Zolang het maar volgens de regels gaat. Daar ben ik voor ingehuurd.’

‘Saaie baan, hoor.’

‘Nou,’ zei Cor, ‘dat valt mee, hoor. De controles zijn er niet voor niets. U moest eens weten wat aannemers allemaal uithalen om goedkoper uit te zijn. Dikkere lagen specie om stenen uit te sparen, dunnere scheidingswanden tussen rijtjeshuizen, lichtere nokbalken dan in het bestek staat. Dat is alleen nog maar de controletaak. Een bouwvergunning moet ook worden voorbereid.’ Hij nam een slok van zijn koffie.

‘Bent u getrouwd?’ Zomaar, uit het niets. Maar de onverwachte vraag trof hem als een rechtse directe van een zwaargewicht bokser. Yvonne, bijna een jaar alweer. Van schrik moest hij zijn koffiekopje neerzetten.

‘Mijn ..., mijn vrouw is dood.’

Op het moment dat hij de woorden uitsprak zag hij de scène op de hoge stenen trap in Whitby weer. Tranen kwamen, zonder dat hij er iets tegen kon doen. In zijn verwarring moest hij aan Hans Wiegel denken. Hem was het ook overkomen. Hij haalde een zakdoek uit zijn broekzak om de tranen tegen te houden.

‘Sorry,’ stamelde hij.

De vrouw tegenover hem kwam overeind, ging naast Cor op de bank zitten en sloeg een troostende arm om hem heen.

‘Nee, nee, ik ben het die sorry moet zeggen.’ Ze streelde licht over zijn rug, zijn nek, zijn haar. En Cor liet het gebeuren. Fysieke troost. Haar lichaam tegen het zijne. Haar blote arm tegen zijn wang, haar geur, het lange haar tegen zijn hoofd, het voelde prettig.

Hij voelde in zijn onderbuik een vertrouwd gevoel opkomen. Zo lang geleden. Dit is niet professioneel, ging het door hem heen. De vrouw merkte het. Ze glimlachte, legde haar hand op de rits van zijn broek en bewoog voorzichtig haar vingers.

‘Is ze nog maar kort geleden...?’

‘Bijna een jaar.’

‘En al die tijd ...?’ Cor schudde zijn hoofd.

‘Kom, ik zal je helpen.’ Ze maakte zijn broek los en masseerde zijn geslacht. Cor wist niet wat hem overkwam. Schrijlings zette ze zich over hem heen, haar rok omhoog, haar knieën op

de bank. Met haar hand leidde ze hem in zich. Het duurde maar een paar minuten. Daarna zaten ze weer tegenover elkaar. Met zijn zakdoek veegde hij een vlekje weg. 'Dank je,' zei hij eenvoudig. De vrouw reageerde met een glimlach. Er viel niets te zeggen. Later was hij haar nog een keer tegengekomen in de supermarkt. Maar zij had hem niet herkend, of ze had gedaan alsof ze hem niet kende. Tijdens dit voorval moet het gebeurd zijn. Het kan alleen maar toen gebeurd zijn, want het was de enige keer dat hij intiem was geweest, met wie dan ook.

Het is behoorlijk druk in de trein. Zodra ze het station uitrijden klapt hij een bovenraampje open en maakt de ene foto na de andere van diepe dalen en ruige, met heide en struiken begroeide hoogtes. Daar is hij zo druk mee, dat hij zonder het te merken zijn hak op de voet van de passagier tegenover zet. Hij draait zich verschrikt om. Het is een vrouw van ongeveer vijftig jaar. Ze heeft regelmatige gelaatstreken en halflang, donkerblond haar. Hij vindt haar chic. In tegenstelling tot de vrouw naast haar, ongeveer even oud en opvallend zomers gekleed. Ze draagt het lange blonde haar los, alsof ze een schoolmeisje is.

'So sorry, I'm very sorry. Verdorie, stom van me,' mompelt hij in zijn eigen taal.

'Ah,' zegt ze, 'u bent Nederlands?'

'O?' Hij is even van zijn stuk. 'Ja, ik ben Nederlands. Neem me niet kwalijk. Ik lette niet goed op.' Hij lacht even naar hen en draait zich weer naar het raam om verder te gaan met foto's maken.

De donkere vrouw kijkt hem scherp aan, alsof ze zijn gezicht bestudeert. Dan verschijnt een glimlach op haar gezicht.

'Geeft niet, hoor,' zegt ze tegen zijn rug. 'Ik kan wel tegen een stootje.' Ze lacht. 'Mooi is het hier hè?'

'Prachtig, in één woord.' Hij maakt een laatste foto en gaat weer zitten. 'Zijn jullie op vakantie of woon je in Engeland?'

'Nee, nee,' antwoordt de blonde vrouw, 'wij wonen hier niet. We zijn met een groep vrouwen aan het wandelen door Yorkshire en Northumberland. Twee weken, tussen de vijftien en twintig kilometer per dag. Tenminste, dat was de bedoeling. Maar gisteren is mijn vriendin geblesseerd geraakt.'

'Vlakbij Whitby heb ik me lelijk verstapt,' vult de ander aan. 'Ik struikelde over iets, een boomwortel of zo. Hoe dan ook, ik ben gevallen en had daarna ontzettende pijn in mijn enkel. Ik kon maar net het hotel halen. Gelukkig hebben we vandaag een rustdag, maar de pijn gaat niet over. Mijn enkel is nog steeds gezwollen. Vanochtend zei de reisleidster dat de groep morgen helaas zonder mij verder zal moeten. Ach, ik begrijp het wel, ze kunnen natuurlijk hun wandelschema niet aanpassen aan een uitvaller.' Ze lacht opnieuw. 'Maar ik zit er wel mee, hoor. Vooral voor mijn vriendin hier vind ik het erg. Het is pas de vijfde dag van onze reis.'

De blonde vrouw haalt haar schouders op. 'Natuurlijk blijf ik bij haar.'

'O jee,' zegt Cor, 'en nou ga ik ook nog op uw voet staan. Heb ik u echt geen pijn gedaan?'

'Nee, nee, het was mijn andere voet.' Ze kijkt nog eens goed naar Cor. 'Verdraaid, bent u niet de pianist van gisteravond?'

'Dat klopt,' zegt Cor met een bescheiden lachje.

'U speelde mooi.'

'Dank u.'

'Nou ja, wij zijn dus gestrand in Whitby. En de groep wandelt morgen verder, zonder mij.'

'En zonder mij,' zegt haar vriendin. Maar we maken we er wel wat van, hoor.'

'Kunt u wel lopen?'

'Ach, een beetje lopen gaat op zich wel. Pijnlijk, maar het is te doen. Alleen geen twintig kilometer door de wildernis, dat gaat hem niet worden. Trouwens, ik heet Karin. Karin Koenders.'

‘Ik ben Rina Koers,’ zegt haar vriendin. Ze schudden handen.

‘Ik heet Cor Beelen.’

Even later komt een hoogbejaarde conducteur in een glimmend versleten, bruin uniform de wagon binnen om de kaartjes te controleren.

‘U moet er bijna uit,’ zegt hij tegen Cor. ‘Over een paar minuten zijn we in Goathland.’ Cor pakt zijn rugzak, groet de vrouwen en loopt naar het balkon aan het einde van het rijtuig.

-4-

Karin en Rina zwaaien als hij langs het perron wandelt en zijn hand opsteekt.

Karin wendt haar ogen af in volslagen verbijstering. Cor Beelen heet hij. Hij heeft nu een naam. Ze pakt haar mobiel en typt de naam in haar memo app. Alsof ze die naam ooit nog zal vergeten. Nu ze zich realiseert wat er zojuist is voorgevallen, ondergaat ze een waaier van emoties. Verwondering, een zweem van opwindning, maar vooral afkeer.

‘Is er iets?’ vraagt Rina.

‘Nee hoor.’

‘Jawel, ik zie het aan je. Hij is wel een stuk, hè?’

‘O, hou op zeg!’

‘Nou ja, blijkbaar is hij single, ongeveer dezelfde leeftijd als jij. Ik zou het wel weten.’

Karin kijkt haar vriendin alleen maar zwijgend aan en schudt langzaam haar hoofd.

De eerste paar minuten dat de trein weer rijdt is ze niet in staat iets van de omgeving tot zich te laten doordringen, zo wordt ze teruggezogen in de tijd. Anderhalf jaar geleden? Twee jaar? Ze kan er onmogelijk met Rina over praten.

‘Ik ga even wat frisse lucht happen.’ Karin komt overeind van het houten bankje en loopt met haar zere enkel onvast door het schommelende rijtuig, de schuifdeur door naar het open balkon. Ze wringt zich tussen een paar toeristen met overgewicht door en leunt tegen de stalen reling. Met beide handen tilt ze haar bruine haar boven haar hoofd en laat de wind om haar hoofd en armen waaien. Gisteravond heeft ze hem niet herkend toen hij tijdens het eten piano zat te spelen. Een man in een keurig pak, ze had ook niet zo op hem gelet. Maar nu ze tegenover hem zat en een paar woorden met hem heeft gewisseld, is ze er zeker van: hij is het. Verbijsterend.

‘Gaat het weer?’ vraagt Rina als ze weer naast elkaar zitten.

‘Mijn enkel, ik moet hem wel blijven bewegen. Weet je trouwens heel zeker dat je morgen niet gewoon met de groep meegaat? Ik red me hier wel hoor.’

‘Ben je gek, meid. Natuurlijk blijf ik bij jou. Ik kan je toch niet in de steek laten? Samen uit, samen thuis.’ Ze trekt een fronsend, quasi nadenkend gezicht. ‘Of, eh ..., of ben je soms van plan met die man aan te pappen? Want daar kun je mij natuurlijk niet bij gebruiken.’

Karin barst in lachen uit.

‘Je maakt me nog aan het blozen, Rien.’

‘Maar er gebeurde echt iets tussen jullie, hoor. Dat soort dingen voel ik haarfijn aan.’

‘Oké. Ander onderwerp. Wij wandelen dus allebei niet verder met de groep. Maar wat kunnen we in godsnaam anders doen? We hebben geen programma, geen vervoer.’

Rina haalt onverschillig haar schouders op.

‘Het is hier in Yorkshire best mooi. Alleen in Whitby zelf kun je al twee dagen zoet brengen. En we kunnen een auto huren. Ik vind trouwens dat je met die voet even naar een dokter moet gaan.’ Ze pakt haar mobiele telefoon uit haar tas en begint op het Internet te zoeken.

‘Ach welnee,’ zegt Karin, ‘ik ben gewoon gezwikt, hij is niet gebroken of zo. Ik denk dat ik mijn enkelbanden een beetje heb verrekt. Ik kan best lopen, alleen niet zo ver. Zo’n treinrit als vandaag is precies goed.’

Karins gedachten dwalen weg en ze krijgt een verontrustende inval. Zij heeft h  m wel herkend, maar zou de herkenning ook wederzijds zijn? Als dat al zo is, dan heeft hij in elk geval niets laten merken.

‘Hier, moet je kijken,’ roept Rina, ‘er is een middeleeuwse ruïne in Whitby. En langs de Noordzeekust zijn er prachtige uitzichtpunten, en een vuurtoren en ...’.

‘Oké, oké, jij wint. We gaan ons hier samen vermaken.’

‘Kijk hier. Je kunt verderop langs de kust een enorme kolonie jan van genten zien.’

Tijdens de rest van de rit naar Pickering spreken ze niet veel. Karin trekt zich in zichzelf terug en zit zich af te vragen of ze haar vriendin in vertrouwen zal nemen. Maar dat betekent dat ze Rina moet inwijden in een aspect van haar leven waar niemand iets vanaf weet. Dat zij haar deelgenoot moet maken van dingen die zo privé zijn, dat ze die onmogelijk kan delen. Zelfs met Rina, die er als alleenstaande vrouw zelf ook een tamelijk vrijgevochten liefdesleven op na houdt. Ze kan hierover niets vertellen zonder zichzelf kwetsbaar te maken en het risico te lopen dat hun vriendschap drastisch kan veranderen.

Eenmaal in Pickering aangekomen zet ze de gedachten aan Cor Beelen uit haar hoofd. De trein stopt midden in het centrum van het stadje. Nu en dan ondersteund door Rina wandelt Karin het levendige centrum in. Na honderd meter zegt ze dat ze het gebrek aan een wandelstok betreurt.

‘Koop er dan een. Nu!’ roept Rina uit, impulsief als altijd.

‘Makkelijker gezegd dan gedaan.’

Maar tot haar verrassing vindt Rina niet ver van het station een *Age UK Charity Shop*, waar je allerlei tweedehands spullen kunt kopen, waarvan de opbrengst ten goede komt aan armlastige ouderen. In een hoekje van de winkel staat een paraplustandaard met verschillende wandelstokken, waaruit ze kan kiezen.

Een paar winkels verder ziet Karin een grote modezaak.

‘Nu we toch hier moeten blijven ...’, ze kijkt monsterend langs haar kleding omlaag, ‘... en uitstapjes gaan maken en musea gaan bezoeken en zo, moet ik eigenlijk iets kopen om aan te trekken. Ik heb maar twee setjes bij me voor ’s avonds. Verder alleen sportieve kleding.’

‘Nou je het zegt, dat geldt natuurlijk ook voor mij.’

Bijna een uur brengen ze in de winkel door en verlaten die met gevulde tassen, een tevreden verkoopster achterlatend.

‘Shoppen is best leuk!’ roept Rina uit. ‘Ook goed voor de Britse economie.’

‘Maar slecht voor de mijne.’

In hun rijtuig op de terugweg zijn de banken comfortabeler dan op de heenreis. Karin laat zich zakken in de kussens en onvermijdelijk komt de herinnering aan de onverwachte ontmoeting terug. Terwijl Rina van het uitzicht zit te genieten, kan Karin alleen maar denken aan het dilemma waar ze voor staat. Vanavond in het hotel zal ze Cor Beelen weer zien. Daar liggen dus kansen om te doen waarvan ze heeft gedroomd. Een vergelding voor wat hij haar heeft aangedaan. Revanche. In haar fantasieën heeft ze hem in situaties gebracht waarin hij doodsangsten heeft moeten uitstaan. Een parachutesprong, terwijl zij wist dat alleen zijn noodparachute zou werken. Een autorit terwijl zij de remmen onklaar had gemaakt. Ze had van zichzelf nooit geweten dat zij het in zich had. In haar dromen ging hij nooit dood, want tot moord was zij niet in staat. Maar wel steeds bijna. Hij moest lijden.

Misschien gaat hij vanavond wel weer mooi zitten pianospelen. De huichelaar!

Maar nu hij bij wijze van spreken voor het grijpen ligt – ze glimlacht om de uitdrukking – kan ze niet om de verleiding heen. Ze heeft er geen idee van hoe Cor Beelens leven er voor staat. Ze weet alleen dat hij, net als zij en Rina, in het *Seacliffe Hotel* logeert. En dat hij hoogstwaarschijnlijk in zijn eentje op vakantie is, want vandaag was hij alleen, en ook de vorige avond in de eetzaal heeft ze geen partner in zijn buurt gezien. In de paar seconden dat ze elkaar vanmorgen aankeken en zich aan elkaar voorstelden, heeft zij iets van interesse en aandacht in zijn blik gezien. Rina heeft dat goed opgemerkt.

Tijdens de anderhalf uur durende terugrit wikt en weegt ze haar kansen en mogelijkheden en rijpen de contouren van een plan. Een strategie. Het zou misschien eenvoudiger zijn geweest als Rina er niet bij was. Want ze kan toch kwalijk met Cor Beelen aanpappen in het bijzijn van haar beste vriendin. Hoewel, misschien vindt Rina dat juist wel spannend. En wie weet zoekt zij zelf ook wel een vakantieflirt. Dat zal haar weinig moeite kosten met haar Marilyn Monroe uitstraling, en ondanks dat ze dit jaar zevenenzeventig wordt. Dat zou trouwens goed uitkomen, want dan hoeft zij in elk geval niet continu oppas voor Karin te spelen.

Tien minuten voor aankomst in Whitby heeft ze haar besluit genomen.

‘Rina,’ zegt ze met een meisjesachtige beweging van haar hoofd, ‘ik denk toch dat je wel een beetje gelijk had.’

‘Gelijk? Waarin?’ Rina is met haar gedachten bij haar mobiele telefoon.

‘Ja, gelijk. Toen je zei dat er iets gebeurde, toen die man en ik vanmorgen elkaar aankeken.’

2018

Het ‘geval’ Beelen dat ik van Pirotti overhandigd had gekregen bleek te bestaan uit een tweetal mappen en een USB stick. De eerste bevatte het complete medische dossier van zijn huisarts. Het verbaasde me dat de originele documenten erin zaten, inclusief afschriften van verwijsbrieven, onderzoeksuitslagen enzovoort. Maar voor mijn doel was dat uiteraard des te beter.

In de tweede map zat de complete behandelingsgeschiedenis door Pirotti’s psychiatrische praktijk. In eerste instantie door Lies Groot Koerkamp, een collega-psychiater van Pirotti. Ook de behandelgeschiedenis door Pirotti zelf zat erin. Alles keurig geordend, zoals artsen dat tijdens hun opleiding leren. Op de USB-stick stond een Worddocument van ongeveer dertig door Ramon getypte pagina’s. Ik verbaasde me opnieuw, nu over de hoeveelheid werk die hij erin had gestoken. Had hij als psychiater soms weinig omhanden gehad? Ik moest naar een copyshop om zijn werk te laten afdrukken.

De naam Cor Beelen koos ik als fictieve naam van de patiënt, gewoon omdat die me het eerste te binnen schoot. Om me een beeld van hem te vormen begon ik met het lezen van de weergave van de therapiesessies van Groot Koerkamp en Pirotti. Helemaal voorin zat een uitgebreide anamnese, die ook het nodige vertelde over de levensloop van Beelen. Vervolgens bestudeerde ik zijn medische geschiedenis in chronologische volgorde.

Al snel raakte ik gefascineerd.

De eerste keer dat Cor Beelen zich met psychische problemen bij zijn huisarts meldde was in 1995. Hij was toen tien jaar met Yvonne getrouwd. Ze hadden twee kinderen, Chantal van zeven en Martijn van drie. Yvonne runde een succesvolle fysiotherapiepraktijk. Cor werkte als ambtenaar bouw- en woningtoezicht bij de gemeente.

Uit de aantekeningen van de huisarts bleek dat het ging om chronische slapeloosheid. Beelen klaagde dat hij halve nachten wakker lag. In slaap komen ging nog wel, maar na een uur, anderhalf uur was hij klaarwakker. Hij ging dan liggen malen en werd vaak lastig gevallen door opborrelende herinneringen.

Soms hoorde hij stemmen in zijn hoofd, van zijn moeder of van zijn oudste zus, waar hij niet blij van werd. Ze hielden hem nog meer uit zijn slaap. De stemmen herinnerden hem aan zijn jeugd, die niet eenvoudig was geweest.

Cor Beelen was vernoemd naar zijn vader, die hoofdonderwijzer, kerkvoogd, organist en dirigent van het kerkkoortje was in Warmond, een dorp onder de rook van Leiden. Zijn vader was een autoriteit in het dorp, een intellectueel, die niet alleen de Kweekschool had voltooid, maar ook nog een LO-akte Nederlands en een muziekdiploma had behaald.

Zijn moeder was een mooie, rijzige vrouw, echtgenote van het hoofd van de *School met de Bijbel*. Altijd correct, altijd tiptop gekleed, evenals zijn twee oudere zussen, die er met hun knappe uiterlijk en donkere haar naar streefden om het evenbeeld van hun moeder te zijn. Cor zelf was vlasblond, net als zijn vader.

In de ogen van zijn moeder was Cor voorbestemd tot grootse daden. Maar het was voor haar nooit goed genoeg wat hij deed. Hij kon zich niet herinneren ooit een onverbloemd, onomwonden compliment van haar te hebben gekregen. Of het nu ging om zijn schoolprestaties of hoe hij erbij liep, de vriendjes met wie hij omging of het voorlezen uit de Bijbel, wat de kinderen Beelen aan tafel moesten doen, nooit was zijn moeder tevreden. Ze was wel lief tegen hem, ze deed lief, maar in haar houding tegenover hem was er altijd een ‘maar’, een voorbehoud. En zijn oudste zus Liesbeth deed daar hartstochtelijk aan mee. Cor had echter een troef om uit te spelen. Want van zijn vader had hij muzikale aanleg geërfd. Al lang voordat hij groot genoeg was om vanaf de vloer met zijn handjes de toetsen van de zwarte piano te bereiken, was hij gefascineerd door het geluid dat het instrument voortbracht. Hij wilde maar één ding: ook piano spelen. Zijn moeder probeerde hem daar eerst nog van te weerhouden. ‘De piano is van je vader, Cor,’ zei ze. Veel later had hij bedacht dat zij dit misschien wel instinctief deed, uit angst dat haar zoon een concurrent van de autoriteit van zijn vader zou worden. Maar onder de oppervlakte moest zijn talent wel tot ontplooiing komen. Hij had de melodieën al in zijn hoofd, het enige wat hij nog moest doen was de juiste toetsen leren indrukken.

Op zijn zesde verjaardag kon zijn moeder er niet meer omheen. Hij mocht van zijn vader voor het eerst de piano aanraken, er zelfs even op spelen. In zijn binnenste hilde hij van geluk toen hij de toetsen beroerde en hoorde wat hij daarmee teweeg kon brengen. Tot verbazing van zijn ouders kwam er een melodie uit het instrument. Cor oogstte op dat moment wat hij in de jaren ervoor had geobserveerd en geabsorbeerd. Zijn vingers waren alleen nog niet soepel en hij beheerste de techniek nog niet. Zijn vader moest hem afremmen omdat hij eerst noten moest leren lezen en moest weten hoe hij zijn tien vingers zo efficiënt mogelijk kon gebruiken. Maar binnen een jaar stak hij zijn vader naar de kroon.

Zijn huisarts deed wat huisartsen vaak doen: de symptomen bestrijden. Cor kreeg slaappillen voorgeschreven, die, zo las ik, inderdaad bleken te werken.

Maar zelf meende ik beter te weten. In de symptoombeschrijving had ik het woord ‘stemmen’ gelezen. En in mijn vak gaat er dan een belletje rinkelen. Ik maakte mijn eerste aantekeningen.

Juli 2015

-5-

Het is nog een hele tippel van station Goathland naar station Grosmond, maar dankzij het mooie weer is het goed te doen. Het wandelpad loopt in grote lijnen evenwijdig aan de spoorlijn. En er zijn veel meer reizigers die de wandeling maken die op de website wordt aanbevolen. Gelukkig gaat het hoofdzakelijk heuvelafwaarts. Tegen vijven is hij terug in het hotel. De manager vraagt heel nederig of *Mister Bielen* tijdens het diner nog een uurtje muziek wil maken. Die wens wil hij wel vervullen, gewoon omdat hij het leuk vindt om te doen. Een gratis *Shepherd's Pie* is zijn beloning. Zodra hij die op heeft, verkleedt hij zich en neemt hij plaats achter de vleugel in de eetzaal, met zijn iPad als geheugensteuntje op de muziekstandaard.

Die middag heeft hij in diep gepeins het grootste deel van wandeling afgelegd, zonder veel aandacht te hebben voor de fraaie omgeving. Hij had dan ook het nodige te overdenken. Om te beginnen het aanbod van een nieuwe baan. Wat een kans, op een cruciaal punt in zijn leven. Zijn vrouw dood, zijn kinderen zelfstandig. Hij zou het huis kunnen verkopen en verdwijnen uit het dorp waar zoveel mooie, maar ook minder mooie herinneringen liggen. Het zou een nieuw begin kunnen zijn met nieuwe mogelijkheden. Of is een jaar van rouw en alleen zijn eigenlijk te kort? Hij heeft het afgelopen jaar als een eeuw ervaren.

Tijdens de wandeling voelde hij irritatie aan zijn geslacht en werd op slag weer somber. Een druiper, syfilis of wat dan ook. Dat kwam toch beroerd uit, net nu hij op het punt stond een nieuw leven te beginnen. Enfin, met de medicijnen die ze tegenwoordig hebben ben je er ook zo weer van af. Wonderlijke gedachte. Hij heeft nooit eerder een geslachtsziekte gehad, simpelweg omdat hij altijd monogaam heeft geleefd. Nou ja, afgezien van de paar laatste jaren van zijn huwelijk.

Zijn huwelijk.

Op zijn negentiende, als tweedejaars bouwkundestudent, ontmoette hij Yvonne. Hij liep letterlijk tegen haar op toen hij het fietspad voor het gebouw van de Rotterdamse HTS overstak. Ze maakte met haar fiets een schuiver en moest door een amanuensis van de school verbonden worden. Na afloop dronken ze samen koffie in de studiezaal en zo was het gekomen.

Yvonne Veld kwam uit een zwaar Gereformeerd gezin in Katwijk. Haar ouders bewoonden een riante bungalow in de duinen. Haar vader was vaak op reis voor Shell en haar moeder gaf Frans op een dependance van hetzelfde Leidse Christelijk Lyceum dat Cor had bezocht.

Yvonne en Cor hadden met elkaar gemeen dat ze de kerk niet meer zagen zitten. Maar Yvonne kon zich er pas van losmaken toen haar ouders in Rotterdam een appartementje voor haar kochten. Cor trok al spoedig bij haar in, uiteraard zonder dat haar ouders het wisten. Na een paar jaar trouwden ze in het gemeentehuis van Katwijk. Bij wijze van compromis niet in de zware Katwijkse kerk, maar in de Hervormde kerk in Warmond. Samen – en nu legaal – namen ze hun intrek in het piepkleine flatje in Rotterdam, waar Yvonne nog fysiotherapie studeerde.

Na drie uitvoerige improvisaties neemt hij een pauze en draait zich om op de pianokruk. Hij wenkt een serveerster om een kop koffie. Op dat moment ziet hij dat aan een tafel verderop de twee vrouwen zitten te eten die hij 's morgens in de stoomtrein heeft ontmoet. Hij weet dat ze zich aan hem hebben voorgesteld, maar kan zich met geen mogelijkheid hun namen herinneren. De twee horen duidelijk bij elkaar, maar ze kunnen geen familie zijn, daarvoor zijn ze te verschillend. Ze zijn voor het diner gekleed. De donkere vrouw zit met haar gezicht schuin naar hem toe. Ze draagt een blauwe jurk met korte mouwen die mooi afsteekt bij haar gebruide huid. Het halflange haar hangt los en ze is niet zichtbaar opgemaakt. Net als 's morgens in de trein is hij aangenaam verrast door haar uitstraling. Ze doet hem wel iets. Tegenover haar, met haar rug schuin naar hem toe, zit de andere vrouw, die in bijna alle opzichten haar tegenhanger is. Ze is slank, heeft lang blond haar en een ronduit sexy uitstraling, die nog wordt versterkt door het weinig verhullende topje dat ze draagt. De schouderbandjes zijn te smal om haar BH te bedekken. Maar ondanks haar zinnenprikkende uiterlijk is het geen vraag wie van de twee hij het aantrekkelijkst vindt.

Terwijl hij een zoetje in zijn koffie doet, kijkt de donkere vrouw hem aan. Dit is geen toeval, denkt hij, ze kijkt bewust. Hij lacht naar haar en vraagt zich af of hij even naar haar toe zal gaan. Maar zodra de vriendin in de gaten krijgt wat er gebeurt, draait zij zich om en wenkt Cor.

‘Kom er even bij zitten, gezellig toch?’ Hij vindt dat hij dat hij de piano wel een paar minuten alleen kan laten en loopt met zijn koffie naar hun tafel.

‘Hoe is het met je voet?’ vraagt hij, zichzelf feliciterend dat hij zich dit herinnert.

‘Gaaf wel, gaaf wel. Ik doe een beetje kalm aan. En ik heb nu een wandelstok.’ Ze laat hem de stok zien die ze in Pickering heeft gekocht. ‘Hoe was de wandeling?’

‘Ik vond het een mooie wandeling, zo dwars door de natuur.’ Dat was een leugentje, want hij heeft er met zijn kopzorgen niet veel van waargenomen.

‘Moet je horen,’ zegt de blonde vrouw opgewekt, ‘morgen ga ik in mijn eentje een wandeltocht maken. Als compensatie voor het verlaten van de wandelgroep, zal ik maar zeggen. Hé, volgens mij vinden jullie het wel leuk om iets samen te gaan doen.’

‘Rina, toe!!’ roept haar vriendin. Ze kijkt geschrokken om zich heen of haar stemverheffing is opgevallen. Toch is haar reactie niet ronduit afwijzend.

‘Sorry hoor, het is niet mijn bedoeling om jullie te koppelen. Maar nu ik er toch alleen op uit ga, nou ja, Karin kan zo’n eind niet lopen, toch? Ik wil maar zeggen dat je met mij geen rekening hoeft te houden.’

Precies op dat moment wordt het gesprek onderbroken door een oudere heer. Hij tikt Cor op zijn schouder.

‘*I’m sorry. Would you please play something for us?*’ Cor is een moment in verwarring, terwijl de man hem vragend aankijkt. ‘*Jerusalem by Hubert Parry?*’

Cor kan zich de melodie herinneren die altijd wordt gespeeld en gezongen tijdens *The last night of the Proms*. Een lofzang op het Engelse platteland. Maar hij kan zich de details van het lied niet voor de geest halen. Hij verontschuldigt zich tegenover de vrouwen vanwege de interruptie en loopt met de man naar de piano.

‘*I’d be honoured to do that, after finishing my coffee,*’ antwoordt hij. Hij pakt zijn iPad van de standaard om op het Internet te zoeken naar bladmuziek. Hij vindt iets bruikbaars, laat zich weer op de pianokruk zakken en begint te spelen. Deze avond kan wat hem betreft niet meer stuk.

Terwijl hij ‘s middags wandelend door de Yorkshire Moors zijn gedachten de vrije loop liet, borrelden de herinneringen aan zijn eerste huwelijksjaren omhoog als verse koffie in een percolator. Cor slaagde voor zijn HTS-diploma in het jaar dat ze trouwden. Zijn droom was om architect te worden. Hij had ideeën over vormen en materialen. Creatief en technisch. En over duurzaam bouwen, wat toen nog in een stadium van ontwikkeling was. Maar helaas, de economische crisis van eind jaren zeventig was nog niet voorbij. Zeven maanden nadat hij was afgestudeerd zat hij nog steeds zonder werk op het flatje van Yvonne. Zijn architectendroom verdronk in een zee van afwijzingen op sollicitaties.

Het viel zelfs niet mee om als algemeen bouwkundige een baan te vinden bij een architectenbureau of grote aannemer. Uiteindelijk solliciteerde hij maar bij een gemeente in de Gelderse Achterhoek op een baan als medewerker bouw- en woningtoezicht. Tot zijn verrassing werd hij aangenomen. Hij kreeg op kosten van de gemeente een kamer in een hotel en een half jaar reed hij elk weekeinde in een oude 2CV heen en weer naar Rotterdam, totdat Yvonne ook haar studie had voltooid. Met een voordelige hypotheeklening van zijn werkgever kochten ze een hoekhuis in een nieuwbouwwijk, het huis waar hij nog steeds woont.

Yvonne ging als fysiotherapeut aan de slag bij de plaatselijke fysiotherapiepraktijk Bodegom. Cor deed zijn werk bij de gemeente en volgde in Deventer pianolessen bij een zekere juffrouw Houdaine. Ze legde genadeloos de foute maniertjes bloot die hij zich in de loop der jaren had aangeleerd om zich – volgens haar zeggen – gemakkelijk af te maken van technisch ingewikkelde passages en om lastige vingerzettingen te omzeilen. Ook begeleidde hij regelmatig zangkoren of speelde hij ‘s avonds in een club of in een restaurant. Hij vond het prima zo.

Maar voor Yvonne's temperament was het gezapige leven in het dorp veel te rustig. Op een avond kwam ze naast hem op de bank zitten en sloeg een arm om hem heen.

‘Hoe lang wonen we hier nu?’ begon ze.

‘Ongeveer vier jaar. Hoezo?’

‘Wat is er in die vier jaar eigenlijk gebeurd? Wat hebben we beleefd?’ Ze kuste de zijkant van zijn hoofd. Hij wist zo snel niets te bedenken.

‘Dat zal ik je zeggen. We zitten hier als Pa Pinkelman en Tante Pollewop op onze driezitsbank. Zal ik nog een krentenbolletje voor je smeren? Ik bedoel, ik word gek van de saaiheid.’

‘Bomans. Je kent je klassieken,’ zei hij, in een poging om zich er luchtig van af te maken. Maar Yvonne liet zich niet afleiden.

‘Nee, serieus, Cor. Ik wil meer uit het leven halen.’

‘Wat wil je dan? Emigreren of zo? Allebei gaan solliciteren en ergens anders gaan wonen?’ Ze kwam met een idee dat ze voor hun huwelijk al eens had geopperd.

‘Ik wil mijn eigen fysiotherapiepraktijk. Ik denk dat ik een veelvoud kan verdienen van wat ik nu bij Bodegom krijg.’

De avond eindigde met een woeste vrijpartij, die begon op de grond voor de bank en eindigde in bed. Cor was trots op zijn Yvonne. Hij betastte haar strakke, getrainde lijf, haar platte buik, haar sterke armspieren. Maar hij was ook een beetje bang voor haar.

Een maand later bleek Yvonne zwanger te zijn.

Tegen half tien sluit Cor de klep van de piano. De eetzaal is intussen zo goed als leeg. Ook de beide vrouwen zijn vertrokken. De oudere heer die *Jerusalem* had aangevraagd komt samen met zijn vrouw naar hem toe. Hij is geëmotioneerd.

‘Thank you so much, sir. You made us happy tonight.’

-6-

Ze rijden in de witte Skoda van Cor over de tweebaansweg die vanuit Whitby dwars door het North York Moors National Park in zuidelijke richting loopt. Het doel is Rievaulx Abby, een rit van anderhalf uur door een goddelijk landschap. Karin heeft de passagiersstoel zover mogelijk naar achteren geschoven om haar geblesseerde enkel te kunnen ontspannen.

Heimelijk kijkt ze naar links, naar het gezicht van de man die ze haat, maar ze kan zich haast niet meer voorstellen dat het dezelfde man is. Zijn gelaatstrekken, zijn neus, zijn kin, ze staan in haar geheugen gegrift als een tattoo op een mannenarm. Alleen zijn ogen kloppen niet. Het beeld van de fanatieke, haast krankzinnige blik staat nog onuitwisbaar op haar netvlies.

Naarmate ze langer kijkt begint ze meer te twifelen. De man die haar vanochtend aan het ontbijt heeft uitgenodigd voor een autorit door de Moors kan niet het monster zijn dat ze zich herinnert.

Rina en Karin zaten die ochtend al voor achten aan het ontbijt, hun borden gevuld met een *full English*. Cor liep op de vrouwen af.

‘Goedemorgen dames,’ was zijn openingszet. ‘Mag ik aanschuiven?’ Hij stond voor hen, een dienblad in zijn handen met daarop een bordje, een rekje toast, jam en een kop koffie. Hij wachtte niet op antwoord en schoof de stoel naast Rina naar achteren.

‘Gezellig,’ zei Rina. ‘Kom erbij zitten.’ Ze droeg een poloshirt en een driekwart broek en ze leek helemaal klaar voor haar wandeling. Hij zag dat ze de wandelschoenen al aanhad.

‘Je bent er vroeg bij, eh ...’. Rina keek hem vragend aan.

‘Cor.’

‘O ja, zo heet je, Cor. Ik zeg net tegen Karin, zou die aardige pianist van gisteren er ook zijn?’

‘Dus,’ viel Karin haar in de rede, ‘zeg ik tegen Rina: je loopt wel weer hard van stapel.’

Alsof het zo afgesproken was waren alle namen weer genoemd. Nu niet meer vergeten.

Cor roerde in zijn koffie. 'Jij bent zelf trouwens ook vroeg, Rina. Ga je toch maar met de groep mee?'

'Nee hoor. Ik ga vandaag in mijn eentje een wandeling maken, zoals ik van plan was. Ik huur een auto en rij de Moors in.'

Hij smeerde jam op een punt van zijn toast en nam een hap.

'En wat doe jij vandaag, Karin?'

'Geen idee eigenlijk. Ik ga denk ik rustig aan de stad bekijken.'

Op dat moment liepen de vrouwen van de wandelvakantie naar hun tafel om afscheid te nemen. 'Jammer voor de groep; jullie waren goed gezelschap; het was maar zo kort; maar helaas.'

Toen de rust was weergekeerd, zag Karin dat Cor moed verzamelde om haar aan te spreken.

'Ik heb voor vandaag een excursie naar een kasteelruïne op mijn programma staan. Als je soms zin hebt om met me mee te gaan...'

'Jeetje!' riep Rina uit, 'dat is toevallig. Karin weet veel van kastelen.' Als een volleerd koppelaarster sloeg ze haar ene arm om de schouder van Cor en pakte over de tafel heen de hand van haar vriendin. 'Dit is een gouden kans, Kaar. Daar kun je geen nee tegen zeggen.' 'Ik ben heel goed in staat om mijn eigen beslissingen te nemen, hoor.' Karin klonk pinnig, maar ze leek al half overtuigd en lachte beschroomd. 'Misschien maak ik van je aanbod wel gebruik.'

'Fijn, dat is dan geregeld. Nu kan ik zonder gewetenswroeging mijn eigen gang gaan.' Rina stopte het laatste stukje van haar gebakken *kipper* in haar mond en stond op.

'Nou, dan laat ik jullie maar aan je lot over. Veel plezier.' Bij de uitgang van de eetzaal draaide ze zich om en zwaaide.

'Oef, wat een wervelwind, die vriendin van jou.'

'O, ja. Rina is een flapuit en volstrekt schaamteloos als het om mannen gaat. Meestal voor zichzelf, maar nu dus voor mij. Maar het is een schat van een vriendin, hoor. Altijd vrolijk en heel trouw.'

'Maar wat ik zei,' hernam Cor, 'ik ga vandaag naar Rievaulx Abby. Wel eens van gehoord?'

'Ja, ik heb ervan gehoord. Maar ik ben er nooit geweest.'

'We kunnen er met de auto naartoe rijden. Ik hoop alleen dat het gaat lukken met je enkel.'

'Als we rustig aan doen, met mijn wandelstok...'

Nu zijn ze halverwege en de eerste onwennigheid is voorbij.

'Ben je helemaal alleen op vakantie?' vraagt Karin.

'Ja.' Cor aarzelt even. 'Ik ben weduwnaar, weet je.' Hij maakt een gebaar met zijn schouders en vervolgt: 'Getver, wat klinkt dat nou vervelend. Maar het is wel zo, mijn vrouw is vorig jaar overleden.'

'Sorry, dat kon ik niet weten.'

'Natuurlijk niet. Het gebeurde op vakantie, hier in Whitby. Hartstilstand.'

'O, wat erg. En nu ben je weer hier. Om het te verwerken of zo?'

'Komende week is het een jaar geleden. Ik dacht dat ik hier ...'

Er valt een stilte. Cor neemt geconcentreerd de rotonde bij Pickering en rijdt de A170 op.

'En jij?' vraagt hij.

'Ik ben gescheiden.'

'O jee, wat beroerd.'

'Nou dat valt we mee, hoor. Ik was blij dat ik weer vrij was.'

'Tja.' Cor weet zo gauw niet hoe hij moet reageren. 'Wel, ik zou zeggen, laat je straks maar verrassen. Rievaulx is een indrukwekkende *site*.'

Meer dan een uur lopen ze rond tussen de laatmiddeleeuwse ruïnes. Overblijfselen van een kathedraal, woongebouwen, een heus ziekenhuis en allerlei werkruimtes, omgeven door veel land, waar in de Middeleeuwen monniken landbouw en veeteelt bedreven. Karin maakt foto's

van de twintig meter hoge, groen uitgeslagen muren en pilaren van de kathedraal die de eeuwen hebben doorstaan.

Halverwege realiseert ze zich opeens waaraan ze is begonnen en welt haar weerzin tegen Cor op. Heimelijk loopt ze te bedenken welke verschrikkingen hem kunnen treffen. Wat er bijvoorbeeld zou gebeuren als er zo'n stenen gewelf zou instorten en hij eronder stond? Maar meteen spreekt ze zichzelf toe, want ze weet niet eens zeker of hij wel dezelfde is.

Ze lopen rond totdat haar enkel zoveel pijn begint te doen dat ze moet gaan zitten. Cor loopt naar de winkel en koopt twee ijsjes.

'Je hebt me nog niet eens verteld wat jij voor de kost doet,' zegt ze.

'Ik werk bij de gemeente Zutphen op de afdeling bouwzaken.'

'Gô, wat ontzettend leuk!'

Haar enthousiasme verbaast hem. 'Nou, dat is te zeggen, het is maar een heel gewoon baantje, hoor. Ik ga hoofdzakelijk over de bouwvergunningen. Omgevingsvergunningen heten die dingen tegenwoordig.'

'Je bent dus bouwkundige.'

'Jazeker, HTS Rotterdam, 1985.'

'Aha, in de ruïne merkte ik al dat je er verstand van hebt. Wat toevallig is dit. Ik heb dus ook bouwkunde gestudeerd. Delft, 1990. Ik werk als restauratieadviseur bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.'

Misschien verbeeldt ze het zich, maar ze meent te voelen dat Cor naast haar verstrakt. Ze kijkt hem aan en ziet dat ze zich niet vergist. Maar hij is snel weer ontspannen.

'Twee techneuten op een bankje,' zegt hij. Het klinkt zowaar grappig, Karin moet erom lachen. Ze maakt een gebaar van: ik kan het ook niet helpen.

Het is al middag als ze zich van Rievaulx Abby losmaken. Op het terras van een pub die *The Inn at Hawnby* heet, met uitzicht over een prachtig groen golvend landschap, eten ze een frisse zomersalade.

Voor de terugreis naar Whitby tikt Cor een toeristische route in op de Tomtom, die voert langs smalle weggetjes, over steile hellingen en door dalen met stenen bruggen over riviertjes. Hij heeft al zijn aandacht nodig bij het autorijden. Karin merkt dat ze moe is. Ze laat de rugleuning van haar stoel naar achteren zakken en probeert zich te ontspannen. Haar enkel is overbelast en doet pijn. Er wordt niet veel gesproken. Karin kijkt om zich heen en geniet van de rit. Maar tegelijkertijd draait haar brein overuren. Ze moet moeite doen om zich voor de geest te halen waarom ze hieraan is begonnen. Is het echt pas een dag geleden dat zij Cor in de toeristentrein heeft herkend, en daarvan volslagen van haar stuk was? Onmiddellijk werden weggezakte herinneringen uit haar onbewuste tot leven geroepen. Half verdrongen gevoelens van machteloosheid, onderworpenheid. En nu? Ze begint hem zowaar aardig te vinden. Dit kan toch niet dezelfde kerel zijn van het geweld dat haar misschien wel bijna het leven had kunnen kosten? Nee, ze moet zich wel vergissen. Cor is gewoon een aardige vent die ze tijdens haar vakantie bij toeval heeft ontmoet en die haar ... Ja, wat wil hij eigenlijk van haar? Ze weet het niet. Ze kennen elkaar pas een dag. Wat wil je. Toch blijft er een zweem van twijfel in haar. Ze moet, om haar woorden tijdens het ontbijt te gebruiken, niet te hard van stapel lopen. En ze realiseert zich dat er uiteindelijk er maar één manier is om volstreekte zekerheid te krijgen of het om dezelfde man gaat. Maar vooralsnog deinst ze daarvoor terug.

-7-

In de hotelinformatie op zijn kamer heeft hij gezocht naar een huisarts. Er blijkt in Whitby een groepspraktijk te zijn, op nog geen vijf minuten rijden van het hotel. Hij hoopt dat je er zonder afspraak terecht kunt.

De huisartsenpost is gevestigd in een laag, roodstenen gebouw met rode dakpannen. In de hal hangt een fotogalerij met maar liefst negentien artsen en nog een stuk of vijf andere medewerkers die in de praktijk werkzaam zijn. De praktijk bedient een grote regio. Cor meldt zich bij de balie en gaat in de wachtkamer zitten. Een groot plasmaschermbord roemt de zegeningen van de *National Health Service* en toont de namen van degenen die aan de beurt zijn. Tegen negenen verschijnt zijn naam.

Hij wordt ontvangen in een spreekkamertje, door een jonge vrouwelijke arts in zomerse kledij. Op haar borst draagt ze een bordje *Dr. Felicia Roca GP*. Ze ziet er uitgeslapen en goed gehumeurd uit.

'Goodmorning, sir, what can I do for you?'

Cor heeft op zijn iPad de Engelse vertaling van het woord geslachtsziekte opgezocht. Maar nu hij tegenover de dokter zit en zich heeft gelegeitimeerd, schaamt hij zich. Hij kan het woord bijna niet uitspreken.

'Ik ben op vakantie in Engeland en van de week heb ik ontdekt dat ik kleine zweertjes heb op mijn ...' Hij kijkt naar beneden. De vrouw tegenover hem begrijpt direct wat hij bedoelt.

'Het moet een venereal disease zijn,' zegt hij.

'O, dear,' is haar enige reactie.

Achter een kamerscherm onderzoekt ze hem. Ze fronst en aarzelt even.

'De besmetting lijkt nog pril, ik ben er niet zeker van om welke besmetting het gaat. Ik geef u een algemeen middel. Als dat binnen een paar dagen niet helpt, dan moet u terugkomen. Of naar uw eigen huisarts gaan. Gaat u nog maar even in de wachtkamer zitten, de nurse zal de medicijnen voor u halen.'

Hij moet bijna twintig minuten wachten, maar dan verschijnt zijn naam weer op het scherm en krijgt hij aaneen balie een potje met capsules en een tube zalf. *'Tweemaal per dag innemen en ter plaatse behandelen,'* luidt de opdracht. Cor pakt zijn portefeuille uit zijn binnenzak.

'Wat ben ik u schuldig?' De verpleegster maakt een afwerend gebaar. *'U hoeft niet te betalen. National Health Service. Het is gratis.'*

'Ook voor buitenlanders?'

'Ook voor onze gasten wordt de gezondheidszorg door de regering betaald.' Hij bergt de portefeuille weer op.

Op het moment dat hij zich omdraait ziet hij dat Karin met haar wandelstok de wachtkamer binnenkomt, gevolgd door Rina.

Na terugkomst van de rit naar de middeleeuwse ruïne, de vorige avond, heeft hij samen met Karin en Rina gedineerd. Tot hun verbazing stelde Rina hen voor aan een Engelsman die zij tijdens haar wandeltocht had ontmoet. De man heette Jack en leek vijftien jaar jonger dan zij. Hij droeg een nieuwe spijkerbroek en een duur uitziend overhemd, dat tot halverwege zijn borst openhing. Hij was, net als zij, in zijn eentje op vakantie. Galant schoof hij Rina's stoel aan en ging toen naast haar aan tafel zitten, alsof ze al jaren samen waren.

'Ik zag hem vanmiddag in een tearoom,' legde ze uit toen ze eenmaal zaten. *'Hij was alleen en ik dacht: wauw, dat komt goed uit.'*

Karin zei tegen Cor: *'Ik zei toch al dat ze schaamteloos is als het op mannen aankomt.'*

Rina trok een pokerface en Jack, die geen woord Nederlands verstond, keek vragend in het rond.

'Laten op het Engels overgaan,' zei Rina. *'Dan kan hij ook meepraten.'*

Zoals ze daar in de eetzaal zaten leken het twee koppels die samen op stap zijn. Dat mocht met Rina en Jack misschien het geval zijn, wat Karin en hem betreft had Cor zo zijn twijfels. Wat werd hij geacht na de maaltijd te doen? De avond verder met Karin doorbrengen?

Afgezien van de gezamenlijke maaltijd hadden ze geen afspraken gemaakt. Hij wist zelfs niet zeker of hij de band met Karin wel verder wilde aanhalen. Zeker, het was gezellig geweest vandaag. Er was een zekere toenadering geweest, maar van zijn kant nog onwennig, omdat hij

steeds associaties met Yvonne had. Toen ze na de autorit op de parkeerplaats van het hotel uitstapten, had Karin hem als dank een kus op zijn wang gegeven en hij had haar teruggekust. Ook op haar wang. Ze was aantrekkelijk gezelschap, zag er goed uit en was onderhoudend. Maar zijn sensitiviteit voor sfeer en voor zaken die onbenoemd bleven vertelde hem dat Karin een zekere afstand leek te bewaren, alsof ze hem niet helemaal vertrouwde. Hij kon dit niet goed plaatsen, want toen tijdens het eten hun armen elkaar raakten, trok ze zich niet terug, alsof zij het wel prettig vond. Toch durfde hij haar niet aan te halen of een poging tot intimiteit te ondernemen, laat staan haar mee naar zijn kamer te vragen. Die gedachte was natuurlijk bij hem opgekomen. Hij was aan het eind van de middag zelfs naar de stad gelopen om in een drogisterij in de stad een pakje condooms te kopen. Veilig vrijen, zeker nu hij last had van zweertjes. Alleen zou het daar die nacht wel niet van komen. Daarom besloot hij de hoteleigenaar een plezier te doen en nog wat op de piano te spelen.

Karin en Rina hebben hem ook meteen in het vizier.

‘Hé, Cor!’ Rina koerst dwars door de wachtkamer op hem af en omhelst hem. ‘Wat toevallig.’ Karin reageert terughoudender. Het was er gisteravond inderdaad niet van gekomen. Karin was hem, terwijl hij nog aan het pianospelen was, een kuise kus komen brengen en naar haar kamer vertrokken.

‘Jij ook bij de dokter?’ vraagt ze. Cor vindt het een gênante situatie, al kunnen ze natuurlijk niet weten waarvoor hij op consult is geweest.

‘Wil je je enkel toch maar even aan een dokter laten zien?’ is zijn wedervraag.

‘Och, omdat Rina zo aandringt. En misschien is het inderdaad wel verstandig.’

‘Ik heb soms last van hartritmestoornissen,’ zegt hij. Hij kan zo snel niets anders bedenken om zijn aanwezigheid te verklaren. ‘Niet ernstig hoor, het is een onschuldige kwaal. Maar wel lastig.’ Daar staat hij dan, met een flesje pillen en een tube zalf in zijn hand. Een kind kan zien dat dit nooit voor zijn hart kan zijn.

Een uur later is Cor op de parkeerplaats van het hotel bezig het oliepijl van zijn auto te controleren als Rina en Karin in een gehuurde Vauxhall Corsa aan komen rijden, terug van het medisch centrum. Rina parkeert naast zijn auto en stapt energiek uit. Karin draagt een steunverband om haar voet en enkel.

‘Hoi Cor!’ Rina doet weer alsof ze elkaar al jaren kennen. ‘Moet je horen, vandaag is misschien wel de laatste dag van dit mooie weer. Morgen komt er een depressie. En de dag is nog jong. Zullen we iets ondernemen?’ Als op afspraak komt Jack uit het hotel tevoorschijn en begroet Rina met een hartstochtelijke kus.

‘*What’s new?*’ vraagt hij.

‘Rina stelt voor om met ons vieren iets te gaan doen. Geen idee wat,’ antwoordt Cor.

Jack knikt, en alsof hij opeens een lumineus idee krijgt, steekt hij een wijsvinger omhoog.

‘Goed idee, heel goed idee,’ roept hij uit. Qua luidruchtigheid past hij wel bij Rina. ‘Laat mij jullie gids zijn. Ik wil jullie graag iets van mijn *green & pleasant land* laten zien, iets wat je nooit eerder hebt gezien.’

De drie anderen kijken elkaar beurtelings aan en peilen elkaars gezichtsuitdrukking. Karin komt dicht bij Cor staan en fluistert in zijn oor: ‘Moet die vent niet werken?’

‘Ik heb geen idee. Wat doet hij eigenlijk voor de kost? En hoe heeft ze die kerel opgeduikeld?’ De zijdelingse conversatie geeft iets vertrouwds.

Jack wacht de non-verbale besluitvorming niet af.

‘Oké,’ zegt hij, ‘over een kwartier ben ik hier terug met mijn auto. Trekken jullie je wandelschoenen alvast maar aan.’

De afspraak is gemaakt.

Karin trekt een zuinig gezicht. ‘Ik kan niet zo heel ver lopen, hoor.’

‘Het is niet ver,’ stelt Jack haar gerust, en beent met grote stappen weg.

‘Ik zal je wel ondersteunen,’ fluistert Cor haar in het oor.

2018

In de status van de huisarts las ik dat Cor Beelens slapeloosheid na meer dan tien jaar weer kwam opzetten. Voor de rest had hij een goede gezondheid, want ik zag in de tussenliggende tijd nauwelijks aantekeningen. Een antibioticakuurtje voor een blaasontsteking, druppeltjes voor droge ogen, dat soort zaken.

Maar begin 2007 meldde hij zich weer met slaapproblemen. Opnieuw klaagde hij over stemmen in zijn hoofd als hij 's nachts wakker lag. En opnieuw gaf de dokter hem slaappillen. Maar deze keer schreef hij ook een verwijzing voor psychische hulp, min of meer tegen de zin van zijn patiënt. Omdat er in het Zutphense ziekenhuis een wachtlijst was, belandde hij in het Arnhemse Rijnstate Ziekenhuis, waar Ramon Pirotti toen werkte. De patiënt werd toegewezen aan zijn collega-psychiater Lies Groot Koerkamp, die later in de privépraktijk van Pirotti zou gaan werken. Zij startte de behandeling met een uitgebreide vragenlijst. Opvallend was dat Cor Beelen haar vroeg hem te garanderen dat de informatie geheim zou blijven. Niemand, ook zijn vrouw niet, mocht weten dat hij een psychiater vertrouwelijk bezocht. Bovendien liet hij tegenover haar niet veel los.

Ik bladerde door naar de periode dat Pirotti hem zelf behandelde, ruim tien jaar later. Toen wilde hij meer over zijn jeugd kwijt.

De aantekeningen van Pirotti lieten zich lezen als een roman.

Cor Beelen vertelde dat hij na de dood van Yvonne wilde opruimen op de zolder van hun huis. Daar vond hij spullen van de *School met de Bijbel* waar hij op had gezeten. De school had een voor die tijd moderne lesmethode, want voor verschillende vakken werden er voorbedrukte formulieren gebruikt in plaats van schriften, waarop je de opgaven moest uitwerken. Die kreeg je terug met commentaar van de meester of juf. In een map vond hij een stapeltje uitwerkingen uit de vijfde en zesde klas met aantekeningen van zijn vader: goed, onvoldoende, matig, prima. Zijn vader gaf voor huiswerk nooit cijfers.

Ook vond hij een verzameling tekeningen, plakwerkjes en kleurige verfwerkjes van zijn eigen hand. Hij was misschien vijf jaar en zat in de tweede klas van de kleuterschool van de oude juffrouw Bouwman. Er schoot een brok in zijn keel. Dat was de tijd van grote onschuld, van argeloze naïviteit. Beelden van toen kwamen spontaan terug in zijn geheugen. Vierenveertig jaar geleden. Het leven was onbekommerd, speelde zich af in het hier en nu, zonder zorgen over een toekomst. Hij bladerde door zijn oude werkstukjes en voelde oprechte sympathie voor het jongetje dat hij toen was. Tussen de spullen vond hij ook een velletje papier, slordig afgescheurd uit een kladblok, in de loop van de jaren vergeeld. Toen hij het blaadje omkeerde, zag hij dat er iets op was geschreven. Woorden in zijn eigen kinderlijke handschrift. Het vertederde hem, de hanenpoten van een jongen die nog geen schrijfonderwijs had genoten.

Maar de tekst was wel leesbaar.

‘Mijn moeder vint mij niet goet.’

Seconden lang hield hij zijn adem in. Zijn eigen woorden. Als vijf-, zesjarige al. Zijn vertederding spoelde samen met zijn kolkende gedachten weg als een plensbui in een regenput. Dit was zijn jeugd. Dit was zijn leven. Mislukt.

Cor Beelen vertelde Pirotti dat hij daar op die zolder had moeten huilen. Sindsdien hoorde hij 's nachts weer stemmen. Vooral die van zijn moeder en van zijn oudste zus, Liesbeth. Zijn zus Liesbeth. Op haar zeventiende had zij beter moeten weten. ‘Corretje, Corretje, Corretje heeft een snorretje.’ Ze vond het nog steeds leuk om haar twaalfjarige broer te treiteren. Het was niet zo dat ze een hekel aan Cor had. Soms kon zij aardig zijn en hielp ze hem met wiskunde, waar ze zelf heel goed in was. Maar op andere momenten kon ze hem

genadeloos kleineren en genoot ze ervan als ze zag hoe hij, gevoelig als hij was, daaronder leed.

Toch had ze met haar rijmpje wel gelijk, want Cor had inderdaad een lijntje van donzig haar onder zijn neus, het gevolg van veranderende hormonen. Hij zat in de eerste klas van het Atheneum op het Christelijk Lyceum en er was daar een nieuwe wereld voor hem opengegaan. Hij kreeg vakken met gewichtige namen als algebra, goniometrie en fysica, die voor hem de belofte van een wetenschappelijke toekomst inhielden. De school hanteerde voor de eersteklassers een systeem van speciale dikke, blauwe schriften, voor elk vak één, waarin zij hun proefwerken maakten. Die werden eens per maand aan de leerlingen meegegeven en moesten door een van de ouders ondertekend worden. Voor wat betreft Cors prestaties was dat geen probleem. Toch zag hij er iedere keer weer tegenop vanwege het commentaar van zijn moeder. Op haar eigen manier kon ze haar zoon een compliment geven dat tegelijk als een verwijt klonk.

‘Een mooi cijfer, hoor ...’. De toon waarop ze het zei kondigde een vervolg aan. Een niet uitgesproken ‘maar ...’.

Een minder gevoelige jongen zou er niet op letten, het langs zijn brede rug laten afglijden of het niet eens waarnemen. Maar niet Cor. De nooit rechte uitgesproken afwijzingen hadden zich in de loop van de jaren in zijn lichaam genesteld als een opgestapelde loodvergiftiging. Hij wist niet of hij voor zijn moeder ooit nog iets goed kon doen. Daarom liet hij de proefwerkschriften liever door zijn vader ondertekenen, die de cijfers objectief bekeek en al of niet tevreden knikte.

Behalve de haargroei onder zijn neus en zijn steeds lager worden spreekstem, waren er ook andere ontwikkelingen in zijn lichaam. Seksuele gevoelens waarin zijn moeder een rol speelde. Niet dat hij daar met haar over kon spreken, want voor zijn moeder was seks iets waar je het niet over had. Maar zij was mooi en in de bloei-jaren van haar leven. In zijn fantasie kon hij haar oproepen als een anonieme vrouw die lust bij hem opwekte. Als ze ’s morgens in haar nachtkleding boterhammen klaarmaakte, observeerde hij haar. Hij stelde zich voor hoe ze zich waste onder de douche en hoe ze in bed lag tegen zijn vader aan.

Toch was Cor goed in staat om fantasie en werkelijkheid van elkaar te onderscheiden. Het was niet speciaal zijn moeder die het lustobject was. Met nieuwe ogen keek hij naar alle vrouwen en meisjes, op straat, op school, in de kerk. Hij fantaseerde over hen terwijl hij zichzelf bevredigde, zoals alle twaalfjarige jongens doen. Zijn moeder was gewoon het dichtstbijzijnde vrouwelijk wezen.

Dan was er zijn zus Liesbeth, zeventien jaar en lichamelijk volwassen. Vanaf de trap naar zijn zolderkamer kon hij door het bovenlicht van haar slaapkamerdeur gluren. Dan had hij een smal streepje zicht in haar kamer, waar ze zo nu en dan doorheen liep.

Zijn zus Petra van veertien speelde geen rol in zijn seksuele fantasieën. Nee, Cors jeugd werd gedomineerd door zijn moeder en zijn oudste zus. Door de jaren heen was hun nauwelijks expliciete, maar steeds afwijzende gedrag de norm geworden. Vrouwen waren OK, hij was Niet OK. Vrouwen waren hem de baas. Zijn leven lang zou hij hun onderdanig moeten zijn of hen moeten bevechten. Zijn vader zag en hoorde het, maar deed alsof het gewoon was.

Hoe was het te rijmen dat vrouwen aan de ene kant de vijand waren, maar dat hij zich aan de andere kant tot hen aangetrokken voelde? Van zijn zakgeld kocht hij seksboekjes, maar daarin was de dominantie van mannen de norm. Hij begon te denken dat er iets met hem niet in orde was.

Voor natuurkunde had hij een lerares, mevrouw Konijnenberg, die even jong was als fanatiek. Ze was lang en mager, had ravenzwart haar en een getinte huid. In de klas zeiden ze dat zij halfbloed Indiaans was, dat zag je aan haar haakneus. Ze had de pik op Cor. Tijdens de allereerste natuurkundeles van het schooljaar sprak hij haar tegen toen ze beweerde dat een piano 66 toetsen heeft.

‘Het zijn er 88, mevrouw.’

Dat had hij beter niet kunnen doen. Vanaf dat moment noemde ze hem consequent professor Beelen en gaf ze hem een beurt als er iets moeilijks werd gevraagd. Dan zette ze hem neer als een pedante wijsneus. Voor Cor was deze lerares de zoveelste vrouw die de vijand was. Zelfs de sensuele uitstraling van mevrouw Konijnenberg, met haar korte rokjes en wapperende T-shirts, kon hem niet afleiden van zijn diepgewortelde gevoel ten opzichte van vrouwen. ‘Wat is er toch mis met mij?’ vroeg hij zich dan wanhopig af.

Juli 2015

-8-

Het is alsof ze droomt. Naast Cor zakt ze weg in de dikke, lichtbruine lederen kussens van Jacks chique open cabriolet. Cor en zij zitten achterin. Ze dragen zonnebrillen en de wind suist om hun hoofden. Karin heeft nu, ondanks haar serieuze aard, de neiging om alles om zich heen te vergeten en zonder terughoudendheid van het moment te genieten. Wie Cor werkelijk is, hoe Rina in ’s hemelsnaam aan Jack is gekomen, het zal haar op dat moment een zorg zijn. Ze vouwt haar handen achter haar hoofd en geniet ongegeneerd van de zon op haar armen.

Jack neemt vanuit Whitby de A171 in zuidelijke richting. Nu en dan vangen ze in de verte een glimp van de Noordzee op. Tegen het geluid van de wind in roept hij naar achteren dat ze een mooie uitzichtplek gaan bezoeken. Karin vindt het prima.

‘Gaan we naar Scarborough?’ vraagt Rina.

‘Die kermis? O, nee. Dat wil ik jullie niet aandoen. *Wait and see.*’

Ze rijden inderdaad de afslag Scarborough voorbij en nemen verderop een smalle, vrijwel rechte asfaltweg naar links, die dwars door een glooiend groen landschap voert, door een dorpje Bempton, en dan verderop in de richting van de zee.

Op de parkeerplaats van het *Seacliffe Hotel* hadden ze met hun drieën op Jacks terugkomst gewacht. Rina vertelde in de tussentijd dat zij Jack bij toeval was tegengekomen in een restaurantje waar ze tijdens haar wandeling had uitgerust. Hij bleek dezelfde paaltjeswandeling te maken als zij. Ze was aan zijn tafel gaan zitten en ze waren aan de praat geraakt. Daarna hadden ze besloten om samen terug naar het beginpunt te wandelen. En, nou ja, van het een kwam het ander.

Karin kon haar oren niet geloven.

‘Wil je zeggen dat jullie in de vrije natuur hebben liggen, je weet wel? Zomaar, hup?’

‘Nou, liggen...’.

‘O, hou op, ik wil het niet weten!’

‘Hij was anders erg aardig, hoor. En we zijn allebei single, dus wie heeft er wat te zeggen.’

Met een gezicht van ‘poeh’ weerstond ze de verbazing van Karin en Cor.

‘Wat doet hij voor de kost?’

‘God, wat een Calvinistische vraag is dat. “Wat doet zijn vader? Naar welke kerk gaat hij?” Ik weet het niet. Hij vertelde iets over het bouwen van cottages. En ..., ah, daar zul je hem hebben.’ Jack kwam aanrijden in een glanzende, donkerblauwe Chevrolet Camaro cabriolet.

‘Nou, geld heeft hij in ieder geval wel,’ bromde Cor. ‘Dat is een prijzig karretje.’

Jack stapte uit en hield het portier open. ‘*Be my guest.*’

De asfaltweg voert rechtstreeks naar de kust van de Noordzee. Ze stoppen op een parkeerplaats met een bord “Bempton Cliffs, national reserve”. Van daar is het een kleine wandeling naar het mooiste uitzichtpunt dat ze ooit hebben gezien. Ze lopen met nog een tiental andere toeristen, over een kronkelend pad op een goede meter van de rand van het klif, die honderd meter boven de Noordzee uitsteekt. Je kunt hier en daar over de rand naar beneden

kijken, een duizelingwekkende afgrond in, met in de diepte de golven die schuimend stukslaan op rotspunten. Tussen het pad en de afgrond is er wat begroeiing, maar geen hek of afrastering. Hier en daar staat een felgeel bord met zwarte letters "*Danger, cliff edge!*". In de lucht zien ze een zwerm vogels die scherp afsteken tegen het heldere blauw van de hemel en het grijsblauw van de zee. Voortdurend draaien ze rondjes om elkaar heen op de thermiek, zonder elkaar te raken.

Jack treedt op als toeristische gids. Hij is trots op zijn land met dit natuurschoon.

Cor zegt: 'Kijk, dat zijn sterns, reuzensterns. Het zijn echte zeevogels. Ze kunnen enorme afstanden vliegen en komen soms wel een jaar niet aan land.'

'Nee, joh, dat zijn geen sterns,' zegt Rina, die naast hem loopt. Ze lacht hem uit.

'Zeker weten van wel.'

'Wat je hier ziet,' verklaart Jack in het Engels, 'is de grootste kolonie *gannets* in het Verenigd Koninkrijk.'

Het zijn grote witte vogels, veel groter dan meeuwen, met spitse koppen, een gele hals en zwarte punten aan hun vleugels. Regelmatig duikt er een de zee in, om even later met een vis in zijn snavel weer boven te komen.

'Het zijn Jan van genten, Cor', zegt Rina. Ze weet het nog van de treinrit. 'Je moet ook geen dingen beweren waar je geen verstand van hebt,' zegt ze betweterig.

Er vonkt iets in de blik van Cor. Maar hij herstelt zich snel.

'Ze hebben een spanwijdte van wel een meter twintig,' vertelt Jack. 'En ze duiken met zo'n vijftien tot twintig kilometer per uur het water in. Ah, daar zie ik iemand met een kijker.' Hij loopt een meter of vijftig verder en smoest met de *birdwatcher*, die een grote verrekijker op een statief heeft gemonteerd.

Hij wenkt. '*Come, and have a look.*'

Om de beurt mogen ze door de kijker turen en zien in de tegenoverliggende rotswand nesten met parmantige vogels, die op die afstand met het blote oog nauwelijks te zien zijn. Ze zijn zwart-wit met een oranje snavel.

'Dat zijn *puffins*,' zei Jack.

Karin pakt haar mobiel en zoekt op het Internet.

'Papegaaaiduikers,' vertaalt ze. 'Wat een leuke vogeltjes. Kijk eens Rien,' zegt ze, in de veronderstelling dat haar vriendin achter haar staat.

'Hé, waar is Rina? Cor, heb jij Rina gezien?'

Maar Cor is doorgelopen naar een uitkijkpunt verderop, waar je vanaf een houten vlonder met een stevig hekwerk over de zee kunt uitkijken.

'Jack, heb jij Rina gezien?'

Jack staat te praten met de eigenaar van de kijker, die een vrijwilliger van de Nationale Vogelbescherming blijkt te zijn. Hij haalt zijn schouders op.

Karin kijkt naar beide kanten het pad af, maar ziet geen Rina. Een lichte angst slaat toe. Ze loopt verder het pad op tot ze Cor bereikt. Samen hollen ze het pad weer terug.

'Rina!'

'*What's wrong?*' vraagt een nordic wandelaar.

'*A lady,*' roept Karin, '*can't find her.*'

Dan ziet ze zeventig meter terug een oudere man met zijn armen zwaaien. Er staat een klein groepje bejaarde wandelaars omheen.

'*Here, an accident,*' roept hij.

Rina ligt op haar rechterzijde in het steil aflopende gras, met haar armen vooruit gestrekt over de rand. Haar ogen zijn gesloten en ze beweegt niet. Tergend langzaam glijdt ze steeds lager, in de richting van de afgrond. Karin maakt aanstalten om naar haar vriendin toe kruipen.

'Karin, voorzichtig!' roept Cor. Hij knielt naast haar, maar dreigt ook weg te glijden.

'Het is te steil,' kreunt hij.

Om Rina vast te kunnen pakken moet hij op handen en voeten tot het uiterste randje van de sterk hellende klip kruipen. Karin kan het niet aanzien en draait zich om. De nordic wandelaar blijft kalm en steekt zijn nordic stok uit naar Cor, terwijl hij zich schrap zet op het pad. Cor pakt de stok met zijn linkerarm en strekt zijn rechterarm om haar voet te kunnen pakken. Maar hij komt tien centimeter tekort. Steeds als hij haar wil pakken is ze iets verder gegleden. 'O, nee. O, nee!'

'Hell,' roept een omstander. Een vrouw gilt.

'Rina!' schreeuwt Cor.

De omstanders zijn er getuige van hoe Rina langzaam verder glijdt, hoe haar zwaartepunt steeds dichterbij de rand komt te liggen en zij uiteindelijk, zonder een teken van bewustzijn, voorover duikelt de diepte in.

Een uur later is er een komen en gaan van hulpverleners. De rand van het klif is afgezet met felgekleurd lint. Er worden foto's gemaakt en twee mannen, zwetend in hun overalls, zoeken naar sporen. Diep beneden is een reddingsboot komen aanvaren die onder de rots uit het zicht verdween. Maar vanaf het punt honderd meter verderop waar de kijker staat opgesteld en de rotskust in de richting van de zee buigt, kun je de plek zien waar zij gevallen is. De vogelaar heeft zijn kijker naar beneden gericht. In plaats van papegaaiduikers ziet Karin nu hoe haar vriendin door mannen in oranje pakken in een draagzeil naar de reddingsboot wordt gedragen. Ze moeten ervoor tot hun middel door het kolkende water waden.

'Zou ze nog leven?' vraagt ze fluisterend aan een jonge vrouw in politie-uniform.

Die schudt vertwijfeld haar hoofd. '*A hundred yards ...*'

Karin is een eind over het pad teruggestrompeld omdat ze het gedoe rondom de rampplek niet langer kon aanzien. Ze heeft te veel gelopen, haar enkel doet pijn. Maar ze wil alleen zijn. Haar verdoving verdrijven. Ze verlangt naar een sigaret. Idioot, want het is dertig jaar geleden dat ze voor het laatste heeft gerookt. Ze zit in de grasberm met haar gezicht naar de zee. De felle zon prikt op haar schouders en armen, maar ze let er niet op. Rina. Dat is de enige gedachte die in haar opkomt. Ze huilt zachtjes, zonder tranen. Rina, altijd vrolijk. Die altijd de zonzijde ziet. Impulsief als ze is, heeft ze zich te dicht bij de rand gewaagd? Stomme meid. Ze moet haast glimlachen.

Maar dan verstrakken de spieren in haar borst. Je valt toch niet zomaar spontaan in een afgrond? En ze schrikt: was het eigenlijk wel een ongeluk? Iemand zou Rina toch niet? Ze walgt van zichzelf bij die gedachte. Maar ze kan het niet helpen. Haar eigen geest is te getroebleerd door alles wat er in de afgelopen drie dagen is voorgevallen. De onverwachte ontmoeting met Cor, haar primitieve wraakgedachten als reactie daarop. Hun langzame toenadering, maar met de netelige onzekerheid of hij wel degene is die zij denkt dat hij is. Denkt ze dit echt allemaal?

Karin is een ogenblik het slachtoffer van haar eigen wraakfantasie. Want heeft zij daarstraks zelf niet lopen denken, terwijl ze langs de diepte wandelden, dat dit een mooie kans zou zijn om iemand te vermoorden? De aanwezigheid van de afgrond bewees dat zo iets niet alleen in een boek van Agatha Christie kan gebeuren. Nee, ze kan het niet ontkennen, ze heeft met de gedachte gespeeld. Stel nu dat ik zeker zou weten dat Cor het inderdaad is die mij een jaar geleden ...? Zou ik dan in staat zijn geweest om ...? Het is een gedachte die ze niet wil toelaten, maar die ze desondanks niet uit haar brein kan bannen. Ze blijft zitten met een schuldgevoel, alsof zij persoonlijk heeft geprobeerd om Rina van de rots af te duwen. Ze moet in slaap zijn gevallen. Haar bovenrug en schouders beginnen in de zon te verbranden. Ze heeft geen idee hoe laat het is. Waar is iedereen?

Karin komt overeind en kijkt om zich heen. Blijkbaar heeft ze maar even geslapen, want in de verte ziet ze nog steeds allerlei mensen in uniform en gele hesjes heen en weer lopen.

Halverwege het pad komt Cor in haar richting aanlopen. Eigenlijk wil ze hem niet zien, maar tegelijkertijd verlangt ze naar hem. Naar troost. Haar vriendin is dood. Pas nu dringt de

verschrikkelijke werkelijkheid echt tot haar door. Maar Cor maakt geen aanstalten om haar aan te raken. Als een net ontslagen boekhouder staat hij voor haar, ineengezakt. Hij weet niet wat hij zeggen moet en beweegt moedeloos zijn schouders. Er valt niets te zeggen.

Opeens veert hij op.

‘Waar is Jack?’

Het is alsof Karin opeens ontwaakt. Ze kijkt naar weerszijden het pad af. Geen Jack. Cor begint te hollen, verder het pad terug, naar de parkeerplaats. Twee minuten later is hij hijgend terug.

‘Jack is verdwenen, zijn auto is weg. Verdomme, hij is ‘m gesmeerd.’

-9-

Ondanks de verschrikking van gistermiddag heeft hij redelijk geslapen. Hij is al even op en kijkt uit het raam van zijn hotelkamer over de Noordzee, een uitzicht dat hem nog steeds boeit. Regelmatig varen er schepen langs, van visserskotters tot een luxe cruiseschip. Een kwartier geleden heeft hij onder de douche vastgesteld dat de zweertjes iets minder zijn geworden. Blijkbaar helpen de medicijnen. Hij is klaar om naar het ontbijtbuffet te gaan. Het moment, gisteren, dat hij Rina’s voet net niet te pakken kon krijgen en zij langzaam weggleed, wil niet uit zijn gedachten. Het was zo frustrerend, hij had haar leven kunnen redden. De mensen om hem heen gilden, wendden hun hoofden af toen zij over de rand verdween en ze alleen maar konden gissen wat het gevolg zou zijn. Natuurlijk was dat helemaal geen vraag. Rina zou een paar seconden later te pletter vallen op de rotsen die boven de zeespiegel uitstaken. Ze had geen enkele kans.

Hij schudt zijn hoofd om de gedachten te verdringen. Maar ze blijven komen, de beelden. Iemand belde het alarmnummer. Binnen tien minuten was er een politiemacht ter plaatse, ongeveer tegelijk met andere hulpverleners. Honderd meter lager werd het lichaam van Rina geborgen door de bemanning van een reddingsboot. Sommige omstanders liepen weg zodra ze de politie zagen. Degenen die bleven legden een verklaring af. Ook Cor moest vertellen wat er was gebeurd. Karin was weggelopen. Hij vond haar een eind verderop in het gras langs het pad, aan de veilige kant. Daarna zijn ontdekking dat Jack was weggegaan. Hij meldde het bij een politieagent, maar wist geen achternaam van de man. Ook geen kenteken van de auto. Maar toen de agent hoorde dat het om een dure donkerblauwe te sportwagen ging, stelde hij Cor gerust.

‘We might find him, sir.’

Eenmaal terug op de plek des onheils legde ook Karin haar verklaring af. Na een uur wachten bracht een jonge agente hen in een politieauto terug naar Whitby. Ze zaten naast elkaar op de achterbank en zwegen. Er viel niets te zeggen. Eenmaal in het hotel wisselden ze nog een paar woorden en vertrokken naar hun kamer.

Cor zucht. Het is bizar, van het vrolijke groepje zijn nu alleen Karin en hij nog over. Zij heeft haar beste vriendin verloren en zal ontroostbaar zijn. Moet hij haar misschien opzoeken om haar te moed in te spreken?

Karin.

Aan de ene kant vindt hij haar prettig gezelschap. Ze is, voor zover ze hem heeft laten merken, ongebonden. Karin is mooi – als je tenminste van volslank houdt – en bepaald niet dom. Stiekem heeft hij ervan gedroomd dat hij met haar naar bed gaat. Maar dat is een probleem. Die verdomde SOA moet hij met een condoom zien te verstoppen.

Anderzijds staat hij ambivalent tegenover een toenadering. Diep vanbinnen blijft hij voelen dat Karin terughoudend en afstandelijk is, al vindt hij dat tegelijkertijd ook wel weer boeiend. Eigenlijk blijkt dit uit niets concreets, want haar gedrag is natuurlijk en ontspannen. Als

gevoelsmens is Cor echter hypersensitief voor de stemming en gemoedsgesteldheid van anderen. Maar voor alles: is hij wel een geschikte partner voor haar? Wie is hij dat hij Karin zou kunnen boeien? Zij is met haar academische ingenieursgraad veel hoger gekwalificeerd dan hij. En tegenover haar prestigieuze baan bij de Rijksoverheid is hij maar een gemeentelijke modderaar. Afgezet tegen Karin is hij toch een soort mislukkeling. Hij zucht. Een herhaling van de geschiedenis met Yvonne, daar is hij bang voor.

Hij besluit eerst maar te gaan ontbijten.

In de eetzaal is er geen spoor van Karin. Na de koffie en toast met jam loopt hij met een Engelse krant de tuin achter het hotel in en gaat onder de veranda zitten. Het weer is inderdaad anders dan de week ervoor. De lucht is niet meer strakblauw en er staat een fris ochtendwindje.

Hij verzinkt in gedachten. De geschiedenis. Zijn geschiedenis, gaat die zich herhalen? Hun eerste grote ruzie hadden Yvonne en hij ze toen hun dochter Chantal een jaar of drie was. Zeven jaar waren ze al getrouwd zonder al te grote onenigheden. Maar de laatste tijd merkte Cor dat hij zich aan Yvonne ergerde, in het bijzonder aan haar zelfverzekerdheid, haar beslistheid en haar neiging om eigenmachtig dingen te doen zonder hem erbij te betrekken. Vooral sinds zij ondernemer was en haar fysiotherapiepraktijk een succes was geworden. Yvonne had met de gemeente een huurcontract afgesloten voor een leegstaand noodlokaal van een plaatselijke basisschool, dat ze met wat investeringen had ingericht als fysiotherapieruimte, inclusief een klein kantoorje. Vanaf de start stroomden de patiënten toe. Ze was nu bijna drie jaar zelfstandig bezig en een serieuze concurrent van de praktijk van Bodegom. Er leek een cocon van succes om haar heen te zijn geweven. Dat was de reden dat ze een advertentie in een regionale krant plaatste voor een enthousiaste fysiotherapeut (V/M) voor 20 uur. Cor kreeg de advertentie bij toeval onder ogen tijdens de koffiepauze op zijn werk. Zijn chef wees hem erop.

‘Blijkbaar gaat het goed met de zaak van je vrouw,’ zei hij.

‘Hoezo?’ Het klonk onnozel.

‘Kijk,’ hij gaf hem de krant, ‘ze vraagt personeel.’

‘O, dat.’ Cor verhulde zijn verbazing. ‘Ja, het wordt te druk voor haar alleen.’ Inwendig was hij verbijsterd.

’s Avonds sprak hij Yvonne erop aan, nadat ze Chantal naar bed hadden gebracht.

‘Toch leuk dat je mij zo betreft bij je werk,’ begon hij. Het sarcasme ontging haar niet en ze snapte onmiddellijk waarop hij doelde.

‘Ja, de praktijk loopt goed, dus ik dacht...’.

‘Had je dat niet eerst met mij kunnen overleggen?’

Yvonne verstrakte. ‘Het is mijn praktijk.’

Toen werd Cor pas echt kwaad.

‘Mag ik je eraan herinneren dat IK j  uw praktijk heb mogelijk gemaakt?’ schreeuwde hij. ‘Ik sta met mijn salaris nota bene garant voor j  uw starterslening. Je had het me op z’n minst kunnen vertellen, verdomme.’

‘Vloek niet zo, Cor, dat zou je moeder niet goedvinden.’ Yvonne wist hoe ze hem moest raken.

‘Laat mijn moeder erbuiten, VERDOMME.’

De discussie ontaardde in een kibbelpartij, zo luid, dat de burens het wel haast gehoord moesten hebben. Op zeker moment riep hij: ‘Ik haat die autoritaire houding van jou!’

Yvonne bleef opmerkelijk kalm. ‘Wat nou, autoritair. Ik doe alleen maar mijn best om er een succesvolle praktijk van te maken. Ik heb tenminste ambitie. Dat jij nou zo tevreden bent met je leventje.’

Een moment was hij sprakeloos, totdat hij zich realiseerde dat Yvonne gelijk had. Het was een gedachte die ook bij hemzelf was opgekomen. Zijn eeuwige onzekerheid stak de kop op.

‘Wat verwijt je mij nou eigenlijk?’ fluisterde hij. ‘Dat mijn carrière niks voorstelt? Dat ik niks voorstel?’ Hij stond op en begon als een zwakzinnige rondjes door de kamer te lopen. Hij kwam langs de piano, een babyvleugel die nog van Yvonne’s grootvader was geweest, en bleef staan. De klep stond open. Het was alsof het instrument tegen hem wilde spreken. Waarom verspil je je leven, Cor? Waarom doe je niet waar je goed in bent? Wat je leuk vindt? Hij was bijna dertig. Was zijn leven zinvol? Had hij toch niet naar het conservatorium moeten gaan in plaats van de HTS? Zijn woede richtte Yvonne eerbarmend langzaam weg.

‘Sorry Yvonne,’ zei hij, ‘ik moet een poosje naar buiten. Mijn kop laten afkoelen. Als ik terug ben praten we verder.’

Toen hij terugkwam wachtte Yvonne hem met uitgestrekte armen op. ‘Sorry,’ zei ze. ‘Sorry voor wat ik zei over je moeder. Dat was onder de gordel.’

‘Oké. Toch vind ik dat je had moeten overleggen.’

‘En als ik nou zeg dat ik je ermee wilde verrassen, zou je me dan geloven?’

Cor wist niet wat hij moest zeggen.

Uit een ruim aanbod van sollicitanten nam Yvonne twee maanden later Maud van Doorn in dienst. Een vrolijke jonge vrouw, pas afgestudeerd aan de hogeschool in Deventer. Maud was in veel opzichten het tegengestelde van Yvonne. Ze had een ruige bos donker haar en was geen ascetisch sporttype. Tijdens de tweede week dat ze in dienst was kon ze meteen voor Yvonne invallen, die zich niet lekker voelde. Gammel en misselijk. Ze was twee maanden zwanger.

Hij wordt uit zijn overpeinzing gewekt door een signaal van zijn mobiel. Een SMS van zijn dochter Chantal, die informeert of hij nog leeft. Shit, helemaal vergeten haar terug te bellen. Dat heeft hij haar vorige week vrijdag beloofd. Cor fronst zijn voorhoofd bij de gedachte dat haar vraag op een wrange manier actueel is. Hij opent een nieuwe *message* en schrijft dat het goed met hem gaat. Geen woord over gisteren.

-10-

De ochtend is al half voorbij als Karin wakker wordt. Ze rekt zich uit en kijkt op de radiowekker. Kwart voor tien, wonderlijk lang geslapen. Het andere bed op hun tweepersoons hotelkamer is onbeslapen. De misselijkmakende werkelijkheid dringt tot haar door. Rina is er niet meer. Het is lastig om haar gedachten en emoties onder controle te houden. Halverwege de nacht is ze drijfnat van het zweet wakker geworden na een angstdroom, waarin ze de hele gebeurtenis opnieuw meemaakte. Rina is doodgefallen. Opnieuw borrelt de vraag bij haar op: was het een ongeluk? Diep vanbinnen weet ze dat dat niet voor de hand ligt. Je valt toch niet spontaan over de rand van een afgrond? Aan de andere kant, Rina kon gestruikeld zijn en ongelukkig terechtgekomen. Het was mogelijk.

‘Jack?’

Het is toch vreemd. Opeens verschijnt die kerel, zomaar uit het niets. Hij sluit vriendschap met Rina, er overkomt haar een ongeluk en hij is verdwenen. Karin weet al hoe Rina zou hebben gereageerd. Ze zou haar woorden weglachen en gezegd hebben: ‘Ha, ha, vriendschap? O, Karin, wat ben je toch heerlijk traditioneel en kuis. Jack was voor mij gewoon een verzetje. Een snelle wip achter de struiken, dat is toch wat anders dan vriendschap. Ik vind het inderdaad wel flauw van hem dat hij niet eens de moeite heeft genomen om afscheid van me te nemen. Maar zo’n complottheorie als je nou zegt...’

Ze huilt onder de douche.

Een halfuur later loopt Karin met haar wandelstok in de richting van de oude binnenstad van Whitby en gaat een restaurant binnen om te ontbijten. Want de ontbijtkeuken in het hotel was al gesloten.

Traditioneel en kuis, Rina's woorden. Ja, ja...

Haar laatste jaren in de reusachtige villa in het Gooi waren voor Karin geen pretje geweest. Het huwelijk met Geert, een internationale zakenman, was in eerste instantie een sprookje. Hij was rijk en succesvol, waardoor ze over alles kon beschikken wat maar denkbaar was.

Exclusieve inrichting, kleding, sieraden, een eigen Porsche, een motorvlet op de Loosdrechtse Plassen en nog meer gekte die een steenrijke inwoner van Blaricum zich kan permitteren. Op één uitzondering na: Geert eiste van haar dat ze, met haar ingenieursdiploma op zak, geen eigen baan nam. Ze mocht van hem bij wijze van gratie alleen thuis wat klusjes achter een tekentafel doen. Achteraf kon ze het zelf haast niet geloven, maar vanwege dit huwelijk had ze haar vaste aanstelling bij een grote aannemer/projectontwikkelaar opgegeven.

Haar man was voor zijn werk veel in het buitenland, vaak voor een week of langer. Als hij dan terugkwam, was hij vooral moe en gestrest en probeerde Karin het hem naar de zin te maken. Ze kookte uitgebreid voor hem, maar hij zei dat hij in hotels beter eten kreeg. Ze maakte zich op en droeg mooie en sexy kleren, maar dit leek weinig indruk op hem te maken. Ze probeerde hem te verleiden, maar daar kwam niet veel van terecht omdat zijn vermoeidheid hem parten speelde. Waar hij wel energie voor had waren huisparty's voor zakenrelaties en vrienden, waar – liefhebber van klassieke muziek als hij was – allerlei musici optraden, en niet de eerste de beste. Pronken met hun fraaie villa en de grote zwarte Bechstein vleugel. Karin was dan uiteraard de gastvrouw die mooi en charmant moest zijn. Geert verwachtte dat zij alles tot in de perfectie organiseerde. Geld speelde geen rol, als het er maar mooi uitzag en indruk op anderen maakte.

Kortom, Karin kwam tekort. Aandacht, waardering, liefde. En ook: seks. Want ze had geen hekel aan mannen, integendeel. Maar ze zorgde ervoor dat ze aan haar trekken kwam. Al tijdens haar huwelijk was ze begonnen met nu en dan gezelschap te zoeken. In Blaricum was ze een paar keer subtiel benaderd door een manlijke vriend of kennis die wel een keertje met haar vreemd wilde gaan. Want ze zag er goed uit en als eenzame echtgenote in een grote villa was ze een aantrekkelijke kandidaat voor een buitenechtelijke verhouding. Maar Karin had absoluut geen zin om in dat dorp, waar iedereen elkaar in de gaten hield, in de fout te gaan. In plaats daarvan had ze in Arnhem een besloten club gevonden – lekker ver weg van het Gooi – waar je als single of als koppel alle vrijheid had om elkaar te ontmoeten, mannen, vrouwen of paren. Niets hoefde, vrijwel alles kon.

De laatste jaren van hun huwelijk werd Geert steeds achterdochtiger, bijna paranoïde. Hij wilde alles weten wat ze had gedaan en waar ze was geweest. Hij controleerde zelfs de stand van de kilometerteller van haar auto en vroeg waar ze naartoe was gereden. Dat waren momenten waarop ze tegen hem moest liegen. Maar ze geloofde niet dat hij ooit heeft geweten wat zij in werkelijkheid uitspookte als hij weg was.

Karin is nog steeds lid van die club en elke twee à drie weken rijdt ze wel een keer de A12 af voor een avondje plezier. Niet bij elk bezoek aan de club komt het tot seks. Gewoon een beetje drinken en kletsen kan ook. Maar als ze er zin in heeft, dan kan het. Maar het is wel in deze club dat de traumatische gebeurtenis heeft plaatsgevonden.

Ze heeft haar ontbijt op. Er liggen nog een paar stukjes gebakken bacon op haar bord als zij het besluit neemt om Cor aan de ultieme test te onderwerpen. Die test kan twee uitkomsten hebben. Een geruststelling, die een plezierig vervolg kan hebben. Of een aanleiding tot..., ja tot wat eigenlijk? Ze heeft er nog geen vast omlijnd idee over. Maar ze moet te weten komen of hij het is geweest of niet.

Een beetje doelloos loopt hij door de steile straatjes in het historische centrum van Whitby. Ondanks de pittoreske, Victoriaanse schoonheid van de huizen, winkeltjes en restaurantjes uit de tijd van Charles Dickens heeft hij de indruk dat hij het wel zo'n beetje heeft gezien. Onder aan de lange trap aarzelt hij. Zal hij nog een keer teruggaan naar de plek waar Yvonne...?

Nee, hij draait zich om en wandelt terug naar beneden, in de richting van de Victoriaanse draaibrug over de haven. Die is juist geopend om een vissersschip en een paar zeiljachten door te laten. Geduldig staat hij te wachten op het smalle trottoir, naast een rij ronkende auto's, als hij aan de andere kant van de brug een bekend silhouet ziet. Hij herkent haar aan het donkere haar dat over haar anorak heen valt en aan de wandelstok. Zodra de draaihekken van de brug weer geopend zijn loopt hij haar tegemoet.

'Hé, Karin. Wat toevallig dat ik je tegenkom. Hoe is het nu met je?'

'Ja, hoe is het? Belabberd natuurlijk. Rina is dood.' Ze kijkt hem indringend in de ogen. 'Ik voel me schuldig, we hadden haar moeten redden.'

'Ik heb echt alles gedaan... Ik heb er ook nachtmerries van. Maar het was daar gewoon te steil, ze was niet te redden.'

'Sorry, ik verwijt jou niks. Maar het is zo, zo, zo allemachtig klote!' Karin pakt een zakdoekje en dept haar ogen. Ze vermant zich. Nog steeds staan ze midden op de brug, voorbijgangers moeten om hen heen manoeuvreren.

'Ben je trouwens de stad aan het verkennen?'

Karin kijkt hem aan alsof ze twijfelt of dit wel het moment is om over gewone dingen te praten. Dan maakt ze een armgebaar naar achteren.

'Ik heb net in de stad ontbeten. Maar goed, ik ben hier nu toch en ik krijg Rina niet terug door niets te doen. Ben jij al boven op die rots geweest?'

'Al een paar keer. Maar ik wil graag je gids zijn.'

Even later wandelen ze samen op hun gemak langs steile straatjes door de bovenstad omhoog en rechtsaf de brede stenen trap op. Ze komen als bij afspraak niet terug op het ongeluk van gisteren.

De 199 treden blijken voor Karin een uitdaging te zijn.

'Weet je zeker dat je het kunt halen?'

Zelf voelt hij zijn knieën bij het traplopen.

'Rustig aan, dan lukt het wel.'

Cor wijst haar over de daken van de huizen heen op de twee pieren die bij de havenmond een eind de zee inlopen en hij wijst omhoog achter hen naar de ruïne van de middeleeuwse abdij.

'Kijk, daar staat er nog zo een,' doelend op de Rievaulx-ruïne die ze zondag hebben bezocht. Hij legt een hand op haar schouder, wat ze prettig lijkt te vinden. 'Zullen we?'

'Prima,' reageert Karin.

Halverwege de trap houdt hij in.

'Hier was het dat mijn vrouw haar hartstilstand kreeg. Ze was fysiotherapeute, hartstikke fit en getraind. En zomaar opeens...'

Karin kijkt hem aan met een blik vol medelijden. Hij vertelt haar het verhaal.

'Jeetje,' zei ze. 'Hoe lang is dat geleden?'

'Precies een jaar.'

Karin staat psychisch op een tweesprong. In haar hart heeft ze helemaal geen zin om in deze omstandigheden een gezellig uitstapje te maken. Ze vindt het zelfs ongepast. De avond tevoren heeft ze zelfs overwogen om de eerstvolgende boot terug naar Nederland te nemen. Weg van hier, weg van deze onzalige plek. Maar Rina blijft hier wel, bedacht ze toen. Samen uit... En ze besloot haar emoties opzij te zetten.

Haar gedachten gaan nu opnieuw richting haar vriendin. Karin heeft geen idee hoe het verder moet met Rina's lichaam. Wanneer wordt het vrijgegeven? Wie zorgt ervoor dat het naar

Nederland wordt gebracht? Zou iemand haar familie inlichten? Dat moet de politie toch doen, denkt ze. Heeft Rina trouwens wel familie? Karin weet dat zij enig kind is. Haar vader is jong overleden. Ze meent dat de moeder van Rina nog leeft, ergens in een tehuis in Amsterdam. Geen idee hoe die vrouw eraan toe is.

Als ze bijna boven zijn en de ruïne in al zijn grootsheid voor haar opduikt, herinnert ze zichzelf eraan dat ze dit alleen maar doet om Cor te testen. Ze moet en zal weten of hij wel of niet de man is die haar heeft mishandeld en verkracht. Ze bedenkt andermaal dat er maar één manier is om daar achter te komen. Als ze samen bij de kassa staan besluit ze dat ze die deze keer zal toepassen.

Cor begint te vertellen over de ruïne. ‘Hier was het dat Bram Stoker zijn inspiratie opdeed voor het verhaal over Dracula. Die landde hier in Whitby met een spookschip.’

Het verhaal kan Karin maar matig boeien.

‘Er staat nog best veel van overeind,’ zegt ze aan einde van de lange trap. ‘Bouwkundig zit dat ding wel goed in elkaar. Moet je zien, alles van massief stenen blokken. Die moeten ze met paard en wagens tegen de heuvel hebben omhoog gedragen.’

‘Jammer dat Hendrik VIII zich de kloosters toe-eigende,’ zegt Cor. ‘Hij heeft ze door zijn leger systematisch laten slopen. Deze dus ook, al halverwege de zestiende eeuw.’

Na een uitgebreide bezichtiging van de ruïne en een rustpauze wandelen ze terug naar de stad. Cor voelt dat Karin toenadering zoekt. Ze komt dichterbij hem aan lopen en pakt op zeker moment zijn hand. Beiden voelen ze dat er iets staat te gebeuren. Karin stelt het moment nog uit door voor te stellen om ergens te gaan lunchen.

‘Dat is goed,’ zei Cor, ‘ik heb wel trek.’

‘Voor mij alleen koffie met een koek, want ik heb twee uur geleden nog ontbeten.’

Als ze weer op straat lopen durft Cor de sprong te wagen.

‘Zullen wij zo meteen naar mijn hotelkamer gaan?’

Karin kijkt hem alleen maar aan. Cor begrijpt dat haar blik een ‘ja’ betekent.

In het hotel gaat hij haar voor de trap op naar zijn kamer. Hij hoopt vurig dat ze onderweg niemand tegenkomen, een wens die wordt vervuld, op een schoonmaakster na die geen enkele interesse toont. Hij houdt het pasje tegen de sensor en opent zijn kamerdeur. Karin loopt voor hem uit naar binnen, staat stil en slaakt een kreet.

‘Wauw.’

‘Wat bedoel je?’

‘Het uitzicht! Wij hebben, ik bedoel... Ik heb aan de andere kant van het hotel uitzicht op de parkeerplaats. Hier kun je bijna naar Amerika kijken. O nee, naar Nederland.’

‘Ja, dit is de Noordzee. Of eigenlijk kijk je naar Denemarken, want zo noordelijk zit je hier.’

‘We zijn thuis gewend dat de zee in het westen ligt.’

‘Hier kun je de zon uit de zee zien opkomen in plaats van erin ondergaan.’

Cor doet de kamerdeur achter hen op slot. Hij draait zich naar Karin toe en spreidt zijn armen.

‘Kom,’ fluistert hij. Ze loopt langzaam op hem af.

‘Niet te snel,’ fluistert ze terug.

Maar tien minuten later is Karin naakt en ligt ze op haar zij op het bed. Ze kijkt naar Cor terwijl die zich langzaam uitkleedt.

‘Dit is lang geleden,’ zegt hij. Nu niet aan Yvonne denken. Geniet van het moment. Zijn opwinding is zichtbaar en hij schaamt zich er niet voor.

‘Ogenblikje.’ De zweertjes. Snel gaat hij het badkamertje in om een condoom om te doen. Tot zijn eigen verbazing loopt hij daarna ontspannen in de richting van het bed.

‘Je had erop gerekend,’ roept ze uit. Karin lijkt nerveuzer dan hij. Hij pakt haar schouders en legt haar op haar rug.

‘Je hebt je T-shirt nog aan,’ zegt ze.

‘Oké.’ Terwijl hij aanstalten maakt om zich over haar heen te buigen, rekt hij zich uit en trekt het kledingstuk over zijn hoofd. Op hetzelfde moment spert Karin haar ogen open.

‘Ik voel me niet zo goed,’ fluistert ze en duwt Cor van zich af.

-12-

De ontdekking brengt haar in shock. Voordat Cor te dichtbij kan komen, maakt ze zich uit zijn greep los en laat zich van het bed glijden.

‘Ik voel me echt niet goed,’ mompelt ze. En terwijl een stomverbaasde Cor zich met een snel krimpnd geslacht op het bed laat zakken, trekt ze snel haar bovenkleding aan en loopt met haar slip en BH in de hand de kamer uit. In de gangen en op de trap komt ze niemand tegen. Op haar kamer smijt ze driftig haar kleding in een hoek. Broek, slip, poloshirt, BH. Ze laat haar tranen de vrije loop en vult intussen het bad. Ze voelt zich smerig en heeft een grote behoefte om zich van top tot teen schoon te schrobben.

Hij is het!

Ze realiseert zich dat ze zich in de toeristentrein niet heeft vergist en er komen opnieuw tranen. Ze is heel dicht bij Cor moeten komen om zijn ware identiteit te achterhalen. Met zichzelf had ze afgesproken dat zij dat offer dan maar moest brengen. Want het had immers ook zo kunnen zijn dat hij gewoon een aardige, onschuldige kerel was met wie zij het bed wel had willen delen. Maar toen het eenmaal zover was, was de spanning bij haar opgelopen en kon ze niet langer toneelspelen. Ze zag zijn gezwollen lid, verpakt in een condoom, voor haar gezicht bungelen. Ze heeft dit beeld vaker gezien, maar deze keer was het anders. Deze keer stond er meer op het spel dan seksueel plezier.

‘Je hebt je T-shirt nog aan.’

‘Oké.’

Hij trok het uit en ze zag het ultieme bewijs dat hij inderdaad de man was die haar een trauma had bezorgd waar ze nog niet overheen was.

Ze laat zich in het hete bad glijden.

Wanneer was het geweest, in de Arnhemse club? Een jaar, anderhalf jaar geleden. De gedachte flitst door haar hoofd dat hij nog getrouwd moest zijn geweest. Hij leek een aardige, relaxte kerel. Zoals altijd ging ze niet zomaar mee. Ze was kritisch. Samen dronken ze eerst een glas wijn om een beetje aan elkaar te wennen. Toen volgde ze hem naar een bovenzaaltje. Van daarna weet ze niet zo heel veel meer, alleen een paar flitsen die zich echter in haar geheugen hebben vastgezet als een digitaal document op een harde schijf.

Later die nacht, in haar hotelkamer op de bovenste verdieping van de club, kwam ze langzaam tot zichzelf. Ze hijgde nog na van de doodsangst en trilde over haar hele zwetende lijf. Haar armen en borsten vertoonden sporen van slagen met een lang, dun voorwerp, een zweep of een riet of zo iets. Ze voelde zich ontzettend vies en kleverig. Haar hele lijf was pijnlijk. Het spul dat hij in haar wijn had gedaan begon uit te werken. Het veroorzaakte hoofdpijn. Een gek, dacht ze. Bizar, gestoord, fetisjistisch.

Nog wekenlang leed ze onder angsten en paniekdromen, totdat langzamerhand haar rationele vermogen weer de overhand kreeg. De blauwe plekken verdwenen. Haar zelfvertrouwen kwam terug. Ze probeerde het voorval te bagatelliseren. Ze had gewoon pech gehad, was op het verkeerde moment op de verkeerde plaats geweest. Eén gek betekende nog niet dat ze haar behoefte aan seks maar opzij moest zetten. Ze zou alleen nooit meer in die bovenzaal komen, nam ze zich voor. Maar de sfeer in de Arnhemse club bleef haar aantrekken. Lang dacht ze na over wat haar bezielde om seks buitenshuis te zoeken. Uiteindelijk kwam ze tot de conclusie dat dit gewoon bij haar hoorde. Sommige mensen roken, anderen drinken, weer anderen houden van pokeren of roulette. Welnu, dit hoorde bij haar. Vanaf dat moment durfde ze ook weer naar de club toe te gaan.

Er bleef echter een diepgeworteld gevoel van wraaklust bij haar achter. Ze hoopte die kerel nog eens tegen te komen en had fantasieën hoe zij hem aan háár zou onderwerpen en hem te grazen zou nemen. Via het Internet bestelde ze een buisje pepperspray om in voorkomende gevallen te kunnen gebruiken, misschien wel tegen diezelfde man. Maar terwijl ze thuis het pakketje openmaakte zag ze de belachelijkheid ervan in. Waar zou ze het wapen moeten verstoppen als ze geen kleren droeg?

Nu, meer dan een jaar later, weet ze zeker dat de woesteling in de Arnhemse club Cor Beelen was. Ze kan het nog steeds bijna niet geloven, zoals ze hem de afgelopen dagen heeft meegemaakt. Maar hoeveel mannen die uiterlijk sprekend op hem lijken hebben ook een ronde moedervlek rond hun linkertepel, waardoor die eruit ziet als de tepel van een hoogzwangere vrouw?

Het badwater begint af te koelen. Karin laat nog wat heet water in de kuip lopen en voelt hoe haar rug en nek zich ontspannen.

Wat nu?

Dat is de vraag. Ze denkt erover na terwijl ze in bed kruipt. Haar kamerdeur heeft ze op slot gedaan en het bordje 'Niet storen' aan de buitenkant gehangen. Eer ze tot een zinnige gedachte kan komen valt ze in slaap en wordt pas tegen vijven wakker. Ze kijkt wazig naar het lege bed naast haar en realiseert zich opnieuw dat Rina echt weg is. Karin kan het nauwelijks bevatten. Zo plotseling, zo onverwacht, zo onbillijk. Waarom zo'n mooie, aardige vrouw in de bloei van haar leven, altijd vrolijk en optimistisch? Impulsief en altijd in voor iets leuks en onverwachts?

Ze realiseert zich dat ze er behoefte aan heeft om haar vriendin te zien. Een groot deel van hun leven hebben ze elkaar gekend, vanaf de eerste klas van het gymnasium, nu bijna veertig jaar geleden. Sindsdien altijd vriendinnen geweest, ondanks dat ze in verschillende steden zijn gaan studeren en wonen. Hun namen beginnen allebei met 'Koe...', waardoor ze bijna automatisch direct na elkaar op allerlei lijsten stonden, na elkaar hun cijfers te horen kregen en in dezelfde groepjes werden ondergebracht.

Karin besluit afscheid van Rina te gaan nemen in het mortuarium van het ziekenhuis in Scarborough, waar zij volgens de politie naartoe is gebracht. Gisteren heeft de politie na het opnemen van haar verklaring Rina's handtas aan haar meegegeven. Alleen de ID-kaart van Rina hebben ze achtergehouden. Die tas, met daarin de sleutel van de gehuurde Corsa die nog op de parkeerplaats staat, ligt op een stoel in de hotelkamer. Ze typt op haar mobiel en heeft binnen twee minuten het ziekenhuis aan de telefoon. Het blijkt mogelijk om het mortuarium te bezoeken.

Karin wordt onmiddellijk toegelaten. De vrouw die er rondloopt is vriendelijk en invoelend. Ze brengt haar naar een kamertje, waar Rina op een RVS-tafel ligt met een wit laken over haar lichaam heen. Haar gezicht lijkt ongeschonden, maar je kunt zien dat ze aan haar achterhoofd gewond is. Het lange blonde haar is met zorg langs haar gezicht over haar schouders gedrapeerd.

'Daar lig je dan,' is het enige dat ze nog kan fluisteren. Haar tranen zijn op. Dit is het definitieve afscheid. Ze blijft niet lang.

Op de terugweg loopt ze langs het kantoortje. Op haar vraag of ze nog iets kan doen zegt de vrouw dat de politie via de Nederlandse Ambassade al contact heeft met een broer van Rina. Hij is onderweg hier naartoe om zaken te regelen. Karin heeft nooit geweten dat Rina een broer heeft.

Haast in trance, vrijwel zonder concrete gedachte rijdt ze terug naar Whitby.

Een uur later belt ze met het verhuurbedrijf voor een afspraak om de huurauto in te leveren en met P&O-Lines om haar geplande retourdatum met de veerboot naar Rotterdam om te boeken naar de volgende avond.

Ik was aangekomen bij de aantekeningen van dokter Groot Koerkamp.

Toen na enige tijd de stemmen in zijn hoofd 's nachts uitbleven, zei Cor Beelen dat hij zijn behandeling wilde beëindigen. Als argument gaf hij aan dat Yvonne argwaan begon te krijgen over geheime afspraken die hij had, en hij wilde tegen elke prijs voorkomen dat zijn vrouw van de psychiatrische behandeling zou horen. Bovendien: de klachten waren intussen immers zo goed als verdwenen. De dokter vond het geen goed idee. Zij had het sterke vermoeden dat er meer achter zat en wilde graag tot de kern van zijn problemen doordringen. Cor weigerde echter categorisch om langer met de therapie verder te gaan. En omdat behandelen tegen de wil van een patiënt niet mogelijk is, liet zij hem tegen haar zin gaan.

In haar persoonlijke aantekeningen van april 2007 las ik: Deze cliënt komt op enig moment terug, daar ben ik van overtuigd. De woorden 'op enig moment' waren onderstreept. Ze sloot de behandeling af met een zwierige krulstreep onder haar aantekeningen.

Ze kreeg gelijk. Verderop in het dossier zag ik dat Cor Beelen in 2012, vijf jaar later, opnieuw werd doorverwezen. En opnieuw min of meer tegen zijn zin. Deze keer was hij naar zijn huisarts gegaan met depressieve klachten. Die wilde, gezien het medische verleden van de patiënt, eerst het oordeel van een specialist voordat hij medicatie zou voorschrijven.

Cor Beelen kwam opnieuw terecht bij dokter Lies Groot Koerkamp, die intussen werkzaam was in de privépraktijk van dokter Pirotti.

Ramon Pirotti zelf verkeerde op dat moment in een inktzwarte periode van zijn leven. In een donkere, regenachtige nacht had hij twee jaar eerder op een stikdonkere weg een jonge vrouw op een fiets zonder licht van achteren aangereden. Hij had ter plekke het alarmnummer gebeld en geprobeerd eerste hulp te verlenen. Maar het mocht niet baten, de vrouw had haar nek gebroken en was al overleden. Een vriendin van haar, die aan de binnenzijde naast haar fietste, kwam met de schrik vrij. Pirotti was die avond afkomstig van een feestje en had alcohol gedronken. De blaastest, en in tweede instantie de bloedproef, was meedogeneloos. Het voorval leverde hem een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van vier maanden op. En tot overmaat van ramp liet zijn vrouw zich kort daarna van hem scheiden.

Pirotti had intussen zijn straf uitgezeten, maar was mentaal nog niet in staat om patiënten te behandelen.

Gevraagd naar zijn depressieve klachten klaagde Cor in de eerste sessie over zijn vrouw Yvonne. Hun huwelijk noemde hij niet slecht, maar hij vond haar dominant en vaak eigengereid, en daar had hij last van. Na enig doorvragen bleek dat hij moeilijk kon omgaan met Yvonne's succes als zorgondernemer. Zijn eigen baan als ambtenaar viel in zijn beleving daarbij in het niet. Zij was eigenaar van een succesvolle fysiotherapiepraktijk en had intussen, zonder Cor daarin te kennen, een vaste medewerkster aangenomen. Wat hem erg dwars zat was dat Yvonne op zeker moment een nieuw onderkomen voor haar praktijk had laten bouwen en daarbij hem, nota bene als bouwkundige, had gepasseerd als architect. Dat was nu drie jaar geleden maar hij was er nog vol verontwaardiging over.

'Heb je er met je vrouw over gesproken?' vroeg ze hem.

'Natuurlijk. We hebben er zelfs ruzie over gehad. Het is een plat, fantasieloos gebouwtje geworden. Het misstaat volkomen op de locatie tegenover het winkelcentrum. Maar zij bleef het de gewoonste zaak van de wereld vinden.'

Naast Yvonne kwam ook Cors moeder, Adriana Beelen, in de wekelijkse therapiegesprekken in beeld. Uit wat hij vertelde bleek dat Cor ambivalente gedachten over haar koesterde.

Enerzijds bewonderde hij haar. Zijn moeder was haar hele leven beeldschoon. Slank, donker, altijd tiptop gekleed, alsof ze elke moment in het openbaar zou moeten optreden. Zelfs tot het

moment dat ze vijf jaar eerder plotseling was overleden, terwijl ze in een verpleeghuis werd verpleegd wegens Alzheimer, kon je zien dat ze een mooie vrouw was.

Maar anderzijds kwam er ook veel bitterheid naar boven. Cor had de indruk dat zijn moeder zijn hele jeugd de pik op hem had. Haar favoriete kind was zijn oudste zus Liesbeth, die uiterlijk veel op haar leek en dezelfde zelfverzekerde arrogantie als haar moeder in zich droeg. Samen hadden zij, zijn moeder en zijn zus, Cors jeugd tot een hel gemaakt, zoals hij het letterlijk formuleerde.

Dokter Groot Koerkamp vroeg rechtuit: ‘Haatte je haar?’

‘Dat durfde ik niet,’ was zijn curieuze antwoord.

‘Waaruit bleek dat zij jou niet mocht?’

‘Ze had altijd wat op te merken, nooit kon ik iets goed doen.’

‘Kun je daar een voorbeeld van geven?’

‘Ja. De volgende scène staat me nog duidelijk voor de geest. Ik was elf en ik zat in de zesde klas. Ik kwam ’s middags opgewekt thuis uit school. We hadden met handarbeid een linoleumsnede moeten maken. In spiegelbeeld, want het linoleum wordt ondersteboven afgedrukt. Voor sommige kinderen was dat lastig uit te leggen, maar ik snapte het meteen. Ik maakte een tekening van de dorpskerk. Onze eigen kerk, natuurlijk. De meester hielp met afdrukken, ik koos blauwe verf.

Aan het einde van de schooldag was de verf droog en nam ik de linoleumdruk mee naar huis.

‘Kijk, mam, wat ik heb gemaakt.’ Ik keek verwachtingsvol omhoog naar mijn moeder.

‘De kerk lijkt niet echt en de verf is een beetje gevlekt,’ zei ze. ‘Hij is maar in één kleur. En je kunt zo mooi tekenen, Cor.’

Mijn plezier was bedorven. Zo graag had ik gehoord dat ik een goede poging had gedaan. Nog niet eens dat het resultaat geweldig was, want dat zag ik zelf ook wel. Ik wilde nog uitleggen dat het hartstikke moeilijk is om in spiegelbeeld te tekenen. Dat het de eerste keer was dat ik een linoleumsnede had gemaakt. Dat ik de kerk zonder voorbeeld uit het hoofd had moeten tekenen. Dat de gutsen die ik te pakken kon krijgen eigenlijk te breed waren. Dat er maar twee kleuren verf waren waaruit ik mocht kiezen. Maar de blik van mijn moeder was niet mild. Teleurgesteld keek ik omhoog tegen haar blote onderarmen en de onderkant van haar boezem aan.’

Zijn moeder was niet boos, ze aaide hem over zijn witte haar. Het leek een gebaar van verzoening, waarmee ze haar reactie probeerde te vergoelijken. Maar haar houding kwam bij haar zoon binnen als een appelboor in een goudrenet.

In een andere sessie, een paar weken later, sprak Cor Beelen opnieuw over de rol van zijn moeder en zus in zijn jeugd. Hij liet zich ontvallen dat hij soms wraak op hen had willen nemen. Dokter Groot Koerkamp was alert.

‘Op welke manier wilde je dat doen?’ vroeg ze.

‘Op een dag heb ik het sleuteltje van mijn moeders fietsslot in een regenput laten vallen, op het verste punt van ons huis zodat zij met een zware boodschappentas terug moest lopen. En ooit gapte ik een schoolschrift van Liesbeth en verstopte het, zodat ze de volgende dag een onvoldoende kreeg.’

En nog verder was zijn drang tot vergelding gegaan.

‘Eens tergede mijn moeder mij zo, dat ik in de stad heb geprobeerd haar van een vluchtheuvel de rijweg op te duwen. Ik was nog klein, mijn daad werd begrepen als speels gedrag. En na een langdurige pesterij van mijn zus heb ik geprobeerd haar vanaf een aanlegsteiger in het water van de jachthaven te laten struikelen. Ik was niet sterk genoeg, waardoor ook die wraakpoging mislukte, wat ik aan de andere kant ook wel weer prettig vond’.

Weer later kreeg dokter Groot Koerkamp nog een verhaal te horen, een voorval van langer geleden. Ze had het in haar persoonlijke aantekeningen genoteerd, in een soort dokterssteno dat ik wel kon ontcijferen.

Het moet in 1997 zijn geweest, vijftien jaar geleden. In de gemeente waar Cor werkte was een nieuwe gemeentesecretaris benoemd, Laura, een ambitieuze vrouw van nog geen veertig. Zij was blond en arrogant en ze droeg designkleding. Ze had zich voorgenomen een moderne wind door de gemeente te laten waaien. Alles moest sneller, efficiënter en dus goedkoper. Het team van Cor was gewend om inwoners die vragen hadden over hun bouwvergunning met koffie te ontvangen aan een grote tafel op de afdeling. Laura vond dat niet meer van deze tijd en sprak Cor erop aan, al een maand na haar aantreden.

‘Maar onze manier van werken leidt tot tevreden burgers,’ betoogde hij. ‘Als je ze vooraf goed informeert, heb je achteraf weinig of geen narigheid.’

‘Beste Cor, heb je wel eens gehoord van een website? Van e-mail? Dat zijn de informatiemedia van nu, die met de snelheid van het licht gaan. Daar laat je toch geen burgers voor opdraven?’

Cor had toen nog weinig verstand van digitale systemen en ging dus door zoals hij gewend was. Maar Laura liet hem niet met rust. Een paar weken later moest hij bij haar komen. Ze hield hem een brief voor.

‘Waarom heb je deze bouw stilgelegd?’ Ze sprak hem ontstemd toe. ‘Was dat nou nodig? De aannemer heeft bij mij geklaagd.’

‘Die aannemer,’ zei Cor, ‘heeft gerotzooid met de dikte van de spouwmuren. Die horen volgens de vergunning veertien te zijn en ze zijn maar twaalf.’

‘Is dat geen zout leggen op slakken?’ vroeg Laura. ‘Spijkers op laag water?’ Cor stak in protest zijn hand op. Als de muren te dun zijn, kan het dak...’

‘Nee, nee,’ riep ze, ‘ik vind echt dat stilleggen te ver gaat. Dat kost de aannemer een hoop geld.’

‘Maar dat is mijn werk! Daar ben ik voor ingehuurd.’

‘Nou, dat is dan geen verstandig besluit geweest.’ Ze zweeg even toen ze zich realiseerde wat ze zei. ‘Ik bedoel, ze hadden beter een wat flexibeler ambtenaar kunnen benoemen. Ben je eigenlijk wel bevoegd om een bouw stil te leggen?’

Cor werd kwaad. ‘Als je je een beetje verdiept in het bouwrecht en het gemeenterecht, dan weet je dat ik die bevoegdheid heb.’

‘Nou, als meester in de rechten hoef je mij niet de les te lezen over bevoegdheden!’

Cor had op de tong liggen om te zeggen: ‘Ik ben geen meester in de rechten,’ maar hij voelde wel aan dat het op dit moment niet verstandig was om leuk te willen zijn.

Het zou niet goed zijn gegaan tussen Cor en zijn baas. Maar voordat het tussen hen echt uit de hand kon lopen, kwam Laura om het leven bij een bizar ongeluk. Ze gleed op een ijsskoude winterdag uit met haar fiets op het smalle, beijzelde pad langs de Berkel, raakte te water en verdronk.

‘Dit alles maakt mij depressief,’ zei Cor.

De behandeling van Cor Beelen sleepte zich voort. Er waren sessies op onregelmatige tijdstippen, soms met maanden ertussen. In 2013 was er een onderbreking van bijna een half jaar. In een voetnoot las ik dat de zorgverzekeraar voor de rest van dat jaar geen sessies meer wilde vergoeden.

Toch rijpte er in de loop van de therapiebij dokter Groot Koerkamp een idee over de kern van het probleem van Cor Beelen. Zij schreef in haar persoonlijke aantekeningen van augustus 2014: ‘Er begint tekening in te komen. Ik ben er nog niet helemaal zeker van, maar ik denk aan een diagnose die vrij zeldzaam is. Veel aanwijzingen gaan in die richting.’

Na deze cryptische aantekening vermeldde het dossier nog één sessie met Cor Beelen. Dokter Groot Koerkamp schreef dat ze daarin aan Cor had voorgesteld om hypnosetherapie toe te passen, een werkwijze die een specialiteit was in Pirotti’s praktijk. Daarmee zou zij kunnen uitvinden wat hem werkelijk dwars zat. Maar Cor weigerde pertinent hieraan mee te werken.

Tweemaal kwam in haar aantekeningen het woord ‘heftig’ voor, waarmee ze doelde op de aard van de reacties van Cor Beelen op haar voorstel. Het waren haar laatste notities over deze cliënt.

Juli 2015

-13-

Cor Beelen is verontrust. En kwaad, woedend eigenlijk. Na het abrupte vertrek van Karin blijft hij in stomme verbazing achter, zich in paniek afvragend wat er fout is gegaan. Heeft hij iets gedaan waar ze van is geschrokken? Is hij te snel geweest, te gretig? Alle lichten stonden toch op groen? Karin is zelf met hem meegegaan, ze heeft zich vrijwillig voor hem uitgetkleed. En precies op het moment dat hij... Heeft ze hem soms ergens voor willen straffen? Want dat ze zich niet goed voelde, dat was natuurlijk een smoes.

Achteraf gezien heeft hij eerder aan Karin gemerkt dat ze reserves tegenover hem heeft. Zijn hooggevoeligheid bedriegt hem in dit opzicht zelden. Maar waarom dan eerst toenadering zoeken en op het laatste moment afhaken? Gaandeweg verandert zijn verbijstering over haar gedrag in ergernis. En vervolgens in boosheid, vanwege haar onuitgesproken afwijzing. Ook omdat het voor hem voelt als tekortschieten. Niet goed genoeg is hij geweest. Zoals hij al zijn hele leven niet goed genoeg is.

Zodra Karin is vertrokken, sluit hij zich op in zijn hotelkamer en probeert hij zichzelf af te leiden met zijn boek, de Dialogen van Plato. Hij ligt achterover op het bed dat Karin is ontvlucht en leest de dialoog *Symposion* over de liefde, de god Eros. Maar zijn gedachten dwalen af. Hij sluit zijn ogen.

Liefde.

Dat was het inderdaad geweest, tussen Yvonne en hem, zeker in de eerste jaren van hun huwelijk. Trots waren ze geweest toen hun kinderen werden geboren en trots op hoe ze opgroeiden. Chantal, mooi en intelligent, met een zo goed als probleemloze jeugd. Ze deed op haar slofjes en met hoge cijfers VWO om daarna tandheelkunde te gaan studeren. Martijn, even intelligent, maar gemakzuchtig, haalde zijn Havodiploma met de hakken over de sloot, en pas op zijn negentiende zijn Vwo-diploma. Hij doet nu een Hbo-opleiding, nadat hij met een universitaire studie rechten is gestopt. Nee, aan de kinderen heeft het niet gelegen dat Yvonne en hij elkaar ergens onderweg zijn kwijtgeraakt.

Wat is er gebeurd?

Cor is ervan overtuigd dat hij degene is die heeft gefaald. In plaats van een boeiend en ambitieus leven te leiden heeft hij zich tevredengesteld met een simpel baantje in een Achterhoekse dorp. En met zijn piano. Yvonne is hem in ambitie vooruitgesneld.

De start van haar fysiotherapiepraktijk, daarmee is de verwijdering begonnen. Terwijl hij braaf en onopvallend van acht tot vijf zijn werk deed, bouwde Yvonne een grote klantenkring op. Zij was populair en kon op zeker moment een medewerkster in dienst nemen. Tegelijk met de groei van haar zakelijke succes groeide ook haar overwicht over Cor. Hij begon zich haar mindere te voelen en ging zich ook zo gedragen. Hij nam geen initiatief om een betere baan te krijgen en meer te verdienen. Hij ging niet alsnog naar het conservatorium om concertpianist te worden. Hij schikte zich in zijn lot als onderhorige van een afdelingshoofd. En van een gemeentesecretaris, die ook nog eens een vrouw was.

Yvonne bracht bijna al haar tijd door met werken, niet alleen overdag maar vaak ook in de avonduren. Haar energie scheen geen grenzen te kennen, al was ze wel vermoeid als ze thuis kwam. Dan hing ze voor de televisie en keek half slapend naar wat er toevallig aanstond. Het seksleven van Cor en Yvonne droogde langzaam op.

Cor zorgde met zijn regelmatige werktijden jarenlang voor de kinderen, het huis en hun tuin. Hij nam een avond in de week pianoles en begeleidde zangkoren of uitvoeringen en speelde in restaurants of kroegen. De kinderen werden jonge volwassenen en gingen steeds meer hun eigen gang.

Langzaam, sluipend door de jaren heen, veranderde er iets in hem. Uiterlijk bleef hij de vriendelijke, muzikale, behulpzame en geduldige man. Maar binnenin hem was er sprake van een cumulatieve frustratie en woede. Soms hoorde hij stemmen in zijn hoofd. Meestal vrouwenstemmen. De stem van zijn moeder of van zijn zus. Of de stem van mevrouw Konijnenberg, zijn lerares natuurkunde die hem op school omlaaghaalde en kleineerde. Stemmen die hem dingen influisterden. Vaak zeiden ze dat hij een mislukkeling was, dat hij tot niets in staat was. Maar soms ook spraken de stemmen hem aan op zijn gevoel voor eigenwaarde. Doe iets, verdorie. Wees iemand. Laat je gelden. Aanvankelijk wist Cor dat hij zich de stemmen inbeeldde, dat zij niet echt waren. Maar toch deden ze iets met hem. Gaandeweg werd het lastiger om de stemmen te onderscheiden van de werkelijkheid en kreeg hij de neiging om ze te gehoorzamen. Maar dan waren er ook weer lange periodes dat hij van stemmen verschoond bleef. Tot het moment dat ze weer terugkwamen, telkens luider en indringender, en hij ze niet meer kon negeren.

Op een van zijn avondwandelingen liep hij door het park rondom het psychiatrisch ziekenhuis dat in hun dorp was gevestigd. De gedachte kwam bij hem op dat hij hier misschien wel thuis hoorde. Hij besloot contact op te nemen met de huisarts.

Cor opent zijn ogen en probeert zich weer op de fraaie zinnen van zijn *Symposion* te concentreren.

“Dit is de schone Eroos, de hemelse, de Eroos van de muze Oerania. Die van Polyhymnia is de pandemische, die men met voorzichtigheid moet aanwenden bij hen, bij wie hij aangewend wordt, opdat men het genot ervan plukt, maar hij geen losbandigheid wekt.”

Liefde en losbandigheid. De twee verschijningsvormen van Eros.

Hij denkt terug aan een scharnierpunt in zijn leven, de avond dat hij stiekem in Arnhem een pornovideoband ging huren. Hij denkt aan de kerel achter de toonbank die zag wat voor soort video's hij huurde, en met wie hij een praatje maakte. Die hem tipte over een besloten seksclub in de binnenstad waar ook een SM-afdeling was. Op dat moment realiseerde hij zich in een flits hoe hij de innerlijke, diep verborgen wens in hem zou kunnen inbedden in zijn leven. Hoe hij zijn moeder en zus en mevrouw Konijnenberg, en al die andere vrouwen die hem herinnerden aan zijn ontoereikendheid, zou kunnen straffen. Zo simpel kon het zijn. Zijn dochter en zoon waren zo goed als zelfstandig, Yvonne werkte alleen maar en hijzelf was vrij om zogenaamd her en der muziek te gaan maken. Muziek maken!

Hij slaat het boek van Plato dicht en komt overeind van het bed. De afschuwelijke scène met Karin van een uur geleden dringt zich weer naar voren. En opeens heeft hij genoeg van deze kamer, van dit hotel, van deze kustplaats. Cor denkt even na en neemt een besluit. Hij haalt zijn mobiele telefoon tevoorschijn en belt Stena Line om een vervroegde overtocht Harwich – Hoek van Holland te regelen.

-14-

Ze kan niet slapen. Het suizen van de airconditioning en het gelijkmatige gedreun van de motoren van de veerboot zouden haar roezig moeten maken, maar het tegenovergestelde gebeurt. Na een hazenslaapje aan het begin van de nacht wordt Karin steeds wakkerder. Ze kan onmogelijk haar gedachten stilzetten. Het overhaaste vertrek uit Whitby en wat daaraan is voorafgegaan speelt haar voortdurend door het hoofd.

Het telefoontje naar de klantenservice van P&O-Line, dinsdagmiddag, duurde nog geen vijf minuten. Met een kleine bijbetaling kon ze haar geplande overtocht voor de 20^e overzetten naar 15 juli. Geen probleem, hoor, mevrouw. Wij wensen u een goede reis. Daarna had ze nog een kwartier nodig gehad om via haar iPad de reis per openbaar vervoer van Whitby naar Hull te regelen, en kon ze haar tassen gaan inpakken.

Woensdagochtend is ze nog met de huurauto naar een hotel in Scarborough gereden om kennis te maken met de broer van Rina, die al naar Engeland was gevlogen en haar mobiele nummer van de politie had gekregen. Hij bleek Rob te heten en was zeven jaar ouder dan zijn zuster. Hij had hetzelfde slanke postuur en dezelfde pretogen als Rina, alleen stonden die nu somber en verdrietig. Ze omhelsden elkaar zwijgend omdat er weinig te zeggen viel. In de lounge lieten ze zich zakken in diepe fauteuils.

‘We hadden niet zoveel contact, Rina en ik,’ bekende Rob. ‘Mijn kleine zusje ging altijd al haar eigen weg, ze hechtte niet zo aan familie. Het is meer dan een jaar geleden dat ik haar heb gesproken. Toen deed ze iets in de uitzendbranche.’ Hij snikte zachtjes. ‘Maar ja, dit verwacht je niet. Hoe heeft het in vredesnaam kunnen gebeuren?’

Karin vertelde dat ze dat eigenlijk niet precies wist omdat ze al een eind verder op het pad langs de afgrond was toen het gebeurde.

‘Er was een man bij haar, een zekere Jack, die ze een dag eerder had ontmoet. Maar die is na het ongeluk spoorloos verdwenen. We weten praktisch niets van hem, de politie hoopt hem te vinden.’

‘Volgens mij ken jij mijn zus beter dan ik. Zou je over haar willen vertellen?’

Bij een kop koffie haalde Karin herinneringen op, waarin ze haar vriendin niet spaarde. Rina als filiaalchef van een uitzendbureau, hun driewekelijkse etentjes in Uithoorn, dat precies tussen hun woonplaatsen Amsterdam-West en Amersfoort in ligt. Rina als soms schaamteloze mannenverslindster, die na de teleurstelling van een huwelijk nooit meer een vaste relatie wilde. Evenmin als Karin zelf, trouwens. En dan nu hun gezamenlijke vakantie naar Engeland die op een drama was uitgelopen.

‘Ze was impulsief, hartstochtelijk, een flapuit, maar een fantastisch mens. Trouw en betrokken. Ik zal haar ontzettend missen.’

Rob Koers bedwong zijn emoties.

‘Ik moet het onze moeder vertellen,’ zuchtte hij. Ze is in de tachtig en moet dit nog meemaken.’

Karin overhandigde hem Rina’s tas en reiskoffer en vroeg of ze nog iets kon doen. Rob verklaarde dat hij alles zou regelen.

‘Maar ik wil jou graag nog een keer spreken als alles achter de rug is. En ik zie je natuurlijk op de uitvaart. Wanneer die ook is.’

Tegen de avond bracht ze de auto terug, betaalde de hotelrekening van Rina en haarzelf en liep via de hoofdingang het hotel uit om in het stadje ergens iets te gaan eten. Ze had geen zin meer in een hoteldiner met grote stukken vlees en pianospel. Ze wilde ook liever niet het risico lopen dat ze Cor Beelen nog een keer tegen zou komen.

Nu ligt ze in het onderste van twee smalle bedden, in een piepkleine hut van de veerboot Hull – Rotterdam. Het is al ver na middernacht en ze heeft het warm.

‘s Avonds heeft ze copieus gegeten, een koud en warm buffet waarvan je onbeperkt kon nemen. Het eten zit haar nog hoog. Karin is niet claustrofobisch aangelegd, maar toen ze door lange gangen ergens in het binnenste van het schip haar hut had gevonden, was toch wel de gedachte door haar heengegaan: hoe kom ik hier ooit in het donker uit als er iets gebeurt? Het is maar goed dat ze de lamp in het douchehoekje heeft aangelaten, met de deur op een kier.

Later ontvlucht ze haar benauwde hut en zit ze aan een tafel bij het raam in het restaurant op dek zeven, dat op dit uur van de nacht schaars verlicht en zo goed als verlaten is. Twee kelners treffen voorbereidingen voor het ontbijt over een paar uur. Er is een barretje open,

waar een knappe jongeman uit een ver land in P&O-uniform haar wel een kop sterke, zwarte koffie wil verkopen. Aan een andere tafel zitten nog wat late drinkers zwijgend tegenover elkaar.

Haar gedachten tolleren. Ze heeft Cor positief herkend als de man die haar verkrachtte! Na anderhalve dag begint ze zich langzaam te realiseren wat dit kan betekenen. Alle frustratie over de vernedering en alle woede die zich in een jaar in haar heeft opgestapeld, komen naar boven. Het is nu niet langer een anonieme, traumatische gebeurtenis waarvan de tijd haar psychische schade zal moeten helen, maar er is een dader. Ze zou nu iets kunnen ondernemen, iets terug kunnen doen. Terwijl het maanlicht weerkaatst op de golven van de kalme zee, denkt Karin terug aan haar bezoeken aan de Arnhemse club. Je moet immers wat, als alleenstaande vrouw die onder geen beding meer een relatie wil. En ze denkt aan haar ontmoeting met hem, met Cor Beelen. Hij heeft haar op de een of andere manier gedrogeerd. Ze weet niet precies wat hij daarna met haar heeft gedaan, maar toen ze weer bij haar positieven kwam voelde ze zich ontzettend smerig en zaten haar lichaam, haar borsten en armen onder de striemen. Gelukkig was het nog geen zomer, want ze kon zich een week lang niet vertonen met blote armen en benen. Zo erg was het.

Ze vraagt zich, zoals ze al eerder heeft gedaan, af of ze het ook niet een beetje heeft opgezocht. Want als je als vrouw alleen naar een seksclub gaat ... Wat moet zo'n man denken? Maar seks hebben is nog wat anders dan iets in je drankje doen en je mishandelen terwijl je buiten westen bent.

Omdat ze aan bakboordzijde van de veerboot zit, heeft ze uitzicht op de oostelijke hemel, waaraan het allereerste vage ochtendlicht zichtbaar wordt. De Noordzee is rustig, lange gladde golven, zonder schuimkoppen.

De koffie maakt haar hoofd helder. Daarstraks kon ze niet in slaap komen omdat er vragen door haar hoofd gingen die zich door slaap niet lieten verdrijven. Het loopt tegen tweeën als opeens de gedachte weer in haar opwelt. Was het eigenlijk wel een ongeluk, de val van Rina? Vanaf dat moment is de geest uit de fles en elke gedachte aan slapen een illusie.

Ze pijnigt ze haar hersenen. Hoe was de situatie op het pad langs het klif? Ze concentreert zich met dichte ogen in een poging de beelden terug te halen. Met hun viereen slenteren ze in zuidelijke richting, met de Noordzee aan hun linkerzijde. Zij voorop, Jack vlak achter haar. Voor en achter hen zijn er meer toeristen op het pad, maar niet heel dichtbij, voor zover ze zich kan herinneren. Boven de zee en de rotsen vliegen tientallen sierlijke vogels voortdurend rondjes, duikelend en cirkelend, waar ze in vervoering naar lopen te kijken. Cor loopt een eindje achter hen, met Rina naast zich, dat weet ze zeker. Ze hoort Cor iets beweren over, ja wat zei hij ook al? Iets over sterns? Waarop ze Rina hoort lachen. Niet vrolijk, maar met een denigrerende ondertoon. Karin heeft niet omgekeken, maar wel gedacht: dat is nou typisch Rina, recht voor z'n raap.

Op dat moment loopt Jack snel naar voren omdat hij verderop iemand met een vogelkijker ziet. Karin versnelt ook haar pas om erbij te zijn. Heel kort daarna schreeuwt een toerist. Ze neemt een slok van haar koffie en dan dringt de onontkoombare conclusie tot haar door.

Jack kan het niet geweest zijn!

Hij was helemaal niet bij haar in de buurt toen Rina viel. Waarom hij dan zo plotseling vertrokken is, is een raadsel. Achteraf ging iedereen ervan uit dat zijn verdwijning een soort bekentenis was, dat hij ... Ja wat eigenlijk? Dat hij erbij was toen Rina struikelde? Dat hij haar heeft geduwd? Dat ligt toch niet voor de hand?

En dan is haar volgende gedachte: Cor was wel in Rina's buurt. En ze weet waartoe die man in staat kan zijn.

Om 09.00 uur Nederlandse tijd, een uur vroeger dan in Engeland, wordt de boot in Rotterdam verwacht. Karin is uiteindelijk toch maar weer naar haar hut gegaan om nog wat te doezen. Precies om zes uur klinkt er een afschuwelijk geluid door het hele schip, voldoende herrie om

zelfs slapers met oordopjes te wekken. Om half zeven is ze in de ontbijtzaal, opnieuw met sterke koffie. Het zonlicht schittert via het zeewater in haar ogen. In de verte denkt ze de Nederlandse kustlijn te zien, maar dat kan ook verbeelding zijn.

Ze loopt naar het buffet en komt terug met een vol bord. En haar gedachten draaien maar door. Het is niet logisch dat Rina spontaan over de rand van het klif is gestruikeld. Er lag nog een schuine grashelling van zeker een meter tussen het pad en de afgrond. Bovendien raak je van een gewone val niet buitenweten. Of zou ze eerst onwel zijn geworden en daarom zijn gevallen? Maar in dat geval zou Cor haar toch hebben beetgepakt en ondersteund?

Als ze haar ontbijt op heeft, loopt ze door de kriskrasgangen terug naar haar hut en neemt een douche. Twintig minuten later vindt ze zichzelf toonbaar. Er wordt op zeker moment omgeroepen dat de passagiers zich klaar moeten maken voor ontscheping en zich op het signaal van de hoofdsteward moeten verzamelen bij de liften naar de autodekken. Karin is echter zonder auto en kan dus nog rustig in het restaurant wachten totdat het schip aan de kade ligt. Nadat de veerboot is aangelegd wandelt ze met haar tas over de loopbrug naar de transferbus die haar in Rotterdam afzet, voor de parkeergarage waar haar auto staat. Terwijl ze de auto start komt het verdriet in alle hevigheid terug. Ze had hier samen met Rina moeten zitten. Met de klassieke radiozender keihard aan rijdt ze naar haar huis in Amersfoort. Sinds vijf jaar woont ze nu in deze buurt, waar vooral mensen uit de maatschappelijke middencategorie wonen. Ze vindt het er fijn. Ze heeft het kunnen kopen van het geld dat haar ex-man Geert haar meegaf bij hun tamelijk harmonische scheiding, zoals dat bij beschaafde mensen past. Vooral echter omdat Geert in zijn positie geen enkel belang had bij negatieve verhalen.

Maar wat nog belangrijker was, Karin was na de scheiding vrij om weer haar oorspronkelijk vak uit te oefenen: bouwkundige. Alleen bleek dat niet mee te vallen. Veel van haar kennis was intussen weggezaakt of verouderd. Het duurde een jaar voordat zij via het UWV een stageplaats voor herintreedsters wist te bemachtigen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het was een kwestie van puur geluk dat er na haar stage een vacature was en dat ze mocht blijven. Ze werkt er nu vijf jaar.

Terwijl ze met een glas wijn en met opgetrokken benen op de bank in de voorkamer zit, voltooit ze de gedachten die ze tijdens de autorit heeft ontwikkeld. Als het waar is, als het waar is dat Cor de hand heeft gehad in Rina's val, dan heeft zij niet één maar twee appeltjes met hem te schillen. Ze glimlacht bij dit eufemisme: nee, dat is te zwak uitgedrukt. Ze wil niets liever dan haar woede op hem koelen, wraak nemen.

Eigenlijk ligt het vrij simpel. Zelf heeft ze al een goede reden om het er niet bij te laten zitten. En de mogelijke moord op Rina: wel, het is óf wel óf niet waar dat Cor haar een duw heeft gegeven. Het is zaak om daarachter te komen. Want ze gelooft er geen lor van dat de Engelse politie nog veel werk van de gebeurtenis zal maken. Die doet het af als een tragisch ongeval en gaat over tot de orde van de dag.

Ze loopt naar de voorraadkast om een zak paprikachips te halen.

Als ze weer zit neemt ze het besluit. Het geeft haar een bevredigend gevoel.

-15-

Als Cor eenmaal terug is in zijn huis, overvalt hem een verloren gevoel. Stilte en leegte. Zodra hij de voordeur binnengaat en het interieur weer ziet waar Yvonne en hij hebben gewoond, wordt hij op slag somber. Het is half zeven 's avonds en hij heeft nog niet gegeten. 's Middags op de boot had hij nog geen trek en daarna was hij druk met ontschepen en naar huis rijden. Dat wordt frites halen. Hij zet de koffer en zijn tas midden in de woonkamer en opent de klep van de babyvleugel. Hij slaat een paar akkoorden aan, maar het geluid lijkt uit

een andere tijdsdimensie te komen. Het instrument klinkt oud, en dat is het ook. In vergelijking met de Yamaha vleugel uit het Engelse restaurant is het een sneu geluid. Hij haalt zijn schouders op. Een nieuwe piano? Waarom niet? Later.

Met een bord patates frites en een bal gehakt kijkt hij voor het eerst in anderhalve week weer naar het Acht Uur Journaal. De nasleep van de ramp met de MH17. Zijn hoofd staat er niet naar. Hij wacht op het weerbericht. Morgen eenentwintig graden, droog.

Hij gooit zijn vuile was in de machine, sjouwt de koffer en de tas naar boven en haalt het boek van Plato tevoorschijn dat hij aan het lezen is. Symposion, drinkgelach. Het zijn gesprekken tussen Griekse intellectuelen uit de oudheid, vier eeuwen voor onze jaartelling. Ze lagen aan lange tafels die waren volgestouwd met voedsel en drank. Cor, die op het Atheneum geen klassieke talen heeft gehad, houdt van de fraaie vertaling. Van de breedsprakigheid van de deelnemers aan het symposion, van de rust die ze namen om over een gering onderwerp een rede van een kwartier of een halfuur af te steken. Het boek is in feite een lofzang op een van de deelnemers aan het symposion, Socrates, de leermeester van Plato, die qua redeneerkunst iedereen de baas is.

Moe van de reis valt hij al om half tien in slaap.

De volgende ochtend is hij op tijd wakker en voelt hij zich onverwacht fit. Het eerste dat hem in gedachten komt is dat het vandaag precies een jaar geleden is dat Yvonne overleed. Tijdens de ochtenddouché beleeft hij voor de zoveelste keer de scène op de stenen trap in Whitby. De herinneringen temperen zijn humeur.

Ook ziet hij dat de zweertjes weer vuriger zijn. Misschien zijn de Engelse medicijnen toch niet helemaal de goede. Hij neemt een pil en smeert zalf op zijn geslacht. Eenmaal aangekleed zoekt hij de website van de groepspraktijk waar zijn huisarts zit. Het blijkt dat je via het Internet een afspraak kunt maken voor een consult. Alleen kunnen ze niet garanderen dat je dan ook je eigen huisarts te spreken krijgt. Hij fleurt ervan op en boekt zichzelf in voor het eerste vrije tijdstip, tien uur maandagochtend. Onder 'medische klachten' typt hij 'zweertjes'. Hij sluit de laptop.

Tijdens het ontbijt denkt hij aan het aanbod van de baan bij Dael Advies. Hij zal Aart in de loop van de ochtend bellen.

Tijdens de ochtendkoffie slaat zijn optimisme weer om in somberheid. Hij maakt zich zorgen. Want voor het eerst in maanden zijn er de laatste week weer stemmen in zijn hoofd verschenen. Vooral tijdens de ruim zes uren van ledigheid, die de overtocht van Harwich naar Hoek van Holland duurde, drongen ze zich op. Het lijkt wel alsof de stemmen wachten op momenten dat hij niets om handen heeft en zijn hoofd min of meer leeg is. Hij was aan boord van de Stena Britannica en zat op een bank in de passagierslounge, vooraan in het schip, met uitzicht over de boeg van het schip naar de zee. Opeens hoorde hij iemand de naam van Karin noemen, helder en duidelijk. Hij keek om zich heen. Het zou toch niet zo zijn dat zij toevallig dezelfde veerboot als hij had genomen? Maar in zijn omgeving zaten alleen maar onbekende passagiers te kletsen, te lezen, te kaarten, gezinnen, oudere echtparen, een enkeling die languit lag te slapen.

En nu, in zijn eigen huis, hoort hij het weer. Gefluister, woorden, nog zonder verband. Uit ervaring weet hij dat het in het begin losse woorden zijn. Dan kan hij nog onderscheid maken tussen wat er in zijn hoofd gebeurt en de werkelijkheid. Later krijgen de zinnen meer structuur en dan kan hij ze steeds moeilijker negeren. Hij slaat met zijn vlakke hand tegen zijn voorhoofd, alsof ze daardoor zullen verdwijnen. Hij moet er met dokter Pirotti over praten. Voorlopig probeert hij zijn gedachten te verzetten, zich te concentreren op iets anders. Hij drinkt zijn mok leeg. De hete koffie doet pijn door de aften in zijn mond. Hij neemt zich voor straks een mondspoelmiddel te kopen. Maar eerst pakt hij zijn mobiele telefoon. Het nummer staat nog in de gesprekshistorie.

'Met Aart Dael.'

‘Hai Aart, Cor Beelen hier.’

‘Hé, Cor, Goed dat je belt. Ik zat al op je telefoontje te wachten.’

‘Ja, oké. Zeg Aart, ik heb nog eens nagedacht over jouw aanbod, en ik denk dat ik er wel wat voor voel.’

‘Dat doet me goed, Cor. Je zult er geen spijt van krijgen.’

‘Nou, ho, wacht even, ik heb nog niet definitief besloten. Er zit voor mij nogal wat aan vast, dus ik wil er eerst een keer goed over praten.’

‘Tuurlijk! Logisch toch. Daar moeten we dan een afspraak voor maken. Wanneer kun je? Ben je al weer terug in Nederland?’

‘Ja, gisteren teruggekomen. En ik heb nog anderhalve week vakantie.’

‘Kijk een aan. Eens even zien, volgende week woensdagochtend, de 22^e. Zou dat schikken? Ik ben dan om half elf op kantoor.’

‘Dat zal wel kunnen. Waar is je kantoor?’

‘Ik dacht dat je dat wist. Ik huur een paar ruimtes in Zevenaar. Je weet wel, in zo’n verzamelgebouw voor ZZP-ers.’ Hij geeft het adres. ‘Goed, ik zal zorgen dat de koffie klaar staat. Leuk Cor, ik verheug me erop.’

‘Ik ook. Tot dan.’

De zaterdagochtend ligt nog grotendeels voor hem. En ook de middag en de zondag en de volgende dagen. Hij heeft geen idee wat hij met al die vrije tijd aan moet. Daarom doet hij wat hij in zulke situaties vaker doet. Hij kruipt achter de babyvleugel en speelt een halfuur etudes en doet vingeroefeningen. Het instrument klinkt beter dan gisteravond.

De telefoon gaat.

‘Cor Beelen.’

‘Hallo Cor,’ klinkt het in de luidspreker. ‘Je spreekt met Karin.’

-16-

Karin neemt de wijn en chips mee naar haar slaapkamer, waar ze zich in bed installeert, het hoofdeinde omhoog. Ze vindt het nog steeds moeilijk te bevatten dat die man zo dubbel is. Aan de ene kant is hij aardig, slim, sociaal. Hij kan mooi piano spelen en noem maar op. En aan de andere kant is hij een gewelddadige verkrachter. Ze herinnert zich in een flits dat zijn gezicht in een duivelse grijns vertrokken was toen hij haar die avond ... Mannen zijn allemaal potentiële verkrachters!

Dan verwerpt ze deze laatste gedachte. Het is logisch dat ze na een dergelijke ervaring het vertrouwen verloren heeft, maar er zijn ook aardige mannen. Geert, haar ex bijvoorbeeld. Hij was niet gewelddadig. Ook geen spannende seks, meestal gewoon, je weet wel. Vaak was hij er te moe voor. Geld was voor hem veel belangrijker. Maar hij was aan de andere kant wel weer heel dwingend. Hij had de drang om haar volkomen te controleren. Elke stap die ze zette moest met zijn instemming. Ze werd er op het laatst gek van.

Zo was ze in die club terecht gekomen.

Ach, het ging haar nog niet eens alleen om de seks, al dachten de meeste mannen daar natuurlijk anders over. Nou ja, een lekkere vrijpartij is toch nooit weg? Meestal genoot ze ervan. Toen was daar opeens Cor. Hij nam haar mee naar de SM-afdeling van de club op de eerste verdieping. Daar komt toch een heel ander slag mensen. Wist Karin veel. Elkaar pijn doen, daar moest ze niets van hebben. Ze was naïef, het was gewoon een vergissing. Maar wel een erg ingrijpende vergissing.

En nu dus Rina.

Heeft Cor ook haar te grazen genomen op het pad langs de afgrond? Het lijkt erop. Misschien heeft Rina hem in haar onbezonnenheid directheid diep gekrenkt, waardoor hij ... In dat geval

verdient hij niet beter dan dat ze namens Rina iets terugdoet. Revanche, wraak. Zelfs in het geval dat hij Rina niet heeft vermoord, heeft zij, Karin, zelf al reden genoeg voor wraak. Ze herinnert zich haar fantasieën, hoe ze in haar dromen haar toen nog onbekende verkrachter in het nauw bracht, hoe ze hem liet lijden.

Hoewel niemand haar kan horen, zegt ze hardop: ik pak hem terug.

Wat weet ze eigenlijk van hem? Niet veel. Ze weet dat hij bij de gemeente Zutphen werkt als ambtenaar bouw- en woningtoezicht. En dat zijn vrouw vorig jaar plotseling is overleden aan een hartstilstand, nog geen vijftig jaar oud. Dat is het wel zo'n beetje. Ze moet morgen eens kijken of ze meer over hem kan vinden.

Pas als de fles wijn en de zak chips leeg zijn laat ze het hoofdeinde van haar bed zakken.

De volgende ochtend heeft Karin hoofdpijn. Om half zeven sloft ze naar de badkamer, vindt een doosje paracetamol en neemt twee pillen. Dan duikt ze weer in bed. Als ze tegen negenen met een mok koffie de woonkamer binnenkomt, is ze redelijk fris.

Een uurtje later zit ze achter haar laptop om zoveel mogelijk informatie te verzamelen over Cor Beelen. Na vergeefs zoeken onder zijn naam en 'Zutphen' blijkt dat hij gewoon in *detelefoongids.nl* staat, inclusief zijn Warnsveldse adres. Er staat ook een profiel van hem op LinkedIn, maar daaruit valt niet veel op te maken. En hij komt voor op Facebook, maar aan zijn account is al anderhalf jaar niets veranderd. Onder 'vrienden' staat zijn vrouw Yvonne, die al een jaar dood is. Karin roept haar pagina op. Haar tijdlijn is voor het laatst aangevuld met een foto uit Yorkshire op 15 juli van het vorige jaar. Dat moet zijn geweest vlak voordat haar hart het begaf, want Cor heeft haar verteld dat dit een jaar geleden gebeurde. Bizar, denkt Karin. Je zou toch verwachten dat haar Facebookpagina verwijderd zou zijn.

Karin zoekt verder en opent een andere website. Het is een site over de gemeente Warnsveld, waar Cor werkte voordat ze werd overgenomen door de gemeente Zutphen. Haar oog valt op een nieuwsbericht.

'Gemeentesecretaris verdrinkt in de Berkel. Op 17 december is de achtendertigjarige Laura van der M., gemeentesecretaris van Warnsveld, op tragische wijze om het leven gekomen. Haar lichaam en haar fiets werden gevonden in de Berkel. De politie vermoedt dat zij, fietsend op het smalle, bevroren pad langs het riviertje, in een slip is geraakt en in het ijskoude water is terechtgekomen. Sectie heeft uitgewezen dat zij is verdronken, waarschijnlijk nadat zij door de kou was bevangen. Laura van der M. laat een echtgenoot en twee kinderen achter. Het gemeentebestuur en de medewerkers van de gemeente zijn zwaar aangeslagen. Het slachtoffer was pas enkele maanden gemeentesecretaris.'

Het is een oud bericht, van 1997. De gemeente Warnsveld bestaat al lang niet meer, in 2005 is zij samengevoegd met de gemeente Zutphen. Daar werkt hij dus nu. Klopt. Maar wat schiet ze daarmee op?

Ik wil hem ontmoeten, denkt ze. Alleen is het de vraag of hij erin trapt. Dan bekruipt haar een gevoel van angst. Je weet waartoe hij in staat is! Maar haar zelfvertrouwen wint het van de vrees. Ik ben er zelf bij en ik ben gewaarschuwd. Ik moet en zal te weten zien te komen of hij Rina van die rots af heeft geduwd. Na de koffie bel ik hem op.

2018

Ik las dat aan de psychiatrische behandeling van Cor Beelen een abrupt eind kwam toen zijn therapeute, dokter Lies Groot Koerkamp, in september 2014 plotseling overleed. Uiteraard gaf Beelens dossier hierover geen informatie. Dus bracht ik een bezoek aan Ramon Pirotti om

te vragen naar het hoe en wat. Toen ik het onderwerp aansneed, woude hij door zijn baard alsof hij nerveus was, iets waar ik hem nooit eerder op had betrapt.

‘Tja, Lies. Dat was een drama, een tragedie. Ze was een prima collega en een fijn mens. Op een avond reed ze tussen De Steeg en Ellecom met haar auto tegen een boom. Ze was op slag dood. Ze was onderweg van de praktijk naar haar huis in Dieren.’

‘Zomaar tegen een boom? Dat is toch vreemd?’

‘Natuurlijk is dat vreemd. Er waren, afgezien van een automobilist die een eind voor haar reed, geen directe getuigen van het ongeluk. Maar niets wees erop dat ze voor een tegenligger heeft moeten uitwijken, of zo. Ze heeft niet geremd.’

‘Jeetje. Dat wijst in de richting van ...’

‘Suicide, inderdaad. Maar daarvoor zie ik eerlijk gezegd weinig reden. Lies kon zich de problemen van haar cliënten soms wel persoonlijk aantrekken, maar niet zo erg dat ze ...’ Hij zuchtte diep. Het was intussen bijna vier jaar geleden, maar hij was er nog steeds van ontdaan.

‘Ze was professioneel. Ook in haar privéleven waren er geen grote problemen. Tenminste, voor zover ik wist. Maar de politie hield het op zelfmoord.’

‘En jij? Hoe was jij eronder?’

‘Ik was er kapot van. Ik had haar pas een jaar in dienst. En zelf was ik verwikkeld geweest in een bizarre kwestie, een kerel met een dubbele persoonlijkheid, waarbij ik twee keer bijna werd vermoord.’

Ik trok een verschrikt gezicht.

‘Was dat de casus waar ik...?’

‘Jazeker. Op het nippertje ben ik ontsnapt. Om het te verwerken ben ik op vakantie naar Nepal gegaan.’

Ik probeerde me voor te stellen wat het betekent als een medewerker opeens om onduidelijke redenen overlijdt.

‘Had je zo snel een vervanger voor mevrouw Groot Koerkamp?’

‘Nou, dat viel niet mee. Mijn praktijk werkt veel met hypnosetherapie, en daar moet je als psychiater in gespecialiseerd zijn. En die zijn er niet zoveel. Maar uiteindelijk is het gelukt. Toen ik terugkwam uit Nepal had ik geen eigen patiënten meer, dus heb ik er een paar van Lies overgenomen, waaronder het geval waar jij je in verdiept.’

‘Cor Beelen.’

‘Wie?’

‘De patiënt van wie je mij het dossier hebt gegeven. Die heb ik Beelen genoemd. Een interessant geval, trouwens.’

Ramon vertelde mij dat hij eind november 2014 een e-mail aan Cor Beelen heeft gestuurd waarin hij aanbood om de therapie van dokter Groot Koerkamp voort te zetten, mits hij instemde met een frequentere behandeling. Hij kreeg een berichtje terug dat Cor wel wilde komen. Want hij voelde zich depressief, schreef hij, omdat een half jaar geleden zijn vrouw Yvonne was overleden. Een plotselinge hartstilstand tijdens hun vakantie in Engeland.

Pirotti had uiteraard de behandelstatus van zijn voorgangster bestudeerd. Hij had haar opmerking gezien dat zij een mogelijke diagnose in haar hoofd had, maar de aantekeningen gaven die niet prijs. Hij zou dus min of meer opnieuw moeten beginnen.

Tot zijn stomme verbazing was er ook niets te vinden over de dood van Cors echtgenote in juli van dat jaar. Die man had er niets over verteld. Zelfs in een therapiezitting van begin september, toen Yvonne al anderhalve maand dood was, sprak Cor Beelen met zijn therapeute nog over zijn huwelijk, alsof hij nog getrouwd was, en klaagde hij dat Yvonne hem totaal overschaduwde. Reden voor Pirotti om deze cliënt met extra voorzichtigheid te benaderen. Er moest een reden zijn waarom hij tegen Lies Groot Koerkamp over Yvonne's dood had gezwegen.

Ik las het dossier met rode oortjes, zeker ook omdat Pirotti uitgebreide en vooral heldere en toegankelijke aantekeningen had gemaakt. Hij was begonnen met te vragen naar Cors jeugd en schooljaren. Het leverde een beeld op van een kind dat altijd had moeten opboksen tegen de te hoge verwachtingen van zijn ouders, vooral van zijn moeder. Ook was er een voortdurende competitie met zijn oudste zus, die zijn moeder hem voorhield als zijn grote voorbeeld. In twee sessies van anderhalf uur had Pirotti het plaatje compleet en had hij een vermoeden waar de schoen wrong, namelijk bij vrouwen. Dominante vrouwen. Cor Beelens opvoeding had desastreus uitgewerkt op de vorming van zijn persoonlijkheid. Hij was vrouwen gaan zien als wezens die de overhand hadden en overheersten. Toen hij eenmaal zijn ouderlijk huis verliet om in Rotterdam te gaan studeren, had hij al een sterk minderwaardigheidsgevoel ontwikkeld. Hij had in zijn persoonlijkheid een aangepast, onderdanige 'kind' ontwikkeld, dat zijn doen en laten bepaalde. De 'volwassene' in hem kreeg weinig ruimte om tot ontwikkeling te komen.

Maar uit de aantekeningen kwam ook het beeld naar voren van een kind dat buitengewoon sensitief was en heel slim. Uit de verhalen maakte Pirotti op dat Cor dankzij het 'kind' in hem had weten te overleven. Het leerde hem strategieën te bedenken om met de dominantie van de vrouwen in zijn jeugd om te gaan. Het aangepaste kind in hem ontwikkelde een nieuwe, slimme, berekenende zijnswijze, een ontluikende volwassene, die hem op een pseudovolwassen manier hielp om op niets ontziende manier ongewenste situaties te vermijden of daaruit te ontsnappen. Als een slomskiër roetsjte hij om de problemen heen. In de dagelijkse omgang binnen het gezin maakte hij vaak op een slimme manier gebruik van de zwakheden en blinde vlekken van zijn kwelgeesten. Hij leidde hen om de tuin, zonder dat ze het zelf in de gaten hadden. Instinctief bedacht hij manieren om hen te manipuleren, hen voor zijn karretje te spannen, te misleiden, op een dwaalspoor te zetten. En ook om op een kinderlijke manier met hen af te rekenen. Eén van de emoties die hij als overlevingsstrategie zich eigen maakte, was een gevoel voor genoegdoening en wraak, dat hem tot de bizarre daden bracht waarover hij in de therapiesessies had verteld. In zijn ogen was het echter een rechtvaardiging van wat zijn familie hem aandeed.

Maar toen ontmoette hij Yvonne, zijn latere echtgenote. Daarmee veranderde alles. Hij trok al snel bij haar in en was op slag verlost van zijn benauwende jeugd. Later trouwden ze en kregen twee kinderen, een meisje en een jongen, waar Cor buitengewoon trots op was. Zijn gevoelens van minderwaardigheid verdwenen naar de achtergrond en in zijn leven begon voor het eerst echt de zon te schijnen.

In januari 2014 had Pirotti een voldoende helder beeld van zijn patiënt. Hij concludeerde dat er iets moest zijn gebeurd waardoor Cor Beelen weer was teruggevallen in zijn oude gemoedstoestand. Want hij hoorde weer stemmen en was naar zijn eigen zeggen depressief. Pirotti besloot verder te graven, omdat hij de indruk had dat hij nog niet was doorgedrongen tot de kern van Cor Beelens probleem. Daarvoor zou hypnosetherapie succesvol kunnen zijn. Maar hij had gelezen hoe Cor tegenover dokter Groot Koerkamp op het voorstel voor hypnose had gereageerd. Daarom besloot hij om zich voorlopig te beperken tot symptoombestrijding door het voorschrijven van een antipsychoticum.

Echter: tot zijn verbazing verklaarde Cor Beelen dat hij toch aan hypnosetherapie wilde meewerken.

Juli 2015

Na haar besluit om Cor Beelen op te bellen is Karin, geheel tegen haar gewoonte in, aan het piekeren geslagen. Normaal doet ze dat zelden. In de loop van haar leven heeft ze geleerd om bij problemen haar gezonde verstand in te schakelen, dat gelukkig in voldoende mate aanwezig is, en een rationele beslissing te nemen. Daarna is ze ermee klaar.

In het geval Cor Beelen ligt het alleen niet zo simpel. Karin wordt geplaagd door tegenstrijdige gedachten en emoties.

Bij haar is de gedachte opgekomen om naar de politie te gaan. Aangifte doen van verkrachting, seksueel misbruik, mishandeling.

Maar wat zou de politie ermee moeten? Het is meer dan een jaar geleden gebeurd in een seksclub. Wat moeten ze daarvan denken? Het zal uiteindelijk haar woord tegen het zijne zijn. Alle bewijzen, haar striemen en blauwe plekken, zijn al lang verdwenen. Cor kan gemakkelijk ontkennen, zeggen dat het iemand anders moet zijn geweest. Wie zou haar geloven? Eerlijk gezegd was ze tot voor kort zelf al begonnen te denken dat het een boze droom of een verzinzel was geweest, een hersenspinsel. Misschien zou een psycholoog het wel als een verborgen, onbewuste wens beschouwen, waarvan ze dacht dat die werkelijkheid was geworden. En als het al echt gebeurd was, had ze het dan niet zelf opgezocht door in haar eentje naar zo'n club te gaan?

Geen aangifte doen zou echter betekenen dat Cor ermee weg zou komen. En het is dit laatste dat Karin aan het denken heeft gezet, waarover ze tobt. Kun je wel zeggen dat hij ermee wekomt? Daarvoor is het nodig dat hij bewust en bij zijn volle verstand vrouwen heeft gemolesteerd. En juist daaraan is ze gaan twijfelen.

Ze maakt een wandeling door de stad terwijl ze diep nadenkt. Ongemerkt komt ze in het oude, historische centrum. Ze loopt juist langs de Muurhuizen als ze tot de slotsom komt dat ze er toch verstandig aan zal doen de politie op de hoogte te brengen. Als zij Cor gaat bellen om een afspraak te maken, is dat niet zonder risico. Ze realiseert zich waartoe hij in staat kan zijn. Karin is onzeker. Maar tegen de tijd dat ze vlak bij huis is, weet ze hoe ze het gaat aanpakken. Aan de ene kant weet ze zeker dat het Cor was die haar heeft mishandeld. Ook de verdenking dat hij Rina van de rots af heeft willen duwen klinkt aannemelijk. Alleen: welk bewijs heeft ze voor haar beschuldigingen? Zal ze door de politie niet worden weggezet als een hysterische vrouw die aandacht zoekt?

Anderzijds heeft ze Cor ook leren kennen als een, vriendelijke, charmante en zachtaardige man, een getalenteerd musicus. Ze heeft een hele dag met hem opgetrokken, waarin hij voorkomend was, vol zorg over haar enkelblessure, waar ze momenteel overigens weinig last meer van heeft. Hoe is het mogelijk dat die twee verschijningsvormen in één en dezelfde persoon verenigd zijn?

Later zit ze in de werkkamer van haar Amersfoortse huis achter haar laptop. Ze Googelt de politie Zutphen en vindt een digitaal meldformulier. In zakelijke bewoordingen schrijft ze wat ze in gedachten had. Ze vermeldt, zonder de details te vermijden, het voorval in de Arnhemse club en schrijft dat ze bij toeval de vermoedelijke dader heeft ontmoet en dat deze in Warnsveld woont. Verder schrijft ze dat ze Cor Beelen verdenkt van het duwen van haar vriendin. Ze realiseert zich dat dit niet minder dan een beschuldiging van moord is. Als de politie haar serieus wil nemen, waar ze lang niet zeker van is, dan moet dit voldoende zijn om hen contact met haar te laten opnemen.

Vervolgens gaat ze op het wereldwijde web op zoek naar nog meer informatie over Cor Beelen. Er is niet veel te vinden. Vrijwel alle hits hebben betrekking op een bedrijf met dezelfde naam.

Toen ze Cor nog niet kende, beschouwde ze de man die haar heeft aangerand als een duivel, een sadist, een kerel die er een diabolisch plezier in heeft om vrouwen te verkrachten en pijn te doen. Nu er een gezicht aan is gekoppeld, een mens van vlees en bloed, is ze er niet meer zo zwart-wit over. Het lijkt wel alsof ze met twee personen te maken heeft. Een die ze haat en

een die ze op een bepaalde manier sympathiek is gaan vinden. Karin heeft haar onbekende belager lange tijd verafschuwd, hem allerlei verschrikkelijks toegewenst. Maar nu ze hem persoonlijk kent, is haar gevoel veranderd. Ze is verwonderd over hem en voelt zelfs een zweem van medelijden. Cor Beelen is blijkbaar gecompliceerder dan zij eerder heeft aangenomen. Misschien is wraak niet op zijn plaats, eerder hulp. Wat stelt dit voor, denkt ze. Een vorm van Stockholmsyndroom?

Karin is ervan overtuigd dat zij in principe, in normale omstandigheden, geen angst voor hem hoeft te hebben. Ze Googelt op trefwoorden als 'woedeaanvallen' en 'razernij', maar wordt er niet veel wijzer van. Ze is geen psycholoog, dat weet ze ook wel. Op het Internet leest ze een artikel waarin wordt beweerd dat ogenschijnlijk normale mensen onder bepaalde omstandigheden opeens in een psychische handgranaat kunnen veranderen. Ze moet lachen om de aanschouwelijke formulering. Een psychische handgranaat. Een projectiel dat ontploft zodra je er een pin hebt uitgetrokken.

Haar dilemma is helder. Licht het op haar weg om op de wraaktoer te gaan?

Karin realiseert zich dat ze op dit moment gewoon zou kunnen besluiten om de hele affaire achter zich te laten. Ze heeft haar verkrachter ontmoet, nu zou ze de gebeurtenis kunnen afsluiten en overgaan tot de orde van de dag.

Dan borrelt er een nieuwe gedachte in haar op. In het geval dat de politie haar verkrachting wel serieus wil nemen, dan zullen ze Cor ermee gaan confronteren. En in dat geval zal zijzelf ook worden ondervraagd. Hij zal natuurlijk ontkennen. De schrik slaat toe. Als er iets is waar Karin helemaal niet op zit te wachten, dan is het een justitieel onderzoek waarin zij als slachtoffer moet getuigen. Een gevoel van machteloosheid en woede overvalt haar. Ze is een ogenblik wanhopig en slaat de klep van haar laptop dicht, harder dan haar bedoeling is. Er komen krachttermen in haar op, die ze probeert te onderdrukken. Maar dan denkt ze: 't Zel me amme gat roeste!', daarmee haar Scheveningse afkomst verradend. En ze schreeuwt keihard: 'Verdomme'.

Karin kookt voor zichzelf een stoofschotel met linzen, maar haar maaltijd wil niet prettig worden. Het eten wordt overschaduwd door haar op volle toeren draaiende gedachten.

Routinematig smijt ze na afloop het serviesgoed en haar bestek in de afwasmachine en zet het apparaat aan.

Om zeven uur is ze eruit. Ze gaat hem toch bellen. Ze wil van hem zelf horen dat hij het was die haar in de seksclub heeft gedrogeerd. Ze wil zijn verhaal horen. Zonder dat kan ze de gebeurtenis niet goed achter zich laten. Ze weet dat haar de waaromvraag anders altijd zal blijven bezighouden. Al ruim een jaar wordt ze door die vraag belaagd. Het wordt tijd dat daar een einde aan komt.

Ze loopt weer de trap op naar haar werkkamer. Daar opent ze de laptop, zoekt in *Detelefoongids.nl* het telefoonnummer van Cor Beelen en voegt het meteen toe aan haar contactpersonen.

Voordat ze het nummer intoetst denkt ze lang na. Wat gaat ze tegen hem zeggen? Woorden, halve zinnen laat ze door haar gedachten gaan. Wat ze wil is dat hij instemt om met haar te praten. Liefst op neutraal terrein.

Het duurt lang voordat er wordt opgenomen. Als de zoemer een keer of tien is overgegaan, wil ze het gesprek wegdrücken. Maar dan hoort ze een klik.

'Beelen.'

Karin aarzelt.

'Hallo?' klinkt het ongeduldig.

'Je spreekt met Karin, uit Engeland.'

Nu blijft het aan de andere kant van de lijn stil.

'Cor?'

'Ja, ik hoor je wel. Ik weet alleen even niet wat ik zeggen moet.'

‘Wat dacht je van gewoon: “hoi”?’

Ze hoort hem ingehouden grinniken. Opnieuw valt er een stilte.

‘Waarom bel je?’ vraagt hij eindelijk.

‘Nou, gewoon. Ik wil je spreken. Wat er allemaal is gebeurd... Ik kan het niet van me afzetten.’

‘Oké.’

Dat gaat gemakkelijk.

‘Ik denk dat we moeten praten, Cor. Zoals we bij Rievaulx Abbey hebben gedaan. Ik ben dat nog niet vergeten.’

‘Maar ik...’ Hij onderbreekt zichzelf. ‘Ja, dat vond ik ook mooi. Ik dacht echt, Karin, dat er iets, eh, dat er iets was tussen ons. En opeens rende je weg, ik bedoel in het hotel.’ Cor zucht en haalt diep adem als aanloop naar een boze tirade.

‘En de volgende dag was je plotseling vertrokken. Wat moet ik daarvan denken? Ik voel nog steeds voor je, Karin. Oké, als jij dat wilt kunnen we praten. Heb je een voorstel? Trouwens, waar woon je eigenlijk?’ Hij raakt geïrriteerd. ‘Ik weet niet eens je achternaam, verdraaid nog toe!’

Karin negeert de krachtterm. Ze denkt: Het zit hem hoog.

‘Dat vertel ik je op een gelegen moment. Maar eerst moeten we praten, de dingen uit het verleden opruimen. Misschien dat we daarna verder kunnen.’

Dit laatste is een regelrechte leugen. Karin is absoluut niet van plan om iets met Cor te beginnen. Het gaat haar alleen om wat haar zelf in de weg zit, om rust te krijgen in haar eigen hoofd.

‘Goed,’ zegt Cor na enig nadenken. ‘Er is een HEMA in het centrum van Zutphen, in de Beukerstraat. Laten we elkaar daar in het restaurant ontmoeten. Kun je volgende week vrijdag, een uur of twaalf? Lunchtijd?’

Karin denkt ook even na, ze heeft dan nog vakantie, geen afspraken.

‘Dat is goed. Daar zie ik je om twaalf uur.’

Zonder zijn reactie af te wachten beëindigt ze het gesprek.

18-

Komende vrijdagmiddag heeft hij een afspraak met haar. In een neutrale, weinig romantische omgeving, het restaurant van de HEMA in de Zutphense binnenstad. Cor is er nerveus voor, maar vindt het ook opwindend. Het wordt zijn eerste afspraakje met een vrouw sinds Yvonne. Toen ze afgelopen vrijdag belde was zijn eerste gedachte: dit is niet echt. Zomaar: ‘Je spreekt me Karin.’

Het gesprek was geëindigd met een *date*. Nadat hij de telefoon had neergelegd zat hij zich nog minutenlang te verbazen.

Maar momenteel heeft hij andere zaken aan zijn hoofd. Het is maandagmorgen. Hij zit in de wachtkamer van de groepspraktijk voor de afspraak met een huisarts. De Engelse medicijnen heeft hij in zijn zak gestoken. Als hij wordt binnengeroepen, niet door zijn eigen huisarts, moet hij opnieuw het verhaal van de zweertjes doen. Gelukkig schijnt ook deze dokter het heel gewoon te vinden.

‘Ik ben tijdens mijn vakantie al bij een Engelse dokter geweest en die heeft me medicijnen gegeven. Maar die helpen niet erg.’

‘Laat maar eens zien, ter plekke.’

De arts bestudeert de infecties, zoals hij ze noemt, nauwkeurig. Hij pakt er zelfs een loep bij.

‘Het is de vraag, meneer Beelen, of dit wel een geslachtsziekte is. Ik ben er niet zeker van’ – terwijl hij spreekt kijkt hij naar het scherm van zijn laptop – ‘al heb ik wel een idee.’ Hij knikt langzaam.

‘Ik ga u verwijzen naar een specialist. Er moeten wat tests worden gedaan. Ik geef u een formulier mee voor het laboratorium.’

‘Wat heb ik, dokter?’

‘Ik durf er nog geen uitspraak over te doen. Ik denk aan een vrij zeldzame ziekte, maar die kan ik zelf niet vaststellen. Hebt u ook last van ontstekingen elders? Armen, benen? Hebt u last van uw darmen? Bloed in de ontlasting?’

Cor haalt zijn schouders op. ‘Niet, eigenlijk. Oh, ja, ik heb pijnlijke blaasjes in mijn mond.’

‘Hm, dat past in het beeld. Ik raad u aan om niet te lang te wachten met bloedprikken.’

‘Is het levensbedreigend?’

‘Nee, nee. Niet als het is wat ik denk, al kunnen er wel vervelende complicaties optreden.’

En daar moet Cor het mee doen. Hij besluit meteen naar het ziekenhuis te fietsen, waar je zonder afspraak voor bloedafname terecht kunt.

Anderhalf uur later zit hij weer achter zijn babyvleugel in de woonkamer. Hij probeert een Gymnopédie van Satie te spelen, maar heeft moeite om het langzame tempo vol te houden. Terwijl zijn vingers over de toetsen wandelen, dwalen zijn gedachten af in het trage tempo van de muziek. Hij heeft nog vakantie, maar de vrije tijd is zijn vijand. Hij heeft geen idee wat hij zal gaan doen. Morgen en overmorgen heeft hij afspraken, maar de rest van de dag ligt leeg voor hem. En hij is bang. Bang voor stemmen in zijn hoofd, die hem op onverwachte ogenblikken overvallen. Vooral als hij zich ontspant. Daarom zoekt hij bijna neurotisch naar bezigheid.

Hij probeert zijn gedachten af te leiden met het boek van Plato dat hij aan het lezen is. Maar ook dat lukt niet. Al bijna twintig jaar, soms met lange tussenperiodes, hoort hij nu en dan stemmen, die hem vertellen dat hij is mislukt. Maar hoezo ‘mislukt’? Hij is de trotse vader van Chantal en Martijn. Zijn dochter is tandarts geworden. Zijn zoon studeert in Utrecht. Dat zijn toch zaken waarvan hij zou moeten genieten? Zelf is hij een gewaardeerde medewerker van de gemeente en verdient een goed salaris. Hij kan prachtig pianospelen.

Als om zichzelf te bewijzen speelt hij nog een paar preludes uit *Das Wohltemperierte Klavier*, de moeilikere, met zes kruisen en zeven mollen. Hij is er trots op dat hij dat kan. Dan maakt hij een boterham klaar. Met het bord op schoot zapt hij langs de televisiezers tot hij bij het Journaal belandt. Op dat moment geeft zijn iPad op de salontafel een signaal. Nieuwe mail.

‘Geachte heer Beelen, ik zou het op prijs stellen als u aanstaande woensdagmiddag rond drie uur bij mij langs wilt komen. Ik wil graag iets met u bespreken. U kunt zich melden bij de balie van het politiebureau in Zutphen en naar mij vragen.

Wilt u mij s.v.p. terugmailen als dit niet schikt? Dan kunnen we een andere afspraak maken. Groeten Joop Mollema, politiedistrict Noord- en Oost-Gelderland.

De mail is afkomstig van de Zutphense politie. Cor hoort een merkwaardige brom in zijn oren, alsof hij zojuist keihard zijn neus heeft gesnoten. De politie. De agent zegt niet waarover hij hem wil spreken. Hij maakt zich er echter geen zorgen over. In zijn werk heeft hij wel vaker met de politie te maken als hij als bouwcontroleur tegen een overtreding oploopt. Zo iets zal het wel zijn.

Cor is onderweg van Zevenaar naar huis met een ondertekend arbeidscontract in zijn tas. Op zijn gemak toert hij over binnenwegen om de stress van de snelweg te vermijden. Het is hoogzomer, de maïs staat hoog boven de grond. Hij zit na te genieten van een prettig en succesvol gesprek met Aart Dael. Het was eigenlijk meer een ontmoeting van twee oud-collega's dan een sollicitatiegesprek. Aart zei dat hij de technische en juridische kwaliteiten van Cor wel kende, dus daarvan hoefde hij hem niet te overtuigen. Ze werden het eens dat hij bij Dael Advies in dienst komt. Maar daarvoor moet hij ontslag nemen bij de gemeente, na bijna dertig jaar. Psychologisch een hele stap.

'Ik heb bij de gemeente drie maanden opzegtermijn, Aart.'

'Volgens mij kun je daar met een beetje onderhandelen wel twee van maken.'

Oké, dat ga ik proberen. Met de nieuwe secretaris kan ik behoorlijk door één deur.'

Aart grinnikt. 'Beter dan met de vorige.'

'Zeker. En intussen kan ik in de avonduren natuurlijk alvast het een en ander voor je doen.'

'Dat zou mooi zijn, want er is werk genoeg. Ik heb zelfs een paar opdrachten van de gemeente Zutphen. Ha, ha, dat geloof je niet, hè? Toch is het zo. Maar die geef ik natuurlijk niet aan jou.'

Van Aarts salarisvoorstel moest hij bijna blozen. Anderhalf keer zoveel als hij nu verdient. Hij moet aan het idee van een nieuwe baan wennen, maar ziet geen problemen. Hij is vrij man, hoeft met niemand rekening te houden.

Op weg naar huis komt hij langs Yvonne's fysiotherapiepraktijk. Daar zwaait nu Maud van Doorn de scepter. De financiële afronding na Yvonne's overlijden ligt na een jaar nog steeds bij de notaris.

Eenmaal thuis zakt hij neer op de bank en probeert zijn gedachten te ordenen.

Fysiotherapiepraktijk, Yvonne, Maud. Het zijn woorden die in combinatie met elkaar geen prettige associaties bij hem oproepen. Yvonne's succes als ondernemer was in zijn beleving de tegenhanger van zijn eigen falen, als echtgenoot, maar ook als professional. Toen Maud eenmaal bij Yvonne in dienst was en zij dikke vriendinnen waren geworden, leek Cor door zijn vrouw op een zijspoor te worden gerangeerd. Voor die tijd mochten ze graag samen sparren over de aanpak van een zakelijk vraagstuk, een nieuwe therapievorm of een financiële kwestie. Maar sindsdien had ze hem kennelijk niet meer nodig.

Zoals opeens pijnlijk was gebleken, toen hij tijdens zijn werk op het gemeentehuis de schok van zijn leven kreeg. Het was kort voor de gemeentelijke herindeling, en de bouwaanvraag die voor hem lag wilde hij nog afdoen volgens de procedure van de oude gemeente. Toen hij de brief begon te lezen raakte hij totaal van zijn stuk. Want het ging om een bouwaanvraag van het bedrijf van zijn eigen vrouw, ingediend door haar compagnon en vriendin Maud. En hij, Cor, zag die nu voor het eerst. Er zat een USB-stick met digitale documenten bij. Als een geslagen hond zat hij achter zijn bureau. Hij stopte de stick in zijn computer en bewoog de muis. Op het scherm verschenen de bouwtekeningen die hoorden bij de aanvraag van een bouwvergunning. Het moest een stenen gebouwtje van één bouwlaag worden ter grootte van een flinke gymzaal, verdeeld in een aantal ruimtes, op een locatie schuin tegenover het winkelcentrum. Het gebouw was bedoeld voor de behandeling van mensen die om medische redenen fysiotherapie nodig hadden, of die een lichamelijke beperking hadden. Cor vond het een fantasieloos ontwerp. De architect – nou ja, architect – had er een platte doos van gemaakt van roodbruine baksteen, met een bitumen lessenaardak. Aan de smalle zijde een ingangspartij en toiletten. Niets bijzonders. Zijn professionele blik vertelde hem dat het ontwerp op het eerste gezicht voldeed aan de regels en voorschriften die ter plekke golden. Routineklus. Benieuwd wat de Welstandscommissie ervan vond.

Cor zuchtte en leunde achterover in zijn bureaustoel.

Hij beschouwde dit als een ernstig voorval, dat niet minder dan een omslagpunt in zijn leven markeerde. Een moment in de tijd, waarin hij zich opeens helder bewust werd van de bedrieglijkheid van zijn bestaan, zijn leven, zijn huwelijk. De bouwaanvraag was

meeondertekend door Yvonne Veld, zijn echtgenote, die onder haar meisjesnaam werkte. Natuurlijk had hij van hun plannen geweten. Yvonne had haar ambitie ooit met hem gedeeld: het plan om samen met haar collega en vriendin Maud een maatschap te vormen en een vernieuwde fysiotherapiepraktijk te beginnen. Maud deed al het papierwerk. Cor had hen gevolgd bij het formuleren van hun ondernemingsplan en het verkrijgen van een krediet bij de plaatselijke Rabobank. Alleen was het bij de twee vriendinnen niet opgekomen om hem als bouwkundige te vragen het gebouw te ontwerpen. Ze hadden gekozen voor een simpel 'ladenplan' dat ze op het Internet hadden gevonden, zo goedkoop mogelijk. Zelf had hij wel gratis een gebouw willen tekenen. Het wrange was dat hij het ontwerp nu ambtelijk moest beoordelen.

Cor was gedesillusioneerd en vond het symptomatisch voor de stand van hun relatie. Vanuit een zekere trots had hij nooit tegen zijn vrouw gezegd dat hij haar nieuwe bedrijfsgebouw wel zou willen ontwerpen. Hij was van mening dat Yvonne zelf op dat idee moest komen. Het feit dat dit niet gebeurde vond hij tekenend voor hun relatie. In de loop van de jaren, eigenlijk al vanaf het begin van hun huwelijk, was zijn vrouw heel langzaam, heel geleidelijk veranderd. Sinds haar start als ZZP-er bij fysiotherapie Bodegom en later in haar eigen praktijk, was haar loopbaan voorspoedig verlopen. Ze was goed in haar vak en lag goed bij haar patiënten. Yvonne verdiende meer dan hij. Ze was langzaamaan een succesvolle zorgondernemer geworden. Tegelijkertijd was hun verwijdering een proces van wederzijdse vervreemding dat zich in negentien huwelijksjaren sluipend, haast onmerkbaar voltrok, maar waarvan hij zich nu plotseling de feitelijkheid realiseerde.

Bruusk was hij opgestaan van zijn bureaustoel. Zijn hoofd was rood aangelopen. Hij bromde iets in de richting van zijn collega's en liep het gemeentehuis uit in de richting van de Berkel die op korte afstand langs stroomde. Gedoken in zijn kraag liep hij het bruggetje over en sloeg het wandelpad langs het water in. Maar de onalledaagse schoonheid van de omgeving nam hij niet waar. De kille wind en het miezerige regentje moesten hem helpen zijn gedachten te ordenen, te begrijpen wat er met hem gebeurde.

Halverwege het pad langs de Berkel stond hij stil en staarde naar een rietpol in het water, zonder dat hij die bewust zag. Een déjà vu. Hij haalde zijn schouders op en duwde de herinnering naar de achtergrond van zijn psyche.

Snel maakt hij een boterham met chocoladepasta klaar. Voor vanavond heeft hij een vers gekookte maaltijd van de plaatselijke groenteman in de koelkast liggen. Sinds Yvonne er niet meer is, kookt hij zelden meer.

Op de tafel waaraan hij zit ligt nog steeds het contract met Dael Advies: een ontsnapping uit zijn vastgelopen leven. Toch kan hij er niet voluit blij om zijn. Diep van binnen vindt hij zichzelf een peuteraar, een prutser in de marge. Is hij niet opgeleid, ja, voorbestemd om zelf gebouwen te ontwerpen? In gedachten zweeft hij over landen en continenten en ziet hij briljante bouwwerken die in de loop der tijd zijn verzezen. Hij ziet het gekleurde glas in lood van de nieuwe Gedächtniskirche in Berlijn. De organische vormen van de kapel van Le Corbusier in Ronchamp, de piramide bij Het Louvre in Parijs, het Sidney Opera House van Jørn Utzon. Of het megalomane bouwwerk van de 450 meter hoge Petronas Twin Towers in Kuala Lumpur. Werk van architecten, zoals hij zelf ook had moeten zijn.

En wat doet hij? Hij zit achter een bureau doorsnee huisjes te beoordelen. Ook bij Aart Dael gaat hij dat doen. Hij schuift zijn bord weg, laat zijn hoofd op zijn armen op de tafel rusten en huilt zacht.

'Mislukt.'

Sinds het voorval met de nieuwbouw van Yvonne's praktijk is zijn leven niet meer hetzelfde. De geboorte van hun twee kinderen en hun opgroeien hadden hem tijdelijk afgeleid.

Onverhuld trots was hij op Chantal en Martijn, zoals ze waren, zoals ze groot werden. Maar naarmate de kinderen zelfstandiger werden en zij hem minder nodig hadden, hoorde hij steeds

vaker niet-OK stemmen in zijn hoofd. In de duistere diepte van zijn persoonlijkheid was hij ervan overtuigd dat hij faalde in zijn leven en was hij afgunstig vanwege het succes van Yvonne. Naar buiten toe bleef hij de sympathieke, bescheiden ambtenaar, harde werker, goede huisvader. Maar van binnen is hij diep ontgoocheld. Hij schudt zijn hoofd en eet het laatste stukje van zijn boterham.

-20-

‘Gaat u zitten, meneer Beelen.’

De politieman tegenover hem heet Joop Mollema, brigadier bij de recherche. Hij is *casual* gekleed, poloshirt en spijkerbroek. Hij is vriendelijk en voorkomend. Cor is gespannen, omdat niet duidelijk is waarvoor hij naar het politiebureau is ontboden. Toen hij daar bij de ontvangst in de hal naar vroeg ontweek Mollema het antwoord.

‘Fijn dat u even langs kunt komen. Ik wil u graag spreken in verband met een collegiale notitie die wij hebben gekregen vanuit het Verenigd Koninkrijk.’

Cors hartslag versnelt. O, jee, verkeersovertreding?

‘Het spijt me dat ik u moet herinneren aan een moeilijke tijd in uw leven, het overlijden van uw echtgenote, Yvonne Veld, in juli vorig jaar. Alsnog mijn condoleances.’ Hij pauzeert even om Cors reactie af te wachten, maar die komt niet.

‘In het Verenigd Koninkrijk is het vaste routine dat op slachtoffers van een plotseling overlijden een autopsie wordt verricht. Puur routine. U weet wat een autopsie is?’

Cor bromt instemmend.

‘Wel, de collega’s daar hebben ons een autopsierapport toegestuurd over het lichaam van uw echtgenote. Het heeft maandenlang op het districtspoliteibureau van de North Yorkshire Police in Stokesley gelegen. Ik weet niet waarom het zolang heeft geduurd. Uiteindelijk hebben ze het maar naar ons gestuurd. Hoe het zij, in het bloed van uw vrouw zijn sporen van alkaloiden aangetroffen.’

Van schrik trekt er een opvlieger door Cors lijf, zijn adem stukt.

‘De Engelse patholoog-anatoom veronderstelt in het rapport dat uw vrouw medicijnen gebruikte die dit kunnen verklaren. Deed ze dat inderdaad?’

Hij is een hele tijd stil, Cor denkt na.

‘Jeetje,’ zegt hij uiteindelijk, ‘u overvalt me hier mee. Ik begin net een beetje over het verlies van Yvonne heen te komen, en nu komt u hiermee.’

Mollema maakt een temperend gebaar.

‘Ik begrijp dat mijn vraag onverwacht komt, meneer Beelen. En eerlijk gezegd weet ik niet zeker of ik iets met het rapport moet doen. Maar ik kan het ook niet zomaar negeren. Daarom leg ik het aan u voor. Als een open vraag.’

Cor heeft zijn adem weer onder controle.

‘Nou, mijn antwoord is duidelijk. Yvonne was voor zover ik weet kerngezond. Ze had een uitstekende conditie. En ze gebruikte geen medicijnen. Staat erin hoe het destijds is gebeurd?’

‘Mijn Engels is niet optimaal, en helemaal niet die ambtelijke taal, maar wat ik ervan begrijp is dat zij midden op straat in elkaar zakten.’

‘Precies, zo is het gegaan.’ Cor haalt diep adem in een poging zijn hartslag naar beneden te brengen. ‘Ik moet u zeggen dat uw vraag mij onaangenaam treft. Mijn antwoord is dus: ik heb geen idee wat die Engelsen bedoelen of waar ze die onzin vandaan halen!’

Hij schuift zijn stoel achteruit en staat op. Hij is nu ronduit kwaad. Zijn woede groeit.

‘Sta ik onder arrest?’

Mollema komt ook overeind en maakt kalmerende gebaren. Hij heeft deze uitbarsting niet aan zien komen.

‘Nee, natuurlijk niet, u bent niet aangehouden.’

‘Mooi,’ brult Cor, ‘dan scheiden hier onze wegen!’

Hij staat bruusk op, schopt zijn stoel naar achteren, draait zich om en beent zonder om te kijken de kamer uit, de gang door en verlaat het politiebureau.

-21-

Brigadier Joop Mollema komt met een beker koffie de onderzoekkamer binnen. Hij heeft zojuist een overleg achter de rug met het *robuuste basisteam*. Die vergadering wordt eens in de twee weken gehouden met alle operationele medewerkers van de politie, en hij als medewerker van de districtsrecherche schuift daarbij aan. In het overleg worden de deelnemers bijgepraat over wat er in de afgelopen periode is gebeurd in de stad en de omgeving. Je hoort er altijd wel interessante nieuwtjes die je misschien kunt gebruiken bij een onderzoek waar je mee bezig bent.

Hij laat zijn zware lijf zakken op de bureaustoel en geniet van de hete drank, die er sinds de plaatsing van een nieuw koffieapparaat veel beter op is geworden. Inderdaad heeft hij zojuist een nieuwtje gehoord, en dat heeft hem aan het denken gezet.

‘Proost,’ zegt zijn collega Guus Derlage, die tegenover hem zit.

‘Dank je.’

Mollema start op de computer het politieprogramma op, kijkt er wat rond en vindt wat hij zoekt.

‘Guus?’ vraagt hij.

‘Hm.’ Guus houdt zijn blik op zijn eigen computerscherm gericht.

‘Guus, vind jij mij een fantast?’

Zijn collega kijkt fronsend op en besluit het spelletje mee te spelen.

‘Nou, Joop, ik zou zeggen: normaal gesproken niet.’

‘Oké. En vind je mij een dromer?’

‘Dat al helemaal niet. Maar waar heb je het over?’

‘Dat zal ik je zeggen. Ik krijg van twee kanten informatie over een man, een inwoner van onze gemeente. Daarnet hoor ik in het basisteamoverleg van Nathalie dat een vrouw, een zekere Karin Koenders, aangifte heeft gedaan van verkrachting en mishandeling. Verder beschuldigt ze hem ervan dat hij haar vriendin in Engeland van een hoge rots heeft geduwd, wat zij niet heeft overleefd.’

Guus is nu een en al interesse.

‘Dat zijn zware beschuldigingen. Ben je van plan om er achteraan te gaan?’

‘Tja, dat weet ik nog niet.’

‘Maar?’

‘Precies. Maar nu dit. We hebben vorige week ook een memorandum binnengekregen van de Britse recherche. Ik had eerst geen idee wat ik ermee moest. Dat ging over iets verdachts bij het overlijden van een Nederlandse vrouw in een Engelse kustplaats. Er staat in dat er stoffen in haar bloed zaten die er niet in thuis hoorden. En weet je wat nou zo bijzonder is? Die vrouw was de echtgenote van dezelfde man die door die mevrouw Koenders beschuldigd wordt.’

Guus laat het even tot zich doordringen.

‘Dat zijn wel toevalligheden.’

‘Nou, dat valt nog wel mee. Tenzij je wilt suggereren dat die man iets met de dood van zijn vrouw te maken heeft. Maar daar gaat de Engelse politie niet vanuit. Het was een spontane hartstilstand.’

‘Oké.’

‘Onze man logeerde onlangs in hetzelfde hotel in hetzelfde kuststadje waar ook die mevrouw Koenders en haar vriendin logeerden. Whitby, ergens in Noord-Engeland. En laat dat nou ook precies ook het stadje zijn waar zijn echtgenote een jaar geleden dood op straat viel. Het is in de buurt van de plek waar de vriendin nu van een hoge rots is gevallen.’

Joop Mollema drinkt zijn bekertje leeg. Hij knikt zwijgend.

‘Ik heb die man vorige week uitgenodigd, want ik had geen idee wat ik met dat Engelse memorandum aanmoest. Dus heb ik hem gevraagd om even langs te komen. Ik confronteerde hem met wat de Engelse politie heeft geschreven. En weet je wat er gebeurde? Hij werd opeens woest. Zo kwaad, dat hij zonder iets te zeggen uit de verhoorkamer wegliep. Ik kon hem niet tegenhouden, want er loopt geen aanklacht tegen hem of zo.’

Guus Derlage veert op.

‘Hé, er gaat me opeens een lichtje op. Was die overleden vrouw in Engeland niet die fysiotherapeute tegenover het winkelcentrum in Warnsveld? Dat heeft vorig jaar in alle kranten gestaan.’

‘Yes, sir. De vrouw van Cornelis Beelen. Hij werkt op het stadhuis.’

Guus haalt nog een keer koffie voor beiden en ze praten er over door.

‘Mijn intuïtie,’ zegt Joop, ‘fluistert me in dat hij iets te verbergen heeft. Als hij nou normaal had gereageerd op die Engelse informatie. Maar nee, hij ontplofte bijna. Nou ja, met intuïtie moet je natuurlijk altijd oppassen.’

‘Wat je zegt.’ Guus staat op. ‘Ik moet weg,’ zegt hij, terwijl hij op zijn horloge kijkt. ‘En ik wens je er wijsheid bij.’

‘Dank je. Volgens mij moet ik die man maar eens onopvallend in de gaten gaan houden.’

-22-

Vandaag is hij weer aan het werk gegaan na drie en een halve week vakantie. Cor begint na zijn vakanties nooit op maandag. Donderdag vindt hij een betere dag, dan duurt de rest van de week nog maar kort. En vanmiddag heeft hij alweer een afspraak met de specialist in het ziekenhuis.

Als hij op het stadhuis komt is de werkkamer die hij met zijn collega deelt verlaten. Zijn bureau ligt vol met papieren. Hij laat zich op zijn bureaustoel zakken en loopt er globaal doorheen. Behalve de stapel stukken die er nog ligt van voor de vakantie treft hij zeven nieuwe dossiers aan. Zijn chef komt hem goed gehumeurd opzoeken.

‘Goeiemorgen Cor. Mooi dat je er weer bent, want we hebben het druk.’

Cor denkt: hij moest een weten van Dael Advies.

‘Hoe was je vakantie?’

Terwijl zijn PC opstart vertelt hij over Engeland en dat hij terug is geweest op de plaats waar zijn vrouw overleed.

‘Het was goed om er nog een keer te komen, Wilbert,’ zegt hij zonder merkbare emotie.

‘Hopelijk kan ik het nu goed afsluiten.’

Wilbert mompelt een paar meelevende woorden en maakt zich uit de voeten. Cor zit helemaal niet op medeleven te wachten en hij voelt zich beroerd. De zweertjes op zijn geslacht doen pijn en hij heeft last van afters in zijn mond. Bovendien voelt hij iets branden achter zijn ogen, en dat zijn zeker geen tranen.

De twee grote computerschermen voor hem komen tot leven. Vluchtig loopt hij door de lijst van meer dan honderdvijftig mails die in de vakantie zijn binnengekomen. Het dagelijkse leven is weer begonnen.

Niet alleen zijn lijf is van slag. Ook psychisch zit hij in de knoop. Hij heeft de laatste dagen van zijn vakantie niet goed geslapen.

Twee nachten geleden is hij ten prooi gevallen aan een wilde woede die hij niet de baas kon worden. Het begon met stemmen in zijn hoofd, kort nadat hij met een aantal borrels op onder zijn dekbed was gekropen. Het waren niet de zachte, omfloerste vrouwenstemmen die hij meestal hoorde, het leek de stem van een man te zijn. In het begin mompelend, haast onverstaanbaar. Hij had geprobeerd zich op iets anders te concentreren. Speelde in gedachten een razend moeilijke etude van Chopin, die hij in werkelijkheid nooit onder de knie heeft gekregen. Of dacht aan Socrates met zijn onweerlegbare logica, waar geen andere Griekse filosoof tegenop kon. Maar het hielp niet. De stem bleef hem belagen. Vertelde hem dat hij dit niet kon laten lopen. Dat hij moest vergelden. De manier waarop Karin hem vernederd heeft. De manier waarop zij uit zijn hotelkamer wegliep. Wat had hij haar aangedaan? Heel haar liefdoenerij was fake geweest en hij was er met open ogen ingetuind. Hij trappelde in bed van razernij, zwetend en met hartkloppingen.

Hoe lang het heeft geduurd weet hij niet, maar op zeker moment begon tot hem door te dringen dat de stem in zijn hoofd hem bekend voorkwam en realiseerde hij zich dat het zijn eigen stem moest zijn. Nadat hij zich hiervan bewust was geworden, was hij in slaap gevallen. Sindsdien is Karin Koenders niet uit zijn gedachten geweest en belichaamt zij alles wat er in zijn leven is fout gegaan. Zijn mislukte jeugd, zijn halfslachtige puberteit, zijn onvermogen om zich de gelijke te voelen van vrouwen die zijn pad kruisen. Rationeel weet hij wel dat het onzin is, maar hij moet de pijlen van zijn gram toch op iemand richten. Hij zint op revanche, op vergelding. Het beroerde is dat hij helemaal niets van haar weet, behalve dat ze Karin heet. Haar achternaam, die ze in de toeristentrein noemde, is hij vergeten. Hij heeft geen adres, hij weet zelfs geen woonplaats. Gelukkig heeft hij morgen een afspraak met haar.

De telefoon op zijn bureau rinkelt. Wild schudt hij als een briesend paard zijn hoofd en neemt op. Het is een inwoner die vraagt hoe het staat met de vergunning voor zijn uitrit. Inderdaad, het dagelijkse leven is weer begonnen.

Gisteren heeft hij zich op het politiebureau gemeld voor een gesprek met rechercheur Mollema. Hij had zich er van tevoren niet erg druk over gemaakt. Maar toen begon die kerel over Engeland. Diep van binnen weet hij dat daar iets moet zijn gebeurd. Ergens, tussen zijn onbewuste en de realiteit in, zweven er beelden door zijn hoofd. Vrouwenstemmen, inwendige woede, rondvliegende vogels, momenten die hij zich met geen mogelijkheid kan herinneren.

Maar het gesprek op het politiebureau ging over een eerder bezoek aan Engeland, over Yvonne, zijn betreurde Yvonne. Mollema kwam met een bericht van de Engelse politie op de proppen, een jaar na dato, nota bene. Dat zij te veel van het een of ander in haar bloed had gehad. Hij kon de confrontatie niet aan. Zijn kwaai vertrek uit het politiebureau heeft waarschijnlijk geen goede indruk gemaakt. Na terugkomst van het politiebureau was hij de zolder van zijn huis opgeklauterd. Daar was hij maanden niet geweest. Zijn chemisch laboratorium. De schragentafel met flessen, retorten, glazen bekken en de gasbrander stond er nog, al bijna een jaar onaangeroerd.

Cor probeert zich op zijn werk te concentreren. Eerst maar eens een paar mails afdoen.

Wilbert komt weer binnenlopen.

‘Heb je even tijd heeft voor een ingelast overlegje met de ICT-afdeling? Het gaat over het nieuwe computersysteem voor de grootschalige basiskaart en de objectenadministratie.

Vergaderkamer 3.’

‘Da’s goed. Ik kom eraan.’

Hij staat op van zijn bureaustoel en is blij dat hij even kan vluchten. Want de gedachte aan Mollema maakt hem bloednerveus. Zo zeker als hij weet dat er bepaalde dingen zijn gebeurd die hij zich niet herinnert, zo zeker is het dat het verhaal van Mollema hout snijdt. Hij heeft het alleen verdrongen.

's Middags om even voor half drie parkeert Cor zijn Skoda in de garage onder het ziekenhuis. Op de afpraakkaart, die uit een apparaat in de hal komt, staat de route door het gebouw. Reumatologie. Hij begrijpt niet goed wat hij op die afdeling te zoeken heeft met een vermoedelijke SOA.

Hij zit bijna twintig minuten in de wachtkamer voordat hij door een vrouwelijke arts wordt opgehaald. Ze schudt hem de hand. 'Wilma van der Zee,' zegt ze en gaat hem voor naar een spreekkamer.

'Goed,' begint ze. 'Uw huisarts heeft u doorgestuurd met klachten aan uw geslachtsorgaan. Ik wil u daar graag even onderzoeken. Wilt u achter het gordijn het betreffende gebied bloot maken?'

Cor betrapt zichzelf erop dat hij een halve erectie heeft als de arts hem onderzoekt. Ze verblijkt of verbloost er niet van. Kijkt alleen maar, raakt hem niet aan.

'Ik zie nogal wat kleine ontstekingen. Zijn ze pijnlijk?'

'Ik voel ze voortdurend, ja.'

'Ik heb het gezien, dank u wel, u kunt zich weer aankleden.'

Als hij weer tegenover haar zit gaat het vragen verder.

'Hebt u ergens anders last van ontstekingen?'

'Aften in mijn mond.'

'Pijnlijk?'

'Ja, behoorlijk.'

'Ook op uw huid?'

'Eh, nee.'

'Pijnlijke gewrichten?'

Hier moet Cor even over nadenken. 'Nou, ik heb de laatste weken wel last van mijn knieën.'

'Hebt u last van darmklachten? Bloed in de ontlasting?'

'Nee.'

'Verder nog klachten?'

'Ik voel iets in mijn ogen. Net alsof er vuil in zit, maar dat is niet zo.'

De dokter maakt aantekeningen op haar computer.

'Mag ik even in uw mond kijken?'

Met een lampje en een vergrootglas onderzoekt ze de afters. Dan gaat ze weer achter haar bureau zitten.

'Meneer Beelen,' zegt ze op de toon van een onderwijzeres die eindeloos geduld heeft met een lastige leerling, 'uw huisarts heeft er goed aan gedaan om u door te verwijzen. U hebt in ieder geval geen geslachtsziekte. De zweertjes die u hebt, vooral in uw mond, zijn kenmerkend voor een niet zo vaak voorkomende ziekte, namelijk het syndroom van Behçet. Het patroon van klachten past in dat beeld. Ik ben er vrij zeker van dat u aan deze ziekte lijdt. We kunnen de ziekte niet met een test vaststellen, alleen herkennen uit de symptomen. Maar die zijn overduidelijk. Helaas.'

Cor schrikt. 'Nooit van gehoord.' Is het ernstig?'

'Het is een zogenoemde auto-immuunziekte. Zegt u dat iets?'

'Ja, een collega van mij heeft Crohn.'

'De Ziekte van Crohn valt inderdaad in deze categorie. De Ziekte van Behçet is in de verte verwant aan reuma, zelf ook een auto-immuunziekte. Een dergelijke ziekte ontstaat doordat het immuunsysteem lichaamseigen cellen als lichaamsvreemde cellen ziet, en antistoffen tegen de eigen weefsels gaat maken.'

'Nou,' verzucht Cor, 'daar ben ik dan mooi klaar mee.' Hij neemt een ogenblik de tijd om na te denken. 'Wat zijn de gevolgen? Is het ernstig, levensbedreigend?' Dezelfde vraag die hij ook aan de huisarts heeft gesteld.

‘Als we niets doen kan het ernstig worden, ja. De ziekte veroorzaakt ontstekingen. Op het lichaam maar ook in organen. Gelukkig beschikken we over goede middelen om ze tegen te gaan en de schade te beperken. Ik geef u om te beginnen een prednisonkuur. Dat zal de ontstekingen aanzienlijk verminderen. Maar de ziekte zelf genezen is helaas niet mogelijk.’
‘Poehff...’

‘Nou ja, meneer Beelen, er is één troost: de ziekte is in elk geval niet besmettelijk.’

Cor loopt de trap naar de garage af met een somber humeur en een afspraak met de oogarts voor komende week. Hij besluit vandaag niet meer terug te gaan naar het stadhuis. In plaats daarvan rijdt hij naar de apotheek om een voorraad prednison te halen. Eenmaal thuis speelt hij een half uur lang etudes en vingeroefeningen op de piano, puur om af te reageren. Hij moet wennen aan het idee dat hij ziek is. Een ziekte die niet overgaat en die hem zijn leven lang zal achtervolgen. Hij wordt er niet vrolijk van.

Als hij tegen zevenen een kant-en-klaar maaltijd van de groenteman op heeft, loopt hij naar boven en klapt de vlizotrap naar de zolder uit. Hij doet het licht aan, klautert omhoog en laat zich zakken op een stoeltje. Hij moet diep nadenken. Een lichte paniek overvalt hem en hij begint de spullen op de schragentafel te verzamelen.

-23-

Op haar gemak rijdt Karin over de A1 in oostelijke richting. Haar rust is echter maar schijn. Ter hoogte van Apeldoorn vraagt ze zich af waar ze in 's hemelsnaam mee bezig is. Als haar routeplanner de afrit Voorst aangeeft, denkt ze: ik kan nu nog terug, over een kwartier ben ik in Zutphen en wat dan? Toch rijdt ze door.

Als ze in de verte de drie Zutphense windmolens ziet staan, is ze zich ervan bewust dat ze een risico neemt. Het is goed dat de afspraak midden in het centrum van de stad is. Ze is nog nooit in Zutphen geweest, maar op *Streetview* kon ze zien dat de HEMA in het drukke stadscentrum ligt. Ze is er zeker van dat ze daar geen direct gevaar loopt met winkelende mensen in de buurt.

In Zutphen blijkt het niet eenvoudig om de auto te parkeren. Ze komt langs het station, maar daar is geen parkeerplaats. Een vriendelijke inwoner verwijst haar naar de kade langs de IJssel waar ze na enig zoeken haar auto kan neerzetten. Het is half twee, ze heeft nog een half uur om de HEMA te vinden.

Ze wandelt in de richting van een hoge kerktoeren, die boven alles uitsteekt. Ze veronderstelt dat daar het stadscentrum is. Intussen denkt ze na over hoe ze de ontmoeting zal aanpakken. Ervan uitgaand dat Cor komt opdagen. Het is een bizarre situatie. Ze wil hem ontmoeten terwijl ze beiden weten dat Cor haar ooit heeft verkracht en mishandeld. En dat hij haar beste vriendin van een honderd meter hoge rots heeft afgeduwd. Dat is tenminste haar vermoeden. Maar Cor weet niet dat zij het weet, anders zou hij nooit deze afspraak hebben gemaakt, zo redeneert ze. Maar wat als hij de vermoorde onschuld speelt? Ze moet grinniken om de uitdrukking.

De grote kerk blijkt niet in het winkelcentrum te staan. Dus zoekt ze op haar smartphone in *Maps* naar de HEMA en volgt de route naar de Beukerstraat. Onderweg loopt ze een paar winkels binnen. Halverwege bekijkt ze zichzelf kritisch in een etalageruit. Ze mocht wel een paar kilo afvallen, maar toch vindt ze dat ze er goed uitziet. Blote benen, korte rok, T-shirt met korte mouwen. Haar halflange donkere haar hangt los. In haar tas heeft ze een vest voor als het op deze zomerdag fris zou worden.

Ze nadert het warenhuis en ziet hem van buitenaf al zitten aan een tafeltje achter de gevelhoge ruiten. Ze komt dichterbij. Cor ziet er, als ze heel eerlijk is, best goed uit. Lila poloshirt en een korte broek tot op de knieën. Zichtbaar geen buikje. *Casual* en mannelijk. Onbegrijpelijk dat die man ... Het is vijf voor twee. Ze ziet dat hij op zijn horloge kijkt. Dan ontdekt hij haar en zwaait lachend. Karin meent een korte flits van opluchting in zijn gezicht te zien.

Als ze het restaurant binnenkomt, staat hij op.

‘Dag Karin! Een onverwacht genoeg.’ Zijn stem klinkt warm. Hij pakt haar bovenarmen en kust haar vluchtig op één wang en kijkt haar recht aan.

Karin denkt: hij is zo onschuldig als een kind, of hij is de beste acteur die ik ken. Ze hoopte het eerste, maar vreest dat het laatste het geval is.

‘Ja, toen ik mijn foto’s van Engeland nog eens bekeek, dacht ik: het was toch gezellig zo met ons drieën. Ontzettend triest van Rina.’

Ze gaan tegenover elkaar aan het tafeltje zitten.

Zijn gezicht staat ernstig, meelevend. Karin ziet geen spoor van achterdocht of argwaan in zijn ogen.

‘Wanneer wordt ze begraven?’ vraagt hij.

‘Ik heb met haar broer gebeld. Haar lichaam is nog niet vrijgegeven in verband met het onderzoek.’ Er valt een lange stilte.

Karin, zucht diep en wrijft met twee handen haar haren achter haar oren. ‘Ik ben zo abrupt uit Whitby vertrokken, ik dacht dat het aardig zou zijn om je nog een keer te spreken.’ Haar jongemeisjeshouding.

‘Ik was verrast dat je belde,’ bekent hij. ‘Nou ja, we zijn toch op een beetje vreemde manier uit elkaar gegaan, vind je niet?’ Hij aarzelt terwijl hij het zegt, alsof hij de scène op zijn bed in de hotelkamer niet helemaal onder ogen durft te zien. Dan verandert hij schielijk van onderwerp.

‘Maar voordat we iets te drinken halen wil ik eigenlijk voorstellen, ik vind deze tent niet het toppunt van gezelligheid. Ik weet een aardig terras om de hoek en het is mooi weer, dan kunnen we ook buiten zitten.’

‘Oké,’ zegt Karin. Zolang ze in de drukke openbare ruimte blijven vindt zij het goed.

Als ze even later door de zonnige winkelstraat lopen lijken ze collega’s die een lunchpauzewandeling maken. Er is nog plaats op het terras dat Cor in gedachten had. Het ligt voor de helft pal in de zon.

‘De zon- of de schaduwkant?’

‘Zon,’ antwoordt Karin. *‘Always walk on the sunny side of the street.’* Ze haalt een zonnebril tevoorschijn. Cor bestelt bier, Karin café latte.

Karin kijkt om zich heen.

‘Mooi stadje,’ zegt ze. Even later zit Cor enthousiast te vertellen over de historische binnenstad van Zutphen, haar vele monumenten en de rol die hij daarin als ambtenaar bouwtoezicht speelt. ‘We zijn er ontzettend zuinig op, deze binnenstad. Alle plannen voor moderne, strakke winkelpuien keuren we stevast af.’

‘Behalve dan van de HEMA.’

Cor grinnikt. ‘Dat moet inderdaad een vergissing zijn geweest, die is van voor mijn tijd.’

Terwijl ze praten, verstrijkt de tijd. Ze ontspannen zich en bestellen nog een bier en een latte. Karin legt haar hand vlak naast de die van hem, alsof ze vertrouwelijk wil worden.

‘Tja, Engeland,’ zegt ze. ‘Tijdens de vakantie heb ik daarvan genoten. Het is een mooi land. En Yorkshire is ronduit fantastisch, de natuur, de zee, de dorpjes, die typisch Engelse gebouwen.’

Cor gaat in zijn gedachten met haar mee.

‘Ja, gebouwen en monumenten, die hebben ze daar. Ze grossieren erin, de Engelsen weten zelf niet half hoe rijk ze in dat opzicht zijn. Ons uitstapje naar Rievaulx Abbey vond ik heel bijzonder. Vanwege die indrukwekkende ruïnes bedoel ik, en natuurlijk ook vanwege jou.’

Karin trekt haar allerliefste glimlach, kijkt hem recht in de ogen en laat de hoogte van haar stem een paar tonen zakken.

‘Onze wandeling langs de kust, over die hoge kliffen. Die staat mij nog helder voor de geest. Dat was heel bijzonder. Het uitzicht over de zee. De rotsen, de vogels...’ Ze probeert zijn blik te peilen, zijn gedachten te lezen, zet haar zonnebril af.

‘Maar helaas...’

Cor reageert niet. In plaats daarvan verschijnt er een lege, holle blik in zijn ogen, die Karin pas ziet als ze nog scherper kijkt en met haar hand het schuin invallende zonlicht tegenhoudt. Tegenover haar voltrekt zich iets dat ze nog nooit heeft meegemaakt. Alsof hij in een soort trance geraakt. Haar eerste reactie is om iets gekks te roepen, zoals: ‘Hallo! Aarde voor Cor’. Met grote inspanning beheerst ze zich en spreekt met zachte stem verder. ‘De groene heuvels, de vuurtoren in de verte. En opeens stortte Rina in de afgrond ...’

Cors blik verandert. Zijn gelaatsuitdrukking verandert. Opeens lijkt hij in niets meer op de aardige kerel met wie ze al een tijdje zit te kletsen. Zijn gelaat muteert, verstart en wordt een masker. Hij kijkt haar aan, maar toch ook weer niet. Zijn blik is naar binnen gekeerd. En opeens realiseert ze zich dat ze dit eerder heeft meegemaakt.

Dan spreekt Cor, op fluistersterkte, maar met een tomeloze, ingehouden woede, met een stem die ze niet herkent.

‘Ik moest het doen.’

‘...’

Er valt een moment stilte.

Dan zegt hij: ‘Kom, ik wil je nog iets van de stad laten zien voordat we gaan eten. Zin in een wandelingetje?’

Karin knikt. Sprakeloos. Hij staat op en loopt het restaurant binnen om de drankjes af te rekenen. Als een ander mens. Er is nog geen minuut verstreken.

Ze wrijft in haar ogen en zet haar zonnebril weer op. Heeft ze dit echt meegemaakt? Als een bliksemschicht komt de herinnering terug. Ze denkt aan de Arnhemse club. Ook daar had ze zijn vertrokken gezicht gezien. Als van een grijnzende gorilla.

Ik moest het doen. Vier woorden.

Hij zei het echt. En daarna zuchtte hij diep, alsof hij een halve minuut zijn adem had ingehouden. Dan, van de ene seconde op de andere, gleed het krankzinnigenmasker van zijn gezicht en was hij weer Cor Beelen, met wie ze op een terrasje iets zat te drinken.

De paar minuten die hij weg is om af te rekenen heeft Karin nodig om tot zichzelf te komen. Ze drinkt het laatste slokje van haar café latte en probeert zich te herpakken. Welke voorstelling ze zich ook van deze ontmoeting had gemaakt, wat er zojuist gebeurde had ze nooit kunnen dromen. Een stevig gesprek had ze zich voorgenomen. Ze was van plan hem desnoods onder druk te zetten om zijn daad te bekennen. Hem te confronteren, te beschuldigen, te dreigen dat ze aangifte zal doen.

Maar de vier woorden en de manier waarop hij ze heeft gesproken, heeft uitgespuugd, ze kunnen niet anders begrepen worden dan als een bekentenis. Er is geen misverstand mogelijk.

Dan staat Cor weer achter haar en overhandigt haar tas die over haar stoel hangt.

‘Zo, dat is geregeld,’ zegt hij. Hij is de vriendelijke, attente man. Geen spoor van zijn gelaatsuitdrukking, geen woord over wat er zojuist is voorgevallen. Alsof het voorval nooit heeft plaatsgevonden.

‘Dank voor de koffie,’ zegt Karin. Ze weet wat ze weten wilde.

Het is inderdaad een mooi stadje. Met een omweg door eeuwenoude straten lopen ze in de richting van de rivier. Cor laat haar zien hoe de Berkel door de stad stroomt, onder straten en pleinen doorloopt en uiteindelijk via een stuw in de IJssel uitkomt. Ze wandelen langs de IJsselkade, waarover een drukke doorgaande verkeersroute loopt. Rechts van hen is het karakteristieke stadsfront van witte huizen. Aan de andere kant van de waterkering, twee

meter lager, ziet ze haar auto staan, waar een stadswacht parkeertijden aan het controleren is. Voor zich ziet ze een restaurant met daarachter de hoge boog van de IJsselbrug. ‘Kom mee,’ zegt Cor, ‘het is kwart voor een. Laten we eerst wat eten.’

-24-

Het restaurant ligt aan de oprit van de brug. Cor kiest een tafeltje met uitzicht op de rivier. Zodra ze zitten excuseert Karin zich en staat ze op om naar het toilet te gaan. Cor blijft achter. Hij bestelt een whisky.

De afgelopen nacht heeft hij opnieuw niet goed geslapen. Tijden lag hij wakker, en niet eens zozeer omdat hij niet kón slapen, maar omdat hij dat onbewust niet wilde. Of liever gezegd, niet durfde te slapen. Het is beter wakker te liggen dan het slachtoffer te worden van de angstdromen waar hij de laatste nachten onder lijdt. Toch zijn het andere dromen dan voorheen, ze zijn reëler, levensecht. Het verschil tussen wakker zijn en slapen valt dan bijna weg. De dromen gaan over gebeurtenissen van de laatste weken, die hij herbeleeft. Alleen lopen ze anders af dan in de realiteit.

Soms droomt hij een paar keer per nacht dezelfde droom. Hij wandelt op de kliffen aan de oostkust van Yorkshire en ziet de afgrond naast zich. Ondanks zijn inspanningen om op het pad te blijven wijkt hij naar links en kan niet voorkomen dat hij valt. Hij ziet de zee, honderd meter lager. Tijdens zijn val ontwaart hij Karin en Rina, het gezicht van Karin, het lichaam van Rina, alsof ze tegelijk met hem vallen. Het water bereikt hij nooit. De angst om te pletter te vallen op de rotsen vlak onder het wateroppervlak maakt hem wakker voordat het zover is. Dan is hij doorweekt van het zweet, alsof hij al in zee heeft gelegen.

Hij veert op, als van een lucide gedachte. Vallen! Het is een aha-erlebnis als plotseling het besef tot hem doordringt dat vallen het terugkerende element in zijn dromen is. Hij pakt zijn iPhone en Googelt.

“Een vallende droom is een indicatie van bepaalde onzekerheden en angsten. Als je valt, is er niets waaraan je je vast kunt houden. Je wordt door een onbekende kracht min of meer naar beneden gezogen, zonder dat je er enige controle op hebt. Dit kan parallel zijn aan hoe je leven op dit moment in elkaar steekt.

Volgens Freud duidt een vallende droom erop dat je op het punt staat om aan een seksuele impuls toe te geven.”

De laatste zin brengt hem in verwarring. Karin? Dat zou hij wel willen. Ze heeft een lekker lijf, dat is zeker. Hij heeft het gezien en gevoeld. Tot het moment dat ze zich abrupt onder hem vandaan werkte, een paar kleren aanschoot en hem in verbijstering en schaamte achterliet. De scène speelt zich in zijn gedachten weer af. Het was de meest vernederende, eerkrenkende, smadelijke ervaring in zijn leven. Sterkere superlatieven kan hij niet bedenken. Karin moet het opzettelijk hebben gedaan. Intentioneel. Want toen ze een uur eerder door de stad hadden gelopen, was Karin aanhankelijk, bij het intieme af. Hij had zich niet aan haar opgedrongen, haar niet verleid. Het initiatief kwam van Karins kant. Ze heeft zich vrijwillig voor hem uitgetkleed. En dan dat! Karin schaart zich in een keer in de rij van vijandvrouwen in zijn leven. Zijn moeder, zijn zus Liesbeth, mevrouw Konijnenberg van natuurkunde, de vorige gemeentesecretaris.

Karin komt de trap af en gaat weer tegenover hem zitten. Ze kijken elkaar aan, onzeker over wie er iets zal zeggen.

Cor is de eerste die de stilte doorbreekt.

‘Je zei door de telefoon dat we moeten praten.’

‘Dat zei ik inderdaad. De laatste keer dat we elkaar hebben gezien ging er iets niet goed. Maar zullen we iets te eten bestellen? Ik ben al een tijdje onderweg en ik heb trek.’

Cor wenkt de serveerster die op een strategische afstand staat opgesteld.

‘Doet u mij maar een broodje gezond, met een kop koffie,’ zegt Karin.

‘Wil je niet iets sterkers?’

‘Nee, nee. Zo vroeg op de dag geen alcohol.

‘Mag ik nog een whisky? En een broodje kroket graag.’

Hij kijkt Karin indringend aan. Ze kijkt terug. Er valt een lange stilte, die alleen maar kan worden verbroken door degene met de geringste koppigheid.

Opnieuw is het Cor die als eerste iets zegt.

‘Je bent al een tijdje onderweg, zeg je. Ik weet niet waar je woont. Ik weet verdomme behalve je voornaam niet eens hoe je heet.’

‘Moet het zo grof? Dat lijkt me helemaal niets voor jou.’

‘Ik ben gewoon kwaad op je. Zoals je me hebt laten zitten in dat hotel.’ Het is eruit.

Weer zitten ze zwijgend tegenover elkaar, vermijden elkaar aan te kijken. Een vrachtschip dat over de IJssel voorbij vaart eist hun aandacht op. De serveerster brengt koffie en whisky. Dan is het Karin die het eerste haar mond opent.

‘Oké. Ik heet Karin Koenders en ik woon in Amersfoort. En wat ik te zeggen heb is dit – ik val maar meteen met de deur in huis: ik heb je herkend.’ Ze heeft haar openingszin geoefend tijdens de autorit.

Minstens een minuut lang staart Cor haar aan. Zijn blik verschiet van verbazing naar ongeloof, van vragend naar twijfelend. Zijn mond zakt open.

‘Verklaar je nader.’

‘Goed. Meer dan een jaar geleden ben ik zwaar seksueel mishandeld in een Arnhemse club. Gaat er nu een lichtje branden?’

Cor slikt. ‘Die club, ik weet denk ik welke je bedoelt. Maar van een mishandeling weet ik niks.’

De serveerster brengt de broodjes en mompelt iets van eet smakelijk. Een welkome pauze in het gesprek.

‘Ik vermoedde al dat jij het was op het moment dat ik je in die oude trein zag. Maar ik herkende je pas echt op het moment dat je je T-shirt uittrok. De moedervlek op je linkerborst.’

‘Maar...’

Het gesprek dat erop volgt is een bizarre woordenwisseling van welles-nietes. Karin was hier al bang voor. Cor kan het gewoon ontkennen. Toch komen ze langzaam bij elkaar in de herinnering aan die bewuste avond. Cor geeft toe dat hij daar was. Dat hij in de SM-zaal was. Maar hij beweert Karin niet te herkennen. Het is ook al zo lang geleden. En van drogeren of slaan herinnert hij zich niets. Nou ja, slaan hoort bij SM, toch? Karin roept uit dat dit niet tegen de wil van één van beiden mag.

Cor heeft zijn broodje op en bestelt een derde whisky. Karin laat de helft van haar broodje liggen.

Ze houdt tijdens het gesprek nauwgezet zijn gezichtsuitdrukking in de gaten, zich bewust van haar eerdere observatie. En langzamerhand in de loop van het gesprek begint ze te vermoeden dat de man tegenover haar het zich echt niet herinnert.

‘Zou je het toegeven als je het had gedaan?’ vraagt ze.

Hij aarzelt. ‘Ja,’ zegt hij, ‘ik zou zeggen dat ik wat al te enthousiast was met het stokje. En ik zou zeggen dat het me spijt. Maar verder weet ik echt niet waar je op doelt.’

Een paar keer, als Karin te ver doorvraagt, glijdt er iets van een grijns over zijn gezicht. Hij is zich er niet van bewust.

Op zeker moment denkt Karin: dit leidt tot niets. Deze man is niet normaal, die moet geholpen worden. Ze besluit haar beschuldigende ondervraging te beëindigen.

‘Cor,’ zegt ze, ‘ik denk dat we hiermee moeten ophouden. Ik heb gezegd wat ik wilde zeggen en jij hebt gereageerd. Dat moet voldoende zijn om het verleden achter ons te laten.’

‘Bedoel je...?’

‘Nee, ik bedoel niet dat wij samen, eh, iets hebben of krijgen. Maar ik moest dit bij je kwijt om zelf verder te kunnen. Zullen we nog een keer koffie bestellen? Dan kunnen we misschien als..., als..., nou ja, een beetje neutraal uit elkaar gaan en elkaar vergeten.’ Ze wenkt de serveerster.

‘Voor mij graag nog een koffie.’

‘En voor mij nog een whisky.’

‘Je vierde,’ zegt Karin. Cor haalt zijn schouders op. Hij wil de rekening betalen en Karin maakt er geen punt van.

Even later lopen ze het restaurant uit.

‘Nu je hier toch bent, moet je nog even genieten van het mooiste uitzicht van Nederland,’ zegt Cor, die weer de vriendelijke, ontspannen man is die hij ook in Engeland was. Hij loopt het voet- en fietspad op dat naast de boogbrug voor het autoverkeer ligt. Karin loopt met hem mee. Eigenlijk was ze van plan geweest om vanuit het restaurant meteen haar auto op te zoeken. Maar aan de andere kant, in een goede sfeer uit elkaar gaan is haar ook wel iets waard. Ze wandelen naar het midden van de brug.

‘Wat je hier ziet is adembenemend.’ Cor maakt wijde armgebaren. ‘De schitterende rivier de IJssel, met aan de ene kant de IJsselkade en de witte huizen van het stadsfront, en aan de overkant het groene grasland. Dat zijn de uiterwaarden. Als het water stijgt, lopen die onder, zo ver als je kijken kan.’

Ze staan naast elkaar en leunen op de railing langs de brug, die bestaat uit horizontale, roestbruin geschilderde stalen stangen. Karin vindt het inderdaad een mooi uitzicht. Achter een haast manshoge stalen muur achter hen dreunen auto’s over de kieren tussen de vaste brug en het beweegbare deel, wat een behoorlijk kabaal maakt. Het geasfalteerde pad waarop ze staan is leeg. Er zijn op dit deel van de brug geen fietsers of voetgangers te bekennen. Cor komt dicht tegen haar aanstaan en slaat losjes een arm om haar schouder. Het gebaar maakt haar nerveus. Gaat hij nu toch nog op de versiertoe? Dat is absoluut niet haar bedoeling. Vanuit haar ooghoeken kijkt ze naar links en ziet de zijkant van zijn gezicht. En dan gaan alle alarmbellen in haar rinkelen, alle lichten springen op rood. Want wat ze ziet is weer de grijnslach van een krankzinnige. Cor spant zijn arm om haar schouders en begint haar tegen de railing aan te duwen. Het is geen erg hoge railing, de bovenste horizontale stang komt tot vlak boven haar middel. Ze twijfelt geen moment over wat hij met haar van plan is. Paniek dreigt haar te verlammen.

Maar Karin heeft ooit voor haar werk als bouwkundig controleur een cursus zelfverdediging gevolgd.

‘Je weet immers nooit met wat voor volk je te maken krijgt,’ verklaarde haar chef. ‘Als vrouw alleen krijg je te maken met aannemersvolk en bouwvakkers. Dan is het nuttig om te weten wat je moet doen als er een handtastelijk wordt of door het lint gaat.’ Karin had erom moeten lachen, maar volgde zijn raad wel op. Drie hele dagen was ze te gast in een trainingscentrum, waar ze veel leerde. Vechttechnieken uiteraard, maar ze leerde ook het nodige over zichzelf. Ze ontdekte de grenzen van haar eigen temperament en hoe ze zou reageren als ze belaagd zou worden.

In de flits van een seconde dat ze hier op de IJsselbrug staat en Cor haar over de railing probeert te duwen komt er een belangrijke les uit de cursus naar boven. ‘Elke keer als je aanvalt ben je zelf kwetsbaar,’ doceerde de cursusleidster, ‘en dat geldt ook voor je tegenstander. Op het moment dat hij aanvalt is hij gefocust op jou, en vergeet hij zijn eigen verdediging. Dat is het moment dat hij zwak is. Dat moment moet jij afwachten en dan een tegenaanval inzetten.’

Cor wendt zich langzaam in haar richting. Zijn gezicht is nog steeds verwrongen. Maar Karin biedt weerstand. Het lukt hem niet om haar met één arm over de railing te werken. De

gedachte flitst door Karins hoofd dat hij bezig is wraak te nemen voor wat zij hem heeft aangedaan door weg te lopen uit zijn hotelkamer.

Voor een niets vermoedende voorbijganger lijkt het net of een verliefd stel midden op de brug ongegeneerd staat te flikflooien. Cor trekt zijn rechterarm terug van haar schouder met de duidelijke bedoeling om haar met twee handen vast te pakken en haar alsnog naar beneden te laten storten. Dan sist hij tussen zijn tanden en probeert van bovenaf op haar te duiken.

Dit is het moment waarop Karin heeft gewacht en het is de situatie waarop ze destijds vele malen heeft geoefend. Voordat Cor haar kan bereiken, zakt ze snel door haar knieën en omklemt met haar beide armen zijn benen. Zonder aarzelen komt ze, zijn voeten vasthoudend, weer overeind. Ze beweegt schuin en er gaat een steek door haar rug. Maar Cor verliest het contact met het asfalt en daarmee de controle over zichzelf. De alcohol van de vier borrels werkt in Karins voordeel. Hij slaat als een lappenpop voorover over de bovenste stang van de railing, balanceert een moment in evenwicht en glijdt verder. Karin heeft nog steeds zijn voeten vast en probeert hem tegen te houden. Maar hij is te zwaar. Voordat ze het beseft staat ze in haar eentje op de brug. Cor heeft geen kik gegeven.

In de verte komt een oudere vrouw aanfietsen en van de andere kant nadert een scooter met een jong meisje erop. Beiden letten ze nauwelijks op de vrouw die op haar gemak terugloopt naar de stadszijde van de brug.

2018

In de aantekeningen van Ramon Pirotti las ik op welke manier hij probeerde door te dringen tot de diepste zielenroerselen van Cor Beelen. Door middel van hypnose hoopte hij erachter te kunnen komen wat er in het hoofd van zijn patiënt omging. Persoonlijk heb ik geen ervaring met deze vorm van therapie, ik heb er ook niet voor doorgeleerd. En hoewel ik weet dat hypnose door een aantal psychiaters wordt toegepast, heeft zij voor mij toch een zekere associatie met magie en theater. Ten onrechte, ik weet het.

Tijdens de eerste trance voerde Pirotti zijn patiënt terug naar een scène uit zijn vroege jeugd. Cor is vijf jaar en bruist van de creativiteit. In zijn kleine, zelf gecreëerde wereld onder de wandtafel in de achterkamer heeft hij een eigen universum gebouwd. Een garage met auto's, waar mannen bezig zijn met reparaties. Hij ziet zichzelf in een blauwe overall. Hij kent alle automerken. Er is een brandweerauto op weg naar een brand, bestuurd door Cor. Een kerk waar mensen in en uit lopen, waaruit muziek klinkt. Cor speelt op het orgel, zoals zijn vader dat zondags doet. Er zijn hekken met tuinen erachter en er staan bomen. In een van die tuinen staat het huis waar hij woont. Een groot herenhuis, zoals die langs het water aan de rand van het dorp staan. Er is een straat waarover hij verkeer ziet rijden. De bus stopt voor de deur. Het is echt.

Wie niet, zoals Cor, over een onbegrensde fantasie beschikt, ziet slechts een paar Dinky Toys, wat houten blokken en een bouwsel van Lego. Maar in de fantasiewereld van het jochie speelt zich een complete geschiedenis af. Hij ligt met zijn hoofd op zijn arm onder de tafel om goed te kunnen zien wat er allemaal gebeurt. In zijn fantasie is hij een deftige meneer die in een grote Amerikaanse slee komt aanrijden om benzine te tanken. Dan verandert hij in de garagehouder die om de auto heen loopt en zegt hoe mooi hij de auto vindt. Cor zou wel willen dat zijn vader ook zo'n lange, glimmende, lage Amerikaan zou kopen in plaats van de kleine Ford die op het garagepad staat.

‘Cor?’

Iemand roept hem. Een nieuwe klant om benzine te kopen?

Het is de stem van zijn moeder.

‘Ga je opruimen? We gaan eten.’

Maar dat kan helemaal niet. Zijn wereld is nog volop in beweging.

En dan: 'Cor? Wanneer ga je nou eens luisteren?'

Zijn moeder lacht, pakt zijn voeten vast en trekt hem onder de tafel vandaan. Zijn wereld duvelt in elkaar. Hij voelt boosheid in zich opwellen en rukt zijn benen los. Hij springt op en wil zijn moeder te lijf gaan.

'Kom Cor, doe eens gewoon. En ruim je speelgoed op.'

Hij rent weg. Doe eens gewoon! Wat is gewoon? Blijkbaar ben ik niet gewoon. Wat is er verkeerd met mij?

Zo snel als zijn beentjes hem kunnen dragen rent Cor de achterdeur uit, het garagepad af in de richting van de weg. De chauffeur van een langsrijdende vrachtauto denkt dat het jochie zo de straat op zal rennen. Hij toetert en remt hard.

Later, als de vrachtauto is doorgereden, zit hij bij zijn moeder op schoot. Ze knuffelt hem, maar het voelt als een straf.

Nadat Cor Beelen uit de hypnose was ontwaakt, vroeg Pirotti hem naar zijn moeder, zoals hij al vaker had gedaan. Maar bij volledig bewustzijn kwam hij niet verder dan wat losse opmerkingen, waaruit echter weinig sympathie voor haar sprak.

'Leeft je moeder nog?'

'Nee, ze is dood. Al jaren. Ze is eenenzeventig geworden.'

'Waaraan is ze overleden?'

'Ze was dement, werd verpleegd in het vroegere Seminarium, dat nu een verpleeghuis is. Ze wist van de wereld niets meer af. En opeens was ze dood.'

'Wat voel je als je aan haar dood denkt?'

Cor Beelen aarzelde, alsof hij met de vraag niet goed raad wist.

'Ik voel ..., ja ..., gerechtigheid.'

-25-

In het Zutphense politiebureau zit brigadier Mollema tegenover zijn directe chef, inspecteur Hans Pannekoek. Ze hebben regulier werkoverleg. Maar ze zijn ook bevriend en komen bij elkaar over de vloer. Hun vrouwen kunnen goed met elkaar overweg en vinden onderling troost als het gaat om de onregelmatige diensten van hun mannen en het omgaan met de gevaren waaraan zij nu en dan bloot staan.

Joop Mollema heeft zijn chef verteld over Cor Beelen.

'Cornelis Beelen. Ja, ik geloof dat ik hem wel eens heb ontmoet.' De inspecteur krabt op zijn kruin. 'Eens even denken. Is dat niet de man van die fysiotherapeute die vorig jaar plotseling is overleden?'

'Klopt, Hans. En daar gaat het precies over. Dat drama vond plaats in Engeland, in Yorkshire om precies te zijn. Van onze collega's uit Engeland kregen we een *official message* die ik heb laten vertalen. Het blijkt dat bij het routineonderzoek van het lichaam van de vrouw door de patholoog-anatoom een ongewone concentratie van de een of andere alkaloïde in haar bloed is gevonden. Geen verdere specificatie. Daar kun je een suggestie in zie dat haar dood niet natuurlijk was. Intussen is de vrouw al lang en breed gecremeerd, dus we kunnen geen verder onderzoek doen. Maar om het nou helemaal te laten lopen, dat vond ik ook zo wat. Dus heb ik Beelen voor een gesprekje uitgenodigd. En weet je wat er gebeurde?'

'Nou?'

'Hij ging helemaal door het lint en liep rechtsreeks het bureau uit.'

'En dat vind je verdacht?'

'Dat vind ik verdacht, ja. Die boosheid was echt buiten elke proportie.'

'Oké. Maar er is vast meer, als ik je een beetje ken.'

Joop grinnikt. 'Er is inderdaad meer. Bijna tegelijkertijd wordt hij door een zekere Karin Koenders beschuldigd van verkrachting en mishandeling, en zelfs van moord op haar vriendin. Zij heeft ons daar een mail over gestuurd. Ik dacht eerst: wat een histerie. Maar als je die twee dingen samen neemt ... Kortom, de rechercheur in mij is gealarmeerd. Het zijn signalen die, ik zal maar zeggen, in elkaars verlengde kunnen liggen. Ik wil voorstellen dat ik wat tijd ga besteden aan het natrekken van die man. Niet al te intensief, hoor.'

'Dat zou ik ook denken. Want we hebben wel andere prioriteiten, zoals je weet. We zitten met een inbraakgolf in de binnenstad en natuurlijk de dood van die veertienjarige jongen.'

'Weet ik, weet ik. Maar toch. Voor hetzelfde geld hebben we hier te maken met een verkrachter of een moordenaar.'

'Je loopt wel hard van stapel. Daar is toch nog geen enkel bewijs voor?'

'We hebben twee schriftelijke aanwijzingen, het memorandum uit Engeland en de verklaring van die vrouw.'

'Goed. Wat is je voorstel?'

'Ik zou een beetje kunnen prikken, een gesprekje hier, een onderzoekje daar. Ik vraag je niet om een researchteam.'

'Ha, dat moest er nog bijkomen.'

'Oké, maar ik wil het ook niet buiten jou om doen.'

Inspecteur Pannekoek staart een ogenblik nadenkend uit het raam.

'Ik geef je een week, Joop. Noem het een vooronderzoek. Als je tegen die tijd concrete aanwijzingen hebt, dan kunnen we verder praten. Doe wat je nodig vindt, maar besteed er niet onevenredig veel tijd en geld aan. En ga intussen ook gewoon door met je andere onderzoeken.'

'Dankjewel, Hans. Ik hou je op de hoogte.'

Omdat het mooi weer is, rijdt Mollema op de fiets van Zutphen naar Warnsveld. Onderweg bedenkt hij dat het waarschijnlijk zijn vriendschap met Hans Pannekoek is waardoor hij dit spoor kan gaan volgen. Aan een ander had de groepschef er wellicht geen toestemming voor gegeven. En ach, misschien is er ook wel niets aan de hand en is Cor Beelen zo onschuldig als een lammetje.

Joop Mollema neemt zich voor om nog eens rustig met Beelen te praten. Vooral om hem te vragen waarom hij kwaad wegliep. Als het zijn manier van ondervragen was die hem zo boos maakte, is hij zelfs bereid om er zijn excuus voor aan te bieden.

Het huis van Beelen ligt aan een pleintje. Mooie ruime woningen, rijtjes van vier en zes aan de ene kant van het plein, tweekappers van hetzelfde type aan de andere kant. Beelen woont op de hoek van een rij van vier. Mollema belt aan en na een tijdje nog een keer. Geen reactie. Hij loopt om de zijtuin heen het betegelde padachterom. Links van hem wordt de tuin afgeschermd door een schutting van horizontale planken. Aan het eind is een bocht naar links. Mollema ziet in de schutting een houten deur, die niet op slot blijkt te zijn. Hij opent de deur en loopt de tuin van Beelen in. De achtergevel is standaard voor een rijtjeshuis, links een keukenraam met de achterdeur ernaast, rechts het brede raam van de woonkamer.

De achtertuin is slecht onderhouden. Het grootste deel ervan bestaat uit gras dat nodig gemaaid moet worden, met grote plakkaten mos erdoorheen. Het gras wordt doorsneden door een recht tegelpad dat naar de achterdeur voert. Langs de randen van de tuin zijn borders, of wat daarvoor door moet gaan. Er staan hoge, uitgeschoten struiken en verwilderde bloemen in. Achterin en langs de afscheiding met de burens is een lange pergola gebouwd, waarover een weelderige, maar uitgebloede goudenregen hangt.

Hij gluurt door het raam van de woonkamer en ziet een traditioneel ingerichte woonruimte. Zithoek voor, eethoek achter, met in het midden een witte piano. Ook de keuken maakt een opgeruimde indruk. Hij draait zich om en wil vertrekken als zijn oog valt op een grijze plastic vuilniszak die in het hoekje naast de vuilcontainers ligt. Mollema denkt een

ogenblik na en laat het vak strafvordering van zijn opleiding de revue passeren. Heeft hij eigenlijk wel de bevoegdheid om zomaar een privétuin in te lopen? Kun je spreken van een vermoeden van een misdrijf of sterke aanwijzingen daartoe? Hij haalt zijn schouders op. Hij is een nieuwsgierige rechercheur, die met toestemming van zijn superieur onderzoek doet. Hij grinnikt hardop. Meestal heeft hij lak aan toestemming.

Hij tilt de vuilniszak op en hoort gerinkel van glas. Het maakt hem waaks, want dit is niet logisch. In dit dorp wordt afvalglas opgehaald in plastic kratjes die je op gezette tijden langs de weg kunt zetten. Precies zo'n glaskratje staat naast de grijze container, met een paar lege flessen en potjes erin.

Even denkt hij weer na. Dan pakt hij zijn mobiele telefoon en maakt een paar foto's van de situatie die hij heeft aangetroffen. Dan draait hij het bindertje van de vuilniszak los.

Zodra hij ziet wat er in de zak zit fluit hij tussen zijn tanden. Een paar reageerbuisjes, een retort en ander glaswerk dat voor scheikundige proeven gebruikt kan worden. Zijn gedachten maken een sprong en hij denkt aan het memo uit Engeland. Alkaloiden? Of loopt hij nu te hard van stapel? *Jumping to conclusions*, zoals de Engelsen zouden zeggen? Het lijkt hem in elk geval de moeite waard om de spullen mee te nemen en te laten onderzoeken door de forensische recherche. Hij belt naar de centrale of collega's met een auto het spul kunnen ophalen.

Voorzichtig sluit hij de vuilniszak weer. 'Innemen van goederen voor waarheidsvinding' heet dit officieel. Hij moet er in zijn proces-verbaal melding van maken.

-26-

Haar auto staat geparkeerd op rivierkade. Werktuiglijk loopt ze erheen en stapt in. Maar ze is niet in staat om te rijden na wat er is gebeurd. Het is absurd. Ongerijmd. Ze kijkt vanaf haar bestuurdersstoel naar links. Daar is de brug waar ze tien minuten geleden nog op stond. Het is honderdvijftig, misschien tweehonderd meter weg.

Ze kan het nog niet bevatten, maar het woord dringt zich aan haar op. Heeft ze zojuist iemand vermoord? Nee! Het was zelfverdediging, hij was erop uit om haar te vermoorden. En nu is hij zelf dood.

Zelfs voor Karins rationele karakter is deze situatie te veel. Ze laat haar voorhoofd op het stuur rusten en barst uit in een huilbui. Na vijf minuten en een half pakje papieren zakdoekjes kalmeert ze een beetje. Wat nu? Dat is de belangrijkste vraag die haar bezighoudt.

Dan ziet ze in haar ooghoek iets bewegen. Het is een felgeel gekleurde bus met blauwe zwaailichten die vanaf de weg de IJsselkade oprijdt. De ambulance rijdt achter haar langs in de richting van de brug. Twee figuren in geel-blauwe poloshirts rennen met een koffer en een draagbaar naar de rand van de kade, waar een groepje mensen uiteen wijkt.

Karin opent het dashboardkastje, werkt met een lipstick en een blusher haar betraande gezicht bij en stapt uit. Terwijl ze erheen loopt, schuiven de ambulanceverpleegkundigen de brancard met iemand erop hun auto in, stappen in en rijden met loeiende sirene weg.

Karin mengt zich onopvallend onder de groeiende groep belangstellenden, die geboeid luisteren naar wat een jongeman staat te vertellen. Hij is doorweekt en getatoeëerd op zijn armen. En hij vertelt met het enthousiasme van iemand die wereldnieuws brengt.

'Ik zie hem zo naar beneden komen,' zegt hij dramatis. 'Vlak voor mijn vletje. Ik denk: o jee, die wil er een einde aan maken. Dus ik denk: doorvaren, het is uiteindelijk zijn keuze, toch?

Maar mijn vrouw zag het ook, en die roept: je moet hem eruit halen, joh! Ik zeg tegen haar: moet ik die man zijn rustige einde niet gunnen? Haal hem eruit, schreeuwt ze. Nou, toen ben ik erin gedoken. Het viel nog niet mee om hem aan boord te krijgen, maar mijn vrouw heeft

geholpen, hoor. Afijn, ik zijn hart masseren en mond op mond beademen, zoals je ook in de film ziet. En mijn vrouw heeft 112 gebeld. Hij stonk trouwens uit zijn mond naar de drank.’ Hij trekt een vies gezicht. ‘Heeft zich van tevoren moed ingedronken, denk ik.’

‘Leefde hij dan nog?’ vraagt iemand.

‘Nou die mensen van de ambulance dachten van wel. Maar hij was zo zwaar als een dood varken, dat zeg ik je.’

Karin is lijkkbleek, maar dat valt tussen de omstanders niet op. Gedachten tuimelen door haar hoofd. Is het Cor? Dan leeft hij misschien nog. Dan heeft ze geen dode op haar geweten. En iedereen schijnt te denken dat het zelfmoord was. Haar hart maakt een sprongetje. Ze komt er dus mee weg. Er verschijnt een glimlach om haar mond. Een klassieke zelfdoding, sprong van een brug.

Maar dan realiseert ze zich de paradox: dat Cor, als hij nog leeft, haar kan aanwijzen als degene die hem heeft geduwd. Dan is het haar woord tegen het zijne. In een flits hoopt ze haast dat hij alsnog dood gaat. Maar van die gedachte heeft ze meteen ook weer spijt.

Terwijl ze nog met een half oor naar de getatoeëerde man staat te luisteren, stopt er een politieauto. Een jonge agente en een oudere mannelijke collega in uniform, stappen uit.

‘Politie!’ zegt de man nogal overbodig. ‘Wilt u allemaal nog even wachten voor u uit elkaar gaat? Misschien zijn er getuigen onder u.’ Hij kijkt hen een voor een aan. ‘Heeft iemand van u hem zien springen?’

Karin denkt: ook de politie gaat dus uit van zelfmoord.

Geen van de omstanders blijkt het persoonlijk te hebben gezien. Ook Karin verklaart niets te hebben waargenomen. Ze zijn allemaal pas aan komen lopen toen de ambulance verscheen. De agente wendt zich tot de man die Cor uit het water heeft gered.

‘Van u wil ik graag een verklaring opnemen,’ zegt ze. ‘Wilt u meekomen naar de auto?’

‘Mag ik eerst even wat droogs aantrekken?’

‘Natuurlijk.’

‘En mijn vrouw,’ zegt hij, ‘die heeft ook wel wat gezien.’

Het groepje belangstellenden begint langzaam uiteen te vallen. Karin loopt terug naar haar auto en sluit die af. Ze kijkt om, de politieauto staat er nog. Via een stenen trap klimt ze naar de IJsselkade en steekt de drukke rijweg over in de richting van de binnenstad. Een plekje om rustig na te denken, dat is wat ze nodig heeft.

In een smal winkelstraatje vlak bij de HEMA vindt ze een broodjesrestaurant. Met een cappuccino voor zich zit ze, diep in gedachten, et de rug naar de andere tafeltjes gekeerd. Haar denkvermogen heeft haar emoties verdrongen. Opnieuw trekken de ogenblikken op de brug aan haar voorbij, en daarbij heeft ze gemengde gevoelens. Ze spaart zichzelf niet. Was het wel echt een ongeluk? Cor was groter en sterker dan zij. Ze moest het moment afwachten waarop ze haar kans kon grijpen. Het kostte haar verbluffend weinig inspanning om zijn benen op te tillen. ‘Kwestie van zwaartepunt, Karin,’ fluistert de ingenieur in haar. Maar was het wel echt nodig om hem zover over de railing te tillen dat hij viel? Had ze hem niet eerder moeten loslaten en maken dat ze wegwam? Voor haarzelf is dat de cruciale vraag. Het is niet minder dan de vraag: heb ik hem wel of niet vermoord? Aan de andere kant heeft hij als eerste een poging gedaan om haar over de railing te werken. Haar actie is dan ook zeker te verdedigen. Moet ze zich bij de politie melden? Het is gecompliceerd. Vooral om aan een derde – de politie – uit te leggen wat er precies is gebeurd. Klinkt haar verhaal geloofwaardig? De politie weet dat zij Cor beschuldigt van verkrachting en mishandeling en zal ervan uitgaan dat ze wraakgevoelens tegen hem koestert. Als bekend wordt dat zij op de brug bij hem was... Maar hoe groot is die kans? Dan zal zij zelf worden gearresteerd voor poging tot doodslag. Of moord.

Blijkbaar heeft niemand het zien gebeuren. Maar dat betekent niet dat ze zich geen zorgen hoeft te maken. Cor kan, als hij nog leeft, tegen de eerste de beste verpleegkundige zeggen dat hij naar beneden is gegooid. En dan heeft de politie haar zo gevonden, daarvan is ze

overtuigd. In dat geval is ze nog extra verdacht, omdat ze geen antwoord kan geven op de vraag waarom ze zich niet heeft gemeld. Immers, als je zelf slachtoffer bent, dan doe je onmiddellijk aangifte. Toch?

Op dit punt in haar gedachtegang aangekomen trekt er plotseling een vreemd gevoel door haar lijf. Eerst veronderstelt ze nog dat het komt van de opwindende van de afgelopen middag. Dan denkt ze aan een opvlieger. Ze neemt een slok van haar koffie en trekt haar vest uit omdat ze het warm heeft. Maar het gevoel blijft, het lijkt alsof ze steeds moeilijker ademt. Een vlaag van blinde paniek bevielt haar. Ze draait zich om naar de eigenaar van de broodjeszaak. 'Ik ben geloof ik niet helemaal in orde ...'

De man schrikt. 'U ziet lijkkleek. Is er iets met uw hart?'

'Weet ik niet.'

Karin voelt zich steeds vager worden.

'Bel een dokter alsjeblieft. Ik voel me niet goed.'

De man pakt zijn mobiele telefoon en belt 112. Binnen tien minuten ligt Karin in een ambulance op weg naar het ziekenhuis. Ze is nauwelijks bij bewustzijn.

2018

Ik merk aan de vertelstijl van Ramon Pirotti dat hij oprecht geboeid is geraakt door het geval Beelen. Zijn verhaal wordt zelfs spannend, zijn observaties zijn scherp.

In het voorjaar van 2015 sprak hij met Cor Beelen over de stemmen in zijn hoofd. Pirotti probeerde erachter te komen of het klassieke stemmen waren, zoals die door psychotische patiënten worden gehoord. De ervaringen bij het horen van stemmen kunnen verschillend zijn. Sommige mensen horen een stem voor een korte periode, anderen horen stemmen de hele dag door. Het kunnen één of meer stemmen zijn, stemmen die met elkaar praten, stemmen die behulpzaam zijn of die aanzetten tot agressiviteit. Ook mensen die niet psychotisch zijn kunnen stemmen horen. Door de medicatie die hij had voorgeschreven zouden de stemmen goeddeels achterwege moeten blijven, tenzij Beelen zijn pillen niet slikte. Maar antipsychotica doen niets aan de oorzaak van de stemmen, aan het probleem erachter. Beelen verklaarde dat hij meestal bekende stemmen hoorde, zoals die van zijn moeder of van zijn zus Liesbeth. Hij hoorde ze vooral op momenten dat hij ontspannen was. Dat vond Pirotti opmerkelijk, omdat psychotische stemmen meestal met stress samengaan.

'Heb je veel contact met je oudste zuster?' vroeg hij op zeker moment.

'Mijn zuster leeft niet meer.'

'Dat spijt me. Is ze jong overleden?'

'Drie jaar geleden. Ze is verongelukt, aangereden door een auto op een stille dijk. Ze was vierenvijftig. De bestuurder is doorgereden.'

Pirotti schrok even. Zijn persoonlijke ervaring speelde hem op zo'n moment nog steeds parten.

'Vertel eens iets over haar.'

'Nou, ze woonde in de buurt van Leiden. Ze was lerares scheikunde op een HAVO. Liesbeth was dominant en had een bazig karakter. Ze is altijd vrijgezel gebleven, en dat verbaast me niets.'

Terwijl Beelen sprak zag Pirotti de gelaatsuitdrukking van zijn patiënt plotseling veranderen. Er trok een krampachtig soort glimlach over zijn gezicht, die uitmondde in een grijnslach. Maar er was niets vrolijks in die blik. Eerder leek het alsof hij in doodsangst verkeerde. Het duurde misschien vijf seconden, maar Pirotti had het verschijnsel waargenomen. En het paste niet in het patroon van een psychose.

Bij een andere gelegenheid vroeg Pirotti weer naar Cors moeder. Cors uitlating

‘gerechtigheid’ over haar dood stond hem nog bij.

‘Mijn moeder, ja.’ Hij zweeg minstens een minuut. De psychiater wachtte geduldig af, omdat hij wist dat de hersenen van zijn cliënt intussen op volle toeren werkten.

‘Ik heb haar teleurgesteld,’ zei hij uiteindelijk. ‘Ik was niet de zoon die zij verwachtte dat ik zou zijn. De zoon die zij wilde.’

‘Hoe bedoel je, die zij wilde?’

‘Ze had een andere verwachting van haar enige zoon. Mij wilde ze in ieder geval niet.’

En dan, opnieuw, nu slechts hoogstens een tweetal seconden, zag Pirotti weer de angstgrijns op zijn gezicht. En hij vroeg zich af of het een fysieke uiting was van een diepe innerlijke emotie.

‘Wat zeggen de stemmen? Praten ze tegen jou of tegen elkaar?’

‘Ze zeggen dat ik een slappeling ben, dat ik niet deug, ook nooit heb gedeugd. Soms praten ze met elkaar over mij. Maar vaak sporen ze mij aan om dingen te doen.’

‘Om welke dingen te doen?’

Hij kon hierop geen antwoord geven.

Cor Beelen was lastig onder hypnose te brengen. Pirotti was een ervaren hypnotherapeut, maar de situatie van halfschemer, waarin een cliënt gemakkelijker toegang heeft tot de wereld van zijn onbewuste, was voor Beelen moeilijk te bereiken. Alsof hij zich ertegen verzette. Uiteindelijk lukte het Pirotti om hem met behulp van een sterke concentratie op Chopin en zachte pianomuziek op de achtergrond in trance te brengen. Zijn ogen keerden zich naar binnen en sloten zich.

‘Waar ben je nu?’ vroeg Pirotti.

‘Langs de rivier. Het is steenkoud. Ze komt aanrijden op de fiets.’

‘Wie komt aanrijden?’

‘Laura. Ze ziet me op het pad staan en ze schrikt. Ik ben kwaad op haar en ik ben niet van plan om opzij te gaan.’ Pirotti weet niet wie Laura is.

Verstijfd als een standbeeld zat Cor Beelen in de fauteuil tegenover hem. Er kwamen geen woorden meer.

‘Wat gebeurt er?’

‘Ze is, ze is... Gadverdamme, ik ben opeens zeiknat. Ik moet haar redden, maar ik... Ik moet dit doen.’

Met een verwilderde blik ontwaakte Cor Beelen voortijdig uit de hypnose. Pirotti wist niet goed wat hij ermee aan moest.

Na ongeveer tien sessies meende Ramon Pirotti te weten waaraan zijn voorgangster Lies Groot Koerkamp had gedacht toen ze schreef dat het om een zeldzame kwaal ging. Voor het eerst vertrouwde hij zijn diagnose begin februari aan het papier toe: hij gaf de ziekte een zelfbedachte naam: *latente kyríarchi-gynaecofobie, in combinatie met psychotische verschijnselen*.

Ik herkende de Griekse woorden κυρίαρχη (dominant), Γυνή (vrouw) en φόβος (angst). Ik moest glimlachen toen ik het las. Net als ik wist Pirotti heel goed dat dit ‘potjesgrieks’ was en in feite niets betekende. Geef het een naam, liefst een gewichtig klinkende naam, en je bent een stuk verder. Natuurlijk is dat niet zo. Maar de richting waarin het probleem van Cor Beelen gezocht moest worden was vanaf nu duidelijk: hij leed aan een latente angst voor dominante vrouwen. Pirotti bedoelde ermee dat vrouwen die hem overheersten bij Cor Beelen een angstgevoel opriepen. Pirotti schreef erbij dat de stemmen in zijn hoofd min of meer los van stonden van zijn angststoornis. Maar er leek toch een relatie zijn: zodra de angst zich uit zijn onbewuste omhoog werkte, werd hij de stemmen gewaar.

De voorlopige diagnose was voor Pirotti aanleiding om zich nog eens goed in de literatuur over angsten te verdiepen. Vanaf nu kon hij tijdens de sessies met Beelen gericht te werk gaan.

Augustus 2015

-27-

Als Mollema in de loop van de middag terugkeert op het politiebureau, liggen de reageerbuizen, de retorten en het andere glaswerk dat hij in beslag heeft genomen op hem te wachten. Hij chartert een collega van de binnendienst om alles zorgvuldig en breukvrij in te pakken en het dichtstbijzijnde forensische laboratorium te zoeken dat ingeschakeld kan worden. Dan belt hij het bureau van de officier van justitie om toestemming te vragen voor het onderzoek. Hij gaat bij Hans Pannekoek langs om hem te informeren over zijn bevindingen, maar die is niet aanwezig.

Terwijl hij terugloopt naar zijn werkplek komen twee collega's terug van hun dienst. Ze groeten hem, maar maken een aangeslagen indruk.

'Problemen?' vraagt hij in het algemeen.

'Zelfdoding op de oude brug.'

'O?'

'Ja. Uit zijn papieren die we hebben gevonden blijkt dat het om een 52-jarige plaatsgenoot gaat. Een zekere Beelen. Hij leefde nog, maar hij is buiten bewustzijn naar het Gelre ziekenhuis gebracht. We hebben net de man ondervraagd die misschien zijn leven heeft gered.'

'Dat meen je niet! Beelen. Cornelis Beelen?'

'Dat is hem, ja. Ken je hem?'

'Ik ken hem, ja. Hebben jullie al naaste familie getraceerd?'

'Nee, we komen nu net van de IJsselkade. Maar als jij hem kent, misschien kun jij dan...'

Het informeren van de familie na een ernstig ongeluk, of zoals in dit geval een poging tot zelfdoding, is een klus die niemand prettig vindt. Mollema denkt even na.

'Oké, ik zal de familie inlichten. Zijn vrouw leeft niet meer, maar waarschijnlijk heeft hij kinderen.'

Eerst belt hij het ziekenhuis. Er wordt hem verteld dat de heer Beelen nog buiten bewustzijn is. Hij wordt verpleegd op de afdeling Intensive Care. Op dit moment is er weinig te zeggen over zijn kansen.

Uit de Gemeentelijke Basis Administratie blijkt dat Cor Beelen twee kinderen heeft, een dochter Chantal en een zoon Martijn. Beiden zijn te vinden op LinkedIn. Chantal is tandarts in een groepspraktijk in Deventer. Martijn studeert in Utrecht.

Maar voordat hij hen belt fietst hij naar de brug waar Cor Beelen vanaf is gesprongen. Uit de verklaring van de bootjestoerist blijkt dat hij, gezien vanuit oostelijke richting, iets rechts van het midden in het water terecht kwam. Hij onderzoekt het brugdek nauwkeurig. Maar op de plek waar Cor gesprongen moet zijn is niets bijzonders te zien. Geen voetsporen, geen verloren voorwerpen, geen briefje of zo. Nou ja, je weet maar nooit. Hij kijkt naar beneden en ziet het donkere water onder zich. Wat een manier om er een einde aan te maken, denkt hij. Zijn speurdersinstinct maakt hem waakzaam. Argwanend zelfs. Toen hij afgelopen woensdag met Beelen sprak, maakte deze absoluut geen suïcidale indruk. Integendeel. Mollema kijkt nog eens om zich heen en ziet in de verte, hoog boven de brug een bedieningshuis voor het beweegbare deel van de brug. Het brengt hem op een idee. Diep in gedachten fietst hij terug naar het bureau.

Hij heeft besloten naar Beelens dochter toe te rijden. Deventer is niet ver en hij heeft telefonisch een afspraak gemaakt voor half zes, als haar dienst afloopt. De praktijk blijkt aan de rand van het centrum te liggen en heeft een eigen parkeerplaats.

Ze ontmoeten elkaar in een personeelskamertje. Chantal is gekleed in haar dienstpols met het logo van de tandartsenpraktijk erop en heeft een mondkapje onder haar kin hangen. Ze heeft een bezorgde blik in haar ogen.

‘Ik kan u helaas geen goed nieuws brengen, mevrouw Beelen. Het gaat over uw vader. Hij is vanmiddag in Zutphen in de IJssel terecht gekomen en ligt in kritieke toestand in het ziekenhuis.’

‘Papa? In de IJssel? Wat is er ... O jee.’

‘Ik moet u mededelen dat hij vermoedelijk zelf is gesprongen. Van de IJsselbrug af. Het spijt me.’

Haar gezicht wordt nog bleker en dan veert ze op.

‘Wat? Papa? Zelfmoord? Ha, in geen honderd jaar.’ Nu glimlacht ze bijna. ‘Oh, nee. Zet u dat maar uit uw hoofd.’

Haar felle, spontane reactie verrast Mollema. Als een bliksemschicht gaat de gedachte door hem heen dat dit ook zijn eigen indruk was.’

‘Sorry, dat ik zo reageer. Maar dit is zo onwerkelijk. Kunt u zeggen hoe het nu met hem is?’ Mollema herhaalt de woorden van de IC-verpleegkundige.

‘Goddank, hij leeft dus nog. Sorry hoor, ik moet het even tot me laten doordringen.’

‘Voelt u zich in staat om een paar vragen te beantwoorden?’

‘Ja.’

‘Goed. Wat is uw vader voor een mens?’

‘Mijn vader is de braafste, meest integere en fatsoenlijke man die ik ken. Hij is ambtenaar bij de gemeente en daarnaast is hij een verwoed musicus. Hij geeft recitals, begeleidt zangkoren en zo. Hij is echt een lieve man, mijn vader.’ Er verschijnt een klein traantje in haar ooghoek. ‘Sorry.’

‘Uw moeder leeft niet meer.’

Chantal aarzelt. ‘Zij is overleden tijdens een vakantie in Engeland, vorig jaar. Mijn vader is er nog niet overheen, vrees ik.’

‘Neem me niet kwalijk dat ik dit vraag, maar is u ooit iets aan uw vader opgevallen dat hij depressief was?’

‘U denkt natuurlijk weer aan zelfmoord. Nee, zo iets heb ik nooit aan hem gemerkt. Maar u moet bedenken dat ik al op mijn achttiende uit huis ben gegaan, dat is negen jaar geleden. Ik maak hem sindsdien niet dagelijks mee.’

‘Herinnert u zich dat hij woedeaanvallen had, buiten zichzelf raakte? Hebt u hem ooit gewelddadig gezien?’

Nu verstrakt Chantals gezicht. ‘Wat zijn dat voor vragen?’

‘Ik heb reden om ze te stellen.’

‘Nou dat doet u dan maar, maar ik geef daar geen antwoord op. Te belachelijk om over te praten. Gewelddadig? Mijn vader? Never nooit!’

‘Neem me niet kwalijk, mevrouw Beelen. Ik probeer me een beeld te vormen van uw vader. En, het spijt me dit te moeten zeggen, er zijn aanwijzingen dat hij betrokken was bij, eh, bij bepaalde geweldsdelicten. Die kunnen te maken hebben met wat hem vandaag is overkomen.’ Chantal wijst met haar wijsvinger naar haar voorhoofd.

‘Wat wilt u nu eigenlijk zeggen? Dat hij mijn moeder heeft vermoord, of zo?’ Ze snikt.

Mollema zegt maar niet dat dit precies de gedachte is die hij heeft. Het verbaast hem zo dat deze vrouw dit plompverloren zegt, dat hij denkt: die gedachte moet eerder bij haar opgekomen zijn.

‘En dat mijn moeder is teruggekomen om hem van die brug af te gooien?’ vervolgt ze.

‘Het spijt me erg, mevrouw Beelen, maar wij moeten dit onderzoeken. Het kan om een ernstig misdrijf gaan.’

‘Ha! Dus u gelooft ook niet in zelfmoord.’

‘Als ik eerlijk ben, nee, dat zou niet mijn eerste indruk zijn. Ik heb uw vader één keer eerder gesproken. Ik kreeg toen niet de indruk...’

‘Ik heb hem woensdagavond nog aan de lijn gehad. Hij had net gehoord dat hij een nieuwe baan had gekregen.’

‘Oké.’ Mollema schrijft het nieuwtje op.

‘Maar gewelddadig, nee, dat is hij niet. Als u daar aanwijzingen voor heeft, dan moet dat een misverstand zijn. Misschien een persoonsverwisseling of zo. Ik kan mij er niets bij voorstellen. Nee. U verdoet uw tijd.’

Mollema komt met haar niet verder. Van een tamelijk boze, maar vooral verdrietige Chantal Beelen krijgt hij nog wel het 06-nummer van haar broer.

‘Martijn doet een bachelor in Utrecht, iets met dierenbeleid en milieu of milieubeleid en dieren.’ Mollema neemt afscheid en loopt terug naar waar hij zijn auto heeft geparkeerd. Hij besluit de zoon meteen op te bellen.

‘Met Martijn.’

‘Martijn Beelen?’

‘Yep.’

‘Je spreekt met Joop Mollema, recherche district Noord- en Oost-Gelderland. Ik heb helaas slecht nieuws voor je.’

‘Shit, ja. Ik heb het net gehoord van mijn zus. Mijn ouweheer ligt in het ziekenhuis. Dat is goed balen. Hij gaat het toch wel overleven?’

‘Daar kunnen ze nog niets over zeggen. Maar het lijkt ernstig.’

‘Dubbele shit!’

‘Meneer Beelen ...’.

‘Zeg Martijn, alsjeblieft.’

‘Goed, Martijn. Ik probeer me een beeld van je vader te vormen. We hebben redenen om te denken dat hij betrokken is geweest bij bepaalde geweldsmisdrijven, en dat die iets te maken kunnen hebben met wat hem nu is overkomen.’

‘Wat is er precies gebeurd? Chantal zei dat hij van de brug in Zutphen is afgesprongen. Zelfmoord. Klopt dat?’

‘In grote lijnen komt het daarop neer, ja. Alleen van die zelfmoord zijn we niet zeker. Ik probeer het te begrijpen. Kun jij me daarbij helpen.’

Even is het stil. Dan zegt Martijn: ‘Het moest er een keer van komen.’

Mollema is met stomheid geslagen.

‘Maar hé, Joop, mijn accu is bijna leeg.’ Net nu het gesprek interessant wordt.

‘Wat bedoel je, het moest er van komen?’

‘Ja, zeg, ik kan hier moeilijk praten. Er zitten mensen bij. En mijn mobiel moet aan het infuus.’

‘Laten we dan afspreken om verder te praten. Ik kan desnoods naar je toekomen.’

Martijn denkt weer even na. ‘Dat is goed. Op het Jaarbeursplein heb je zo’n tafeltjesrestaurant, de Pepperbox, daar kun je rustig praten. Wanneer kun je?’

‘Heb je vanavond tijd? Hoe laat is het nu? Tegen zessen. Zullen we zeggen om acht uur?’

‘Ik denk dat dat wel gaat lukken. Hé, mijn mobiel begint te piepen. Tot straks.’

Mollema zit een ogenblik in gedachten achter het stuur van zijn auto. Hij is iets op het spoor, dat geeft hem energie. Maar met de auto naar Utrecht ziet hij niet zo zitten. Op zijn iPhone raadpleegt hij de 9292 Reisapp en ziet dat er een doorgaande trein is die hem vanuit Deventer ruim binnen het uur naar Utrecht kan brengen. Hij belt zijn vrouw om te zeggen dat hij pas laat in de avond weer thuis zal zijn.

Maar voordat hij naar het station loopt zoekt hij op het Internet de helpdesk van Rijkswaterstaat en schrijft hij een uitgebreide mail waarin hij verzoekt om een kopie van de opnames van de bewakingscamera op de Zutphense brug, in verband met een politieonderzoek naar een mogelijk misdrijf, gepleegd op 24 juli tussen twaalf en twee uur.

-28-

Karin ligt in een kamertje achter een gordijn op de afdeling spoedeisende hulp. Ze voelt zich iets beter dan in het restaurant, maar haar borst doet pijn. Ze heeft het benauwd en ze kan nog steeds moeilijk ademen. De verpleegkundige die haar in bed installeerde heeft sensoren op haar borst geplakt en een paar buisjes bloed afgenomen. Er werd haar verzekerd dat er zo meteen een eerste hulparts komt. Karin kijkt om zich heen. Ze ziet het scherm van het apparaat waarmee ze is verbonden. Bloeddruk 173 om 96. Dat is hoog. Hartslag 126. Dat is veel. Verder kan ze geen wijs uit de lijntjes en getallen.

Haar hersenen gaan in het rond als in een draaikolk of een tornado. Plotseling onwel geworden. Met een schok realiseert ze zich dat ze de koffie niet eens heeft afgerekend. Nou ja, dat komt nog wel. Maar echt verontrustend is een volgende gedachte die zich in haar geest heeft genesteld en die haar in haar greep houdt.

Cor heeft opnieuw geprobeerd me te vergifigen. Net als in die club.

Ondanks de paniek is haar geest helder. Lucide. Haar hersenen werken coherent. Het is al te toevallig dat ze minder dan een uur nadat ze met hem in het restaurant zat opeens last krijgt van ademhalingsstoringen, iets dat ze in haar hele leven nog nooit heeft gehad. Cor moet iets in haar koffie hebben gedaan toen ze even niet keek. Karin kan zich glashelder herinneren dat hij haar op zeker moment opvallend wees op een superlang vrachtschip dat langs voer, waarvoor ze zich helemaal moest omdraaien naar het raam toe. Toen moet het zijn gebeurd. Terwijl de gedachte door haar hoofd gaat, neemt de pijn in haar borst weer toe.

Vervolgens bliksemt er een nieuwe gedachte door haar heen. Cor is een moordenaar! Was het zijn bedoeling geweest dat ze op de stoep van het restaurant of op het brugdek in elkaar zou zakken? Met hem erbij als geschrokken vriend? Een plotselinge hartstilstand? Toen het spul in haar koffie niet snel genoeg naar zijn zin werkte, probeerde hij haar van de brug af te gooien.

De woorden flitsen door haar heen. Plotselinge hartstilstand!

De inval bezorgt haar een nieuwe felle steek in haar borst als ze zich realiseert dat ze deze woorden eerder heeft gehoord. Ze is weer in Engeland, in de auto op weg naar een middeleeuwse ruïne. 'Mijn vrouw is vorig jaar overleden. Het gebeurde op vakantie, hier in Whitby. Plotselinge hartstilstand.' Het zijn Cors eigen woorden. Hij heeft het eerder gedaan. Ik ben in acuut gevaar!

Prompt krijgt Karin een nieuwe aanval van ademnood. Op dat moment komt de arts binnen.

'Vertelt u eens', begint ze. Maar dan ze ziet hoe Karin eraan toe is.

'Ik ben vergiftigd,' fluistert Karin. De arts reageert onmiddellijk. Ze duwt een kapje over haar mond en neus en sluit de slang aan op een nippel in de muur. Na een minuut of twee komt ze tot rust.

Even later zit de eerste hulparts naast haar bed. 'Dus u vermoedt dat u vergif hebt binnengekregen. Waarom denkt u dat?'

Karin vertelt in het kort haar belevenissen van de afgelopen middag. De scène op de brug laat ze natuurlijk achterwege. Niemand mag immers weten dat ze daar was. Dus kan ze ook niet vertellen dat Cor haar wilde vermoorden door haar als eerste over de railing te duwen. Ze realiseert zich dat hierdoor haar verhaal over moord veel minder aannemelijk klinkt. Ze kijkt de arts aan.

‘Eerst ik dood en daarna hijzelf, dat was waarschijnlijk zijn bedoeling. Een hartstilstand had ik moeten krijgen, alleen lukte het niet. Toen hij dat in de gaten kreeg, moet hij de brug op zijn gelopen en naar beneden zijn gesprongen.’ Er verschijnen tranen in haar ogen.

‘Hij is door een plezierschipper op de wal gebracht. Daar was ik zelf getuige van. Hij werd meteen naar het ziekenhuis gebracht. Waarschijnlijk ligt hij hier ook.’

De arts weet dat er inderdaad deze middag een zelfmoordslachtoffer is binnengebracht.

Karin besluit haar verhaal met de mededeling dat ze bang is. Bang voor het gif, bang voor een acute hartstilstand. De dokter aarzelt.

‘Laten we het zekere voor het onzekere nemen. We nemen nog wat extra bloed af en u moet ook een flesje urine afstaan. Dat onderzoeken we en dan kunnen we met redelijke zekerheid zeggen of u bent vergiftigd. Dat kan een uur of langer duren. Zo lang houden we u hier.’

‘Loop ik intussen geen gevaar?’

‘Op dit scherm zie ik geen aanwijzingen voor hartritmestoring.’ Zij wijst naar de pulsen op de hartbewakingsmonitor. ‘Het ziet er regelmatig uit. Maar als er iets is kunt u op deze knop drukken.’

Karin zucht diep.

‘Hebt u nu pijn op de borst?’

‘Op het moment niet.’

‘Oké. U hebt vandaag heel veel meegemaakt, mevrouw Koenders. Het zou me niet verbazen als u een aanval van hyperventilatie en paniek heeft gekregen door acute stress. Zo’n aanval kan gepaard gaan met hevige verschijnselen, zoals ademnood en angina pectoris, pijn op de borst. Dat kan heel goed gebeuren bij hevige emoties.’ Ze kijkt Karin recht in de ogen. ‘Maar als u vreest dat u bent vergiftigd, dan is het misschien toch verstandig om de politie te bellen. Ik moet er in mijn behandelverslag in ieder geval melding van maken.’

De arts laat haar alleen en er begint een periode van wachten. Nu en dan gluurt een verpleegkundige om het hoekje van de deur.

Na een halfuur begint Karin zich beter te voelen. Haar borstspieren ontspannen zich. Ze vermoedt dat de ergste werking van het gif voorbij is en dat ze het dus heeft overleefd. Het is een opbeurende gedachte in de treurige omgeving van de spoedeisende hulp. Geleidelijk komen haar overpeinzingen van het broodjesrestaurant weer bovendrijven. Achteraf heeft ze spijt van haar openhartigheid tegenover die dokter. Het verhaal over vergiftiging moet haar wel belachelijk in de oren hebben geklonken. Toch is Karin ervan overtuigd dat Cor met dat lange schip haar aandacht heeft willen afleiden om iets in haar koffie te doen.

Maar nu ze zo openlijk over een moordpoging heeft gesproken, kan ze niet anders dan naar de politie gaan. Ze denkt weer helder. Om aangifte te doen, natuurlijk. En ze zal afwachten of Cor in leven blijft. Als dat zo is, kan ze niet anders dan ook openheid te geven over haar rol op de brug.

Bij die gedachte schiet er weer een kramp door haar bovenlichaam. Ze hoort het zichzelf denken: als Cor in leven blijft. Cor kan ook doodgaan. En opeens realiseert ze zich weer dat wat hem is overkomen is gebeurd door haar toedoen. Met haar verzonnen verhaal tegen de dokter heeft ze de scène op de brug geprobeerd te negeren of te verheimelijken. Maar een dokter is gelukkig niet hetzelfde als de politie. ‘Het is wel gebeurd, Karin,’ mompelt ze tegen zichzelf. ‘Natuurlijk komt het uit. Er hangt je een arrestatie boven het hoofd wegens dood door schuld, op zijn gunstigst. Of wegens doodslag. Of moord.’

-29-

Onderweg naar Utrecht belt Mollema vanuit de trein met zijn chef en vriend, Hans Pannekoek. Er is in de drukke spits geen zitplaats te vinden waar hij niet kan worden

afgeluisterd, dus houdt hij minstens tien minuten lang een smerige WC bezet. Hans is nog niet helemaal overtuigd van de ernst van de zaak.

‘Wat heb je nou eigenlijk, Joop? Een paar losse beschuldigingen en een vermoedelijke zelfmoord. Dat is echt te weinig om een team op te zetten.’

‘Ik heb ook chemische spullen gevonden. En zijn zoon gaat me straks waardevolle informatie geven.’

‘Dat moet je nog maar afwachten. En die spullen zijn nog niet eens onderzocht. Nee, Joop, we zitten niet dik in onze mensen en de moord op die veertienjarige jongen eist momenteel alle capaciteit op.’

‘Kan ik dan zelf fulltime aan mijn onderzoek werken? En een klein beetje assistentie zou wel prettig zijn.’

Hans denkt even na. ‘Ik zal je matsen, Joop. Je wordt voorlopig vrijgesteld voor dit onderzoek. Meld me wat het verhoor van straks gaat opleveren en wat er uit het sporenonderzoek van het glaswerk komt, daarna neem ik een besluit. Als het resultaat negatief is, dan is het einde verhaal. Tot die tijd geef ik je een assistente.’

Mollema’s verrassing is bijna te horen.

‘Bij de surveillance werkt Nathalie Özer, ken je haar?’

‘Wel eens gesproken, ja.’

‘Dat is een jonge, ambitieuze collega. Ze is ook slim. En ze is op de hoogte van jouw zaak, want ze heeft op de IJsselkade de omstanders van die zelfmoord ondervraagd. Vanaf maandag kun je over haar tijd beschikken. Ik zal haar zo meteen bellen.’

‘Dankjewel, Hans. Dit stel ik erg op prijs.’

‘Nou, ik doe dit niet alleen voor jou. Ik wil ook Nathalie een kans geven. Trouwens, ik heb nog een nieuwtje voor je.’

‘Zo?’

‘Het ziekenhuis heeft daarstraks gebeld. Een arts-assistente van de eerste hulp meldde dat er vanmiddag een vrouw is binnengebracht, met hartfalen of ademhalingsproblemen of zo iets. Ze beweert dat iemand heeft geprobeerd haar te vergiften. Een persoon die een zelfmoordpoging heeft gedaan door van de brug af te springen, zei ze. Ze wist geen naam van die man.’

‘De naam van de vrouw weten we toch wel?’

‘Uiteraard. Karin Koenders.’

Mollema is een moment sprakeloos, totdat de reikwijdte van de woorden tot hem doordringt.

‘Oké! Vergiftigd. Door Beelen. En jij wilt nog steeds beweren dat ik een dood spoor aan het volgen ben?’

‘Het is niet voor niets, Joop, dat ik je een assistente heb gegeven.’

Mollema heeft nog tijd voor een paar broodjes voordat Martijn Beelen de Pepperbox binnenkomt en zoekend om zich heen kijkt. Als de jongeman dichterbij komt, meent Mollema gelaatstrekken te herkennen van de man die hij eergisteren kortstondig heeft verhoord en die toen kwaad wegliep. Hij wenkt hem en het blijkt inderdaad Martijn Beelen te zijn. Hij lijkt niet erg op zijn zus. Die heeft meer van haar moeder weg, veronderstelt hij.

‘Hoe is het nu met mijn vader?’ vraagt Martijn als ze tegenover elkaar zitten.

‘Mijn laatste informatie is dat hij nog buiten bewustzijn is.’

‘Shit.’

‘We moeten het afwachten. Intussen, Martijn, ben ik nieuwsgierig naar wat je vanmiddag bedoelde met “het moest er een keer van komen”. Vind je het goed als ik een flashkaartje laat meelopen?’

‘Ja, da’s goed. Maar eerst wil ik een pils.’

Mollema legt het opnameapparaatje midden op de tafel. De man tegenover hem aarzelt, lijkt tijd te willen rekken, alsof hij er tegenop ziet over zijn vader te praten. Hij loopt weg om zijn consumptie op te halen. Even later schuift hij weer aan.

‘Moet je horen,’ begint hij, ‘ik loop al jaren rond met de gedachte dat het niet goed gaat met mijn vader, maar ik heb er nooit over gepraat. Hij is ook niet mijn zorg, hij is oud genoeg om voor zichzelf te zorgen. Jij bent de eerste die ik het vertel. En alleen maar omdat hij nu blijkbaar zwaar in de shit zit.’ Het woord shit ligt vooraan in zijn mond.

‘Tja,’ gaat hij verder, ‘waar zal ik beginnen. Mijn vader is een gecompliceerde man met verschillende trauma’s. Psychische trauma’s, bedoel ik. Ik ken hem nu, zeg maar, ongeveer twintig jaar. En ik weet dat hij een gigantisch minderwaardigheidscomplex heeft. Ik maak me al jaren zorgen om hem.’

‘Hoe oud ben je, tussen haakjes?’

‘Drieëntwintig. Ik studeer aan de hogeschool in Utrecht. Daarvoor deed ik een master bestuurskunde, omdat ik dacht dat ik wel ambtenaar wilde worden, net als hij. Maar dat was het toch niet. Toen ben ik afgehaakt en heb ik meer dan een half jaar weer bij mijn ouders gewoond.’

‘Wanneer was dat?’

‘Eens kijken, ik ben nu tweedejaars, dus dat moet in 2012 zijn geweest.’

‘In die tijd heb je je vader dus van dichtbij meegemaakt.’

‘Ja. In die periode was hij somber. Niet echt depressief, maar ook niet ontspannen, niet vrolijk. En het ging niet goed tussen hem en mijn moeder.’

‘Waaruit bleek dat?’

‘Ze hadden woordenwisselingen, ruzie. Het ging vaak over de zaak van mijn moeder. Die had een fysiotherapiepraktijk die liep als een trein. Mijn vader kon daar niet goed tegen. Ik hoorde soms door de verdiepingvloer heen dat hij haar verweet dat ze haar gang maar ging, zonder dat hij ..., nou ja, volgens mij was hij gewoon jaloers op haar. Zelf is hij een onbeduidend ambtenaartje. Dat wil zeggen, zo ziet hij dat zelf.’

‘Je zegt dat hij trauma’s heeft.’

‘Zijn eerste trauma is dat hij niet naar het conservatorium is gegaan. Daar voelt hij zich nog steeds beroerd om. Volgens mij is hij een betere pianist dan bouwkundige. Daarnaast heeft hij iets met vrouwen.’

‘Oh?’

‘Nee, niet op die manier, nou ja, ook wel, maar...’ Hij drinkt langzaam van zijn pils om na te kunnen nadenken. ‘Hij is aardig, hij kan heel charmant zijn. Maar hij kan er slecht tegen als vrouwen hem de baas zijn, zal ik maar zeggen.’

‘Hoe kom je daarbij? Heb je daar voorbeelden van?’

‘Dat weet ik uit hoe hij reageerde en wat hij zei. Hij kon heel denigrerend doen als het om vrouwen ging. Neem mijn moeder! Hij kon het niet zetten dat zij meer succes had dan hij. Ze verdiende meer dan hij.’ Martijn slaat zijn ogen neer. ‘Hij heeft haar zelfs een keer geslagen.’

‘...’

‘Ik heb het zelf gezien door de half open staande deur. Ik kwam net thuis toen ze een gigantische ruzie hadden. Ik stond in de keuken. Ze hebben niet gemerkt dat ik het zag en hoorde. Mijn moeder was diep geschokt. “Dat doe je nooit meer,” riep ze half huilend. Hij rende naar boven.’

‘Dat is heftig.’

‘Ja.’

‘Waren er nog andere vrouwen waar hij niet tegen kon?’

‘Oh, ja. Mijn oma, mijn vaders moeder. Ze is intussen overleden. Maar, met alle respect, die spoorde niet helemaal. Dat was een vrouw die alleen maar geïnteresseerd was in de indruk die ze naar buiten toe maakte. *Keeping up appearances*. Mijn opa was hoofdonderwijzer in een dorp, een zogenaamde notabele.’ Hij sprak het woord spottend uit. ‘Kerkvoogd, organist,

dirigent van het kerkkoor. Wereldberoemd in heel het dorp.' Hij grinnikt. 'Daar geilde ze op, mijn oma. Mijn vader kon natuurlijk niet aan hem tippen, niets wat hij deed was goed. Hoe vaak ze dat niet tegen mij heeft gezegd. En mijn tante Lies, de zuster van mijn vader, was minstens zo erg. Ze gaf les aan het voortgezet onderwijs. Wat een kapesones!'

'Wàs, zeg je? Gàf? '

'Ja, tante Lies is een jaar of wat geleden plotseling overleden bij een auto-ongeluk. De chauffeur zal wel dronken zijn geweest, want hij is doorgereden. Nooit gevonden.'

Mollema knikt langzaam.

'Je zei dat hij ook op een andere manier iets met vrouwen heeft ...'

'Oh, ja, daar kwam ik stom toevallig achter. Op een avond spotte ik hem in Arnhem. Ik ben hem achterna gelopen en ik zag hem een seksclub binnengaan. Mijn moeder wist geloof ik niet beter dan dat hij een kerkkoor aan het begeleiden was. Maar volgens mij kon het haar al lang niet meer schelen wat hij uitspookte.' Mollema ziet in het halfduister dat Martijn bloost. 'Ik was zelf onderweg om een seksboekje te gaan kopen. We waren elkaar bijna tegen het lijf gelopen.'

'Waar was dat?'

'In de binnenstad van Arnhem. Ik geloof dat die *Club Dorine* heette.'

'Heb je hem daar naar binnen zien gaan?'

'Jazeker. Maar ik ging natuurlijk niet naar binnen. Je moest trouwens lid zijn.'

Mollema vindt het tijd voor een kop koffie. Martijn neemt nog een pils. Als ze weer zitten zegt Mollema: 'Je bent erg openhartig, Martijn. Daar ben ik je erkentelijk voor. Realiseer je je dat jouw verklaring wel eens negatief voor je vader kan uitwerken?'

Martijn knijpt zijn ogen half dicht als een zeekapitein die in de zonnige verte kijkt.

'Ja, Joop, dat weet ik. Moet je horen, ik heb tussen jouw telefoontje en dit gesprek nagedacht. Ik moet je eerlijk zeggen dat mijn vader en ik, nou ja, niet een erg fijne band hebben. Qua karakter lijk ik veel meer op mijn moeder, recht door zee, zonder omwegen. Regelmatig lig ik met hem overhoop. Soms heb ik gedacht dat er aan hem ook een steekje los zit, net als bij zijn moeder. Ik weet het niet, maar achter die rustige, aardige, wat saaie man zit een ander mens. Hij kan van het ene moment op het andere veranderen in een agressieve kerel. Ik heb het een paar keer zien gebeuren, net als toen hij mijn moeder sloeg. God weet waar hij nog meer toe in staat is. Ik heb geprobeerd er met Chantal over te praten, maar die wil er niets van horen. Voor haar is mijn vader heilig. Nou, ik weet het zo net nog niet.'

Martijn haalt nog een pils. Als hij terug is wil Mollema verder praten, maar Martijn schudt zijn hoofd. 'Ik ben uitgeluld, Joop. Dit kost me bakken energie, ik ben hartstikke moe.'

'Oké, nog één vraag dan. Zijn er nog andere vrouwen, ik bedoel behalve zijn moeder en zijn zuster, met wie hij moeite had?'

Martijn knijpt zijn ogen tot kiertjes. 'Mijn vader is daar heel dubbel in. Het gekke is, dat hij een pianolerares had, een zekere juffrouw Houdaine, die hem voortdurend verbeterde en op de vingers tikte, die hem vertelde dat hij er niets van kon. Je zou zeggen dat hij haar moest haten, maar hij verafgoodde haar! Maar bij de gemeente heeft hij ooit een baas gehad, een vrouw, hij kon haar bloed wel drinken.' Mollema, die al heel wat jaren bij de Zutphense politie meeloopt, weet wie hij bedoelt. Hij wil verder vragen, maar ondanks pogingen krijgt Mollema geen informatie meer uit de zoon van Cor Beelen.

Op de terugweg naar Deventer overdenkt Mollema wat hij te weten is gekomen en vraagt hij zich af of Martijn Beelen er soms opzettelijk op uit is om zijn vader zwart te maken. Dat zou natuurlijk kunnen. Maar een verhaal over vrouwen die hij als een bedreiging van zijn ego ziet, dat verzin je toch niet? En zijn verklaring over *Club Dorine* zal ook wel kloppen.

Martijn heeft zijn vader in elk geval goed geobserveerd. Twee vrouwen, en ze zijn allebei dood. Misschien zelfs drie. Je zou haast gaan denken dat het geen toeval is. In zijn werk bij de recherche heeft hij dit eerder meegemaakt. Mannen met een groot ego, of, zoals bij Cor

Beelen, juist het tegenovergestelde, die in een monster veranderen. Hij helt over naar de mening dat Martijn oprecht is. Dat hij zich echt zorgen maakt over wat zijn vader te weeg kan brengen. Hij neemt zich voor om Nathalie Özer maandag te laten uitpluizen hoe de vrouwen aan hun einde zijn gekomen.

2018

Ramon Pirotti schreef letterlijk dat hij met een harde dreun ontwaakte uit een zachte sluimer. Cor Beelen was zojuist zijn praktijk uitgelopen en had de psychiater in verbijstering achtergelaten. Het was eind april 2015. De sessies met Cor Beelen waren tot dan toe gemoedelijk geweest. De gesprekken spitsten zich, zoals hij verwachtte, steeds vaker toe op de dominante vrouwen in zijn leven. Pirotti legde alles zorgvuldig vast.

In de sessie die ik zojuist in zijn aantekeningen had gelezen was een verhaal uit Cors Atheneumtijd naar boven gekomen.

Hij vertelde dat hij heimelijk verliefd was geweest op zijn klasgenote Diana. Hij vond haar prachtig, met haar donkere ogen, haar getinte huid en lange zwarte haren. Net als Cor was Diana ernstig van aard. Ze waren allebei vijftien, maar praatten als volwassenen met elkaar. Samen trokken ze zich regelmatig terug achter de velours gordijnen van het podium in de aula, waar Cor voor haar op de vleugel speelde en haar soms begeleidde. Want het bleek dat Diana goed klarinet kon spelen. Dat schiep een band.

Cor vroeg zich af wat zijn moeder ervan zou vinden als zij hem en Diana samen zou zien. Zou ze het meisje goed genoeg voor hem vinden? Gelukkig hoefde hij het antwoord niet onder ogen te zien, want hij nodigde zijn vriendin nooit uit bij hem thuis. En verder dan een kusje of een knuffel kwam het niet tussen hen.

Pirotti vroeg Cor of hij op school ook andere vriendinnetjes had. Uit de reactie trok hij de conclusie dat, door de platonische vriendschap met Diana, Cors schooljaren voorbij gingen zonder dat hij de kans kreeg om te oefenen in zijn verhouding tot vrouwen. Daarin kon de basis liggen van zijn latere vrouwenangst, wat Pirotti's diagnose zou ondersteunen.

Door zijn pianospel achter de podiumgordijnen was het de leerlingenvereniging opgevallen dat hij het instrument aardig beheerste. Daarom werd hem gevraagd of hij namens de school mee wilde doen aan een interscolair muziekfestival. Cor was gevlaid. Hij sprak er met Diana over en na enige discussie besloten ze om samen mee te doen met de uitvoering van het rondo allegretto uit het eerste klarinetconcert van Von Weber. Uren oefenden ze samen achter de podiumgordijnen van de aula. Ze moesten behoorlijk studeren, maar uiteindelijk kregen ze het stuk onder de knie. De avond werd een doorslaand succes. Ze wonnen de eerste prijs en de wisselbeker voor het Christelijk Lyceum. In de zaal zaten zijn ouders, die na de uitvoering hun handen rood klaptten. Na afloop omhelsde zijn vader hem. Voor het eerst sinds hij heel klein was, voor zover hij zich kan herinneren. Zijn moeder zei dat hij mooi had gespeeld, maar wees terloops op een paar ongelijke inzetten. Gek genoeg kon Cor er deze keer niet mee zitten. Hij wist dat hij zichzelf die avond had overtroffen.

Na dit gesprek hadden Pirotti en Cor nog een half uur, tijd genoeg om een hypno-oefening te doen. Cor Beelen kwam deze keer vrij gemakkelijk in trance. Pirotti wilde aansluiten bij het verhaal over zijn schooltijd en vroeg hem onder hypnose in welke vakken hij goed was. Cor moest lang nadenken, zo lang dat Pirotti vreesde dat de hypnose verbroken was. Maar tot zijn opluchting kwam er een reactie. De β -vakken, zei Cor. Wiskunde, natuurkunde, scheikunde. Er verscheen een grijns op zijn gezicht. Niet de angstgrijns die hij eerder had waargenomen, maar wel een vervorming van zijn gelaat, zoals Pirotti schreef in zijn aantekeningen.

‘Vooral scheikunde,’ zei Cor. ‘Organische scheikunde, daar ben ik goed in.’ Pirotti merkte op dat hij de tegenwoordige tijd gebruikte.

‘Ben je daar nog steeds goed in?’

Terwijl hij de vraag stelde kon hij zichzelf voor deze fout wel voor zijn hoofd slaan, want in een toestand van hypnose bestaat er voor de patiënt niet zo iets als een ‘nog steeds’-werkelijkheid. Niettemin ging Cor Beelen op de vraag in. Hij vertelde op de vlakke spreektoon van een gehypnotiseerde dat hij veel ervaring had met het winnen van chemische stoffen uit de natuur. Zoals plantenextracten. Medicinale bitterstoffen, kruidenolie, geneeskundige stoffen zoals echinacea, maar ook toxische stoffen. En op dat moment trok zijn gezicht in een grimas en verscheen weer de angstgrijns. Het leek alsof hij vanuit de ene hypnosetoestand overschakelde naar een andere, van een totale ontspanning naar een gespannen stresssituatie. Pirotti’s hersenen draaiden op volle toeren, omdat hij dit verschijnsel nog niet eerder had gezien. Maar voordat hij iets kon ondernemen begon Cor weer te spreken. ‘Ik moest het doen! Van de stemmen.’ Hij blafte de woorden uit.

‘Wat moest je doen?’ vroeg Pirotti zacht.

‘Die dokter, die vrouw.’

‘...’

Wilde gedachten schoten als vuurpijlen door Pirotti’s hersens. Wat was dit? Nu je kop erbij houden, hield hij zichzelf voor. Deze hypnosesessie begon een janboel te worden, waarop hij zijn grip dreigde te verliezen. Laat hem ontwaken uit de trance!

‘Meneer Beelen,’ sprak Pirotti met vlakke stem, ‘u voelt zich volkomen ontspannen.’ De woorden hadden een spectaculaire uitwerking. Het gezicht van zijn patiënt verloor de afschuwelijke grijns en kreeg weer een normale uitdrukking. Vriendelijk zelfs, open.

‘Ik ga nu aftellen van vijf naar nul, en bij nul zult u zich weer geheel bewust zijn. Maar u zult zich niets kunnen herinneren van wat er is voorgevallen.’

‘Vijf – vier – drie – twee – een – nul.’

Het was alsof Cor Beelen langzaam wakker werd uit een diepe slaap. Hij moest een paar minuten bijkomen, alsof hij een grote inspanning had geleverd. Ze praatten nog wat na over koetjes en kalfjes. Het kostte Pirotti grote moeite om ontspannen te blijven. Vervolgens beëindigde hij de sessie.

Nadat Cor Beelen was vertrokken bleef Ramon Pirotti nog geruime tijd in zijn stoel zitten om tot zichzelf te komen. De tien minuten die hij altijd plande tussen twee patiënten had hij meer dan nodig om zijn gedachten te ordenen en snel een paar aantekeningen te maken. Zijn volgende patiënt moest maar even wachten.

Want wat hij onder hypnose uit Cors mond had gehoord kon niet minder zijn dan een mogelijke verklaring voor het plotselinge overlijden van zijn voorgangster Lies Groot Koerkamp. Onder hypnose, dat wel.

Augustus 2015

-30-

Het is acht uur in de avond als Cor Beelen zijn ogen opent, en er gaat nog minstens een hafaar voorbij voordat hij enigszins bij bewustzijn is. Hij ligt in een bed met rondom hem apparatuur en beeldschermen. Voorzichtig probeert hij zijn hoofd te draaien en zijn armen en benen te bewegen. Voor zover de draden en slangen dat toestaan, lukt dit. Blijkbaar gaat er ergens in het ziekenhuis een signaal dat hij wakker is, want er komt direct een verpleegkundige naar hem toe.

‘Meneer Beelen!’

‘Zuster.’ Zijn keel is zo droog dat hij haast niet kan praten.

‘Wat fijn dat u weer wakker bent. Hoe voelt u zich?’

‘Beroerd.’

‘Maar u bent tenminste terug! Ik zal meteen de dokter roepen. En ik haal iets te drinken voor u.’ Ze pakt haar mobiel en loopt weg.

Op het moment dat de intensive care dokter verschijnt, ligt Cor met de verpleegkundige te fluisteren. Het is een jonge man van weinig woorden. Hij vermijdt oogcontact, onderzoekt Cor snel en geroutineerd.

‘Hebt u speciale klachten?’

‘Mijn borst doet pijn.’

‘Dat verbaast me niet,’ zegt de dokter, ‘dat komt door de reanimatie in de ambulance. U was bijna verdronken, ze hebben u teruggehaald.’

Cor kreunt. ‘Geluk gehad.’

Het levert hem een verwonderde blik van de arts op, die vervolgens met een hoofdknikje verdwijnt.

De verpleegkundige tapt een paar buisjes bloed uit de arm waar geen infuus in zit en gaat er na een korte groet ook vandoor. Een uur later is de arts terug. Intussen is Cor weer redelijk helder. Buiten is het zo goed als donker geworden.

‘U hebt de val wonderwel doorstaan, meneer Beelen,’ roept de dokter opgewekt. ‘U hebt water binnengekregen en een tijdje te weinig zuurstof gehad. Alle onderzoeken zijn goed, reflexen, hart, longen, bloedwaarden. U houdt er geen gevolgen aan over. Wat mij betreft hoeft u ook niet langer op de IC te blijven, u kunt vannacht al op een gewone kamer slapen. Gebruikt u medicijnen?’

‘Ik heb een prednisonkuur voor een auto-immuunziekte.’

‘Ik zal laten nagaan welke dosering, dan krijgt u die hier ook.’

Dan kijkt hij heimelijk naar Cors gezicht.

‘Hebt u behoefte aan hulp of ondersteuning van een psycholoog? Of een pastor of dominee?’

Dat kunnen we regelen, hoor, op elk uur van de dag.’

Cor reageert verbaasd.

‘Nee, waarom zou ik?’

Nu is de arts op zijn beurt verbaasd. ‘Nou ja, uw sprong van de brug...’

Cor wil zijn handen voor zijn ogen slaan, maar wordt gehinderd door een elektrische draad die met een klem aan zijn wijsvinger vastzit. Tot nu toe was hij met zijn gedachten uitsluitend in het hier en nu geweest, maar opeens ziet hij weer beelden van vóór zijn bewusteloosheid. Hij herinnert zich de zomerse middag, het restaurant, Karin, de brug, het uitzicht over de uiterwaarden. Maar vanaf dat moment is zijn geheugen als een dot poetskatoen. Langzaam dringt tot hem door wat de arts probeert te zeggen.

‘Sprong, zegt u?’

‘Nou ja, dat staat hier.’ De dokter wijst naar het klembord in zijn hand en reageert wat onbeholpen, verlegen. ‘Ik heb doorgekregen dat u, eh, dat u zelf van de brug af bent gesprongen. Daarom dacht ik...’

Voor het eerst in uren verschijnt er een lach op Cors gezicht.

‘Bedoelt u zelfmoord?’ Hij noemt het beestje bij de naam. ‘Vergeet het maar, dokter.’

De arts verlaat hoofdschuddend de kamer.

Het is na middernacht. Hij ligt op een schemerige kamer, samen met nog drie mannen. Eén van hen ligt met een koptelefoon op naar de TV te kijken, de beide anderen slapen. Er klinkt een zacht gesnurk.

Cor kan niet slapen. Zijn geest is actief, verwarrende gedachten slingeren in zijn hoofd op en neer en heen en weer, als apen in een kooi. Iedereen schijnt te denken dat hij een zelfmoordpoging heeft gedaan. De arts heeft hem een paar uur geleden verzekerd dat hij

buiten bewustzijn in een ambulance naar het ziekenhuis is gebracht na een suïcidepoging door van de brug af te springen.

‘Niet zonder moeite hebben ze u kunnen reanimeren. Ook de politie gaat uit van zelfdoding.’ Maar hij is dat nooit van plan geweest. Nou ja, nooit, in elk geval niet de vorige middag. Bovendien weet hij zeker dat hij niet alleen op die brug was. Wanhopig probeert hij zich te herinneren wat er is gebeurd nadat hij met Karin over het water van de IJssel stond uit te kijken, maar het is alsof er rondom zijn geheugen een stalen kluisdeur is gesloten. Hij weet er niets meer van.

Onrustig ligt hij te woelen en te draaien. Zelfmoord? Hij kan het zich niet voorstellen. Maar zeker weten doet hij het ook weer niet. En die onzekerheid maakt hem angstig. Het soort angst dat iemand heeft als hij vermoedt dat hij zo nu en dan dingen doet waarvan hij geen weet heeft. Onzekerheid over het eigen gedrag. Want Cor heeft al jaren het gevoel dat hij zo nu en dan even ‘weg’ is. Soms heel kort, soms langer. Een paar seconden, een minuut of een halfuur. Het lijkt dan alsof hij in slaap is gevallen en weer wakker wordt. Maar het is geen slaap, want hij weet dat hij, terwijl hij ‘weg’ was, gewoon doorfunctioneerde. Alleen kan hij zich na afloop onmogelijk herinneren wat hij in de tussentijd heeft gedaan.

Zulke ervaringen zijn er vooral in de periodes dat hij ook stemmen hoort in zijn hoofd. Die kwamen en komen ongeregeld. Er zijn maanden, zelfs jaren voorbijgegaan dat hij er geen last van had. Maar juist in de afgelopen tijd neemt hij de stemmen weer regelmatig waar. En daar maakt hij zich zorgen over. Want als iedereen beweert dat hij zelf van de brug is afgesprongen, hoe kan hij dan zeker weten dat dit niet zo is? Hij herinnert zich dat hij zich met Karin op de brug bevond. Maar misschien is zij wel weggelopen toen hij ‘weg’ was. Maar dan komt er toch iets in zijn geheugen naar boven. Hij herinnert zich dat hij haar probeerde te omhelzen, maar dat zij dat niet wilde. Is het mogelijk dat ze toen is weggerend en dat hij van teleurstelling over de railing is geklommen en gesprongen? Hij slaat wanhopig zijn vrije hand voor zijn ogen.

In gedachten probeert hij andere gelegenheden terug te halen dat hij ‘afwezig’ was. Zoals toen hij in het hotel in Whitby op de vleugel zat te spelen voor dat oudere echtpaar. Zodra hij achter de piano zat was hij diep in zichzelf gekeerd, in een andere wereld, alsof de noten rechtstreeks vanuit zijn onbewuste naar zijn vingers vloeiden. Alleen wist hij toen achteraf wel wat hij had gedaan.

Vermoeid als hij is valt hij in een halfslaap en droomt spontane beelden uit zijn vakantie in Engeland. De haven van Whitby. De stoomtrein. Met Karin naar een middeleeuwse ruïne. Die indrukken voelen prettig. Naar de kust van Yorkshire met Karin en Rina en de een of andere vreemde snuiter. Van deze situatie wordt hij onrustig. Hij schrikt wakker met een snelle hartslag.

En nu weer de scène op de brug over de IJssel die hem bijna het leven heeft gekost. Hij probeert zich in te beelden dat Karin hem over de brugrailing heeft geduwd. Hij neemt zich voor om bij de politie te melden dat hij niet in zijn eentje op die brug was. Maar hij kan zich er weinig van herinneren. Het is om gek van te worden.

Hij pakt toch nog een paar uur slaap mee. Om zeven uur wordt hij wakker gemaakt voor het ontbijt. Na het eten voelt hij zich goed. Gewoon eigenlijk, zoals elke ochtend. Als hij nu thuis was geweest, had hij nu wat vingeroefeningen gedaan en toonladders gespeeld. Hij vraagt zich af wat hij nog in dit ziekenhuis doet.

Om acht uur komt er een verpleegster langs die zijn infuus verwijdt. Hij heeft geen idee wat er al die tijd in zijn aderen is gedruppeld. De dokter verschijnt om half tien, een andere dan die van de vorige avond.

‘Wij zien geen reden om u hier nog langer te houden,’ zegt hij. ‘Het zag er vrij ernstig uit, moet ik zeggen, maar het blijkt erg mee te vallen. U hebt geen waarneembare schade opgelopen.’

‘Dan ga ik me maar aankleden. Zijn mijn kleren intussen droog?’

‘Geen idee,’ zegt de dokter, ‘maar daar zal wel voor gezorgd zijn. Ik wens u het allerbeste. En wees alstublieft voorzichtig.’

In de loop van de zaterdagochtend komt Cor thuis en belandt hij in een andere wereld. Vanuit het steriele ziekenhuis in de werkelijkheid, een sombere werkelijkheid. Hij weet niet goed wat hij nu moet gaan doen. De politie bellen? Daar denken ze nog steeds aan zelfdoding. Moet hij aangifte gaan doen tegen Karin? Waar zou zij trouwens zijn?

En dan nog zo iets: na het weekeinde moet hij zijn chef op het stadhuis gaan vertellen dat hij gaat vertrekken naar Dael Advies. Over twee of drie maanden heeft hij een nieuwe baan. Het komt hem onwerkelijk voor.

Opeens herinnert hij zich weer dat hij ziek is. Ziekte van Behçet, niet te genezen, maar ook niet dodelijk. Door alle belevenissen van de laatste dagen heeft hij dit verdrongen. De gedachte maakt hem nog somberder.

Om zichzelf af te leiden speelt hij de eerste goldbergvariatie van Bach, in een tergend langzaam tempo. Hij wordt er rustig van.

-31-

Dinsdagochtend. Rechercheur Joop Mollema leunt achterover in zijn bureaustoel en rekt zich uit. Onder de oksels van zijn overhemd zitten transpiratievlekken. Aan het bureau tegenover hem zit Nathalie Özer te bellen. De vrouw is een talent, vindt hij, het is volkomen terecht dat zij vanuit de uniformdienst bij de recherche wordt ingezet. Hij kijkt naar haar, terwijl ze met brede armgebaren haar telefoongesprek onderstreept. Ze heeft Turkse ouders die haar de kans hebben gegeven om zich in Nederland te ontplooiën. Na de Havo heeft ze in Apeldoorn de opleiding tot politiedeskundige gedaan, waarvan ze kortgeleden is afgestudeerd. Ze is nu nog aspirant, maar een bevordering zal niet lang op zich laten wachten. Nathalie toetst haar telefoon uit.

‘Zo,’ zegt ze, ‘dat is geregeld. Ik heb bevestigd gekregen dat hij een regelmatige klant is van *Club Dorine*. Ze bewaren de bezoekersgegevens twee jaar, dus er is een goede kans dat ze ook kunnen achterhalen wanneer Beelen en Koenders er tegelijk waren. Dat zou dan de avond zijn waarop hij, zoals ze beweert, haar verkracht heeft. Altijd handig om een datum te hebben, voor een eventuele rechtszaak. Ze bellen me nog terug.’ Razendsnel typt ze een paar zinnen op haar laptop. Dan pakt ze de Smartphone weer op voor een volgend telefoontje.

Intussen is Mollema klaar met het lezen van een uitvoerige mail.

‘Yes!’ roept hij uit. Met een brede lach komt hij overeind van zijn bureaustoel. Op dit moment heeft hij iets van een ouderwetse, romantische speurder in zich, zoals Maigret of Morse, op het moment dat zij hun speurdersintuïtie bevestigd zien. Hij heeft zojuist de uitslag ontvangen van het onderzoek van het glaswerk dat hij in de tuin van Cor Beelen heeft ontdekt. Het is een behoorlijk technisch verhaal, maar de conclusie is duidelijk. Eén retort bevatte sporen van een witachtig poeder, dat kon worden getraceerd als een chinilozidine-alkaloïde, genaamd cytisine, een toxische stof. Ha, dat laatste woord kent hij. Vergif.

Hij loopt naar de koffieautomaat en komt terug met een beker zwarte koffie om beter te kunnen denken. Cor Beelen heeft dus gif gemaakt. Maar waarom? Om zijn vrouw te vermoorden? Daar lijkt het op. En dat zet zijn onderzoek in een heel nieuw daglicht. Hij heeft nu hard bewijs. Niet dat daarmee bewezen is dat hij haar daadwerkelijk heeft vergiftigd, maar wel dat hij er het middel voor had.

Hij kijkt op zijn horloge. Zou hij thuis zijn? Cor Beelen is zaterdag al ontslagen uit het ziekenhuis en het is nu dinsdag. Waarschijnlijk is hij nog op zijn werk. Misschien kan hij beter vanavond bij hem langs gaan om een paar lastige vragen te stellen.

Hij doet een paar pogingen om de forensisch onderzoeker aan de lijn te krijgen die het rapport heeft geschreven, en heeft uiteindelijk succes.

‘Je moet me maar niet kwalijk nemen, maar ik ben een leek als het om chemie gaat.’

‘Geen probleem, hoor.’

‘Wat doet, eh, cystisine?’

‘Cytisine heet het. Het is een stof die verwant is aan nicotine en die inwerkt op de hersenen. Bij een lage dosis wordt het soms gebruikt als nicotinevervanger om van het roken af te komen. Bij een grotere dosis, vanaf ongeveer vijftig milligram, is het dodelijk. Je krijgt dan een ademstilstand.’

‘Is dat veel, vijftig milligram?’

‘Vijfhonderdste van een gram. Dat is niet veel, nee.’

‘Sorry, dat was een domme vraag. Maar nu iets anders: hoe kan hij dat gif hebben gemaakt?’

‘Ja, dat weet ik natuurlijk niet. Dat is jullie werk. Maar als ik zo naar het glaswerk kijk, dan zou ik zeggen dat hij aan het destilleren is geweest. Je vindt cytisine op ruime schaal in de natuur. En zelfs in je tuin. Het zit in de zaden van vlinderbloemigen, zoals lathyrus, robinia en goudenregen. Vooral de zaden van de goudenregen zijn behoorlijk giftig.’

‘Goudenregen!’ Mollema is in gedachten terug in de tuin achter het huis van Cor Beelen, met een pergola vol met die plant.

‘Het is alleen niet zo makkelijk te destilleren omdat alkaloïden slecht oplossen in water. Wel in dierlijke en plantaardige vetten en oliën. Daar heb ik naar gekeken, maar daarvan is niets terug te vinden. Verder lossen ze goed op in alcoholmengsels. Daar heb ik ook niets van gevonden, maar dat zegt niet zoveel. Alcohol is vluchtig, dus die kan al lang verdampt zijn.’

‘Bedankt.’

‘Graag gedaan.’

Cytisine, ademstilstand. Acute hartstilstand. Engeland. ‘Ik moet inderdaad met die man gaan praten,’ zegt hij half hardop.

Nathalie hoort het en kijkt op. ‘Ik zou nog even wachten, Joop. Ik ben nog met wat sporen bezig, dan kunnen we alles in één keer pakken.’

‘Oké, als dat niet te lang gaat duren.’ En hij vertelt haar over het gesprek dat hij zojuist met de forensisch onderzoeker heeft gevoerd.

‘Het is inderdaad wel verdacht.’

Hij drinkt zijn mok leeg en hoort een piep uit zijn computer komen. Nieuwe mail. Als hij ziet van wie deze afkomstig is, maakt zijn hart een sprongetje.

Rijkswaterstaat. ‘Geachte heer Mollema, Hierbij gaan de door u gevraagde opnames van de bedieningscamera’s op de oude IJsselbrug in Zutphen van vrijdag 24 juli, omstreeks 12.50 uur. Het voorval dat u beschreef was door onze operateur van de brug al opgemerkt en gerapporteerd. Wij hebben een kopie gemaakt van de voor u relevante beelden.’

Er zit een bijlage bij de mail.

Mollema feliciteert zichzelf in stilte met zijn ingeving. De brug wordt op afstand bediend. De brugwachter die hem bedient heeft een stel camera’s tot zijn beschikking waarmee hij kan zien of de brug leeg is voordat hij het hefmechanisme in werking zet. Hij probeert de video af te spelen, maar zijn computer vertelt hem dat hij daartoe niet geautoriseerd is. Hij kijkt naar zijn collega.

‘Nathalie?’

‘Ja?’

‘Kom eens even helpen. Ik wil televisiekijken.’

Nathalie opent de videobijlage met een afspeelprogramma, dat normaal gesproken voor computergebruikers geblokkeerd is, maar waarvan zij de toegangscode weet. Samen bekijken ze de video.

Op het scherm is de brug te zien in zwart-wit beelden vanaf de westzijde. Vanaf de overkant verschijnen er twee personen, een man en een vrouw, die vanaf de stadszijde de brug op lopen. De beelden zijn grofkorrelig, maar goed herkenbaar. De twee lopen tot ongeveer het midden van de brug en leunen naast elkaar met hun armen over de railing. De man, herkenbaar als Cor Beelen, wijst iets in de verte aan. Even later slaat hij zijn arm om de schouders van de vrouw, die Karin Koenders moet zijn.

‘Wacht eens even...’ Nathalie zet de opname stil en kijkt scherp naar het beeld. ‘Die vrouw heb ik eerder gezien. Die stond tussen een groepje mensen op de IJsselkade toen Beelen uit het water was gevist. Ik heb haar gevraagd of ze iets had gezien en ze ontkende. En dan nu dit!’

‘Dat is scherp opgemerkt, Nathalie. Ben je zeker van je zaak?’

‘Zeker weten. Dat haar, die rok, T-shirt met een vestje erover. Kijk, dat draagt ze ook op de brug.’

Ze laat de opname verder lopen.

‘Wat doet hij nu?’ vraagt Mollema.

‘Hij probeert haar naar zich toe te trekken... Kijk, en ze is er niet van gediend.’

‘Kijk goed, Nathalie. Probeert hij haar over de railing te duwen?’

Ze spoelen terug en laten de scène nog een keer passeren.

‘Volgens mij haalt hij haar alleen maar aan. Maar hij kijkt haar niet aan. Jammer dat zijn gezicht niet te zien is.’

De opname loopt verder. Karin duikt plotseling onder zijn arm vandaan, bukt zich vliegensvlug en pakt Cor bij zijn voeten. Hij raakt uit zijn evenwicht en komt los van de grond, half leunend over de metalen railingbuis.

‘Wat gebeurt er hier?’ vraagt Nathalie.

Ze zien hoe hij over de railing duikelt en een moment in evenwicht hangt. Karin staat intussen weer rechtop en pakt hem bij zijn benen.

‘Jeetje, kijk nou. Hij dondert het water in. Kijk, ze probeert hem nog terug te trekken.’

Ze spoelen de opname nog een keer terug en zien dat Karin geen vat krijgt op zijn benen. Cor ontglipt haar. Ze zien hoe hij langzaam voorover in de diepte verdwijnt. Karin pakt op het laatst nog een voet, maar kan hem niet houden. Ze grijpt met beide handen naar haar hoofd, buigt zich over de railing en kijkt naar het water. Daarna kijkt ze snel naar alle kanten om zich heen, draait zich om en loopt rustig de brug weer af. De brug was eerst leeg, maar nu rijden er een paar fietsers en bromfietzers overheen.

‘Da’s een koude, zeg.’

Nathalie wil de opname stopzetten als er opeens nieuwe beelden verschijnen. Van dezelfde brug, maar nu van de andere kant. Ze zien nu de beide personen die de brug opwandelen op de rug.

‘Die beelden zijn met een andere camera gemaakt,’ zegt Mollema enigszins overbodig.

Nathalie kijkt hem aan.

‘De opnames zijn iets beter, omdat de zon het tafereel nu beter belicht.’

Zwijgend bekijken ze de opname waarin precies hetzelfde is te zien, alleen van de andere kant gefilmd.

‘Wat is je indruk?’ vraagt Mollema na afloop. ‘Wilde zij hem vermoorden of hij haar?’

Nathalie maakt een zo-zo beweging met haar hoofd.

‘Volgens mij probeerde ze hem terug te trekken. Het lijkt wel alsof ze zich door hem bedreigd voelde en in paniek zijn benen pakte. Met een bijna fatale afloop.’

Mollema onthoudt zich van inhoudelijk commentaar. ‘In elk geval zijn het belangrijke opnames.’

‘Goed,’ zegt Mollema. Dan nu de verklaringen van de hoofdrolspelers. Kijk, Nathalie,’ zegt hij, terwijl hij een aantekeningenblok pakt. Het zijn notities van de vorige dag, toen zowel Cor als Karin los van elkaar een verklaring aflegden.

De eerste die zich bij het politiebureau meldde was Cor Beelen, maandagochtend vroeg. Hij begon met zich te verontschuldigen voor zijn gedrag van vorige week, voor zijn boosheid en abrupte vertrek.

‘Ik was uit mijn doen, gestrest. En ik had een dag tevoren gehoord dat ik een nare ziekte heb, nou ja, dus ...’

Daarna verklaarde hij dat hij vrijdagmiddag absoluut geen zelfmoordpoging had gedaan, maar, integendeel, aangifte kwam doen van een poging tot moord. Mollema had Cors beschuldiging al doorgebriefd gekregen van de IC-arts, maar was blij dat het slachtoffer nu zelf tegenover hem zat.

‘We liepen op de brug toen Karin mij totaal onverwacht beetpakte en me naar de rand van het pad duwde. Ik was er op geen enkele manier op bedacht. Voordat ik het wist had ze mij over de brugleuning gewerkt.’ Het zweet brak hem uit terwijl hij vertelde. ‘Ik heb het maar net overleefd.’

Op dat moment beschikte Mollema nog niet over beelden van de bedieningscamera’s.

‘Ik neem uw aangifte buitengewoon serieus, meneer Beelen. Wij zullen mevrouw Koenders om opheldering vragen.’

‘Opheldering? Arresteert u haar niet?’

‘In ons rechtssysteem geldt het principe van hoor en wederhoor. Maar ik zeg u dat wij dit nauwkeurig zullen onderzoeken.’

Een paar uur later werd hij gebeld door Karin Koenders. Zij gaf een heel andere versie van het voorval.

‘Kijk,’ zei ze, ‘u komt er toch achter, dus meld ik hierbij dat ik vrijdagmiddag samen met Cor Beelen op de brug was. We hadden, eh, iets uit te praten.’

Mollema zweeg even en knikte toen, wat Karin uiteraard niet kon zien. Hij zei: ‘Dat u door hem – vergeef me mijn directheid – dat u door hem bent verkracht?’

Karin viel stil.

‘Oh, oké. Ja, dat is zo, zoals ik heb gemaild. Nou, daar ging het dus over. Maar hij werd kwaad, we kregen ruzie. Hij wilde mij over de brugleuning werken. Maar ik heb me los geworsteld en ben teruggelopen naar de stad.’

‘Alleen?’

‘Alleen.’

‘En u hebt de heer Beelen achtergelaten op de brug?’

‘Inderdaad. En ik doe hierbij aangifte tegen hem wegens een poging om mij in de rivier te gooien.’

‘Wij zullen de heer Beelen om opheldering vragen,’ zegt hij. Dezelfde formulering als eerder die ochtend tegenover Cor Beelen.

‘Wij nemen uw verklaring zeer serieus, dat beloof ik u.’

Intussen weet hij meer. Ze hebben allebei gelogen en realiseren zich niet dat hij over filmopnames van het voorval beschikt.

Soms, denkt Mollema, heb je het geluk dat de puzzelstukjes van een zaak vanzelf op hun plaats vallen. Het is nu dinsdagmiddag. Vijf dagen is hij bezig met dit onderzoek. Eigenlijk vier, want afgelopen zondag had hij vrij, al heeft hij, zonder dat zijn vrouw het doorhad, toch nog wat nageplozen op het Internet. Maar er zijn na die paar dagen al voorzichtige conclusies te trekken. Die Cornelis Beelen kan wel eens een heel andere man zijn dan de brave burger die hij naar buiten toe lijkt.

Hij wendt zich weer tot Nathalie.

‘Wat ben jij intussen aan het *rechercheren*?’ vraagt hij, met nadruk op het laatste woord en een lach op zijn gezicht.

Zijn collega schuift de mouwen van haar T-shirt over haar ellebogen. ‘Ha! Nou, dat is te zeggen, ik ben gedoken in de manier van overlijden van enkele vrouwen met wie hij een band

had, waarover zijn zoon jou heeft verteld. Ik weet het niet, maar daar hangt toch wel een waas van geheimzinnigheid overheen.'

'Vertel.'

'Nou, eerst zijn echtgenote, Yvonne Beelen. Vorig jaar in Engeland overleden aan een acute hartstilstand. Je hebt zelf al ontdekt dat ze door hem vermoord kan zijn met gif dat een ademstilstand kan veroorzaken. Dat is een verdacht overlijden, of niet?'

'Zeker.'

Dan heb je zijn oudste zuster. Zij is, eens kijken, in maart 2012 op een verlaten weggetje aangereden door een auto. Ze was al dood toen ze werd gevonden. Geen spoor van de auto of de bestuurder die erbij betrokken was. Ook verdacht, toch?'

'Inderdaad.'

'En dan heb je zijn vroegere ambtelijke baas, de gemeentesecretaris van Warnsveld. Een vrouw, *meester* Laura van der Marel. Ze hechtte erg aan haar academische titel. Zij is in december 1997 onder vreemde omstandigheden verdronken in de Berkel. Verdacht?'

'Mmm, dat valt te bezien. En het is bijna twintig jaar geleden'

'Dat is zo. Nou, ten slotte zijn moeder. Zij werd verpleegd in een plaatselijk verpleeghuis omdat ze aan het dementeren was. Op een ochtend in mei 2007 was ze opeens dood. Zomaar. Ik heb met de directeur van het huis gebeld, en die schrok nogal toen ik naar de toedracht vroeg. Hij stotterde ervan. Het was gebeurd in de tijd van zijn voorganger, zei hij, maar volgens hem was het een natuurlijke doodsoorzaak. Merkwaardig toch, dat hij dit na acht jaar nog weet, terwijl hij er nog niet eens werkte. Hoeveel mensen gaan er niet dood in een verpleeghuis? Daar ga ik dus ook achteraan.'

Mollema denkt even na.

'Voor je het weet ben je met een serie *cold cases* bezig, Nathalie. Ik weet niet zeker of we daaraan moeten beginnen.'

'Ik kan het toch proberen?'

'Oké,' zegt hij dan, 'ga er maar mee verder. Zoek het goed uit. Zet vooral die directeur van het verpleeghuis maar flink onder druk, dat lijkt me op het eerste gezicht de zaak met de meeste kans. Ik zal met inspecteur Pannekoek overleggen. Laten we nog even wachten met het ophalen van Beelen voor ondervraging.'

-32-

De voordeurbel gaat terwijl Karin Koenders met een boek in haar Amersfoortse achtertuin zit. Er staan een man en een vrouw voor de deur. Ze zijn in burgerkleding. De man toont zijn legitimatie en stelt zich voor als Mollema, recherche Zutphen. De vrouw legitimeert zich als Louise van Dommelen, hoofdagent van de politie in Amersfoort.

'U bent mevrouw Koenders?' Zodra hij Karin ziet herkent Mollema haar van de scène op de brug.

'Ja?'

'Wij hebben opdracht om u mee naar het politiebureau te vragen voor een gesprek.'

Karins adem stukt.

'Nu?'

'Nu, ja,' zegt Mollema. 'Het spijt me. We hebben een vermoeden dat u betrokken bent geweest bij een strafbaar feit. We doen dit heel discreet, niet geüniformeerd, zoals u ziet, maar we verzoeken u met ons mee te komen.'

'Het is vrijdagavond, het weekeinde begint net.'

‘Het spijt me nogmaals, maar de Officier van Justitie heeft besloten u als mogelijke verdachte te beschouwen. U bent nog niet officieel in staat van beschuldiging gesteld. Maar als u niet vrijwillig meegaat, zullen we u moeten aanhouden. Ik hoop dat dat niet nodig zal zijn.’

Ze weet waar het om gaat. Ergens, diep van binnen, heeft ze er rekening mee gehouden.

‘Ik ga even een trui aantrekken.’

‘Dan loop ik met u mee, als u het niet erg vindt,’ zegt Louise van Dommelen.

Karin haalt haar schouders op en loopt de trap op.

Een kwartier later zit ze tegenover Mollema en Van Dommelen in een verhoorkamer van het Amersfoortse politiebureau, een modern gebouw op steenworp afstand van haar werk bij de Rijksdienst.

‘U bent niet tot antwoorden verplicht,’ begint Mollema, ‘maar wij willen u spreken over een voorval dat vandaag een week geleden, vrijdag 24 juli, plaatsvond op de brug over de IJssel in Zutphen, u wel bekend. Dit gesprek vloeit in zekere zin voort uit de aangifte die u afgelopen maandag telefonisch bij mij hebt gedaan. En ook uw mail van vorige week vrijdag betrekken we hierbij. We laten een geluidskaartje meelopen om dit gesprek op te nemen. Brigadier Van Dommelen zal uw verklaring noteren.’

Karin is strijdlustig.

‘Waarom zit ik hier, en niet Cor Beelen? Ik ben tenslotte het slachtoffer van de aanslag die hij op mij wilde plegen!’

‘Ik zal er geen doekjes om winden, mevrouw Koenders, maar we beschikken over bewijsmateriaal waaruit blijkt dat u de heer Beelen over de railing van de brug heeft gewerkt.’

‘Bewijsmateriaal?’

‘Er zijn opnames gemaakt door bedieningscamera’s op de brug.’

Karin valt stil.

‘Het doen van een valse aangifte is strafbaar,’ gaat Mollema verder. ‘Al is nog niet bewezen dat uw aangifte inderdaad vals was. Het is belangrijk dat u ons de precieze toedracht van het voorval vertelt.’ Er glijdt een schaduw van een glimlach over zijn gezicht. ‘En nu de waarheid, graag.’

Karin zucht diep.

‘Heb ik geen recht op een advocaat?’

‘Niet bij het eerste verhoor, nee,’ zegt Van Dommelen. ‘Maar als u dat wilt mag u wel tevoren een advocaat consulteren.’

‘Laat ook maar.’

Karin gaat rechter op haar stoel zitten.

‘Oké. Nou, we hadden een afspraak gemaakt...’

‘Wie zijn “we”?’

‘Cor Beelen en ik. Een afspraak dus om te praten, in een restaurant vlak naast de brug. Er is een boel aan vooraf gegaan, waarin hij een smerige rol heeft gespeeld. We moesten praten over het feit dat hij mij heeft verkracht en mishandeld in een Arnhemse club.’

‘Verkracht en mishandeld...’

‘Jazeker. Zoals ik heb gemaild, en daar neem ik geen woord van terug. Hij heeft toen ook iets in mijn drankje gedaan waardoor ik half bewusteloos was en intussen heeft hij me beurs geslagen. Ik heb nog weken met blauwe lekken gelopen. Zo’n lekkere jongen is hij.’

‘Hebt u destijds aangifte gedaan van mishandeling?’

‘Nee, dat heb ik niet. Eerlijk gezegd schaamde ik me dat ik naar een dergelijke club toe ging. Het gebeurde ook nog in een SM-ruimte, waar iemand pijn doen, nou ja, niet ongewoon is. Ik schatte in dat een aangifte niet serieus zou zijn genomen.’

‘Het strafrecht geldt ook in besloten clubs, hoor. Met een aangifte zou zeker iets zijn gedaan. Maar vertelt u verder.’

‘Toen ik een paar weken geleden met een vriendin in Engeland op vakantie was, zag ik hem opeens. Stom toeval. Alleen was ik er niet helemaal zeker van dat hij het inderdaad was. Het

was een jaar geleden. Totdat ik hem, eh, totdat we seks hadden. Toen wist ik dat hij het was, want hij heeft een karakteristieke moedervlek op zijn borst.'

'Toen begon u aan wraak te denken.'

'Nee. Maar intussen heeft hij mijn vriendin van een hoge rots afgeduwd, waaraan ze is overleden.'

'Tja, mevrouw Koenders, dat zijn zware beschuldigingen.'

'Zeker. En ze zijn stuk voor stuk waar. Vorige week vrijdag, toen ik hem in Zutphen heb ontmoet, heeft hij tegenover mij bekend dat hij haar heeft geduwd. 'Ik moest het doen,' zei hij. Zowaar als ik hier zit. En dat is moord.'

'Dat is genoteerd. Nu graag terug naar uw gesprek met hem in het restaurant. Wat is daar gebeurd?'

'Hij gaf toe dat hij toen in die Arnhemse club was geweest, maar hij zei dat hij zich niets kon herinneren van mishandeling. We kwamen gewoon niet verder. En intussen heeft hij toen opnieuw iets in mijn koffie gedaan. Een uurtje later werd ik onwel in een restaurant. Ze hebben me met een ambulance naar de eerste hulp in het ziekenhuis gebracht. Pas laat in de avond kwam ik thuis. Dus in dat restaurant bij de brug heeft hij opnieuw geprobeerd me te vermoorden.'

'Oké. En vanuit het restaurant bent u de brug op gelopen. Daar hebben wij beelden van.'

'Ja.'

Was het niet een beetje naïef van u om met hem mee te gaan? Vond u dat niet gevaarlijk?'

'Hij zei dat je vanaf de brug een mooi uitzicht hebt dat hij me wilde laten zien. Dat is trouwens ook zo. Ik dacht dat het geen kwaad zou kunnen in de drukte van de stad. En ik vond het wel belangrijk om na dat gesprek op een normale manier uit elkaar te gaan. Nou, we stonden even te kijken en toen probeerde hij me opeens over de brugleuning te duwen.'

'Wacht even, dit is belangrijk. Hij probeerde u te duwen? Hoe deed hij dat precies?'

'Hij sloeg een arm om mijn schouder en duwde me naar voren, over de leuning heen.'

'Weet u dat zeker, mevrouw Koenders? Was het niet eerder een onhandige poging van hem om u, eh, aan te halen, zal ik maar zeggen?'

'Oh, nee! Hij duwde met alle kracht in de richting van de brugleuning. En, oh ja, zijn gezicht was veranderd in een grijns. Als van een krankzinnige. Die man is echt ziek, hij moet behandeld worden.'

'Hm. En wat gebeurde er toen?'

'Ik heb ooit op een zelfverdedigingscursus geleerd dat een aanvaller op zijn zwakst is op het moment dat hij aanvalt,' glimlacht ze. 'Dus toen hij begon te duwen ben ik snel onder hem uitgedoken en heb ik zijn onderbenen gepakt. Om hem uit zijn evenwicht te brengen. Nou ja, dat kwam me nu goed van pas. Alleen ging het niet helemaal volgens plan, hij duikelde voorover. Ik probeerde hem nog tegen te houden, maar dat lukte niet. En dat is de hele waarheid.'

'Hij viel dus in het water.'

'Ja.'

'En u deed niets?'

'Wat had ik moeten doen? Hem naspringen?'

'U had 112 kunnen bellen.'

Karin laat zich uitgeput achterover zakken.

'Nadat hij geprobeerd had me te vermoorden? Ik was in shock, geschrokken, woedend. Sorry, maar dat is geen gemoedsgesteldheid om hulp in te roepen.'

Ze heeft het nu verteld. Naar waarheid. Dit is het verhaal dat zich talloze keren in haar hoofd heeft afgespeeld.

'En vervolgens bent u weggelopen.'

'Ja, terug naar de stad, en daar werd ik onwel, zoals ik al zei. Van het gif dat hij in mijn koffie had gedaan.'

Mollema en Van Dommelen kijken elkaar aan.

‘Weet u zeker dat u in de tussentijd niet op de kade bent geweest?’

Karin verbleekt. Vraagt zich af hoe ze dat kunnen weten.

‘Oké,’ zegt ze uiteindelijk. ‘Ik was erbij toen hij net uit het water was gehaald en in de ambulance ging.’

‘Inderdaad,’ zegt Mollema. ‘Mijn collega was daar ook en zij heeft u herkend. U wist dus dat hij het had overleefd.’

‘Helemaal niet. Ik had geen idee hoe het met hem was.’

‘Goed, mevrouw Koenders. Hebt u nog iets aan uw verklaring toe te voegen?’

‘Nee.’ Rina denkt even na. ‘Of eigenlijk toch wel. Ik hoop dat de politie gaat zoeken naar bewijzen van wat die man op zijn geweten heeft. Ik ben geen psycholoog, maar die Cor Beelen spoort absoluut niet.’

‘Goed. Dat noteren we. Als u verder niets te verklaren heeft, beëindig ik hierbij dit interview,’ zegt Mollema formeel, en schakelt het opnameapparaat uit.

Brigadier Van Dommelen vraagt: ‘Wilt u soms koffie?’

Karin is opeens doodmoe.

‘Graag,’ zegt ze.

Mollema loopt met zijn iPhone de kamer uit. Als hij terugkomt staan er drie bekers dampende koffie op de tafel.

‘De Officier van Justitie van dienst is van mening dat u niet hoeft te blijven, mevrouw Koenders.’

Karin schrikt zich een ongeluk. Had ze gearresteerd en opgesloten kunnen worden?

‘Maar om al te grote reislust uwerzijds tegen te gaan, heb ik opdracht om uw paspoort en/of uw identiteitskaart in bewaring te nemen.’

‘Die heb ik thuis liggen. Maar ik was niet van plan om er vandoor te gaan of zo. Maandag moet ik weer aan het werk.’

Mollema knikt.

Agent Van Dommelen geeft haar een hand. ‘Ik zal u bij uw huis afzetten.’

Tegen tien is Karin op weg naar huis en rijdt Mollema terug naar Zutphen, met Karins identiteitskaart in zijn tas.

Als Karin thuiskomt, laat ze zich zakken op een keukenstoel en leunt voorover met haar ellebogen op de tafel. Wat een ellende. Dan bekijkt ze het stapeltje post dat ’s middags is gekomen. Er is een rouwkaart vanwege het overlijden van Rina Koers.

‘Zo onbegrijpelijk zinloos,’ luidt de tekst. ‘We zullen haar zonnigheid missen.’ Er staan weinig familieleden vermeld. Alleen haar moeder en haar broer Rob. Volgende week vrijdag is de begrafenis op begraafplaats Westgaarde in Amsterdam Osdorp.

2018

Ramon Pirotti had het die dag blijkbaar druk gehad. Pas tijdens de avond na de therapiesessie met Cor Beelen, nadat alle patiënten waren vertrokken, had hij gelegenheid om het voorval rustig te overdenken. Hij luisterde de opname van die middag twee keer kritisch af, en kon tot geen andere conclusie komen: Cor Beelen had hem onder hypnose bekend dat hij dokter Koerkamps dood op zijn geweten had.

In zijn aantekeningen las ik: ‘Als ik de opmerkingen over zijn scheikundige vaardigheden combineer met zijn uitlating “Ik moest het doen!”, dan is er geen andere mogelijkheid dan dat hij haar een bepaald gif moet hebben toegediend. Op de dag van het ongeluk was Beelen haar laatste patiënt, dat heb ik in het afsprakenregister nagegaan. Ze moet in haar auto op weg naar huis onwel zijn geworden en tegen een boom zijn gebotst.’

Ramon Pirotti was ervan uit zijn doen. Dit plaatste de dood van zijn collega in een geheel nieuw daglicht. Ik kon uit zijn aantekeningen lezen dat het hem moeite kostte om zijn objectieve professionaliteit te bewaren. Hij schreef openhartig over conclusies die haast onontkoombaar waren. Als Cor Beelen in staat was geweest om zijn therapeute te vergiftigen, dan was het toch ook denkbaar dat hij andere vrouwen in zijn leven iets had aangedaan? Uit het levensverhaal van Cor Beelen bleek dat er in de naaste omgeving van deze man verscheidene vrouwen plotseling waren overleden. Pirotti beluisterde nog die zelfde avond een aantal vorige sessies met Beelen en kwam daarbij het verhaal over een zekere Laura tegen. Hij had er destijds geen bijzondere aandacht aan geschonken, maar met de kennis van nu kreeg de uitlating *'Ze is, ze is... Ik ben opeens zeiknat. Ik moet haar redden, maar ik... Ik moet dit doen.'* een heel andere lading. Was daar ook iets gebeurd?

Een zoekterm in Google: 'Laura', gecombineerd met de naam van de gemeente waar Cor werkte, leverde hem het krantenartikel waarin de verdrinkingsdood van de gemeentesecretaris werd vermeld.

En nog een paar sessies verder terug, was het gesprek gegaan over de dood van zijn moeder. Dementerend, plotseling overleden. Maar Cors reactie, onder hypnose, vond hij veelzeggend: *'Ik voel ..., ja ..., gerechtigheid.'*

Hij kon niet om de gedachte heen dat zijn patiënt wel eens een onmens zou kunnen zijn. Alleen spoorde dit beeld absoluut niet met de vriendelijke, attente en muzikale man die in de fauteuil tegenover hem in zijn spreekkamer had gezeten. Hij vond het een ongerijmdheid. Moest hij nu verder gaan zoeken in de diepten van Beelens psyche? Hij was immers psychiater, met een zekere reputatie op het gebied van persoonlijkheidsstoornissen. Dit alles stelde hem voor een paar lastige dilemma's, zo schreef hij. Zijn eerste impuls was geweest: aangifte doen bij de politie van de moord op Lies Groot Koerkamp. Maar lag het wel zo simpel?

Om te beginnen was het de vraag hoe serieus je uitspraken moest nemen die onder hypnose waren gedaan. Pirotti wist als geen ander dat de menselijke geest gecompliceerd is en dat graven in iemands onbewuste, wat je toch doet met hypnose, niet per se de waarheid of de werkelijkheid hoeft op te leveren. Persoonlijk was hij ervan overtuigd dat Cor Beelen een authentieke herinnering had weergegeven, te meer omdat zich die merkwaardige fysieke mutatie van zijn gezicht had voorgedaan. De verdenking paste ook binnen het psychische beeld van een patiënt met angst voor dominante vrouwen. Het was mogelijk dat hij zich tegen zijn therapeute had gekeerd. Had zij wellicht laten doorschemeren dat zij hem verdacht van een misdaad? Dat had hem er zomaar toe kunnen brengen om haar...

Maar Cors uitspraken onder hypnose zouden, zelfs nu ze op een geluidsdrager waren vastgelegd, in een rechtszaak nooit als bewijs kunnen dienen. Hij belde hierover met een collega-psychiater van het Amsterdamse UMC, die het in dit opzicht volledig met hem eens bleek te zijn.

Ten tweede was er zijn medische beroepsgeheim. Een cliënt die therapie volgt moet ervan kunnen uitgaan dat alles wat hij zegt bij zijn therapeut absoluut vertrouwelijk is. Maar als er sprake is van een misdaad, dan kan dit een lastig punt worden. Want heeft ook een psychiater, net als een gewone burger niet de plicht om ernstige misdaden die hem bekend zijn bij de politie te melden?

En ten derde: als zijn vermoeden juist was, liep hij dan zelf ook gevaar? Volgens zijn aantekeningen was de vraag stellen tegelijk ook haar beantwoorden. Hij was geen vrouw. Niet dus!

Ik las in zijn aantekeningen dat hij besloten had dat er, zowel vanwege de onzekerheid over de feiten als vanwege zijn beroepsgeheim, geen sprake kon zijn van melding bij de politie.

In de therapiesessies die volgden zat Pirotti met een dubbel gevoel. Enerzijds had hij als arts de plicht te achterhalen wat zijn patiënt mankeerde en hem zo mogelijk te genezen. Maar

anderzijds dreigden er feiten boven tafel te komen die zijn patiënt bestempelde als, het woord moest er maar uit, als moordenaar. Een psychopathische moordenaar.

In de eerstvolgende sessie zat Cor Beelen weer tegenover hem. Een aardige man, intelligent, ontspannen. Geen spoor van mogelijk psychopathie. Oké, hij leed aan depressies en hoorde zo nu en dan stemmen in zijn hoofd. Maar dat waren ziektebeelden die psychiaters vrijwel dagelijks in hun spreekkamer kregen.

Terwijl Ramon met zijn patiënt sprak vroeg hij zich af welke processen zich in die hersenen afspeelden. Hoe werkten die uit in zijn gedrag? Uit het dossier begreep ik dat Pirotti er op dat moment nog weinig vat op had. Daarom besloot hij de man zo objectief mogelijk te benaderen. Want voor hetzelfde geld had Cor Beelen onder hypnose een geheime fantasie onder woorden gebracht die hij koesterde, maar die nooit werkelijkheid zal worden.

Pirotti deed nog een aantal hypnosessies. Daarin zinspeelde hij voorzichtig op de moeder van Cor en haar dood, en ook op het verkeersongeluk van zijn zus Liesbeth. Maar Cor Beelen reageerde er nauwelijks op. In de trances bleef hij vooral teruggaan naar zijn vroege jeugd waarin deze vrouwen zo'n grote rol hadden gespeeld.

Voor Pirotti was dit reden, zo schreef hij, om zijn verdenking te nuanceren. Te 'parkeren', zelfs. Misschien was Cor het van plan geweest. Misschien had hij met de gedachte gespeeld. Misschien ook berustte alles op toeval. Misschien was hij, Pirotti, er zelf te persoonlijk bij betrokken om een helder, objectief oordeel te kunnen hebben.

In juni vertelde Cor Beelen dat hij binnenkort op advies van zijn zoon een paar weken op vakantie naar Engeland zou gaan. Dit deed Pirotti besluiten om in een volgende sessie, later die maand, Cor rechtstreeks te vragen naar de dood van zijn moeder en zijn zuster. En dan niet onder hypnose.

Augustus 2015

-33-

Het onderzoek duurt lang. Te lang naar de zin van brigadier Mollema. Hij is nu al ruim een week bezig en er is nog geen concreet resultaat. Hij komt net terug van een overleg met inspecteur Pannekoek, waarin ze de zaak Cor Beelen hebben besproken.

Er zijn wel de nodige verdenkingen, maar er is nog geen aanhouding. Samen hebben ze de video-opnames op de Zutphense brug nog eens nauwkeurig bestudeerd, maar de meningen erover zijn verdeeld. Hans Pannekoek is ervan overtuigd dat Cor Beelen is begonnen met het onschuldig aanhalen van Karin Koenders. Een beetje opdringerig, misschien, maar toch.

Karin heeft daarop volgens hem buiten proportie gereageerd door Cor bij de benen te pakken en hem over de railing te gooien.

Mollema brengt daar tegenin dat hij juist ziet dat Cor haar in eerste instantie over de brugleuning wil duwen. Karin heeft daar op een slimme manier op gereageerd, en heeft de rollen omgedraaid. Maar op het laatste moment schrok ze toch terug. Duidelijk is te zien dat zij in paniek naar zijn voeten grijpt, hem probeert tegen te houden, maar hem niet kan houden. Wie is nu de verdachte en wie het slachtoffer?

'Nou ja,' zegt Pannekoek, 'waar gaat het helemaal om?' Het is haast een retorische vraag. 'Bij het incident zijn geen slachtoffers gevallen. Cor heeft zijn duik in de rivier overleefd. En beiden hebben ze aangifte gedaan van een poging tot doodslag.'

Mollema zegt dat Karin daarnaast nog aangifte heeft gedaan van het toedienen van vergif door Cor Beelen tijdens de lunch in het restaurant naast de brug, waardoor ze naar het ziekenhuis moest worden afgevoerd. Zelf heeft hij gesproken met de arts in het Gelre

Ziekenhuis die haar heeft behandeld. Zij verklaarde dat er in Karins bloed geen enkel spoor te vinden was, van welk gif dan ook. Dat Karin 's middags onwel was geworden had volgens haar alles te maken met de stress van die dag.

‘Dus wat hebben we?’ vraagt Pannekoek.

‘Nou, het enige concrete, tastbare bewijs dat we hebben zijn de sporen van het vergif cytisine dat Cor Beelen uit zijn goudenregen heeft gedestilleerd. Dat mag wel als vaststaand worden beschouwd. Maar verder? Wat hij daarmee heeft gedaan, óf hij er iets mee heeft gedaan of dat van plan was, dat is onduidelijk. Verdenkingen en beschuldigingen genoeg dus, maar niets feitelijk aantoonbaars. Er zijn verklaringen van Cors dochter Chantal en zijn zoon Martijn, maar die spreken elkaar ook al tegen. Hij kan zijn vrouw Yvonne hebben vergiftigd. Hij kan zijn moeder hebben vermoord. Hij kan zijn zuster Liesbeth hebben vermoord. Hij kan twintig jaar geleden zijn ambtelijke chef Laura van der Marel hebben vermoord. Kán. Ik word er een beetje opstandig van.’

‘Je zou Beelen kunnen ophalen en ondervragen over dat gif, lijkt me.’

‘Dan zegt hij waarschijnlijk dat hij alleen maar hobbyt in chemie of zoiets.’

‘En in combinatie met het overlijden van zijn vrouw?’

‘Tja, ik heb daar geen enkel bewijs voor, afgezien van de verklaring van die Engelse schouwarts. Maar die heeft ook vastgesteld dat de doodsoorzaak een spontane hartstilstand was. Nee, Hans, als ik hem daarvoor laat komen, dan is hij gewaarschuwd dat we iets op het spoor zijn en kan hij het hele oeuvre aan smoezen gaan verzinnen. Ik denk dat we beter nog even kunnen wachten, tot we meer in handen hebben.’

Intussen zit Nathalie Özer aan de andere kant van het land in de directiekamer van het verpleeghuis waar ooit Cors moeder werd verpleegd. Het is gevestigd in het voormalige Grootseminarium in Warmond en Nathalie heeft er bijna twee uur voor moeten rijden. Tegenover haar zit de directeur, een behoorlijk nerveuze Albert van Duyvenvoorde. Hij is een knappe, donkere kerel van halverwege de dertig, gekleed in een vlotte spijkerbroek en een duur uitziend overhemd met opgerolde mouwen. Nathalie heeft een afspraak gemaakt en erbij gezegd waar ze voor komt.

‘Wilt u koffie?’ vraagt hij.

‘Graag een kop thee als dat kan.’

‘Maar natuurlijk.’ Hij pakt zijn mobiele telefoon en vraagt om een koffie en een thee.

‘Goed, mevrouw, eh...’

‘Özer.’

‘Mevrouw Özer, u vraagt naar een kwestie... Ik zal open kaart met u spelen. Die kwestie dateert van ruim voordat ik hier directeur werd.’

‘Voor de goede orde,’ zegt Nathalie, ‘we hebben het over het overlijden van mevrouw Beelen in 2007, acht jaar geleden.’

‘Inderdaad. Mijn voorganger, Jan Helmus was toen directeur. Ik ben hier pas drie jaar.’

‘En toch weet u ervan, ondanks dat mevrouw Beelen vijf jaar voor uw aantreden overleed.’

‘Ja. En ik zal u vertellen hoe dat kan. Toen ik hier in 2012 het stokje overnam, heerste er, hoe zal ik het zeggen, geen prettige sfeer. Ik merkte al snel dat medewerkers niet open waren, niet durfden te zeggen wat ze wilden. Ik wil niet oordelen over mijn voorganger, maar ik constateer het gewoon. Het heeft me twee jaar gekost om een meer open cultuur te krijgen. Door zelf open te zijn, gesprekken te voeren, te reageren op klachten en feedback.’

‘En?’

‘Bij de functieoverdracht kreeg ik een paar lastige dossiers op mijn bureau, vooral personele kwesties. En in een lade van mijn bureau vond ik een gesloten envelop. “Vertrouwelijk! Alleen te openen door de directeur.” Dat stond erop. Hij was verzegeld met dubbel plakband en een handtekening met viltstift daar overheen.’

‘En in die envelop zat iets dat op mevrouw Beelen betrekking had.’ Meer een constatering dan een vraag.

‘Ik heb haar pas na anderhalf jaar geopend. Al die tijd lag zij in mijn lade. Want ik vreesde een lijk in de kast – vergeef me de uitdrukking. Eigenlijk had ik dat veel eerder moeten doen, met een getuige erbij. Maar ik heb de envelop op zeker moment mee naar huis genomen en haar thuis opengemaakt. Ik wist niet wat ik zag.’

‘Vertel het maar, meneer Van Duyvenvoorde.’

‘Maar u bent van de politie. Waar gaat dit toe leiden?’ Er verschijnen zweetdruppeltjes op zijn voorhoofd.

‘Dat ligt eraan waarover het gaat.’

‘In de envelop zat een document waarin stond dat er iets niet in de haak was met de dood van mevrouw Beelen. De vrouw was zwaar dement, ze herkende niemand meer, maar lichamenlijk was ze er niet slecht aan toe. Toch was ze op een morgen opeens dood. Onze verpleeghuisarts vertrouwde het niet en constateerde na onderzoek dat haar dood het gevolg was van een zeer ernstige hypoglykemie, een suikerhypo in gewone mensentaal. Hij veronderstelde dat er een fout was gemaakt door een personeelslid. U moet bedenken dat er in die periode grote ophef in de media was over Lucia de B., die in ziekenhuizen en verpleeghuizen een groot aantal moorden gepleegd zou hebben. Later, ik meen in 2010, is zij volledig vrijgesproken. Nou ja, om kort te gaan, de arts en de toenmalige directeur hebben besloten het voorval te verzwijgen. De arts gaf een verklaring van een natuurlijke dood af.’

Van Duyvenvoorde zuchtte diep.

‘Door dat document in die envelop werd ik opgezadeld met de keuze om te zwijgen, net als mijn voorganger, of de zaak openbaar te maken, met alle publicitaire gevolgen van dien. Dat zou de reputatie van ons tehuis ernstig schaden.’

‘En de arts?’

‘Hij was een gepensioneerde huisarts. Hij is in 2013 overleden.’

Nathalie Özer zit een tijdje zwijgend tegenover hem.

‘Hebt u zelf geen onderzoek naar haar dood gedaan of laten doen?’

‘Ik maakte de enveloppe pas begin vorig jaar open. Op dat moment had onderzoek geen enkele zin meer. Naar mijn oordeel, tenminste.’

Nathalie pakt een laptop uit haar tas en begint vliegensvlug aantekeningen te typen.

‘U begrijpt, meneer Duyvenvoorde, dat ik dit als opsporingsambtenaar niet kan negeren. Hebt u het document bewaard?’

‘Nadat u belde heb ik besloten om nu volledige openheid te geven. Het zal wel de nodige gevolgen voor het tehuis en voor mij. Maar, ja, ik heb het document bewaard.’ Hij duikt naar de onderste lade in zijn bureau.

‘Het document en de envelop. Hier hebt u ze.’

‘Dank u wel. Meneer Van Duyvenvoorde. Zijn er momenteel nog mensen in dienst die destijds ook hier werkten, die ik eventueel kan spreken?’

‘Mevrouw Van Rij is een van de weinigen.’

Hij belt opnieuw met zijn mobiel, waarop een oudere vrouw verschijnt. Ze draagt het uniform van een verpleegkundige.

‘U bent mevrouw Van Rij?’

‘Iedereen noemt mij Trees, mevrouw. Doet u dat ook maar.’

‘Goed, Trees. Ik doe onderzoek naar het overlijden van een zekere mevrouw Beelen in mei 2007. Dat is ruim acht jaar geleden. Ik hoop dat u zich die tijd nog kunt herinneren. Kende u mevrouw Beelen?’

‘Of ik haar kende? Natuurlijk. Iedereen in het dorp kende haar, de vrouw van de oude hoofdmeester!’

‘En u hebt haar hier verpleegd?’

‘Nou, dat was nog in het andere gebouw. Maar ik heb haar verpleegd, ja. Ze was helemaal de weg kwijt. Zonde toch, van zo’n mooie vrouw.’

‘Herinnert u zich haar overlijden?’

‘Ik loop wel tegen de zestig, maar mijn geheugen is nog prima, hoor. Ik heb haar zelf gevonden, op een morgen toen ik haar ontbijt en medicijnen kwam brengen. Ze lag in bed, op haar rug, alsof, ja alsof ze al was afgelegd, zal ik maar zeggen. Ik zag meteen: die leeft niet meer. Ik was toen natuurlijk jonger, maar ik had toch al zo’n dertig jaar ervaring. Dan zie je een hoop doden in een verpleeghuis.’

‘Dat geloof ik graag. U zegt: alsof ze al was afgelegd. Wat bedoelt u daar precies mee?’

‘Nou, ze lag op haar rug, haar ogen dicht, haar armen onder de deken. Ze moet rustig zijn heengegaan. Enfin, als je dement bent, ik weet niet of je er dan nog veel van merkt als je doodgaat.’

‘Kende u ook de zoon van mevrouw Beelen?’

‘De jonge heer Beelen, jazeker. Cor. Die kon mooi pianospelen, dat deed hij hier met Kerst en andere hoogtijdagen. Een lieve jongen.’

‘Kwam hij vaak bij zijn moeder op bezoek?’

Trees moest even nadenken.

‘Nou u het zegt, eigenlijk niet, nee. Nou ja, het is lang geleden. Maar ik zou zeggen hooguit eens in de maand. Nee, dan de oude heer Beelen, haar man. Die zat hier bijna dagelijks. Ze hadden ook een dochter, maar die zag ik hier vrijwel nooit, terwijl die volgens mij veel dichterbij woonde. Maar ja, die was tandarts, dus die zal het wel druk hebben gehad.’

‘En kunt u zich herinneren of Cor Beelen, haar zoon dus, kort voor haar overlijden nog is geweest?’

Trees van Rij kneep haar ogen half dicht terwijl ze nadacht.

‘Ik durf het niet met zekerheid te zeggen, het is al zo lang geleden. Maar ik geloof dat hij juist de vorige avond nog was geweest. Ja, nu weet ik het weer. Want ik heb nog gedacht: fijn dat hij haar zo vlak voor haar overlijden nog heeft kunnen spreken.’

Terwijl Nathalie na het verhoor in een plaatselijk restaurantje een broodje zit te eten, gaat haar mobiele telefoon.

‘Nathalie? Mollema hier. We hebben waarschijnlijk een doorbraak. De Engelse politie heeft die mysterieuze Jack weten op te sporen en die heeft een verbazingwekkende verklaring afgelegd.’

-34-

De nieuwe week kon niet beroerder beginnen.

Cor heeft opnieuw vrijwel niet geslapen. Telkens als hij even wegdommelde droomde hij van hoge rotsen waar hij vanaf tuimelde. Vallen. Hij zag het gezicht van Rina, de armen van Karin, een val, een diepe val en werd dan weer wakker. Maar als hij daarna zijn ogen sloot, zag hij niet de rotskust in Yorkshire, maar de boogbrug in Zutphen.

Hij herinnert zich niets vanaf het moment dat hij op de brugleuning balanceerde, maar des te meer van het moment dat hij in het ziekenhuis ontwaakte. Zijn eerste gedachte was: waarom ben ik in godsnaam terug? Hij voelde de pijn op zijn borst van de hartmassage, het infuus op de rug van zijn hand en de draden en slangetjes waarmee hij aan apparaten was verbonden. Hij had vage gedachten aan een onmetelijke vernedering op die brug. Waarom mocht hij niet blijven in de gelukzalige onwetendheid van bewusteloosheid? Van de dood? Meer dan ooit had hij er op dat moment naar verlangd om niet verder te hoeven in zijn mislukte leven vol mysteries, inwendige stemmen en zoekgeraakte tijdspannen, periodes die er wel waren maar

waarvan hij zich niets kon herinneren. Een leven waarin hij niet kon zijn wie hij werkelijk was, nou ja, hoogstens op de momenten dat hij muziek maakte. Een leven waarin hij zelf niet wist wie of wat hij was, een leven van jarenlange psychiatrische hulp in het diepste geheim. Op dat moment, toen hij uit zijn bewusteloosheid ontwaakte, had hij zijn besluit genomen. Wraak, en genoegdoening. En daarna: vergetelheid.

Op deze maandagochtend ligt hij bij te komen van de mislukte nacht, in het tweepersoons bed waar hij al meer dan een jaar in zijn eentje in slaapt. Het is een opluchting dat de nacht voorbij is en hij voelt zich hondsberoerd. De zweertjes op zijn geslacht zijn pijnlijk, zijn mondholte doet pijn, zijn ogen schrijnen. Over een paar uur heeft hij een afspraak in het ziekenhuis. Steunend komt hij overeind en even later zit hij met een mok hete, sterke koffie en twee Paracetamollen aan de tafel in de huiskamer. De koffie doet zeer in zijn mond.

Na een uitvoerig onderzoek van allebei zijn ogen gaat de oogarts weer achter zijn bureau zitten en zegt: 'Ik vrees dat ik weinig voor u kan doen, meneer Beelen.' Hij maakt een wat moedeloos gebaar met zijn handen.

'Zoals u weet lijdt u aan de ziekte van Behçet. Dat is een auto-immuunziekte die kleinere en grotere ontstekingen kan veroorzaken. Die kunnen zich in principe in het hele lichaam voordoen, ook in of achter de ogen. Dit komt bij deze ziekte zelfs relatief vaak voor en is ook bij u het geval. Maar het is geen oogziekte in de eigenlijke betekenis. De oorzaak ligt elders. De ontstekingen hadden ook in uw gewrichten of in uw darmen kunnen voorkomen. Of zelfs in uw hart of hersenen.'

Cor schrikt. Gewrichten? Hart? Hersenen? Van die vorige dokter had hij niet begrepen dat het zo ernstig kon zijn.

'Maar kunt u dan geen medicijnen geven? Ik heb er behoorlijk last van.'

'Zeker, ik kan de symptomen bestrijden, de pijn verlichten. Ik zal u oogdruppels en een zalfje voorschrijven. Maar mijn collega reumatoloog, die u naar mij heeft verwezen, is toch de aangewezen arts om uw ziekte te bestrijden. Ik neem aan dat u van hem medicatie heeft gekregen?'

'Ja, ik heb prednison.'

'Wel, daarmee moeten ook de ontstekingen in uw ogen snel minder worden of verdwijnen. Het spijt me.'

Teleurgesteld neemt Cor afscheid.

Eenmaal thuis zakt hij moedeloos neer op de bank. De dag ligt nog voor hem. Maar hij wordt overvallen door een vlaag van paniek. Zijn ziekte is dus ernstiger dan hij dacht en dan de reumatoloog had laten doorschemeren. In principe kan hij elk ogenblik nieuwe ontstekingen krijgen. Gewrichten, zei de oogarts. Hij kijkt naar zijn handen. De laatste weken meent hij inderdaad iets te voelen in zijn vingers. Niet echt pijnlijk, maar een licht, zeurend gevoel. Het zal toch niet waar zijn? Wat zou hij moeten zonder piano te kunnen spelen? Met een dreun valt de depressie over hem.

Hij moet naar het stadhuis. Vanmiddag heeft hij een afspraak met zijn chef waarbij hij zijn vertrek gaat meedelen. Dan moet hij in vorm zijn. In het medicijnkastje liggen nog kalmeringspillen. Waarschijnlijk zijn ze al over de uiterste gebruiksdatum heen, maar dat kan hem niet schelen.

Op het moment dat hij opstaat om naar de badkamer te gaan stopt er een donderbruine bestelauto van de pakjesdienst UPS voor de deur en gaat de bel. Even is hij in verwarring, maar dan fleurt hij op. Wat is het Internet toch een mooie uitvinding. Je kunt er werkelijk alles kopen wat denkbaar is en het wordt netjes thuisbezorgd. Hij heeft de bestelling ruim een week geleden gedaan op de avond na zijn woedende vertrek uit het politiebureau, via een obscure website.

Het pakje dat de jongeman aflevert heeft een nauwelijks te traceren afzendadres, een antwoordnummer in een of ander Oost-Europees land. Waarschijnlijk is het vals. De inhoud van het pakje was bepaald niet goedkoop, pure afzetterij eigenlijk. Maar hij heeft toch betaald, ondanks het risico dat hij liep om zijn geld nooit terug te zien. Hij maakt het pakje open en tot zijn blijdschap zit er een flacon met vloeistof in, zo groot als een drinkwaterflesje. Hij ruikt eraan. Het etiket vermeldt de inhoud: CONINE, N-methylconiïne, conhydrine, pseudoconhydrine en γ -coniceïne. Als er nu ook echt in zit wat erop staat... Cors oog valt op het tafeltje naast de bank, waarop het boek 'Dialogen' van Plato ligt, waar de Griekse filosoof Socrates zo'n centrale rol in speelt. Hij heeft intussen het laatste deel van het boek gelezen en weet hoe het uiteindelijk met Socrates is afgelopen. Cor glimlacht en vergeet van opwindning dat hij van plan was om kalmeringspillen in te nemen.

Het gesprek met zijn chef is niet gemakkelijk. Hij vraagt eerst naar Cors val van de IJsselbrug, enigszins beschroomd, en krijgt daarop een spaarzaam antwoord. Dan noemt Cor de reden waarvoor hij is gekomen. Zijn chef is verbijsterd dat hij na een dienstverband van bijna dertig jaar de gemeente gaat verlaten. Cor zegt dat hij zijn leven totaal wil veranderen. Na de dood van zijn vrouw. En na wat er nu weer is gebeurd, dat hij bijna dood was. Iedereen weet het intussen, maar merkwaardig genoeg praat bijna niemand er met hem over. Daarin past ook een nieuwe baan. Ze praten nog wat door, maar veel valt er niet meer te zeggen. Cor vraagt om een opzegtermijn van twee in plaats van drie maanden. De chef haalt zijn schouders op.

'Het zij zo. We zullen je missen.' Dat is het slotwoord van zijn chef.

Terwijl hij naar huis fietst, denkt hij dat hopelijk meer mensen hem zullen missen.

Maar voor het zover is, heeft hij nog een missie. Genoegdoening. Hij denkt aan de IJsselbrug en wat daar is gebeurd. Het kan niet anders dan dat daarop iets moet volgen. Hij moet erover nadenken. Dan knikt hij, tevreden over een genomen besluit.

-35-

'Hoe ver staan we nu met ons vooronderzoek?' vraagt brigadier Mollema. Ze zitten naast elkaar aan een vergadertafel op Mollema's kamer. Hij maakt een vermoeide indruk, in tegenstelling tot Nathalie Özer, die er fris en monter uitziet in haar spijkerbroek en T-shirt met lange mouwen, haar *look* sinds ze haar uniform heeft verwisseld voor burgerkleding.

'We moeten langzamerhand wel met iets komen, wil inspecteur Pannekoek de tijd en menskracht beschikbaar blijven stellen.'

Nathalie klapt haar laptop open en zoekt het document dat zij de vorige dag heeft gemaakt. Ze heeft het direct na afloop van haar gesprekken in het verpleeghuis geschreven.

'We hebben al heel wat, Joop. Om te beginnen: ik heb gesproken met de directeur van het verpleeghuis waar de moeder van Cor Beelen in mei 2007 is gestorven. De directeur vertelde dat de doodsoorzaak een te grote dosis insuline was. De toenmalige verpleeghuisarts heeft dit wel ontdekt, maar heeft in overleg met de toenmalige directeur besloten het voorval geheim te houden. In verband met de reputatie van het huis. De betreffende arts, die al ruim gepensioneerd was, leeft niet meer. De directeur van destijds is voor een nieuwe baan naar Zwitserland vertrokken. Die zou dus mogelijk te achterhalen zijn. Verder heb ik gesproken met een personeelslid dat in 2007 ook al in het huis werkte, een zekere Trees van Rij. Zij wist zich nog te herinneren dat Cor Beelen de avond voor haar overlijden bij zijn moeder op bezoek was.' Ze kijkt Mollema triomfantelijk aan. 'Hij kan het dus gedaan hebben.'

'Wonderlijk dat ze dat nu nog weet,' bromt hij. 'Maar dat is nog geen bewijs nog dat hij haar die injectie heeft gegeven, toch?'

‘Inderdaad. Maar het lijkt me het uitzoeken waard, al is er intussen acht jaar verstreken.’

‘Hoe had hij eventueel aan insuline kunnen komen?’

‘Dat heb ik nagevraagd. Zijn moeder had diabetes en gebruikte insuline. Het spul was dus voorhanden.’

‘Nou ja, voorhanden, hij had ervoor moeten inbreken in de medicijnkast van het tehuis. Tenzij ze nog een voorraadje in haar eigen huis had. Heeft die directeur daar niets over gezegd?’

‘Nee.’

‘Enfin, goed werk, Nathalie.’ Mollema fleurt op. ‘Oké. En waar heb je je verder op gestort?’

‘Dan de mysterieuze dood van de vorige gemeentesecretaris van het dorp waar Cor Beelen werkte, een zekere Laura van der Marel. Zij was zijn hoogste chef. Ik heb het dossier opgevraagd. Verschillende ambtenaren op het gemeentehuis hebben verklaard dat Beelen en zij elkaar niet konden luchten of zien. Van der Marel is in 1997 verdronken in de Berkel, en dat is nog veel langer geleden, achttien jaar. Er waren geen aanknopingspunten. Uiteindelijk ging men maar uit van een tragisch ongeval op het smalle en beijzelde pad langs het water. Geslipt, in het water gevallen, door de kou bevangen en verdronken. Er waren geen directe getuigen van het voorval. Ze is gevonden door een jongen van vijftien. Die heeft verklaard dat hij verderop langs het pad, vlakbij de brug, iemand heeft zien lopen. Een man van een jaar of dertig. In zijn verklaring staat dat hij hem niet heeft herkend, omdat hij hem op zijn fiets van inhaalde. Het pad was inderdaad spekglad. De man liep diep in zijn jas gedoken. In zijn haast om een telefoon te vinden om hulp te vragen heeft de jongen hem niet aangesproken. Ze hadden toen nog geen mobieltjes, moet je bedenken.’

‘Die man kon dus Cor Beelen zijn geweest.’

‘Ja. Maar dat is wel een beetje speculatief. Er wandelen meer mannen regelmatig langs de Berkel.’

‘Nou, wacht even. Als die jongen de onbekende man misschien – hoeveel? – tweehonderd meter voorbij de plek van het ongeval zag lopen, dan moet die daar net langs zijn gekomen. Hoe lang doe je over tweehonderd meter? Drie minuten of zo? Dan moet die man óf Laura op haar fiets zijn tegemoetgekomen vlak voordat ze viel, of hij moet langs de plek van het ongeval zijn gekomen en zijn doorgelopen.’

Nathalie knikt langzaam. ‘Of hij was de dader.’

‘Ja. Dat zijn de mogelijkheden.’

‘Zal ik die getuige proberen te achterhalen? Misschien herinnert hij zich nog iets meer.’

‘Doe dat maar, ja. Goed. Wie had je nog meer op de korrel?’

‘De derde mysterieuze dode. Cor Beelens zus, Liesbeth Beelen. Zij is drie jaar geleden om het leven gekomen bij een aanrijding. Ze reed op de fiets over een tamelijk stille weg en is door een auto geschept. De bestuurder is doorgereden. Ze was op slag dood. Het dossier vermeldt dat de bestuurder erg hard moet hebben gereden. Er waren geen remsporen vóór de aanrijding, wel erna. Verder waren er nauwelijks aanknopingspunten. De collega’s hebben een buurtonderzoek gedaan dat niets heeft opgeleverd. Later zijn er ook ter plaatse nog weggebruikers aangehouden die daar op het tijdstip van het ongeval regelmatig langskomen, om te vragen of ze zich iets konden herinneren. Ook dat leverde niets op. Onderzoek van lakresten op haar fiets gaven aan dat het een courante auto moet zijn geweest, maar er was geen traceerbaar spoor naar een specifiek merk.’

‘Welke kleur had die lak?’

‘Even kijken, wit.’

‘Volgens mij heeft Cor Beelen een witte auto. Ga er nog maar eens achteraan.’

‘Dat zal ik doen, als hij tenminste die auto toen ook al had.’ Ze klapt haar laptop dicht. ‘Maar nu jij, Joop. Wat ben je te weten gekomen over het ongeluk van Rina Koers in Engeland?’

Mollema veert op.

‘Ja, ja,’ zegt hij, ‘dat is me wat. Ik werd opgebeld door een zekere John Corrigan, brigadier van de Durham Regional Police Service. Ik heb hem in mijn beste Engels te woord gestaan.

Hij zei dat de Engelse politie de val van mevrouw Koers heeft behandeld als een vermoedelijke misdaad, of mogelijke zelfmoord. Want niemand valt volgens hem zomaar spontaan van een hoge rots in zee, anderhalve meter naast het wandelpad. De verdenking van de politie ging vooral uit naar een man, een zekere Jack, die bij het gezelschap van Cor Beelen, Karin Koenders en Rina Koers hoorde. Rina had hem opgepikt tijdens een wandeling door de Yorkshire Moors. Hij was een onduidelijke figuur, ze wisten haast niets van hem. Zelfs geen achternaam. Alleen dat hij in een dure Chevrolet Camaro rijdt en iets met huizen doet. Direct na het voorval is hij hem gesmeerd. Dat vond de politie natuurlijk verdacht. Het heeft meer dan twee weken geduurd, maar uiteindelijk heeft de politie hem kunnen opsporen. Jack bleek een valse naam te zijn. In het echt heet hij Walter Banks. Hij is directeur van Banks & Co, een groot bouwbedrijf in Leeds.'

'En?'

'Eerst ontkende hij alles, maar een vogelwachter die in de buurt van het voorval was, heeft hem herkend. Uiteindelijk gaf hij toe dat hij erbij was toen Rina in de diepte verdween. Maar nu komt het: hij beweert dat hij heeft gezien dat Cor Beelen haar duwde.'

'Jeetje!'

'Ja. Hij verklaarde dat ze ruzie hadden, geen idee waarover, want hij kan geen Nederlands verstaan. En opeens gaf Cor haar een duw. Toen liep hij door. Rina viel ongelukkig, vanwege de onverwachte duw, rolde over de schuine grasrand van de rots in de richting van de afgrond en gleed langzaam naar beneden. Cor is terug komen lopen om te proberen haar te redden, maar dat lukte niet.'

De informatie moest even tot Nathalie doordringen.

'Maar waarom heeft hij dat niet meteen aan de politie verteld?'

'Ja, dat is de vraag. Walter Banks verklaarde geen zin te hebben in gedoe, zei brigadier Corrigan. Hij heeft gedacht: laten die Nederlanders dat maar mooi onder elkaar uitzoeken. Ik maak dat ik weg ben.'

'En wat gaat er nu gebeuren?'

'Tja, het ligt nogal ingewikkeld. De Engelse politie heeft met Banks een getuige van een vermoedelijk misdrijf, dat volgens hem door een Nederlander is gepleegd. Walter Banks is niet gearresteerd omdat hem weinig ten laste kon worden gelegd, behalve het feit dat hij cruciale informatie heeft achtergehouden. Corrigan zei dat die Banks een gladde jongen is. En het is natuurlijk altijd nog mogelijk dat hij het zelf heeft gedaan en daar nu iemand anders van beschuldigt. Maar of dat genoeg is voor een zaak? Cor Beelen is inmiddels terug in Nederland en dat maakt het er administratief niet eenvoudiger op. Ze overwogen om de Nederlandse justitie te vragen om Cor Beelen als getuige te kunnen horen. En misschien zelfs als vermoedelijke dader.'

Nathalie komt overeind.

'We hebben langzamerhand wel genoeg om Cor Beelen op te halen en te ondervragen, vind je ook niet? Tenslotte hebben we ook nog de verdachte dood van zijn vrouw, vorig jaar.'

'Ja, het moment van zijn arrestatie komt snel dichterbij. Beelen heeft op dit moment nog geen idee dat het net zich om hem heen sluit. En nu, met die verklaring van Banks ... Ik zal het Pannekoek voorleggen.'

Nathalie zegt: 'Ik heb gehoord dat het lichaam van Rina Koers door de Engelse justitie is vrijgegeven. Daar had ik Karin Koenders over gemaaild. Ze mailde me gisteren terug dat Rina komende vrijdag wordt begraven.'

2018

Het geval Beelen fascineerde me in hoge mate. Natuurlijk had ik op de laatste bladzijde van Ramons aantekeningen kunnen kijken om te weten te komen hoe het af zou lopen, maar dat

deed ik niet. Ik wilde alles meebeleven alsof ik er zelf bij was geweest. In plaats daarvan ging ik nog een keer bij Pirotti op bezoek om hem te vragen of ik de geluidsopnames van de therapiesessies zou mogen lenen. Het werd weer een plezierig samenzijn. Ramon vroeg hoe het stond met mijn promotieonderzoek. Ik kon hem niet veel meer vertellen dan dat ik een onderwerp had – een nieuwe hypothese over persoonlijkheidsstoringen – en een begeleider, maar dat ik nog materiaal aan het verzamelen was.

Wat betreft het lenen van de geluidsopnames aarzelde Ramon.

‘Ik vrees dat ik je de opnames van mijn hypnosessies niet kan geven,’ zei hij uiteindelijk.

‘Die zijn te privé. Maar de opnames van mijn laatste sessie met deze patiënt, die mag je wel lenen. Daar komt geen hypnose in voor.’

Ik verdacht Ramon ervan dat hij zelfs mij niet wilde inwijden in de hypnosetechnieken die hij gebruikte. Maar ik was blij met het materiaal dat ik wel meekreeg. Eenmaal thuis beluisterde ik met rode oren de opname en stond perplex van zijn aanpak.

Intussen naderde ik het einde van Pirotti’s aantekeningen. Hij schreef dat hij voor het eerst van zijn leven tegen een therapiesessie opzag. Hij had extra tijd in zijn agenda vrijgemaakt voor Cor Beelen en verwachtte die tijd ook nodig te hebben.

Pirotti had zich grondig op de therapiesessie van die dinsdagmiddag in augustus voorbereid. De namen en situaties die hij ter sprake wilde brengen had hij paraat. Hij was van plan om Cor Beelen keihard met zichzelf te confronteren. Want hij was er vrijwel zeker van dat zijn patiënt de dood van een aantal vrouwen op zijn geweten had, waaronder die van zijn collega Lies Groot Koerkamp. En hij vroeg zich langzamerhand af of zijn patiënt zich wel bewust was van wat hij deed als hij dominante vrouwen in zijn omgeving van het leven beroofde. Tegelijkertijd worstelde hij nog steeds met zijn geheimhoudingsplicht. Woog het belang van de privacy van een patiënt op tegen het belang van de samenleving en van zijn mogelijke slachtoffers?

‘Hoor je de laatste tijd stemmen in je hoofd?’ was zijn openingsvraag aan Cor.

‘Regelmatig,’ luidde het antwoord.

‘Wanneer was het voor het laatst?’

Cor moest nadenken.

‘Een week of twee geleden, in Engeland.’

‘Wat zeiden die stemmen?’

‘Hetzelfde als altijd. Dat ik niks voorstel, dat ik een nul ben, dat ik me meer moet laten gelden, dat soort praat.’

‘Kun je iets specifiekere zijn over wat ze zeiden?’

Cor dacht opnieuw na.

‘Dat weet ik niet, ik kan het me niet herinneren.’

‘Geven de stemmen je ook opdrachten? Om iets te doen? Of om iemand iets aan te doen?’

‘Hoe bedoel je?’

‘Precies wat ik zeg. Dragen de stemmen je op om iemand iets aan te doen?’

‘Dat weet ik niet.’

‘Weet je wiens stemmen het zijn die je hoort?’

‘Het zijn vaak vrouwenstemmen. Ik weet niet van wie.’

Pirotti wist dat hij loog, want eerder had hij al verklaard dat het vaak de stem van zijn moeder of zijn zuster was.

‘Maar dan komt er daarna opeens een mannenstem. Mijn eigen stem.’

‘Geeft die stem je opdrachten?’

‘...’

‘Oké. Heb je wel eens geprobeerd om met die stemmen in gesprek te gaan?’

‘Wat?’

‘Heb je de stemmen weleens geantwoord, of ze tegengesproken?’

‘Dat kan toch niet?’

‘Jazeker kan dat. Je kunt tegengas geven. Ze van repliek dienen. Tegen de stemmen tekeer gaan, tegen hen schelden desnoods. Je hoeft niet lijdzaam te doen wat ze je wijsmaken!’

Cor keek hem aan alsof hij een dominee hoorde vloeken.

‘Maar ...’

‘Je hebt me verteld dat je goed in scheikunde bent. Klopt dat?’

Een lichte aarzeling. ‘Ja.’

‘En dat je in staat bent om giftige stoffen uit planten te destilleren. Stoffen waarmee iemand kan worden gedood.’

Er verscheen oprechte verbazing op Cors gezicht.

‘Hoe weet u dat?’

‘Ik weet nog veel meer, Cor. Ik weet ook dat gif niet het enige middel is dat je gebruikt om vrouwen die jou domineren uit de weg te ruimen.’

‘...’

Cor was sprakeloos.

Terwijl ik het gesprek afluisterde dacht ik: Ramon gaat ronduit in de aanval. Kan de confrontatie nog directer? Dit had weinig meer met therapie te maken, het leek eerder een kruisverhoor. Ik wist dat Pirotti het met opzet deed, want hij wilde hoe dan ook te weten komen in hoeverre Cor zich van zijn vermeende misdaden bewust was. Ik luisterde er met stijgende opwindning naar, want die vraag – of een dader zich niet bewust kan zijn van wat hij doet – paste naadloos in een van de hypothesen van mijn proefschrift. Die luidt dat er stoornissen van de persoonlijkheid bestaan die leiden tot daden waarvan de persoon in kwestie geen weet heeft.

Toen kwam Cor in verweer.

‘Oké, ik heb gif gemaakt. Maar ik zweer je dat ik dat gif alleen heb gemaakt voor mezelf.

Voor als ik er een eind aan wil maken.’ Een korte stilte. Dan ging hij op zachtere toon verder.

‘Want ik weet wel dat er iets met mij aan de hand is. Dit heb ik nog nooit aan iemand verteld, maar ik vertel het aan u. U bent de dokter. Soms val ik een tijdje weg, dan kom ik weer tot mezelf en weet ik helemaal niets over de tussentijd. Het lijkt wel op die hypnose van u. Ik herinner me dan niet wat ik heb gedaan. Ik weet dat het gebeurt, maar ik kan er niets aan doen.’ Hij zuchtte. ‘Ik zal met mezelf moeten leven, totdat ik er genoeg van heb.’ Toen riep hij: ‘Daarom dat gif. Ik heb het klaar staan.’

Pirotti ging er tot mijn verbazing niet op in. Deze beschrijving, bijna een bekentenis, was toch waar hij op uit was?

‘Volgens mij heb je dokter Groot Koerkamp een dosis gif gegeven, waardoor ze op weg naar huis verongelukt is. Je hebt je eigen psychiater vermoord, Cor. Omdat zij ontdekt had wat de aard van jouw stoornis is!’

Pirotti leek boos. Het kwam te dichtbij, de dood van Lies Groot Koerkamp raakte hem persoonlijk. Ik dacht: dit is niet professioneel, dit moet stoppen.

‘Onzin. Flauwekul!’ riep Cor uit.

‘Welk gif is het? Heb je het ongemerkt in haar koffie gedaan?’ Pirotti sprak nu met zachte stem. Cor Beelen kalmeerde.

‘Cytisine. Maar ik heb het nooit gebruikt.’

‘Dat is een giftige alkaloïde.’

‘Ja.’

‘Ah, dus dat is het.’

‘Het is in water moeilijk op te lossen. Het lost wel op in vetten, dus bijvoorbeeld in koffieroom. Of in een alcoholoplossing. Maar ik zeg je nogmaals, ik wil het alleen voor mezelf gebruiken.’

‘Oké. We pauzeren even.’

Een paar minuten stilte.

‘Je sprak over een zekere Laura,’ zei Pirotti. ‘Wie is zij?’

‘Laura van der Marel? Zij was lang geleden mijn baas bij de gemeente.’

‘Hoe is zij aan haar einde gekomen?’ Pirotti leek nauwelijks meer op zijn woorden te letten.

‘Ze is verdrongen in de Berkel, in de buurt van het gemeentehuis.’

‘Onder hypnose heb je over haar verteld. Je zei dat je opeens zeiknat was. Wat moet ik daaruit opmaken?’

‘Ik heb geen idee wat je bedoelt.’ Cor dacht na. ‘Het is hartstikke lang geleden. Ik weet nog dat ik een natte broek had van de sneeuw die er lag. Wat wilt u eigenlijk suggereren?’

‘Waar lag die sneeuw?’

‘Op het pad langs de Berkel.’

‘Dus daar was je op dat moment.’

‘Op welk moment?’

‘Toen Laura verdrong.’

‘Welnee, toen zat ik te werken op het gemeentehuis.’ Het antwoord klonk volstrekt oprecht.

‘Ben je ooit in de Berkel gevallen?’

‘Nee.’

Opnieuw was het een tijdje stil.

‘Waar ben je nu eigenlijk naar aan het vissen?’ vroeg Cor. ‘Tot nu toe doe ik braaf mee aan deze bijeenkomsten, maar er zit een eind aan mijn meegaandheid. Als je beweert dat ik vrouwen om zeep help, dan zit je er goed naast. Dat accepteer ik niet, dan haak ik af.’

‘Goed, goed. De dood van je moeder.’

‘Wat is daarmee?’ Cor klonk nu agressief.

‘Je zei dat haar dood gerechtigheid was.’

‘Heb ik dat gezegd? Nou, daar sta ik dan voor honderd procent achter. Mijn moeder was een zelfingenomen, ijdele, wrede vrouw, die mijn kindertijd heeft vergald met de onmogelijke verwachtingen die ze van mij had. Alleen voor haarzelf, voor de schijn, om naar de mensen toe met mij te kunnen pronken. Op het laatst was ze volkomen dement, maar ik was van allemaal de enige die ze nog herkende. En geloof het of niet, nog steeds kon ik in haar ogen niets goeds doen. Haar dood was voor mij een zegen.’

Ik zette de opname stil en las weer in de aantekeningen van Pirotti. Hij schreef: Ik nam waar dat het gelaat van Cor Beelen nu en dan in een grijns vertrok. In de loop van het gesprek observeerde ik dat dit steeds gebeurde als ik mijn vermoeden over een moord ter sprake had gebracht. Ik acht de kans groot dat hij een of meer vrouwen van het leven heeft beroofd, maar ik ben er vrijwel van overtuigd dat hij zich daar oprecht niets van herinnert.

Ik zette de geluidsopname weer aan en hoorde Cor Beelen abrupt opstaan uit zijn stoel.

‘Ik ben er klaar mee,’ zei hij met een verwrongen stemgeluid. ‘U bent erop uit om mij te beschadigen in plaats van te helpen. Daar besteed ik mijn energie niet langer aan.’

‘Ga nog even zitten,’ zei Pirotti. ‘Ik ben dokter, ik heb een eed afgelegd dat ik het belang van de patiënten centraal zal stellen. Dat geldt zeker ook voor jou, Cor. Ik wil proberen je te genezen.’

‘Weet u dan wat ik mankeer?’

‘Ja, dat weet ik.’ Hij liet een pauze vallen. ‘Wil je dat ik dat met je deel? Volgens mij weet je het zelf ook, alleen laat je die gedachte nog niet toe.’

‘Laat maar horen.’ Cors stem klinkt stoer.

‘Goed. Ik moest diep graven om me een beeld te vormen van wat je mankeert. Voor sommige collega’s, zoals orthopeden, hartspecialisten, oncologen of oorartsen is dat niet zo moeilijk. Zij herkennen een kwaal of een mankement, doen een testje en geven de bijbehorende therapie. Voor mij als psychiater is het een stuk lastiger. In de wereld van de menselijke psyche spelen zich allerlei processen af die niet met röntgenfoto’s of tests zijn vast te leggen.’

‘...’

‘Via onze hypnosesessies heb ik een beeld van je gekregen. Hypnose geeft veel informatie, maar biedt helaas onvoldoende houvast om een diagnose op te baseren. Daarom heb ik je vandaag op een harde manier met jezelf geconfronteerd.’

‘Ik wil graag weten wat er met mij aan de hand is.’ De opwinding uit Cor Beelens stem was verdwenen.

‘Het is geen vrolijk verhaal, Cor.’

‘Ik wil het weten.’

‘Oké. Om te beginnen ben ik er zeker van dat je lijdt aan een vrij zeldzame angststoornis. Gynaecofobie wordt die genoemd, wat zoveel betekent als “angst voor vrouwen”. In de literatuur is daar sowieso al niet veel over bekend, maar jij lijdt bovendien nog aan een specifieke vorm van die stoornis. De angst slaat toe zodra een vrouw jou gaat domineren, de baas over je speelt, jou je waardigheid dreigt te ontnemen. En daar ..., daar reageer je op.’ Het kostte Pirotti hoorbaar moeite om de woorden over zijn lippen te krijgen. Hij wilde het woord ‘moord’ vermijden.

‘Ja?’ Cors stem klonk kleintjes.

‘Daarnaast, het spijt me dat te moeten zeggen, lijdt je aan een vrij ernstige psychiatrische stoornis die op een wonderlijke manier verweven is met deze angststoornis. Je hoort regelmatig stemmen in je hoofd, wat doorgaans duidt op psychotische klachten. Maar jouw beeld past niet in de klassieke psychose. Ik heb er lang over nagedacht, Cor, en er alles over gelezen wat ik kon vinden, maar het patroon en de combinatie van jouw aandoeningen ben ik in de literatuur niet tegengekomen. Het gaat per saldo over bewust en onbewust handelen.’ Hij pauzeerde een ogenblik.

‘Vaak zien wij dat patiënten bij hun handelen gedreven worden door onbewuste drijfveren. Wat ze doen, hun daden zelf, realiseren ze zich heel goed, maar ze zijn zich hun drijfveren niet bewust. Zij weten niet wat hen tot hun daden brengt.

Bij jou lijkt het een soort van omgekeerd te zijn. Ik heb ontdekt dat jij in de realiteit dingen doet, die je op de een of andere manier niet tot je bewuste toelaat. Oftewel: je doet dingen zonder dat je weet dat je ze doet, als in een trance. Alsof ze niet tot je doordringen, alsof je ze ter plekke vergeet.’

Het was heel lang stil in de spreekkamer.

‘Wat bedoelt u met dingen die ik doe?’

‘Ik ben bang dat je, gedreven door de stemmen in je hoofd, je ontdoet van dominante vrouwen die je bedreigen, zonder dat je je het bewust bent.’

Op de geluidsdrager hoorde ik Cor Beelen zuchten en daarna snikken. Een paar minuten lang. Pirotti zweeg. Ik hoorde een snik, waarschijnlijk van Cor Beelen.

‘Ergens wist ik het,’ zei Cor met afgeknepen stem, ‘maar ik wist het toch ook weer niet. Ik vermoed al lang dat ik dingen doe waar ik geen weet van heb. Soms ben ik mezelf kwijt. Heel kort, maar ook wel langer. En dan kan ik daarna niet achterhalen wat er in die tijd is gebeurd.’

‘Dat past in het beeld.’

Toen fluisterde Cor: ‘Ik ben erg ziek, nietwaar?’

Ramon Pirotti kon niet anders dan hem zuchtend gelijk geven.

In de aantekeningen van Ramon Pirotti las ik dat hij na lang wikken en wegen ook een besluit had genomen over de reikwijdte van zijn medische beroepsgeheim. Zijn belangrijkste overweging was dat Cor Beelen mogelijk een gevaar voor anderen zou kunnen zijn. Aan het eind van deze gedenkwaardige therapiesessie deelde hij zijn beslissing aan zijn patiënt mee. ‘Ik zal de politie moeten inlichten, Cor. Dat kan niet anders, al krijgen ze geen details. Die zijn te privé. Ik zal niet tegen hen zeggen dat je vrouwen hebt vermoord, want daar heb ik geen bewijzen voor. Maar wel dat je, met jouw pathologische patroon, naar mijn inschatting een gevaar zou kunnen zijn voor anderen.’

Ik hoorde geen reactie.

Augustus 2015

-36-

‘Ben ik gearresteerd?’ vraagt Cor Beelen. ‘Waarvan word ik beschuldigd?’ Hij zit volkomen kalm aan de tafel in de verhoorkamer met brigadier Mollema en agent Özer tegenover zich. Het was voor hem geen verrassing dat hij op het politiebureau moet komen, want hij veronderstelt dat Ramon Pirotti gisteren meteen na de therapiesessie met de politie heeft gebeld.

‘U bent aangehouden voor verhoor. Wij hebben redenen om aan te nemen dat u strafbare feiten heeft gepleegd. Ik moet u meedelen dat u niet tot antwoorden verplicht bent.’

Om kwart voor acht vanmorgen was er een politieauto voor zijn deur gestopt. Geen anonieme, maar een felgekleurde surveillancewagen met twee geüniformeerde agenten erin. Leuk voor de burens. Hij was net aan zijn ontbijt begonnen na een onrustige nacht waarin hij in zijn dromen opnieuw scènes uit het verleden herbeleefde. De agenten vroegen vriendelijk of hij wilde meekomen naar het politiebureau, maar Cor zag dat een van beiden een stel handboeien paraat hield.

Hij had het verwacht. Gistermiddag, op de terugweg van Pirotti naar huis, was al rijdend de afschuwelijke werkelijkheid pas echt tot hem doorgedrongen. Wat hij alleen maar vermoedde leek werkelijkheid te zijn. Hij, Cor Beelen, had een aan hemzelf onbekend ‘ander leven’, waarin hij dingen deed waar hij zich nauwelijks iets bij kon voorstellen. Thuisgekomen had hij behoefte aan sterkedrank en maakte hij een fles Johnny Walker open. Na twee borrels riep hij zichzelf echter tot de orde. Jezelf verdoven met drank had geen zin. Hij ging achterover op de bank liggen nadenken en na een half uur concludeerde hij dat hij, zonder het zelf te weten, waarschijnlijk een monster was. Er was geen andere uitleg van Pirotti’s woorden mogelijk. Hij gruwde van zichzelf. Maar de conclusie bracht hem aan de andere kant ook een zekere rust, nu hij eindelijk wist hoe het er met hem voor stond. Al heel lang had hij een ongemakkelijk gevoel over zichzelf, waaraan nu een concrete invulling was gegeven. Vanaf nu werd het mogelijk om over de toekomst na te denken. Toekomst?

Hij was naar de babyvleugel gelopen om een aantal *Lieder ohne Worte* van Mendelssohn te spelen. Hij vond het toepasselijke muziek, want voor deze situatie ontbreken inderdaad de woorden. Alleen de schoonheid van de melodieën blijft nog over. Nadat hij was uitgespeeld had hij vrede met zichzelf. Hij sloot de klep van de piano en dacht: blijkbaar is het niet anders. Het zij zo. Zijn plan stond vast en werd er niet door veranderd. Maar anders dan bij vorige gelegenheden zou hij zich deze keer wel bewust zijn van wat hij deed.

‘Meneer Beelen, ‘zegt Mollema, ‘wij willen u spreken over een aantal ernstige verdenkingen die wij tegen u hebben.’ Hij kijkt Cor aan, maar die reageert niet.

‘Het betreft’ – hij kijkt op zijn notitieblok – ‘de dood van Rina Koers in Engeland, ruim drie weken geleden, de dood van uw vrouw, op 17 juli vorig jaar, de dood van uw moeder in 2007, de dood van uw zuster in 2012 en de poging tot moord dan wel doodslag op mevrouw Karin Koenders op vrijdag 25 juli jongstleden. Tenslotte doen wij onderzoek naar de dood van de gemeentesecretaris van de voormalige gemeente Warnsveld, mevrouw Van der Marel in 1997.’

Er daalt een zware vermoeidheid over Cor. Moet dit allemaal? Hier heeft hij geen zin in, hier heeft hij helemaal geen zin in. Ramon Pirotti heeft de agenten tegenover hem al lang ingelicht, ze weten alles al, dus waar zeuren ze nog over? Wat willen ze nog van hem? Zelf weet hij van niets.

Toch besluit hij het spel maar mee te spelen.

‘Waar beschuldigt u me van?’

‘Wij verdenken u ervan dat u op verschillende manieren de hand heeft gehad in de dood van de vrouwen die ik noemde.’ Hij observeert zijn verdachte scherp, maar er valt niets uit diens gezicht of houding op te maken.

‘Laat ik beginnen met mevrouw Rina Koers uit Amsterdam. Op, even zien, 13 juli is zij in North Yorkshire van een rots in zee gevallen met de dood als gevolg. Volgens diverse getuigen was u daarbij aanwezig.’

‘Ja, dat klopt. We waren daar met een groepje aan het wandelen.’

‘Wie waren er nog meer bij?’

‘Karin, Rina dus, ikzelf en een zekere Jack. Karin en Rina heb ik ontmoet in een historische toeristentrein. We bleken elkaar wel te liggen. De volgende dag heb ik al samen met Karin een monumentale ruïne bezocht omdat we allebei bouwkundige zijn. Op diezelfde dag heeft Rina Jack ergens op gepikt. Ze was nogal goed in mannen versieren. Een dag later besloten we met ons vieren op stap te gaan. Jack beloofde ons iets moois te laten zien.’

‘De kust.’

‘Ja. Die is daarin Yorkshire iets van honderd meter hoog. Er vliegen enorme hoeveelheden vogels.’

‘U bent daar dus gaan wandelen. Tijdens die wandeling is mevrouw Rina Koers naar beneden gestort. Wij hebben een getuige die verklaart dat hij heeft gezien dat u na een ruzie Rina een duw gaf in de richting van de afgrond.’

Cor schrikt, maar herstelt zich meteen.

‘Wat een onzin!’ roept hij uit. ‘Ik heb nota bene nog geprobeerd haar van de schuine grasrand terug te trekken, met gevaar voor mijn eigen leven. Daar stonden minstens zes of zeven mensen omheen.’

‘Waar was u op het moment dat Rina viel?’

‘Ik was verderop gelopen, want daar was een vogelwachter met een verrekijker die toeristen liet kijken. Toen ik merkte dat er iets gebeurd was ben ik teruggerend om Rina te redden, wat helaas mislukte. Anders zou ik ook zijn gevallen.’ Cor kwam op dreef. ‘Weet u wie ze moeten pakken? Die Jackfiguur. Hij is meteen na het ongeluk verdwenen, al voordat de hulpdiensten kwamen. Dat is pas verdacht.’

Mollema besluit hem niet wijzer te maken. Hij verwacht ook niet dat Cor Beelen meteen een bekentenis zal afleggen.

‘Was u het niet die haar duwde? Omdat u ruzie met haar had?’

‘Ik had helemaal geen ruzie en ik was niet eens in haar buurt.’

Nathalie zegt: ‘Mevrouw Koers wordt vrijdag begraven.’ Daarmee lijkt het onderwerp voorlopig uitgeput.

‘Dan uw eigen echtgenote,’ vervolgt Mollema, na een blik op Nathalie vanwege de interruptie. ‘Zij is overleden aan een acute hartstilstand. Wij denken dat u deze heeft veroorzaakt door haar in Engeland gif toe te dienen, waardoor zij midden op straat aan een ademstilstand of hartstilstand is overleden. Ik heb u onlangs gesproken over een bericht van onze Engelse collega’s dat in haar bloed een verhoogde concentratie alkaloïden is aangetroffen. Wij hebben in uw achtertuin glazen spullen gevonden, reageer buisjes, retorten en dergelijke, die gebruikt kunnen worden voor chemische handelingen, zoals het distilleren van gif. Bij onderzoek is gebleken dat er sporen van de stof cytisine op zijn aangetroffen. Dat is een alkaloïde, een giftige stof. Wat hebt u daarop te zeggen?’

Cor weet niet dat zijn laboratoriumspullen in beslag zijn genomen. Dit ziet er niet gunstig uit. Hij denkt even na en zegt: ‘Daar heb ik op te zeggen dat u helemaal fout zit. Ik heb nooit mijn vrouw willen vermoorden. Ik hield van haar, verdomme. Inderdaad heb ik gif gemaakt, maar dat was om een eind aan mijn eigen leven te kunnen maken, zodra daar aanleiding voor zou zijn. Ik heb thuis nog een flesje staan. Cytisine, opgelost in veertig procent alcohol. Daar doe

ik niet geheimzinnig over. Maar zoals ik zeg, het was voor mijzelf bestemd. Dit alles heb ik trouwens ook al aan mijn psychiater gezegd. Heeft hij u dat niet verteld?’

‘Psychiater?’ Mollema is verbaasd en van zijn stuk gebracht. Hij kijkt even naar Nathalie.

‘Daar zijn wij niet van op de hoogte. Bent u bij een psychiater onder behandeling?’

Cor ziet zowaar kans om te glimlachen. Blijkbaar heeft Pirotti dus toch nog niet met de politie gebeld. Maar hoe komen ze dan aan al die informatie?

‘Al jaren,’ zegt hij, ‘met tussenpozen.’

‘Oké.’

Als Mollema nogmaals vragend naar haar kijkt haalt Nathalie haar schouders op.

‘Maar ik ontken met klem dat ik Yvonne gif heb toegediend. Ik zou nog eerder mezelf van het leven beroven daar haar iets aandoen.’

‘Had u het gif wel bij u, vorig jaar in Engeland?’

‘Ik heb het altijd bij me. Een soort pil van Drion, voor het geval het leven me te veel wordt.’

Hij kijkt Mollema veelbetekenend aan. ‘Als je psychotisch bent, zoals ik, dan kan alles je zo overvallen dat je geen uitweg meer ziet.’ Hij zucht. ‘En ik ben er de man niet naar om voor een trein te springen.’

‘Goed, meneer Beelen. Dan de dood van uw moeder. Zij leed weliswaar aan de ziekte van Alzheimer, maar lichamelijk was ze kerngezond. In mei 2007 overleed ze plotseling aan een overdosis insuline. Wij hebben kunnen vaststellen dat u de avond tevoren bij haar op bezoek bent geweest.’

Cor trekt een vragend gezicht.

‘Dat is niet zo bijzonder. Ik kwam er regelmatig op bezoek.’

‘Vanuit Gelderland helemaal naar Warmond? Dat is bijna twee uur rijden. Zo vaak zult u dat niet hebben gedaan.’

‘Ik ging er ongeveer elke maand heen. Maar wat wilt u nou suggereren? Dat ik haar heb vermoord met insuline? Belachelijk. Ik weet niet precies waar u mee bezig bent, maar het lijkt op een regelrechte tunnelvisie!’

Mollema vraagt zich een ogenblik af of daar inderdaad sprake van is.

Dan confronteert hij Cor Beelen met de dood van zijn zuster, waar deze met evenveel verbazing en ontkenning op reageert.

‘Vervolgens, meer recent, uw poging om mevrouw Karin Koenders vanaf de IJsselbrug in Zutphen in het water te duwen.’

Nu valt Cor hem in de rede.

‘Ho, ho, dat was net andersom. Zij heeft mij van die brug afgeflikkerd. Ik heb er nota bene nog aangifte van gedaan ook. Karin wilde mij vermoorden omdat ze beweert dat ik haar heb verkracht en mishandeld. Dat heeft zij ongetwijfeld tegenover de politie verklaard. Maar ook daar is niets van waar. Ik heb die val verdomme maar ternauwernood overleefd.’

‘Wij beschikken over videobeelden van het voorval op de brug,’ zegt Mollema. ‘Daarop is te zien dat u haar in eerste instantie probeert te duwen.’

Cor is even stil.

‘Opnames?’

‘Van de bedieningscamera’s van het beweegbare deel van de brug. U staat er beiden op.’

‘Ik wilde haar niet duwen. Eerst stonden we een beetje te flikflooiën, dat klopt. Maar opeens greep ze mij vast. U hebt toch kunnen zien dat zij mij naar beneden gooit? Dat lijkt met het beste bewijs van mijn onschuld.’

Mollema begint het warm te krijgen. Hij vraagt door en Nathalie typt op haar laptop, maar ze komen met deze man niet verder. Hoe langer het verhoor duurt hoe meer de brigadier begint te beseffen dat ze per saldo over weinig echt harde bewijzen beschikken. Dan legt hij een laatste troef op tafel.

‘Uw zoon heeft verklaard dat hij zich al jaren zorgen over u maakt. U hebt volgens hem een moeizame relatie met vrouwen die ten opzichte van u in een machtspositie zijn. Hij heeft u recentelijk een half jaar van heel dichtbij meegemaakt, dus hij weet waar hij over praat.’

‘Ah, Martijn. Blijkbaar heeft u met hem gepraat. Maakt een goeie indruk, nietwaar? Kletst goed. Alleen is hij zelf zo labiel als wat. Zit altijd in de problemen, heeft eeuwig geldnood. Hij begint de ene studie na de andere en maakt niets af. Ik kan mij beter zorgen maken over hém. Wat zou zo’n knul nou weten over mij?’

‘Hij heeft gezien dat u in Arnhem een seksclub bezocht. Dezelfde club waar de verkrachting van mevrouw Koenders zou hebben plaatsgevonden.’

Cor is weer even van zijn stuk. Dat weten ze dus ook.

‘Oké, ik ging wel eens naar die club als ik een verzetje nodig had. Dat is geen misdaad, die club is zo legaal als wat. En dat van die verkrachting, dat is een bedenksel van een hysterische vrouw, die nota bene in diezelfde club haar bevrediging zoekt.’

‘U hebt psychiatrische problemen, meneer Beelen.’

‘Wat?? Daar kunt u helemaal niets van weten, dat valt onder de zwijgplicht van artsen. Tot ik het u een uur geleden vertelde wist u dat trouwens niet eens!’

Cor raakt nu op dreef.

‘Ik zal u nog een paar ideeën aan de hand doen, rechercheur. Hebt u ook onderzocht of mijn zoon zijn moeder en zijn oma niet heeft vermoord? Of misschien mijn dochter? Of misschien heeft mijn vrouw mijn moeder wel laten inslapen. Nee, dat heeft u natuurlijk niet, al is de waarschijnlijkheid even groot dat zij het hebben gedaan als dat ik dat heb. Nul, dus. Als mijn moeder tenminste is vermoord, en mijn vrouw. U wilt gewoon dingen zien die er niet zijn en u selecteert allerlei toevalligheden als zogenaamd bewijs.’

‘Meneer Beelen, wij willen u helpen. Als u...’

‘Rot toch op, man, met je helpen. Jullie zijn bezig mij erin te luizen voor allerlei zaken waar ik niks mee te maken heb. Je zult echt met wat beters moeten komen, brigadier.’

‘Ik heb er een zootje van gemaakt, Hans, van dat verhoor. Die man is zo glad als een aal. Ik krijg er geen vinger achter.’

Joop Mollema zit bij zijn chef. Hij maakt een vermoeide en uitgebluste indruk.

‘Ik dacht echt dat we een zaak hadden.’ En hij vat samen welke verdenkingen er tegen Cor Beelen bestaan.

‘Het zijn inderdaad verdenkingen, Joop. De een waarschijnlijker dan de andere. Maar niet meer dan verdenkingen.’

‘Het gif dat we hebben gevonden.’

‘Oké, maar bewijs maar eens dat hij dat vorig jaar aan zijn vrouw heeft toegediend.’

‘Maar die verklaring van Walter Banks, alias Jack.’

‘Daar zit misschien wel muziek in. We moeten daar de Engelse politie over contacten.’

Beide mannen zwijgen.

Pannekoek zegt: ‘Ik ben vanmorgen gebeld door een psychiater, een zekere Pirotti. Hij heeft Cor Beelen onder behandeling. Hij heeft het moeilijk met zijn beroepsgeheim, maar vindt het toch nodig om ons in te seinen. Onder hypnose heeft Beelen aanwijzingen gegeven dat hij betrokken is bij een aantal gevallen waarin hij, wat Pirotti noemt, zich ontdoet van dominante vrouwen in zijn leven.’

Mollema vat weer hoop.

‘Die psychiater zou dus kunnen verklaren ...’

‘Nee Joop, die psychiater verklaart niets. Hij is erg voorzichtig met zijn uitspraken. Wat zijn patiënt onder hypnose heeft gezegd kan nooit als bewijs dienen. Voor hetzelfde geld waren het onbewuste fantasieën of wensen die hij onder woorden heeft gebracht. Die psychiater wil niet verder gaan dan dat Beelen eventueel een gevaar zou kunnen zijn voor anderen.’

‘Shit.’

‘Nou ja, Joop, zeg nou zelf, het is ook wel een beetje veel, zes moorden. Al ben ik het met je eens dat er een soort patroon in lijkt te zitten: psychiatrische patiënt vermoordt in de loop der jaren vrouwen die hem domineren. Maar harde bewijzen ontbreken of zijn niet sterk.’

Mollema haalt zijn schouders op.

‘Beelen zit al vanaf half negen op het bureau. Het is nu half twaalf. Om half drie zijn de zes uren voorbij, dan moet er een besluit vallen over zijn in verzekeringstelling.’

‘Ik bel de Officier van Justitie.’ Hij gebaart Mollema op te krassen.

Een kwartier later loopt hij Mollema’s kamer binnen, die aan het bijkomen is van het intensieve verhoor, dat in zijn ogen jammerlijk is mislukt.

Inspecteur Pannekoek zet een officiële blik. Joop Mollema beseft dat hij nu even niet zijn vriend is, maar uitsluitend zijn meerdere.

‘Als hulpofficier van justitie kan ik, als ik alles tegen elkaar afweeg, gelet op de aanklachten en de hoeveelheid bewijs waarover we beschikken, niet anders beslissen dan dat er onvoldoende grond is om hem vast te houden. Ik vrees dat je Cor Beelen zult moeten laten gaan.’

-37-

Al vroeg in de ochtend zit Cor met een kop koffie achter het raam van café Köster met uitzicht op de Sint Martinuskerk, in een dorpje onder de rook van Doetinchem. Een nog slaperige serveerster opende net de deur toen hij kwam aanrijden. De kerk herinnert hem aan zijn kinderjaren, al lijkt deze in de verste verte niet op de dorpskerk zijn geboortedorp. Maar zodra hij in de buurt van een kerk komt, kruipt er een niet te definiëren somberheid onder zijn huid, veroorzaakt door verdrongen gevoelens uit zijn jeugd. En helemaal vandaag, nu hij op het punt staat de trauma’s van zijn jeugd definitief achter zich te laten, en misschien ook wel die van zijn volwassen leven.

Gisteren tegen tweeën werd hij door de politie vrijgelaten. Brigadier Mollema liet doorschemeren dat hij hem liever had vastgehouden en mompelde iets over juridische haken en ogen. Ze boden aan om hem naar huis te brengen, maar hij koos ervoor om de paar kilometer van de stad naar zijn huis te lopen. Het verhoor had hem uitgeput. De wandeling en de frisse lucht gaven hem energie en zijn vrijheid bood hem inspiratie. Hij ging ervan uit dat die vrijheid voorlopig zou zijn, en realiseerde zich dat er haast bij was om te doen wat nog gedaan moest worden. Terwijl hij langs Gerard Doustraat de stad uitliep, liet hij in gedachten de afgelopen uren op het politiebureau passeren. Frustratie en woede vchten om de voorrang. Frustratie over zijn mislukte leven, zoals hij zo vaak had ervaren, en over het feit dat hij zijn eigen daden blijkbaar niet in de hand had. Pirotti. Zijn diagnose. Inderdaad, hij hoorde thuis in het psychiatrisch ziekenhuis op loopafstand van zijn woning. Zodra de politie de diagnose van dokter Pirotti te weten zou komen, zou het gehele gedaan zijn met zijn vrijheid. Alleen was het nog niet zo ver. Hij grinnikte, het medisch beroepsgeheim was zo beroerd nog niet. Maar allengs won de woede het van zijn frustratie. Woede over wat hem in de afgelopen weken was aangedaan. De verpeste Engelse vakantie, de bezoedelde herinnering aan Yvonne. Het was allemaal begonnen in die verdomde trein in Yorkshire, waar hij Rina en Karin tegenkwam. Vanaf dat moment was het fout gelopen. Hij voelde een sterke drang om Karin Koenders met gelijke munt terug te betalen. Voor haar beschuldigingen, voor hoe ze hem behandelde in zijn Engelse hotelkamer, voor hoe ze hem van de IJsselbrug duwde. Voor haar liefdoenerij, terwijl ze er alleen maar op uit was om hem te straffen. Gedurende de wandeling naar huis kon hij aan niets anders denken dan dat hij zich moest wreken.

Om te beginnen besloot hij Karins gangen na te gaan, haar te stalken, om zoveel mogelijk over haar doen en laten te weten te komen. Hij bedacht dat zijn duistere daden tot nu toe – als

Pirotti tenminste gelijk had met zijn diagnose – zich buiten zijn bewuste ik hadden afgespeeld, hoewel hij zich nog steeds niet kon voorstellen dat hij daadwerkelijk tot zulke dingen in staat was.

Maar deze keer zou het bij zijn volle bewustzijn gebeuren!

Zodra hij thuis was startte hij zijn computer en googelde op Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Hij wist bijna niets van Karin, behalve dat ze hem had verteld dat ze bij die dienst werkt. En hij heeft uit haar losgekregen dat ze in Amersfoort woont. Heel simpel, met een paar muisklikken op ‘organisatie’ binnen de website, vond hij haar naam en foto in een overzicht van medewerkers van de dienst: ir. K.L. Koenders, specialist conservering en restauratie. Hij belde naar het Amersfoortse kantoor en stelde zich voor als ambtenaar bouwtoezicht van de gemeente Zutphen. Hij kreeg te horen dat mevrouw Koenders er niet was. Nee, ook morgen zou ze niet op kantoor zijn, dan had ze een afspraak voor een bezoek in de provincie. De secretaresse was niet terughoudend over waar mevrouw Koenders naartoe zou gaan. Het ging om een bezoek aan de kerk waar hij nu tegenover zit, een rijksmonument, waar zij als adviseur bij betrokken is.

Op dit uur van de dag is het plein voor de kerk nog verlaten, evenals het ernaast liggende parkeerterrein. Op zijn iPhone googelt hij de Sint Martinuskerk en leest dat het gebouw drie jaar geleden met rijkssubsidie is gerestaureerd. Waarschijnlijk ook een project van Karin Koenders. Hij leest dat er plannen zijn voor een vervolg op de restauratie en veronderstelt dat ze daar vandaag voor komt. In zijn hart is hij jaloers op Karin. Zo’n baan had hij ook wel gewild. Hij denkt aan zijn eigen werk en aan zijn nieuwe baan bij Dael Advies. Ze lijken ver weg.

Om kwart voor tien wordt zijn geduld beloond. Er stopt er een busje van de provinciale monumentenwacht op de parkeerplaats naast de kerk. Twee mannen stappen uit en gaan staan wachten. Een van hen draagt een portfoliomap. Een paar minuten later verschijnt er een oudere vrouw met geblondeerd haar op de fiets en kort daarna komen er twee mannen, lopend. Ze steken hun hand op naar de vrouw en schudden handen met de mannen van de monumentenwacht. Er ontstaat een geanimeerd gesprek.

Vijf voor tien. Een donkere Volvo V40 stopt op het parkeerterrein waar Karin uitstapt. Cor veert op. Ze ziet er officieel uit, chic en duur in een strakke blauwe jurk met een zwart jasje erover. In haar hand draagt ze een tas waar een laptop in past. Ze geeft de vijf anderen een hand. Cor rekt zich uit om het te kunnen zien.

Wat nu?

Hierover heeft hij zich nog niet druk gemaakt, vanuit de redenering dat je niet van tevoren kunt weten wat er zal gaan gebeuren. Hij wil het aan de intuïtie van het moment overlaten. De geblondeerde vrouw maakt een gebaar in de richting van een bijgebouw, naast de kerk, waar het gezelschap naar binnen gaat. Voor de koffie, veronderstelt hij. Opnieuw wachten. Cor bestelt zijn derde kop koffie. Hij moet nodig naar de WC en denkt dat dat nu wel even kan. Hij hoopt dat ze niet intussen binnendoor naar de kerkruimte gaan.

Na twintig minuten komen de zes personen weer naar buiten en lopen langzaam het kerkplein op, terwijl ze om zich heen kijken. Ze bewonderen met weidse gebaren de buitenkant van het gebouw en wijzen naar het beeld van de patroonheilige van de kerk in de gevel. Dan beklimmen ze de paar treden naar de hoofdingang. De vrouw vist een sleutel uit haar tas en opent de deur, waarop het gezelschap in de kerk verdwijnt.

Cor vindt het tijd om te handelen. Hij rekent zijn consumpties af, loopt op zijn gemak naar de overkant van de straat en beklimt de paar treden naar de ingang. Voorzichtig opent hij de zware kerkdeur, die verrassend soepel gaat en vrijwel geen geluid maakt. Door een kier kan hij in de verte de stemmen van de anderen horen. Ze spreken opgewekt over glas in lood ramen.

Achter de hoofdingang bevindt zich een verlaten hal, met deuren naar de kerkruimte, waarachter hij de stemmen hoort. In het halfduister ziet hij nog een deur waar hij op zijn tenen naartoe loopt. Ze blijkt open te zijn. Erachter gaat een trap omhoog in de richting van de toren. Hij beklimt de treden zonder al te veel geluid te maken en belandt via nog een deur op de gaanderij waar ook het orgel is geplaatst. Het zilveren pijpwerk licht op door de invallende zon. Voorzichtig kijkt hij langs het orgel en ziet vooraan in de kerk de zes mensen staan. Hij gluurt de ruimte in. De bouwkundige in hem heeft bewondering voor het tongewelf van de dakconstructie.

‘Een kleine honderdduizend euro,’ hoort hij een van de mannen zeggen. Zijn stem galmt door de ruimte. Dan hoort hij Karins stem.

‘Ik denk niet dat een dergelijk bedrag haalbaar is.’ Ze pauzeert even. ‘Maar misschien kan de provincie iets meer doen.’

‘Daar gaan wij natuurlijk niet over,’ zegt een van de monumentenwachten. ‘Wij zijn er alleen om de technische noodzaak vast te stellen.’

‘En die is er!’ roept de vrouw. ‘Toch?’

Karin: ‘Laten we de mogelijkheden van financiering even parkeren en eerst inhoudelijk bepalen wat noodzakelijk is.’ De zes lopen al pratend nog verder naar de voorkant van de kerk. Op de orgelgaanderij zijn ze nu onverstaanbaar.

Cor laat zich op een stoel zakken. Wat nu te doen? Vannacht en vanmorgen was hij alle aarzeling voorbij. Hij was vastbesloten om Karin te vermoorden, zoals zij ook hem had geprobeerd te vermoorden. Al zal dit ongeveer het laatste zijn dat hij in zijn vrije leven nog zal doen. Hij kan het woord ‘moord’ nu zonder schroom denken en zelfs uitspreken. Zijn leven is voorbij, in feite heeft Ramon Pirotti het vonnis al gevelde. Maar nu hij hier zit, overvalt hem twijfel over de uitvoerbaarheid. Wat is het nut ervan dat hij vanochtend in alle vroegte naar dit gehucht is gereden? Wat wil hij nou eigenlijk? Wraak op Karin. Maar moet dat hier? En hoe dan? Daar had hij toch beter over moeten nadenken. In de zak van zijn colbert heeft hij het flesje met geconcentreerd gif, zijn zelf bereide cytosine, opgelost in alcohol. Maar hoe zou hij het haar moeten toedienen? Er is immers weinig kans dat hij in de buurt komt van een drankje waar hij het in kan gieten. Maar goed, je weet nooit.

Vanaf zijn plek heeft hij uitzicht op de speeltafel van het orgel. Als hij de witte en zwarte toetsen ziet, krijgt hij zin om muziek te maken. Hij grinnikt zachtjes, dat zou een aardige *surprise* zijn, als hij nu opeens het orgel zou gaan bespelen. Hoewel, waarschijnlijk zouden de mensen beneden een ogenblik verrast opkijken en daarna denken dat de organist is gaan oefenen. Alleen heeft hij geen idee hoe hij het instrument aan de praat moet krijgen. En met de pedalen kan hij als pianist niet overweg.

Terwijl hij zit te mijmeren worden de stemmen beneden opeens weer luider. Er gaat een steek door zijn borst als hij de stem van Karin hoort. Helder en duidelijk.

‘Ik zal het van bovenaf eens bekijken,’ zegt ze. Hij hoort beneden haar voetstappen.

Cor heeft geen tijd om een plan te maken. Hij kan nog net wegduiken tussen de muur en de zijkant van de orgelkas. Voordat hij goed en wel beseft wat er gebeurt gaat de deur aan de andere kant van de gaanderij open en ziet hij Karin komen. Ze kijkt even om zich heen en loopt naar de andere zijkant van het orgel, waar een balustrade van een meter hoog de gaanderij afsluit. Ze kijkt eroverheen naar beneden en zegt iets de kerkruimte in. Cors hart bonkt als de motor van een Amerikaanse achtecilinder. Langzaam komt hij overeind van zijn stoel en probeert na te denken. Dit is zijn kans. Geen gif, maar een dodelijke val, in zijn ogen zelfs de meest accurate wraak. Hij viel van de brug; zij valt van de gaanderij.

Karin staat met haar rug naar hem toegekeerd. Hij loopt op zijn tenen om het orgel heen en sluipt in haar richting. Een laatste stap en hij staat vlak achter haar. Hij buigt zijn arm om haar heen en klemt zijn hand om haar mond. Met zijn andere hand pakt hij haar schouder en duwt haar in de richting van de balustrade. Hij voelt haar lichaam verstijven. Ze probeert te gillen,

maar haar stem wordt gesmoord in zijn vuist. De anderen staan vooraan in de kerk met elkaar te praten en lijken niet in de gaten te hebben wat er op de halfduistere gaanderij gebeurt. Karin ziet kans om zich half om te draaien, maar de truc van de brug, zijn benen pakken, zit er niet in. Cor heeft haar vast en duwt haar verder achterover, haar onderrug en heupen tegen de rand van het hekwerk. Eén flinke duw is nu genoeg om haar zes meter naar beneden te laten storten.

Dan herkent ze hem. Paniek straalt uit haar ogen. Ze probeert achter zijn hand iets te zeggen en kijkt Cor aan. Hij duwt haar verder achterover en buigt met haar mee. Hij ziet haar bruine ogen op nog geen vijftien centimeter afstand van de zijne. Dit is zijn kans. Zijn enige kans. Maar hij laat de kans lopen. De blik van Karin, haar ontzetting, haar angst. Maar ook het verwijt in haar blik. In de seconden dat zij samen over de balustrade gebogen zijn, herhaalt zich in Cors geest de scène op de IJsselbrug. Langzaam, plaatje voor plaatje, ontrolt zich de film. De stalen railing, het water diep onder hen. Hij was het niet zelf die dat deed. Het moet een innerlijke, onbekende kracht zijn geweest die hem ertoe bracht om haar over de brugleuning te willen duwen. Niet zijn bewuste ik.

Op het moment dat hij haar over de balustrade zal duwen, weet hij dat hij het niet kan. Hij is geen moordenaar. Zijn spieren verslappen, Karin wurmt zich onder hem uit terwijl hij de stof van de schouder van haar jasje in zijn hand geklemd houdt. Soepel laat ze haar armen uit de mouwen glijden en doet een stap opzij, weg van de afgrond, de veiligheid in. Cor blijft als een standbeeld tegen de balustrade staan, voorover gebogen, met het jasje in zijn hand. Hij ziet zichzelf staan en denkt in een idiote flits uit zijn gereformeerde opvoeding: zoals de vrouw van Potifar die Jozef heeft verleid.

Het laatste dat hij van haar ziet is dat ze zich in de achterste hoek van de gaanderij op haar hurken tegen de muur perst. De rok van haar blauwe jurk is omhoog gekropen over haar dijen. Haar blote armen klemt ze beschermend om haar lichaam. Cor smijt het jasje neer en maakt dat hij wegkomt. Als hij halverwege de trap is hoort hij Karin gillen.

-38-

Cor Beelen is de kerk al uit voordat de vrouw en de mannen op het geroep van Karin afkomen. Het geeft hem een voorsprong. Ze komen niet op het idee om achter hem aan te gaan. Natuurlijk niet, denkt hij, ze weten niet eens dat ik hier ben. Hij holt de kerkdeur uit, het kerkplein over, rechtsaf de Dorpsstraat in waar iets verderop zijn auto staat. Buiten adem zit hij achter het stuur. Weg van deze plek, is zijn eerste gedachte, en dan nadenken.

Hij start de motor en rijdt instinctief in de richting van Doetinchem. Maar terwijl hij rijdt kan hij niet denken. Vlak voor het centrum rijdt hij een enorme parkeerplaats op en parkeert op een plekje in een verre uithoek.

Zijn hoofd is niet helder. Hij voelt zich teleurgesteld, tekortgedaan. Maar tegelijkertijd voelt hij zich ook blij. Dubbele, driedubbele emoties komen beurtelings naar de voorgrond. Dat hij zijn voornemen niet heeft uitgevoerd, niet kón uitvoeren, daardoor voelt hij zich tekortgedaan. Tekortgedaan door zichzelf, omdat hij het lef niet had. In de linkerzak van zijn colbert voelt hij het flesje met de cytisineoplossing die hij had willen gebruiken. Het is zo anders gelopen. Maar gek genoeg voelt hij ook vreugde, juist omdat hij zijn plan niet heeft verwezenlijkt. Vanmorgen was hij er nog vast van overtuigd dat hij voldoende wraakgevoel koesterde om een vrouw van het leven te beroven. Nu weet hij dat hij in wezen toch geen moordenaar is. Dat wil zeggen, zolang hij Pirotti moet geloven, geen bewuste moordenaar. En de vraag blijft hangen: wat heb ik met deze actie in de kerk nou eigenlijk bereikt? Hij laat zijn voorhoofd rusten op het stuur en sluit zijn ogen. Hij moet zijn falen onder ogen zien.

Eén ding is zeker: vanaf nu wordt hij gezocht. Zijn daad van vanochtend was een serieuze aanval op het leven van Karin. Hij heeft haar weliswaar niet lichamelijk verwond, maar psychisch is ze wel zijn slachtoffer. Poging tot doodslag. Nee, moord, al dan niet met voorbedachten rade. Natuurlijk heeft ze inmiddels de politie gebeld, die aan alle patrouilleauto's opdracht heeft gegeven om naar een witte Skoda uit te kijken. En mocht rechercheur Mollema nog twijfelen wie van de twee, Karin of Cor, de ander heeft willen vermoorden, dan heeft hij nu wel een antwoord. Hij heeft niet veel tijd meer voordat hij zal worden opgepakt. Tegen de tijd dat de politie hem gevonden heeft, weten ze alles over hem en zal hij als een psychiatrisch gestoorde delinquent worden behandeld. Ondanks alles moet hij grinniken, omdat hij bedenkt dat hij dat in wezen ook is. Hij is tenslotte al jaren bij Pirotti en zijn voorgangster onder behandeling. Zal hij als verminderd toerekeningsvatbaar worden beschouwd? Zal hij de rest van zijn leven moeten doorbrengen in de psychiatrische inrichting in de buurt van zijn huis, waar hij regelmatig wandelt? Hij weet niet wat erger is, de gevangenis of dat. Zo wervelen zijn gedachten in het rond.

Cor schrikt op. Een jonge vrouw tikt tegen zijn portierraam.

‘Voelt u zich wel goed?’

Cor komt uit zijn gebogen houding overeind en maakt een geruststellend gebaar, zonder het raam te openen. Ze verdwijnt. Mooi, denkt hij, dit zal ze zich zeker herinneren, mocht de politie ooit mijn gangen nagaan.

Na een kwartier heeft hij zijn gedachten weer onder controle en weet hij wat hem te doen staat. Het is iets dat hij al lang in zijn hoofd heeft, maar waar nu de tijd voor is gekomen.

Om van de parkeerplaats af te kunnen moet hij betalen. Hij stopt zijn bankpas in de parkeerautomaat en realiseert zich dat hij ook daarmee traceerbaar is. Enfin, denkt hij, wat kan het mij nog schelen. Hij sluit aan bij de file die zich langzaam door de stad beweegt en gaat op weg naar huis. Eenmaal op de doorgaande route richting Zutphen bedenkt hij dat ze hem natuurlijk bij zijn huis staan op te wachten.

Na het passeren van een zoveelste rotonde ziet hij een horecagelegenheid. Het is een fantasieloos rechttoe rechtaan gebouw, dat als architectonisch ontwerp naar zijn smaak verboden zou moeten zijn. Als voor zoiets in zijn gemeente een bouwaanvraag zou worden gedaan, zou hij die hebben afgewezen. Het gebouw ziet er ontoegankelijk uit. Grote ramen op de benedenverdieping, bedekt met zware vitrage. Hij rijdt de parkeerplaats aan de achterkant op, pakt zijn rugzak uit de kofferbak en loopt naar de entree. Er is op deze donderdagmorgen geen levende ziel te bekennen. Ook binnen ziet hij niemand. Op zijn bellen verschijnt er een jong meisje met lang blond haar in een kort rokje en een zwart T-shirt.

‘Goedemiddag, o nee, het is nog ochtend. Kan ik iets voor u doen?’

‘Ik wil graag een broodje eten, is dat mogelijk?’

‘Maar natuurlijk. Zegt u het maar.’ Ze wijst in de richting van het volkomen verlaten restaurant. ‘U mag zitten waar u wilt.’

Het blijkt cafetariavoedsel te zijn, twee witte bolletjes en twee kroketten. Maar het is in ieder geval iets te eten. Daar is hij aan toe, omdat hij vanochtend in alle opwindings zijn ontbijt heeft gemist. Om zijn gedachten af te leiden haalt hij het boek tevoorschijn waarin hij aan het lezen is. ‘Dialogen’ van Plato. Hij is bezig met de laatste, die *Phaidoon* heet. Dat is de man die, samen met een paar anderen, aanwezig was bij Socrates’ overlijden. Terwijl hij op het taaie witbrood kauwt, geniet hij van de literatuur. Al lezend daalt er een rust over hem zoals hij die lange tijd niet heeft gekend. Dezelfde rust waarmee Socrates zijn lot onder ogen kon zien.

‘Kan ik hier ook een nacht slapen?’ vraagt hij aan het meisje als ze de tafel komt afruimen.

‘Zeker,’ zegt ze. ‘Wij hebben kamers vrij. Is het voor één nacht?’

‘Eén nacht is genoeg.’

Het meisje haalt van achter de balie een kamersleutel en gaat hem voor naar de bovenverdieping. Ze vraagt verder nergens naar en geeft hem een traditioneel ingerichte kamer met een tweepersoonsbed, een stoel en een kastje waarop een ouderwetse televisie

staat. Hij legt de rugzak op de stoel en haalt zijn boek eruit. Daarna ritst hij een binnenvak open en pakt de flacon eruit die hij drie dagen geleden kreeg thuisbezorgd. Is dat echt pas drie dagen geleden? Hij zet de flacon op het nachtkastje, strekt zich uit op het bed en gaat liggen lezen.

Na een halfuurtje wordt hij wakker. Het boek is uit zijn handen gegleden. Nu leest hij alsnog de laatste pagina van de laatste dialoog. Die beschrijft hoe de mannen om hem heen zien dat Socrates de beker met gifdrank zelf leegdrinkt. Ze kunnen hun tranen niet bedwingen. Maar Socrates roept hen tot de orde, en dan schamen ze zich.

Cor Beelen staat op van het bed. Hij moet nog één ding doen. In een hoek van de zaal heeft hij een zwarte piano zien staan. Hij loopt de trap af naar beneden.

‘Mag ik op de piano spelen?’ vraagt hij aan het meisje. Ze kijkt om zich heen en haalt haar schouders op.

‘Er is momenteel niemand, dus ga uw gang.’

Hij knikt, doet de klep omhoog en slaat een paar toetsen aan. Mooi geluid. Mooi genoeg voor Bach, want Bach moet het zijn. Geconcentreerd speelt hij het langzame deel van het Italiaans Concert, dat hij uit zijn hoofd kent. Hij speelt het anders dan anders, langzamer dan de Grote Meester het zich had gedacht, alsof hij de muziek eindeloos wil uitrekken. De D-klein toonsoort klinkt treurig en triest. Op afstand luistert het meisje met verwonderde blik.

‘Dat was mooi,’ zegt ze als hij de klep van het instrument weer sluit.

‘Ja,’ antwoordt Cor. ‘Dat was het.’

Later is hij weer op zijn hotelkamer. De desolate omgeving is precies wat hij nodig heeft. Zittend op het bed, met een paar kussens in zijn rug overziet hij zijn leven als vanuit een drone die er hoog overheen vliegt. Er komt een kalme sereniteit over hem. Het is een onbeduidend leven geweest, een mislukt leven. Hij denkt aan het vonnis dat Ramon Pirotti over hem heeft uitgesproken. Niet één leven was het, maar het waren twee levens, waarvan hij er één niet eens kende. Hij verlangt er niet naar om alsnog dit tweede, verborgen leven te leren kennen, iets waar de politie zonder twijfel op uit zal zijn. Hij vindt het mooi zo. Met de hemelse muziek van Bach nog in zijn gedachten pakt hij de flacon van het nachtkastje en drinkt hem langzaam leeg. Zoals ook Socrates deed. Vervolgens loopt hij een tijdje rondjes in de kamer totdat zijn benen zwaar beginnen te worden en er een levenloos gevoel langs zijn lichaam naar boven begint te kruipen. Dan gaat hij achterover liggen op het bed en wacht af. Zijn hoofd is leeg.

In de hotelkamer zijn er geen vrienden om hem heen die straks zijn mond en zijn ogen kunnen sluiten, zoals bij Socrates wel het geval was,

2018

Ik sloeg de laatste bladzijde van Pirotti’s aantekeningen om. Ze eindigden met een dubbele streep eronder, midden over de pagina. Einde van het verhaal, einde van de therapie. Cor Beelens zelfmoord stond beschreven in een voetnoot onder aan de pagina, waarmee Pirotti wilde zeggen dat die buiten zijn invloedssfeer lag. Een ijzeren logica: geen patiënt, geen therapie meer.

Ik was zo geboeid geraakt, dat ik me haast vereenzelvigde met Cor Beelen, of hoe hij in werkelijkheid ook mocht heten, en bijna vergat met welk doel ik mij in deze casus had verdiept. Ik dacht er een paar dagen over na en besloot dat ik hem inderdaad voor mijn proefschrift wilde gebruiken. Daarom besloot ik een afspraak te maken met Ramon Pirotti om hem nog wat vragen te kunnen stellen.

Op een druilerige novemberavond zaten we bij hem thuis in gemakkelijke stoelen voor de openhaard. Josien had een maaltijd klaargemaakt, die we in gezellig samenzijn hadden genuttigd. Met een glas rode wijn in zijn hand vroeg Ramon:

‘Dus je hebt het dossier gelezen. Ga je er iets mee doen?’

‘Zeker, ik ben van plan het te gebruiken voor mijn dissertatie. Uiteraard naast andere casussen. Jouw diagnose was er origineel genoeg voor, moet ik zeggen.’

‘En vermoedelijk ook juist,’ reageerde Ramon. ‘Deze patiënt had een pathologisch patroon dat nog niet eerder was beschreven, voor zover ik heb kunnen nagaan.’

‘Inderdaad. Het verdringen van je misdaden naar je onbewuste. Het doet allemaal erg freudiaans aan, moet ik zeggen. Maar kwam het de patiënt ook niet goed uit? Want iets dat je niet weet, daarvoor kun je niet verantwoordelijk worden gehouden. Hoe kon je trouwens zeker weten dat hij echt niet wist wat hij deed, dat hij het niet fakete?’

‘Wat hij deed, deed hij tijdens kortere of langere trances waarin hij zichzelf bracht. Op ongeveer dezelfde manier waarop in hypnoseshows de proefpersonen zich niets herinneren van wat ze ten aanschouwen van een volle zaal hebben gedaan. Maar dan zonder hypnoseartiest. Door een kronkel in zijn brein zag hij kans om zijn gedrag uit zijn geheugen te deleten. Zulke trances gingen overigens gepaard met fysiologische verschijnselen, die ik zelf een aantal keren heb waargenomen, zoals verstrakking van het lichaam en een vertrekking van het gelaat. Ik heb ze ook beschreven. Maar een verklaring daarvoor valt buiten mijn competentie.’

‘Oké, maar mijn vraag is hoe je zeker kan weten dat hij niet wist wat hij deed.’

‘Tijdens de hypnosessies kon ik bij de verborgen informatie komen. Hij vertelde daarin min of meer openlijk wat hij had uitgespookt, als ik het zo mag zeggen. En dat kwam soms heel dichtbij. Want hij heeft ook de dood van mijn collega en vriendin Lies Groot Koerkamp op zijn geweten. Na beëindiging van de hypnose wist hij weer van niets. Ik heb met een systeem van controlevragen de proef op de som genomen, zowel onder hypnose als daarbuiten. Ga er maar gerust vanuit dat het klopt.’

‘Dat wilde de politie wel graag horen, neem ik aan.’

‘De politie, ha! Ik heb ze van mijn vermoedens op de hoogte gesteld. Dat vond ik nodig in verband met de veiligheid. Maar mijn beroepsgeheim verbood me om uit de therapiesessies te klappen. Enfin, zodra mijn patiënt niet meer leefde zal de politie de zaak wel hebben afgesloten.’

Hij schonk nog een keer de glazen vol.

Ik zei: ‘Denk je dat ik die informatie zou mogen gebruiken voor mijn studie?’ Ik vermoedde wat het antwoord zou zijn, maar je kunt nooit weten.

Pirotti keek me peinzend aan.

‘Ik heb nog nooit iemand iets verteld uit mijn therapiesessies,’ zei hij aarzelend. ‘Maar aan de andere kant is het voor de psychiatrie als geheel wel van belang dat dit verschijnsel verder wordt onderzocht. Jouw dissertatie kan daar een mooie bijdrage aan leveren.’ Ik zag dat hij in zichzelf zat af te wegen. Hij sloot zijn ogen, bewoog zijn hoofd en knikte. Het duurde een paar minuten voordat hij zijn ogen weer opende en zei: ‘Oké, ik vertrouw je. Ik ben bereid om jou toegang te geven tot alle informatie en de geluidsopnames die op dit geval betrekking hebben.’

De opluchting en blijdschap moeten van mijn gezicht af te lezen zijn geweest, want hij lachte me breed toe.

‘Op voorwaarde dat je, eh, dat je mij de credits geeft. Want het was tenslotte mijn diagnose. En geloof maar dat ik bij je promotie op de voorste rij zal zitten!’

We spraken af dat we bij een latere gelegenheid het geval Cor Beelen tot in detail zouden bespreken.

Intussen zijn we drie jaar verder. Mijn proefschrift is bijna klaar.

September 2015

-39-

Als brigadier Joop Mollema en Nathalie Özer de vergaderruimte van het Zutphense politiebureau binnenkomen, hangt er een gespannen stilte in die ruimte. Aan ene lang kant van de tafel zitten Chantal en Martijn Beelen, dochter en zoon van Cor Beelen, rechttop als standbeelden. De politiemensen schudden hen zwijgend de hand en gaan tegenover hen zitten. Chantal heeft zich voor de gelegenheid opvallend netjes gekleed in een korte zwarte rok en een witte zijden blouse. Martijn draagt een verwassen T-shirt en een spijkerbroek met kunstmatige gaten in de pijpen. Het is half september, ruim een maand nadat de hoteleigenaar het dode lichaam van Cor Beelen vond.

‘Dank u wel dat u heeft willen komen,’ begint Mollema. ‘Als leden van het team dat de dood van uw vader heeft onderzocht vinden wij het gewenst om u ...’.

‘Laat de plichtplegingen alstublieft achterwege,’ valt Chantal hem in de rede. ‘Wij zijn geen kinderen meer, we kunnen de realiteit wel zonder opsmuk onder ogen zien. Wij zijn gekomen om de waarheid over onze vader te horen.’

‘Zoals u wilt,’ glimlacht Mollema. ‘Dit hier is aspirant Nathalie Özer, zeer binnenkort agent Özer. Zij heeft het leeuwendeel van het onderzoek voor haar rekening genomen.’

‘Voordat u begint,’ zegt Martijn, ‘Chantal en ik hebben geruchten gehoord van de verschrikkelijkste dingen. Daarom wil ik hierbij duidelijk zeggen dat wij onze vader in ere houden, wat er ook boven water komt.’

‘Dat is je goed recht. En het zal blijken dat dit vermoedelijk ook gerechtvaardigd zal zijn.’ Geen van de beide Beelens reageert op de cryptische uitspraak.

‘Vertelt u maar.’

‘Het zijn niet allemaal even vrolijke mededelingen, vrees ik. Goed. In de loop van vrijdagochtend 7 augustus vond een hoteleigenaar in Baak het dode lichaam van uw vader. Hij ging ‘s morgens op onderzoek uit toen zijn gast na de nacht nog steeds niet naar beneden was gekomen. Op zijn kloppen en roepen kwam geen reactie, dus opende hij de deur met een loper. Hij zag meteen dat uw vader niet meer leefde en heeft de politie gebeld zonder de kamer nog te betreden.’

‘Uw vader had zichzelf vergiftigd,’ vervolgde Nathalie het verhaal. ‘Hij heeft dit gedaan op de manier waarop de Griekse filosoof Socrates dat ook deed. U weet wie Socrates was?’ De broer en zus knikken zwijgend.

‘Het verschil is dat Socrates ertoe werd gedwongen, terwijl uw vader het bewust en vrijwillig deed. Het boek waarin de dood van Socrates wordt beschreven lag opengeslagen naast hem op het bed. Uit de autopsie is gebleken dat het gebruikte gif coniine heet. Het wordt gewonnen uit een plant die gevlekte scheerling heet. De originele flacon van het gif stond nog op het nachtkastje, met de afzender erop. Het was afkomstig van een Russische website. De gevlekte scheerling komt veel voor in de Kaukasus.’ Ze laat een korte stilte vallen. ‘Merkwaardig genoeg vonden we in zijn kleding ook een flesje met een ander gif, namelijk cytisine. Dat heeft hij vermoedelijk zelf bereid. Maar hij heeft het niet gebruikt, althans niet om zichzelf van het leven te beroven.’

Chantal krimpt ineen bij het gebruik van deze woorden.

‘Vader was heel goed in scheikunde,’ zegt Chantal. ‘Hij had op zolder zelfs een klein laboratorium waar hij van alles deed met chemische stoffen.’

‘Inderdaad. Maar zoals ik zei, dat gif heeft hij niet voor zichzelf gebruikt. Wij hebben de indruk dat hij bewust en opzettelijk heeft willen sterven als Socrates. Dat hij daar iets mee wilde zeggen. Wij weten alleen niet wát hij ermee wilde zeggen.’

Broer en zus Beelen knikken. Martijn haalt zijn schouders op.

‘Socrates was onschuldig,’ zegt hij. ‘Misschien bedoelde hij dat.’

Mollema zegt: ‘Wellicht. De dag tevoren had uw vader in een kerk een, hoe zal ik het noemen, een aanslag gepleegd op een vrouw, Karin Koenders. Hij dreigde haar daadwerkelijk van de gaanderij naar beneden te gooien. Gelukkig is dat goed afgelopen. Daarvoor werd hij door ons gezocht.’

‘Als wraak voor die brug,’ mompelt Chantal. ‘Was dat dezelfde vrouw?’

‘Ja,’ zegt Mollema.

‘Dit weten we allemaal al, rechercheur,’ zegt Martijn wat geïrriteerd. ‘Vertel ons wat hij verder nog op zijn kerfstok had.’

‘Martijn!’ Chantal schiet een giftige blik in zijn richting.

‘Nou, daar zijn we toch voor hier?’

Mollema maakt een kalmerend gebaar.

‘Op het moment van zijn overlijden waren wij al tamelijk ver gevorderd met een onderzoek naar de dood van een aantal vrouwen in zijn leven. Het spijt me als wat nu volgt voor jullie schokkend is. Nathalie?’

‘Geef nou gewoon de feiten maar,’ roept Martijn uit.

‘Oké, zegt Nathalie, terwijl ze de muis van haar laptop beweegt. ‘Allereerst zijn moeder, jullie grootmoeder, Adriana Beelen. Zij overleed in 2007 in een verpleeghuis aan een fatale dosis insuline. Vast is komen te staan dat Cor Beelen, jullie vader, de avond tevoren bij haar op bezoek is geweest. Volgens een directe getuige is de kans groot dat hij haar de injectie heeft gegeven. Maar dit is niet komen vast te staan.’

‘Het zou me niet verbazen als hij het had gedaan,’ bromt Martijn. ‘Hij haatte haar.’

‘Martijn, toe!’ Chantal geeft hem een por in zijn zij.

‘Het is dus niet meer vast te stellen,’ gaat Nathalie onverstoorbaar verder.

‘Dan het plotseling en onverwacht overlijden in 1997 van zijn toenmalige ambtelijke chef, Laura van der Marel. Ze gleed met haar fiets de Berkel in en verdronk. Uit ons onderzoek is gebleken dat uw vader op dat moment, anders dan hij verklaarde, niet op het gemeentehuis was. Bovendien is hij waarschijnlijk gezien in de buurt van waar het gebeurde. Ik heb de betreffende getuige opgespoord, maar die kan dit aan de hand van foto’s niet voor honderd procent bevestigen. Het is natuurlijk ook achttien jaar geleden.’

‘Pa kon haar bloed wel drinken,’ zegt Martijn. Opnieuw een boze blik van Chantal.

‘Maar of hij haar ook heeft vermoord, dat weten we dus niet zeker.

Vervolgens hebben we de dood onderzocht van de oudste zuster van uw vader, Elisabeth Beelen. Zij is in 2012 op een smalle rivierdijk geschept door een achterop komende auto en ter plaatse overleden.’ Nathalie pauzeert een ogenblik en kijkt de twee mensen tegenover haar aan. ‘Ik heb, ik moet zeggen tot mijn grote spijt, waterdicht bewijs gevonden dat uw vader dit ongeluk heeft veroorzaakt. Er is destijds onderzoek gedaan naar de lak van de betreffende auto die op haar fiets was achtergebleven, waarmee toen geen match werd gevonden. Ik heb die lak nu laten vergelijken met de lak van uw vaders auto, een witte Skoda, die hij drie jaar geleden ook al had. Die komt daarmee voor honderd procent overeen. Bovendien heb ik bij de Skodadealer de werkbond gevonden van een schadereparatie van uw vaders auto, een week na het ongeval.’

‘Moord,’ zegt Chantal. ‘Hij heeft haar vermoord.’

Nathalie knikt zwijgend.

‘Kunnen we even pauzeren?’ vraagt Chantal. Ze ziet lijkeek.

Mollema haalt vier bekers koffie, die ze zwijgend opdrinken. Dan gaat de zitting verder.

‘De dood van uw moeder in juli 2014, in Engeland. De Engelse politie heeft ons bericht gestuurd dat er sporen van alkaloïden in haar bloed zijn gevonden. In het huis van uw vader hebben we chemische spullen gevonden waarop sporen van het gif cytisine zijn gevonden. Cytisine is een alkaloïde ...’

‘Maar?’

‘Uw vader heeft verklaard dat hij het gif heeft gewonnen uit planten voor het geval hij zelf een einde aan zijn leven zou willen maken,’ zegt Nathalie. ‘We hebben geen bewijs dat hij uw moeder het gif heeft toegediend. De Engelse patholoog-anatoom heeft ook geen specificatie van de gevonden alkaloïde gegeven. Aan de andere kant is moeilijk te begrijpen hoe die sporen op een andere manier in haar bloed zouden zijn gekomen. Hoe het zij, uw moeder is gecremeerd, dus zullen we hierover nooit zekerheid kunnen krijgen.’

‘Jezus,’ roept Martijn uit, vier moorden!’

‘Waarvan er één bewezen kan worden,’ nuanceert Mollema, die zich op de achtergrond houdt terwijl Nathalie haar verhaal vertelt.

‘Dan hebben we,’ gaat Nathalie verder, ‘de psychotherapeute bij wie Cor Beelen onder behandeling was.’

‘Wát??’

‘Dokter Lies Groot Koerkamp.’

Chantal slaat van verbijstering haar hand voor haar mond en onderdrukt een schreeuw. ‘Liep hij bij een psychiater?’ roept ze uit. ‘Daar heeft hij nooit iets over gezegd. Hoe lang al?’

‘Eens kijken, vanaf 2008. Korte periodes, met tussenpozen van jaren. Vanaf najaar 2014 vrijwel doorlopend.’

‘Daar wisten we niets van! Mijn moeder ook niet.’

‘Waarschijnlijk niet. Het voorval met dokter Groot Koerkamp vond plaats in juli 2014, ruim een jaar geleden dus. Zij reed op weg van haar werk naar huis met haar auto in volle vaart tegen een boom aan de overkant van de weg. De politie nam aan dat zij zelfmoord wilde plegen, omdat ze niet heeft geremd.’

‘Hoe komen ze dan bij mijn vader uit?’ Martijn kijkt verongelijkt.

‘Haar werkgever, Ramon Pirotti, zelf ook arts en psychiater, heeft de behandeling van jullie vader na het overlijden van dokter Groot Koerkamp voortgezet. Tijdens de therapie begon hij te vermoeden dat Cor Beelen verantwoordelijk was voor haar dood. Hij wil niet zeggen hoe hij dat wist. Hij beroept zich op zijn medische geheimhoudingsplicht. Maar ik veronderstel dat dit onder hypnose is gebeurd, dat is namelijk een specialiteit van dokter Pirotti. Jullie vader was op die fatale dag haar laatste patiënt geweest. Omdat zij volkomen gezond was, is er na het ongeluk geen volledige autopsie gedaan.’

‘En?’

‘Ze werd begraven, niet gecremeerd. Op aandringen van Pirotti is de kist met haar lichaam opgegraven. En bij het onderzoek van de stoffelijke resten zijn inderdaad sporen van cytisine gevonden. Het spijt me.’

‘Kan dat nog na zoveel tijd?’

‘Volgens de patholoog-anatoom werkte mee dat hij wist waar hij naar moest zoeken.’

Chantal Beelen begint te snikken.

‘Dit is toch verschrikkelijk? Ik had mijn vader zo hoog. Hij was echt een lieve man, oprecht, goudelijk.’ Haar ogen worden rood. ‘Hoe is dit mogelijk? Hoe kan het dat hij..., dat hij zo’n onmens was?’

Martijn kan zich nog beheersen. Nauwelijks hoorbaar mompelt hij tegen zijn zuster: ‘Ik had een ander beeld van hem dan jij. Maar dit ...’

Mollema loopt het zaaltje uit om een doos tissues te halen.

‘Weten jullie echt zeker dat het allemaal klopt wat jullie zeggen?’ vraagt Chantal. Nathalie knikt alleen maar. ‘Het is allemaal gecheckt en dubbel gecheckt,’ zegt ze zacht.

Mollema komt terug met de tissues en geeft er een paar aan Chantal. Nathalie beweegt de muis van haar laptop.

‘Ten slotte,’ zegt ze, ‘de dood van Rina Koers.’

Chantal veert op.

‘Wie is dat?’

‘Zij is, zij was een vriendin van Karin Koenders. Uw vader heeft hen een paar weken geleden in Engeland ontmoet tijdens zijn vakantie. Ze besloten gezamenlijk op te trekken, samen met een Engelsman die Rina had opgeduikeld. Ze zijn gaan wandelen over een hoog klifpad met uitzicht op zee. Tijdens die wandeling is zij honderd meter naar beneden gestort.’

‘Dood.’

‘Zeker. Geen enkele kans dat je zo’n val overleeft.’

‘En mijn vader ...?’

‘Die Engelse vriend van Rina was na het ongeluk opeens verdwenen. De politie heeft hem niet zonder moeite weten op te sporen. Hij had een valse naam gebruikt. Hij was hem gesmeerd omdat hij had gezien dan uw vader haar in de afgrond duwde.’

‘Nee!’

‘Het spijt me ontzettend, maar dat is de waarheid. Hij had absoluut geen zin om erbij betrokken te raken, daarom is hij verdwenen. Er was eerst nog een verdenking dat hij haar zelf heeft geduwd. Maar zijn verklaring bleef overeind. Onze Engelse collega’s hebben veel moeite gedaan om het mysterie op te lossen. Ik heb begrepen dat zij zelfs een leugendetector hebben gebruikt. Dankzij hun inspanningen is er een andere getuige gevonden, een oudere vrouw, die zich herinnert dat uw vader en Rina naast elkaar liepen en ruzie maakten, vlak voordat zij viel. Maar de duw zelf heeft zij niet gezien.’

Er valt een lange en loodzware stilte in het vergaderzaaltje, doorbroken door snikken van Chantal en zuchten van haar broer.

‘Verdomme! Zes moorden.’ Martijn maakt een gebaar van krankzinnigheid.

‘Waarvan drie bewezen,’ zegt Mollema nog een keer. ‘Wij leven met jullie mee.’

Martijn kijkt hem aan.

‘Meen je dat nou?’

‘Natuurlijk doen we dat. Uit het onderzoek blijkt dat jullie vader in feite een tragische figuur was. Je moet bedenken dat hij ernstig ziek was. Psychisch. Volgens Ramon Pirotti leed hij aan een aantal psychiatrische kwalen, die elkaar ook nog versterkten. Hij is ervan overtuigd dat jullie vader op de momenten van de moorden niet wist wat hij deed. Daar moeten jullie maar troost uit putten. Ik snap de finesses ook niet helemaal. Maar dokter Pirotti heeft mij verzekerd dat Cor Beelen honderd procent zeker als volledig ontoerekeningsvatbaar zou worden beschouwd, indien hij berecht zou zijn geworden.’

‘Dat heeft hij niet afgewacht.’

‘Net als Socrates,’ zegt Chantal. ‘Onschuldig veroordeeld door zijn ziekte. Hij had meer diepgang dan we dachten.’

‘En hij kon mooi pianospelen,’ zegt Martijn.

Epiloog

In haar ochtendjas zit ze ineengedoken in een hoekje van de bank. Ze heeft de buitendeuren op slot gedaan en de ramen gecontroleerd. Voor alle zekerheid is ze alles nog eens nagelopen. Haar iPhone staat uit. Ze durft de post niet open te maken. Hele dagen zit ze zo. Leest elke letter van de krant, maakt de ene sudoku na de andere. ’s Morgens heeft ze geen fut om zich aan te kleden. Ze eet niet goed. Ze is met ziekteverlof, een oproep voor de bedrijfsarts heeft ze laten lopen.

De nachten zijn het ergst. Dan herbeleeft ze de beangstigende gebeurtenissen, keer op keer. De hoge brug, het diepe, zwarte water, de dwingende arm om haar schouder. De halfduistere kerk, de klemmende hand om haar mond, de elleboog in haar rug. Ze probeert zich los te rukken, maar dat lukt niet. Ze valt, maar bereikt het water niet. Ze valt, maar bereikt de kerkvloer niet. Gillend wordt ze wakker, in paniek, zwetend, met een hartslag als een op hol geslagen metronoom. Rina! Maar Rina is er niet meer.

Tijdens de begrafenis van haar vriendin in Amsterdam, vrijdags na het voorval in de Sint Martinuskerk, was ze haar gevoelens nog volledig meester. Ze heeft er gesproken als naaste vriendin, mooie woorden. Zelfs heeft ze er nog wat humor in kunnen brengen. Zoals Rina zelf ook gedaan zou hebben. De aanwezigen complimenteerden haar. Dat je dat kunt, dat je dat durft. Je hebt Rina recht gedaan!

De nacht na de begrafenis was de laatste waarin ze nog een beetje geslapen heeft. Daarna begon het. Plotseling, van het ene ogenblik op het andere, als een vallende bliksem. Het trillen van haar handen, het schrikken van ieder onverwacht geluid. Ongewilde flashbacks naar de gebeurtenissen van de afgelopen weken. Ook haar eerder verdrongen trauma in de Arnhemse seksclub kwam weer naar boven. In de loop van het weekeinde werd het snel erger. 's Zaterdags, in de zo vertrouwde Amersfoortse winkelstraten, moest ze om de haverklap schielijk om zich heen kijken of ze niet werd achtervolgd. Ze vluchtte op zeker moment een boetiek in omdat ze ervan overtuigd was dat ze door een kerel werd achternagezet. 's Zondags durfde ze niet meer naar buiten. Zelfs niet in haar eigen tuin. 's Maandags kon ze het niet opbrengen om naar haar werk te gaan en meldde ze zich via een mailtje ziek. Cor Beelen. Karin weet dat hij dood is, dat hij haar niets meer kan aandoen. Maar toch ... En zo gaat het nu al drie weken.

Er wordt gebeld. Pankiek schiet door haar lijf. Daar zal hij zijn. O, nee, dat kan niet. Dan is het iemand anders die haar ...

Ze wil zich verstoppen maar de beller kijkt door het raam en ziet haar op de bank zitten. Ze klopt tegen het glas.

'Mevrouw Koenders, doet u alstublieft open.'

Karin herkent haar. Politie. Louise heet ze, ze heeft haar ondervraagd. De herkenning werkt ontnuchterend. Iemand die ze kan vertrouwen. Of toch niet?

Moeizaam komt ze overeind. Ze ziet er niet uit, haar donkere haar hangt in vette slierten om haar hoofd, haar nachthemd draagt ze al weken zonder het te wassen. In drie weken tijd is ze ondervoed geraakt. Met moeite weet ze de voordeur te bereiken, schuift de grendel terug en vindt de sleutel op het gangkastje.

Ze praten meer dan een uur, waarin Karin veel aan het woord is. Louise van Dommelen herkent met haar ervaring de symptomen van een post traumatische stress stoornis. Karin is geremd, verward ook, maar vooral ontzettend angstig. Louise dringt niet aan, probeert haar niet op te monteren of haar angst weg te praten. Ze kent Karins trauma, want ze heeft van Joop Mollema een volledig rapport ontvangen. Met het verzoek om mevrouw Koenders in de gaten te houden. 'Want ze heeft veel meegemaakt,' schreef Mollema. Hij heeft er de naam en een telefoonnummer van een hulpverlener aan toegevoegd.

Uiteindelijk zwijgen beide vrouwen. Louise is de eerste die de stilte weer verbreekt.

'Ik denk dat je er verstandig aan doet, Karin,' zegt Louise bij wijze van conclusie na het gesprek, 'om hulp te zoeken.'

Karin twijfelt. Maar van binnen weet ze dat Louise gelijk heeft.

'Ja,' antwoordt ze uiteindelijk. In het bijzijn van de politieagente zoekt ze haar telefoon op, legt hem aan de oplader en start hem op. Een halve minuut lang klinken er piepjes en andere geluiden. Ze heeft drie weken lang alle contact via sociale media gemist. Karin schrikt ervan, verstart en wil het apparaat weer wegleggen. Nu dringt Louise wel aan.

‘Je moet echt hulp zoeken, Karin. Anders ga je eronderdoor.’
Karin knikt en ze begint het telefoonnummer in te toetsen dat Mollema heeft gegeven.
Het is het nummer van de psychiatrische praktijk van Ramon Pirotti.

Vorden, mei 2018

Verantwoording

De poster van Loesje op het schutblad is afgedrukt met toestemming van Loesje.

De citaten uit de dialogen van Plato zijn afkomstig uit: Dr. M.A. Schwartz, Platoon, Dialogen; Het Spectrum 1973.